

Biblioteca

Polis

Biblioteca Municipală B.P. HASDEU Vol. 79 (2020) Nr. 4

ISSN 1811-900X

The logo for BiblioPolis is a grey square containing the words "Biblio" and "Polis" in a white, stylized, serif font. "Biblio" is positioned above "Polis".

Biblio Polis

Revistă de biblioteconomie,
științe ale informării și de cultură,
editată de Biblioteca Municipală
„B.P. Hasdeu” din Chișinău

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”

BiblioPolis

Apare din anul 2002

Vol. 79 (2020) Nr. 4

Director-fondator:

conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI

Director:

dr. Mariana HARJEVSCHI

Redactor-șef:

Ivan PILCHIN

Colegiul de redacție:

Elena BUTUCEL (*Servicii, Imagine*);

acad. Mihai CIMPOI;

Tatiana COȘERI (*Evaluare*);

Nicolae DABIJA, membru de onoare al Academiei Române;

dr. Mariana HARJEVSCHI (*Legislație, Politici*);

conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI (*Dezvoltare, Inovații*);

prof. univ. dr. Zamfira MIHAIL (București);

Ludmila PÂNZARI (*Tehnologii, Resurse*);

Ivan PILCHIN (*Editorial, Lectură*);

Maria PILCHIN (*Programe și evenimente*);

Vitalie RĂILEANU (*Procesul literar contemporan*);

dr. Sorina STANCA (Cluj-Napoca);

Margarita ȘCELICOVA (*Biblioteci ale minorităților etnoculturale*);

prof. univ. dr. hab. Nelly ȚURCAN (*Teorie și practică*);

dr. hab. Elena UNGUREANU (*Studii și cercetări*)

Revista este editată cu suportul financiar al Primăriei Municipiului Chișinău, sub egida Direcției cultură a Consiliului municipal Chișinău.

Aprobat de Consiliul științific-editorial al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

Secretar general de redacție:

Genoveva SCOBIOALĂ

Coperta:

Valeriu HERȚA

Tehnoredactare:

Ion VÂRLAN

Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 148, MD-2012, Chișinău, Republica Moldova

Tel. redacției: 022 210 734; e-mail: bibliopolisbm@gmail.com;

www.hasdeu.md; <http://bibliopolis.hasdeu.md>

CUPRINS

EDITORIAL

Ivan PILCHIN

Biblioteca în timpuri de pandemie 5

POLITICI

Manifestul Asociației bibliotecarilor din Republica Moldova

„Bibliotecile în condiții de criză” 7

Recomandări privind managementul situațiilor generate de

pandemia Covid-19 și prevenirea lor în cadrul Bibliotecii

Municipale „B.P. Hasdeu” 12

STUDII ȘI CERCETĂRI

Lidia KULIKOVSKI, Svetlana GUMENI

Raport asupra studiului „Jocurile în activitatea bibliotecii” 19

Nelly ȚURCAN, Elena UNGUREANU

Conferința anuală a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”

(19-20 octombrie 2020): evaluare și recomandări 45

TEORIE ȘI PRACTICĂ

Elena TARAGAN

Ludicul în activitatea bibliotecii publice 66

Lilia CANȚÎR

Biblioteca în schimbare 68

INTERVIURI MAGISTRALE

Valeriu Herța: antrenat pregnant în căutare de exprimare

artistică (*Consemnare: Raia ROGAC*) 73

BIBLIOTECA ÎN PANDEMIE

Lidia KULIKOVSKI

Curajul bibliotecarului de a fi (în pandemie) acolo unde este

biblioteca 84

Lilia CANȚÎR

Biblioteca – o forță vie pe timp de pandemie 86

DOSAR: „MASCA SUNT EU” (I)

Mariana HARJEVSCHI

Timpuri în care masca a devenit a doua noastră față 92

Lidia KULIKOVSKI

Săptămâna Științei 2020 la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” –

o tradiție pe care nici pandemia n-o învinge 94

Elena UNGUREANU

Bilanțul Săptămânii Științei *Masca sunt eu* la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” (9-13 noiembrie 2020)97

„MASCA ÎN LITERATURĂ”: MASĂ ROTUNDĂ (Elena Ungureanu, Ludmila Șimanschi, Maria Pilchin, Vitalie Răileanu, Ivan Pilchin, Liuba Ciobanu, Margarita Șcelcicova, Natalia Russeva, Elena Taragan, Liliana Juc, Elena Dabija, Ștefan Sofronovici)113

CAMPANII

Tatiana IOVU

Campania *Fii deștept! Ia un card inteligent* la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”140

Elena TARAGAN

„Cuget, deci exist”: ambasadorii cărții și lecturii la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”147

CONCURSURI

„O zi la bibliotecă”: finaliștii concursului de eseu (Victoria Bulat, Carolina Manastârschi, Cristina-Arina Cojocaru, Dana Enachi, Nicoleta Filipski, Adriana Minciuna, Traian Gheorghian Ciochină, Rodica Busuioc-Pojoga, Ecaterina Cristea).151

Mila ȘEREMET

„O dictare pentru fiecare” la Biblioteca „Transilvania”167

ANIVERSĂRI

Paul Celan. 100 de ani de la naștere (*Ivan PILCHIN*)171

RECENZII ȘI CONSEMĂRI

Patru plus patru plus patru. O antologie de poezie tânără (*Dumitru CRUDU*)175

BIBLIOTECA ÎN TIMPURI DE PANDEMIE

Ivan PILCHIN,
redactor-șef

Dintre toate provocările globale ale prezentului, cele politice, economice, ecologice, sociale sau demografice, criza sanitară din ultimul an a cuprins, în proporții inimaginabile, țară după țară, practic toate continentele planetei. Efectele nefaste ale pandemiei de coronavirus au făcut vizibile, odată în plus, nu doar conexiunile firești și inevitabile dintre oameni, ci și fragilitatea interconectării umane. Dintr-o dată, indiferent de regiunea, statul sau orașul în care locuim, am realizat că înfruntăm aceeași problemă de importanță vitală pentru întreaga comunitate, că suntem atacați de același dușman invizibil și, totodată, aproape omniprezent.

Ne-am pomenit, brusc, asaltați de primejdia infectării cu o boală despre care nu știm aproape nimic. De multe ori, cu greu am rezistat acceselor de panică și dezorientare alarmantă, fiind, practic, nepregătiți atât pentru restricțiile care au urmat după anunțarea stării de urgență în domeniul sănătății publice, cât și pentru lockdown.

În cel mai bun caz, am citit cândva și câte ceva despre pandemiile trecutului din cărți de istorie sau de ficțiune, cele mai cunoscute exemple dintre care fiind romanele *Jurnal din anul ciumei* (1722) de Daniel Defoe, *Ciuma* (1947) de Albert Camus, *Dragostea în vremea holerei* (1985) de Gabriel García Márquez, *Eseu despre orbire* (1995) de José Saramago. Boala contagioasă ce cuprinde orașe, state sau o planetă întreagă este reprezentată în aceste cărți adesea drept o alegorie revelatoare care permite cititorului să privească lucrurile, societatea, viața omului și valorile sale dintr-un punct de vedere nou, detașat, deconspirând deșertăciunile existenței și condiția, în general, tragică a speciei umane.

Bunăoară, în *Decameronul* (1348-1351) de Giovanni Boccaccio găsim o descriere memorabilă (și atât de recunoscută în

condițiile actuale) a unui val epidemic de ciumă din anul 1348, care a nimicit două treimi din populația Florenței, a devastat nu doar Italia, ci și o bună parte a Europei:

„[Ciuma cea ucigătoare], prinzând a bântui cu câțiva ani mai înainte în părțile de răsărit, după ce curățise locul de mari mulțimi de oameni, călătorind din loc în loc fără să se oprească, ajunse a se lăți cumplit și către soare-apune. Împotriva ei se dovediră neputincioase și înțelepciunea, și prevederea omenească, mulțumită cărora orașul fusese curățat de toată spurcăciunea prin slujbași anume rânduiți cu asta; cei atinși de boală fură opriți de a pătrunde în el și așijderea se dădură o seamă de povețe întru păstrarea sănătății. (*Traducere de Eta Boeriu*)

Martorii acelor evenimente erau cuprinși de senzația unui apropiat sfârșit al lumii, al Apocalipsei, al Judecății de Apoi. Tot atunci, Francesco Petrarca scria unui prieten: „Anul o mie trei sute patruzeci și opt ne-a lăsat singuri și neputincioși”.

Oare ce putem, într-o singură frază, ca și Petrarca, scrie despre anul pandemic 2020? Cert este că aceeași confuzie și sentimentul general de neputință din perioada izolării obligatorii și cea a distanțării sociale ne-au cuprins și pe noi.

Perturbările în funcționarea instituțiilor publice care au urmat acestor procese s-au reflectat și în viața Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Reorientarea activității și comunicării cu utilizatorii spre mediul on-line a devenit o formă firească de compensare a distanțării fizice de spațiul bibliotecii. Interconectarea digitală globală prin platformele virtuale a constituit un răspuns recuperator la imposibilitatea de a comunica și a interacționa pe timpuri de pandemie. Demonstrând o uriașă calitate de a învăța din mers, dând dovadă de inventivitate, inovație perpetuă și flexibilitate creatoare, bibliotecarii, unii dintre primii în sfera serviciilor publice, au valorificat potențialul aproape inepuizabil al digitalizării vieții moderne prin proiecte de popularizare a lecturii, prin conferințe, traininguri, reviste digitale, transmisiuni on-line pe rețelele sociale, prin crearea conținuturilor audiovizuale accesibile în orice spațiu și la orice oră.

Capacitatea de reinventare a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” în condiții pandemice este un semn sănătos de rezistență și curaj, de imunitate spirituală și culturală care permite instituției infodocumentare, în continuare, să cultive inteligența, rațiunea și pasiunea (lucruri care nu sunt neapărat incompatibile), dorința de viață, de creație și de libertate prin cărți, prin cunoaștere și prin comunicare.

MANIFESTUL ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA „BIBLIOTECILE ÎN CONDIȚII DE CRIZĂ”

Criza economică, politică, socială, culturală ce marchează societatea din Republica Moldova a afectat fiecare cetățean al acestei țări. Criza însă creează oportunități pentru schimbări și inovații, solicitând implementarea neîntârziată și cât mai flexibilă a acestora și în cadrul bibliotecilor, considerate instituții cheie ale comunității.

Pentru a depăși criza și pentru a începe procesul de dezvoltare durabilă, societatea are nevoie de reforme, fie cele ce țin de optimizarea cheltuielilor bugetare, fie crearea condițiilor pentru dezvoltarea antreprenorialului, crearea unui model nou de interacțiune a societății în baza accesului liber la informații și a transparenței adoptării deciziilor, fie adoptarea supremației legii, fie dezvoltarea unei societăți civile active și responsabile, fie susținerea acțiunilor de voluntariat, fie implicarea în activitățile de caritate, toate contribuind la constituirea valorilor democratice.

În legătură cu aceasta, Asociația Bibliotecilor din Republica Moldova prezintă misiunea și rolul bibliotecilor drept:

- instituții de promovare a valorilor democratice și a accesului la informație;
- instituții de susținere și dezvoltare a comunității prin oferirea serviciilor orientate către necesitățile informaționale pentru toți membrii comunității.

Importanța bibliotecilor în condiții de criză

Biblioteca este accesibilă pentru toți, deschisă ca un centru informațional gratuit (pe diferiți purtători de informație), ce oferă servicii educative, culturale, de comunicare a științei, incluziune socială etc., fiind un spațiu confortabil ce invită spre colaborare și creativitate.

Biblioteca asigură un spațiu comunicativ armonios pentru interacțiune socială la nivel regional și local, susținând dialogul social între autorități și societate, fapt ce va readuce încrederea în

instituțiile publice locale și centrale. Biblioteca contribuie la înțelegerea reciprocă a reprezentanților diferitor etnii, confesiuni, generații, promovând toleranța.

Biblioteca reprezintă un centru comunitar ce oferă condiții pentru formarea cetățenilor activi și pentru realizarea principiilor de funcționare a societății democratice.

Biblioteca constituie teritoriu al coeziunii și reprezintă mediul unde pot fi depășite stereotipurile și unde se consolidează comunitățile din Republica Moldova, se dezvoltă națiunea.

Biblioteca previne inegalitatea socială, contribuind la adaptarea și coeziunea socială, ajută la găsirea locurilor de muncă, orientarea profesională și formarea continuă. Valoarea bibliotecii este abordarea individuală a utilizatorului, atenția categoriilor social-vulnerabile ale populației, persoanelor cu nevoi speciale. Biblioteca este zona de securitate, de confort psihic și fizic. Biblioteca acordă suport informațional, oferă premise pentru crearea și activitatea businessului mic, îndeosebi în zonele rurale; contribuie la punerea în aplicare a inițiativelor de creare a produselor și serviciilor locale, atragerea investițiilor, dezvoltarea infrastructurii locale, asigurarea informațională a cercetării și educației.

Biblioteca acordă asistență în formarea reperelor valorice atât ale individului aparte, cât și ale societății în întregime.

Biblioteca oferă acces fără limite la sursele de informație demne de încredere; o platformă de alfabetizare tehnologică și de sporire a culturii mediatice.

Biblioteca contribuie la sporirea respectului față de diversificarea lingvistică, prevenirea discriminării bazate pe principiul cultural și lingvistic, sprijină dialogul intercultural.

Biblioteca păstrează și promovează patrimoniul cultural și istoric al țării, regiunii, comunității în baza dezvoltării național-patriotice a personalității.

Biblioteca contribuie la diseminarea cunoștințelor juridice, fapt important pentru dezvoltarea societății de drept și combaterea corupției.

Biblioteca oferă acces la informația oficială și la serviciile administrative, contribuie la dezvoltarea e-guvernării și e-democrației.

Biblioteca promovează accesul deschis la informație și resurse educaționale deschise.

Biblioteca promovează instruirea formală și neformală, autoinstruirea și autodezvoltarea.

Biblioteca organizează instruirea ecologică, promovează modul sănătos de viață și consumul rațional al resurselor.

Biblioteca oferă suport în rezolvarea problemelor stringente persoanelor forțate să migreze în țară, participanților la operațiunile antiteroriste și familiilor acestora, contribuie la mișcarea de voluntariat și de caritate.

Activitatea bibliotecilor în condiții de criză

Asociația Bibliotecilor din Republica Moldova face apel către toți bibliotecarii să susțină prezentul Manifest:

1. Bibliotecile trebuie să aplice managementul inovațional, să definească viziunea, misiunea, valorile instituționale și să elaboreze strategia de acțiune în conformitate cu obiectivele și prioritățile în condiții de criză. Să se introducă o abordare complexă a serviciilor prestate, care ar face față provocărilor crizei precum și specificului necesităților locale.
2. Biblioteca trebuie să acorde acces liber și gratuit la sursele de informație, inclusiv la internet, să organizeze colecții actuale de documente pe diferite suporturi informaționale cu o prezentare accesibilă pentru utilizatori; să contribuie la realizarea programelor de autoevaluare pentru o nouă generație de angajați și angajatori, precum și la transformarea eficientă a cunoștințelor din teorie în practică.
3. Biblioteca trebuie să ofere servicii informaționale pentru instituțiile publice de toate nivelele în vederea realizării reformelor. Pentru o dezvoltare durabilă a țării, să informeze societatea despre importanța valorilor și standardelor europene. Să susțină transparența adoptării deciziilor și combaterea corupției. Să realizeze concepția „Bibliotecile – pod de e-guvernare” prin dezvoltarea punctelor de acces public al cetățenilor la informația oficială.
4. Bibliotecile trebuie să presteze servicii în parteneriat cu organele de conducere, societatea civilă și mediul privat la realizarea proiectelor sociale, în vederea dezvoltării interacțiunii corporative a bibliotecilor.
5. Bibliotecile trebuie să se implice activ în procesele de dezvoltare economică și socială a comunității locale și instituționale: implementarea și susținerea inițiativelor de management strategic, identificarea problemelor și soluționarea acestora, organizarea activității sociale utile.

6. Biblioteca trebuie să formeze reperele valorice în baza promovării celor mai inedite exemple ale culturii naționale și universale prin accesul la informație, prin educație, organizarea de discuții și dezbateri cu istorici, politologi, savanți, persoane publice, inclusiv utilizarea tehnologiilor informaționale și a rețelelor de socializare.
7. Biblioteca trebuie să contribuie la formarea unui cetățean conștient și activ ca inițiator al reformelor prin informare multilaterală, școlarizare continuă, diseminarea practicilor democratice europene. Este necesară organizarea activităților de aprofundare a cunoștințelor cetățenilor cu o ulterioară pregătire pentru dezbateri publice.
8. Biblioteca trebuie să își stabilească prioritățile în activitatea bibliotecilor privind satisfacerea cerințelor copiilor și tineretului ca cetățeni activi ai unui stat european democratic și suveran.
9. Biblioteca trebuie să contribuie la studierea, conștientizarea atitudinii pozitive față de istoria și cultura etniilor din Republica Moldova.
10. Biblioteca trebuie să susțină promovarea culturii informației, excluderea inegalității digitale, orientarea spre utilizarea eficientă a tehnologiilor informaționale și comunicaționale ca factori importanți în depășirea crizei.
11. Biblioteca trebuie să dezvolte activitatea informațională și consultativă în problemele juridice, economice, ecologice, sociale, psihologice etc. organizând colecții de resurse informaționale cu implicarea specialiștilor, inclusiv la distanță.
12. Biblioteca trebuie să acorde atenție deosebită grupelor sociale mai puțin integrate în comunitățile locale și instituționale: minorităților etnice, refugiaților, emigrantilor, persoanelor în căutare de azil politic, celor cu nevoi fizice și psihice, șomerilor, oamenilor fără adăpost, copiilor părinții cărora sunt plecați peste hotare etc. Organizarea iarmarocelor de posturi vacante, de școlarizare la distanță, acordarea asistenței de incluziune socială și reabilitare.
13. Biblioteca trebuie să inițieze și să susțină actele de caritate, să organizeze minibiblioteci în locuri necesare.
14. Biblioteca trebuie să acorde spațiu pentru comunicare, colaborare și testare a inovațiilor tehnologice, să susțină inițiativele

- tinerilor, să deschidă ateliere de creație etc., să fie „zonă de siguranță”, loc pentru emoții pozitive și bună dispoziție.
15. Biblioteca trebuie să se implice în implementa concepției de „bibliotecă verde”, contribuind astfel la educația ecologică a populației cu utilizarea rațională a resurselor și a tehnologiilor de mediu.
 16. Biblioteca trebuie să fie cât mai activă în modelarea cunoștințelor mediatică ale populației; să încurajeze utilizatorii să gândească critic și să utilizeze toate tipurile de informație pentru a rezista expansiunii informațiilor incorecte; să propună surse oficiale și competente; să asigure caracterul complet și imparțial al informației; să creeze și să mențină sfera mediatică obiectivă în Republica Moldova.
 17. Biblioteca trebuie să susțină Agenda ONU 2030 care cuprinde 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă, ce vor ghida politicile și finanțarea în următorii 15 ani, începând cu o promisiune istorică de a pune capăt mai multor crize: cele din domeniul social, economic, ecologic etc.

Implementarea Manifestului

Asociația Bibliotecilor din Republica Moldova face apel către autoritățile de stat și locale, instituțiile de învățământ și de cercetare, organizațiile publice și caritabile să fie recunoscută importanța strategică a bibliotecilor pe timp de criză și să fie sprijinită în mod activ dezvoltarea și activitatea acestora. Asociația Bibliotecilor din Republica Moldova face apel către cei cu drept de decizii la nivel național, local și instituțional, să elaboreze de comun acord cu bibliotecarii și societatea civilă strategia, politica și planul de activitate pentru punerea în aplicare a prevederilor prezentului Manifest.

În scopul realizării programului de acțiune elaborat în Manifest, este necesar sprijinul legislativ și financiar. Bibliotecile trebuie să dispună de resurse financiare, personal bine instruit, încăperi utilizate și o infrastructură modernă.

Asociația Bibliotecilor din Republica Moldova face apel către bibliotecarii ca, în condițiile de criză, să utilizeze în mod rațional resursele disponibile, să implementeze concepțiile inovative, să coordoneze prioritățile de activitate cu comunitatea.

ABRM Info, noiembrie 2016, pp. 1-3

RECOMANDĂRI PRIVIND MANAGEMENTUL SITUAȚIILOR GENERATE DE PANDEMIA COVID-19 ȘI PREVENIREA LOR ÎN CADRUL BIBLIOTECII MUNICIPALE „B.P. HASDEU”

Situația pandemică i-a obligat pe mulți dintre chișinăuieni să stea în casă. În această perioadă dificilă, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, asemenea celor din întreaga lume, a fost profund afectată de apariția și răspândirea cu rapiditate a COVID-19. Astfel, rețeaua de biblioteci publice municipale s-a confruntat cu diverse provocări conexe serviciilor oferite, începând, inițial, cu aplicarea restricțiilor minime, până la închiderea completă a acestora pentru public. Drept urmare a adoptării diverselor politici, inițiative la nivel de guvern, dar și de administrație locală, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a reușit să se mențină în vizorul utilizatorilor, dar și să ofere o gamă de servicii informaționale, asigurând funcționalitatea sa în mediul on-line.

Aceste recomandări oferă suport de planificare și realizare a activităților, serviciilor, garantând, astfel, riscul minor de contagiare și de răspândire a COVID-19, atât pentru angajați, cât și pentru utilizatori.

Pregătirea pentru redeschiderea graduală a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” include o serie de pași pentru ridicarea, cel puțin parțială, și/sau anularea restricțiilor, așa încât să poată face parte din viața chișinăuienelor atât offline, cât și on-line.

Angajații Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” se vor conduce strict de cerințele de securitate și sănătate în muncă din recomandarea de față, de recomandările instituțiilor naționale și ale administrației publice locale.

I. MĂSURI DE PROTECȚIE ȘI IGIENĂ ALE ANGAJAȚILOR LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”

1. Dotarea bibliotecilor-filiale, inclusiv și a altor structuri, cu stocuri de substanțe, materiale de igienizare și dezinfectie: săpun lichid, dezinfectant pentru mâini, măști, mănuși de cauciuc, dezinfectant efervescent clorigen, soluție pentru podea și mobilier, hârtie igienică.

2. Instalarea la intrarea în bibliotecă, în spații vizibile, a doza-toarelor cu dezinfectant pe bază de alcool și afișarea inscripției „Dezinfectați mâinile”.
3. Marcarea zonelor de distanță fizică în incinta bibliotecii și în proximitatea acesteia.
4. Aerisirea, ventilarea spațiilor la fiecare 3 ore timp de 15 minute, iar unde este posibil menținerea ușilor de acces deschise.
5. Prelucrarea la fiecare oră a suprafețelor din mediul ocupațional cu substanțe dezinfectante care trebuie să corespundă indicațiilor de pe etichetă (timp de expunere și modalitatea de utilizare).
6. Dezinfectarea zonelor frecvent folosite, precum vestiare, toa-lete, robinete de apă, uși / prosoape / rezervoare, mânere, scaune și clapete, chiuvete, butoane de la uși, întrerupătoare etc.
7. Dotarea tuturor secțiilor cu punji de plastic (sau coșuri de gunoi cu pedale) care permit strângerea gunoiului și evacuarea acestuia.
8. Amplasarea în locurile accesibile din bibliotecă (de ex. panoul cu informații) și pe site-ul bibliotecii a informației despre regulile de prevenire a infecției cu COVID-19, despre regulile de spălare pe mâini și alte informații utile.
9. Efectuarea controlului permanent privind asigurarea măsurilor de igienă în spațiile bibliotecii.

II. MĂSURI DE PROTECȚIE ȘI IGIENĂ ALE ANGAJAȚILOR LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”

1. Până la începerea lucrului angajatul este obligat:
 - să se asigure că e în capacitate deplină de muncă;
 - să își măsoare temperatura la începutul zilei/turei de muncă;
 - să se asigure că nu prezintă simptomele enumerate mai sus;
 - să se spele pe mâini cu săpun și să aplice soluții dezinfectante;
 - să dezinfecteze spațiile de lucru (masa de lucru, tastatura calculatorului, mouse-ul etc.).
2. În cazul în care simptomele sus-menționate apar pe parcursul programului de muncă, angajatul va anunța conducătorul locului de muncă.

3. Persoanele care prezintă simptomele enumerate mai sus sunt obligate să rămână acasă și să apeleze la 112.
4. La serviciu sunt admise doar persoanele care nu prezintă simptome cum ar fi: febră, rinoree, tuse seacă și dificultăți de respirație.
5. În scopul evitării aglomerației în spațiile bibliotecii, se stabilesc culori speciale de acces (de ex. marcate cu linii sau/și buline roșii) în incintă și la intrare, atât pentru angajați, cât și pentru utilizatori.
6. Angajații Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” își desfășoară activitatea în echipament de prevenire și protecție, respectând distanța fizică de cel puțin 1,5 – 2 metri.
7. Pe parcursul programului de muncă angajatul este obligat:
 - să respecte igiena personală prin spălătul pe mâini cu apă și săpun cel puțin 20 de secunde sau să dezinfecteze cu soluții eficiente: la fiecare oră de muncă, înainte de a lua masa, după fiecare contact cu altă persoană;
 - să poarte mască de protecție;
 - să poarte mănuși de protecție;
 - să evite atingerea ochilor, nasului sau a gurii cu mâinile neigienizate;
 - să acopere gura și nasul când tușesc sau strănută cu un șervețel de unică folosință și să-l arunce după fiecare folosire. În cazul lipsei unui șervețel la îndemână, se tușește sau se strănută în pliul cotului;
 - să dezinfecteze spațiile de lucru cel puțin la fiecare oră;
 - să păstreze continuu distanța fizică dintre colegi și utilizatori (cel puțin 1,5 – 2 metri).
8. La terminarea lucrului angajatul este obligat:
 - să aducă în ordine echipamentele de muncă, masa de lucru;
 - să dezinfecteze echipamentele și masa de lucru;
 - să efectueze igiena mâinilor cu apă și săpun.
9. În situațiile de îmbolnăvire sau la apariția simptomelor angajatul este obligat:
 - să înștiințeze conducătorul despre starea sa de sănătate, starea persoanei la care a observat aceste simptome;
 - să anunțe 112;
 - să se autoizoleze într-un loc cât mai departe de colegi.

10. Purtarea unei măști nu scutește persoana de respectarea distanței fizice și de igienizarea mâinilor. Eficacitatea măștii este condiționată de utilizarea corectă a acesteia și necesită:
 - reglarea pe suprafața feții ca să acopere gura și nasul;
 - evitarea atingerii măștii atunci când este purtată;
 - întreținerea conform instrucțiunilor date de producător în ceea ce privește spălarea (numărul de spălări, temperatura etc.);
 - scoaterea exclusiv de curelușele fixatoare, fără a atinge cu mâinile partea interioară sau exterioră.
11. După folosirea echipamentului utilizat, se recomandă spălarea pe mâini cu săpun sau aplicarea soluțiilor dezinfectante. Echipamentul va fi aruncat în pungi (se recomandă coșuri cu pedale sau capac) pentru deșeuri și ulterior se vor evacua.

III. MANAGEMENTUL INTERN DE FUNCȚIONARE A BIBLIOTECII MUNICIPALE „B.P. HASDEU”

Biblioteca Municipală va asigura prezența la locul de muncă a personalului, delimitarea spațiului pentru personal, precum și modul de interacțiune cu utilizatorii pentru livrarea serviciilor prin:

1. Reducerea contactului fizic dintre bibliotecari (evitarea strângerii de mână, a îmbrățișărilor).
2. Păstrarea unui program eșalonat pentru personal (de ex. în ture) și respectarea regulilor de distanță fizică.
 - Pentru comunicarea internă și externă sunt recomandate utilizarea telefonului, poștei electronice, rețelelor sociale.
 - Pentru organizarea ședințelor interne cu personalul se recomandă utilizarea platformelor electronice (de ex. ZOOM, Skype, Messenger).
3. Minimizarea, până la 2, a numărului de persoane prezente în spațiile bibliotecii (într-o sală) pentru a preveni aglomerația și răspândirea infecției.
4. Reamplasarea locurilor de muncă la o distanță de 1,5 – 2 metri unul de celălalt, asigurând fiecăruia spațiu liber de acțiune. Dacă nu este posibil să se păstreze această distanță, se realizează izolarea lucrătorilor prin plasarea unor bariere. Barierele pot fi create sau improvizate, folosind articole precum foi de plastic, blocuri mobile sau unități de depozitare, având mesajul „Păstrați distanța”.

5. Interacțiunea bibliotecarilor cu utilizatorii se realizează prin utilizarea echipamentului de protecție: măști, viziore, ecrane de protecție, dar și respectarea distanței fizice.
6. Accesul în bibliotecă al utilizatorilor este permis doar cu echipament de prevenire și protecție – mască și mănuși și dezinfectarea mâinilor.
7. Marcarea distanței fizice pe podeaua bibliotecii. Eșalonarea se va aplica pentru a evita aglomerația. Numărul de utilizatori care intră va fi egal cu numărul de utilizatori ieșiți. La concentrarea numărului de utilizatori se va ține cont și de riscul din zonele de așteptare: în afara spațiului, în hol, unde de asemenea vor fi efectuate marcaje vizibile și vor fi plasate informații.
8. Marcarea circuitelor de deplasare în spațiile bibliotecii (de ex. intrare/ieșire, acces limitat/acces interzis etc.).
9. Livrarea serviciilor de împrumut/returnare a cărților se realizează prin revizuirea și reorganizarea spațiilor pentru a evita aglomerația și riscul de răspândire a infecției.
10. Organizarea activității bibliotecii va fi orientată spre diminuarea pe cât posibil a timpului de așteptare a utilizatorului.

IV. LIVRAREA SERVICIILOR LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”¹

1. Înregistrarea utilizatorilor se va organiza atât la sediul bibliotecii, cât și on-line, iar cardul se va oferi direct la sediul bibliotecii.
2. Implementarea serviciului de livrare a documentelor la distanță (prin telefon, e-mail):
 - livrarea electronică a documentelor;
 - tranzacționarea serviciilor de referințe la distanță cu ajutorul serviciului „Întreab@bibliotecarul” sau altor mecanisme de comunicare;
 - rezervarea resurselor informaționale și prelungirea termenului de împrumut;
 - facilitarea accesului la baze de date în acces deschis, biblioteci digitale, repozitorii;
 - livrarea documentelor la domiciliu;

¹ Recomandăm consultarea prevederilor „Regulamentului privind serviciile prestate de bibliotecile publice”, aprobat prin hotărârea nr. 24 din 22.01.2020 a Guvernului Republicii Moldova: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120175&lang=ro

- altele, în funcție de necesitățile comunității și capacitățile bibliotecii.
3. Limitarea numărului de obiecte din mobilierul de așteptare în bibliotecă (canapele, scaune, fotolii) și a dulapurilor de păstrare temporară a obiectelor personale.
 4. Suspendarea accesului la tehnologiile informaționale (computere, laptop-uri etc.).
 5. Extinderea platformelor de organizare a activităților și serviciilor pentru utilizatori și bibliotecari în regim on-line.
 6. Organizarea punctelor de acces Wi-Fi în spații adiacente clădirii bibliotecii, pentru a oferi servicii publice de internet, atunci când instituția este închisă pentru utilizatori.

V. ASIGURAREA ACCESULUI LA RESURSELE BIBLIOTECII MUNICIPALE „B.P. HASDEU” ȘI UTILIZAREA LOR

Limitarea accesului utilizatorilor la colecțiile bibliotecii, soluționarea cererilor este asigurată de bibliotecar.

1. Identificarea/selectarea unor zone separate destinate depozitării publicațiilor (prin marcarea acestora) restituite de către utilizatori, pentru aflarea lor în carantină timp de 72 ore.
2. Perioada de carantină recomandată pentru resursele informaționale (cărți, CD-uri, DVD-uri etc.), cu risc de contaminare cu virusul COVID-19, este de 72 de ore. Pentru această perioadă, materialele trebuie să fie plasate în cutii sau pungi marcate cu data, depozitate într-un spațiu separat.
3. Stabilirea următoarelor reguli pentru *procesul de restituire* a documentelor de bibliotecă:
 - bibliotecarul fixează barcode-scannerul pe suport la colțul mesei sau pe o masă adiacentă. Suportul cu scannerul de barcode se găsește la distanță de 1-2 metri de bibliotecar;
 - bibliotecarul deschide sistemul integrat de bibliotecă – modulul „Circulație”. Alege opțiunea „Check in” (returnare);
 - utilizatorul deschide cartea pe pagina unde este aplicat codul de bare, apropie codul de scanner și după ce codul de bare este citit, bibliotecarul oferă utilizatorului fișa cărții, pe care acesta o plasează în buzunărașul cărții și apoi utilizatorul plasează cartea în cutia pentru carantină, care, la sfârșitul zilei, este marcată cu data când urmează a fi redeschisă;

- bibliotecarul verifică datele din fișa cititorului pentru a se asigura că toate cărțile împrumutate sunt returnate.
4. Cutiile pentru carantină sunt sigilate și amplasate într-o zonă special amenajată pentru păstrare.
 5. Stabilirea următoarelor reguli pentru *procesul de împrumut* al documentelor de bibliotecă:
 - utilizatorii pot solicita împrumutul/rezervarea documentelor prin telefon, e-mail, Messenger, „Întreb@bibliotecarul”;
 - utilizatorii pot rezerva documentele on-line – din contul personal din OPAC;
 - bibliotecarul deschide sistemul integrat de bibliotecă;
 - utilizatorul prezintă cardul de intrare și îl scanează, apropiindu-l de scannerul de barcode, iar pe ecranul bibliotecarului apare fișa utilizatorului;
 - bibliotecarul, respectând toate măsurile de protecție, caută documentul solicitat de utilizator sau îi oferă documentul rezervat în prealabil.
 - bibliotecarul scanează codul de bare (de pe pagina trei a copertei) și execută procedura de împrumut a documentului, alegând opțiunea „Check aut”. Utilizatorul scoate fișa cărții, semnează și o plasează într-o cutie care se află lângă scanner. În cazul când codul de bare nu se citește, bibliotecarul îl introduce manual în sistemul de bibliotecă.
 6. Stabilirea termenului de împrumut al documentelor de 30 zile cu prelungire pentru încă 15 zile.

VI. DISPOZIȚII FINALE

1. Informarea tuturor angajaților despre conținutul acestui document.
2. Instruirea angajaților conform „Instrucțiunii de securitate și sănătate în muncă în legătură cu situația epidemiologică din țară și apariția riscului de îmbolnăvire cu COVID-19”, aprobată prin ordinul Nr. 15 din 17.03.2020 de către directorul general al bibliotecii și Ghidului practic „Măsuri-cheie de prevenire a infecției COVID-19 la locul de muncă”, elaborat de MMSPS.

Revizuit: 12.06.2020

RAPORT ASUPRA STUDIULUI „JOCURILE ÎN ACTIVITATEA BIBLIOTECII MUNICIPALE”

*Conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI,
director adjunct, BM;
Svetlana GUMENI,
șefa Filialei „Adam Mickiewicz”*

INTRODUCERE

Oamenii secolului XXI gândesc că jucăria „Puzzle”, piesa „Lego”, jucăriile mecanice și roboții au apărut acum. Le-au inventat generațiile precedente, fiind avansate pentru timpurile lor. Dezvoltate cu alte mijloace sofisticate și moderne, au devenit așa cum le cunoaștem astăzi. Fiecare epocă și-a lăsat contribuția la dezvoltarea jocului și a jucăriilor care nu și-au schimbat nici azi funcțiile milenare. Retrospectiva istoriei jocului ne-a convins că jocurile și jucăriile sunt preludiul ideilor serioase. Biblioteca Municipală a fost mereu locul în care noul și-a făcut drum prin cunoaștere, descoperire, inovație. Utilizatorii bibliotecii (produsul epocii tehnologiilor, vizualului și emoțiilor) așteaptă și caută cu interes ineditul, experiența, jocul. Ei au conștientizat repede că jocurile îi ajută să-și rezolve problemele, să înfrunte provocările și să valorifice oportunitățile atât în viața personală, cât și în cea profesională.

Raportat la bibliotecă, jocul:

- ajută la elaborarea tacticilor: cum să îmbunătățim relația cu utilizatorii, cum să lansăm un nou serviciu, cum să realizăm o campanie de loializare sau atragere a utilizatorilor;
- furnizează momente de perspicacitate acțională: ne oferă clarificări conceptuale care ne permit să înțelegem și să prevedem, înaintea altora, ce se poate întâmpla prin jocuri;
- transformă cultura bibliotecilor, acestea fiind mediile în care se joacă mult: între secții, sectoare, filiale, între angajați

și manageri, între fondatori și manageri, între utilizatori și bibliotecari ș.a.;

- ajută la planificarea strategiei de activitate care ea însăși este un joc; planificarea se face pentru a schimba jocul în bine sau în mai bine, or pentru asta avem nevoie să cultivăm angajați și manageri, un tip diferit de jucători (deschiși, flexibili, cu rigoare intelectuală și foarte toleranți la ambiguitate), să-i motivăm să participe cu toții la procesul de planificare, să contribuie prin discuții libere, sincere, obiective;
- oferă tactici de transformare de o complexitate diversă, de la modul în care sunt motivați angajații până la modul în care sunt cultivate relațiile dintre utilizator și bibliotecă sau bibliotecar ș.a.

Acest prim studiu al practicării jocului în activitatea BM și al nevoii de joc a utilizatorilor e orientat să afle răspunsul bibliotecii la necesitatea ludicului, să găsească exemple demne de urmat, să identifice probleme legate de aplicarea jocului în procesele educaționale, sociale, culturale și să găsească soluții pentru realizarea lor.

Studiul e și o completare a cercetării necesităților de formare continuă cu nevoia de joc.

METODOLOGIA CERCETĂRII

Studiul asupra prezenței jocurilor în activitatea rețelei de biblioteci a BM „B.P. Hasdeu” a fost inițiat de Secția studii și cercetări în colaborare cu CNEPB și realizat de studenții/angajații masteranzi ai BM: Svetlana Gumeni (Biblioteca „Adam Mickiewicz”), Sergiu Cojocar (Biblioteca de Arte „Tudor Arghezi”), Elena Taragan (Secția studii și cercetări) și Claudia Căraș (Biblioteca „Maria Drăgan”). Studiul „Jocurile în activitatea BM” s-a realizat prin chestionar și are două module: „Bibliotecari” și „Utilizatori” (cu întrebări puțin diferite, dar apropiate de cele ale bibliotecarilor), ale căror rezultate se vor analiza integrat, pentru a compara punctele de vedere asupra jocului. Începem cu un raport asupra rezultatelor generate de bibliotecari.

Scopul general al studiului: identificarea nivelului de utilizare a jocurilor în activitatea Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” și a nevoilor de joc ale utilizatorilor.

Obiectivele de realizare a scopului propus

Bibliotecari:

- evaluarea situației existente privind utilizarea jocurilor în bibliotecă;
- identificarea constrângerilor și oportunităților privind utilizarea jocurilor în bibliotecă;
- identificarea modalităților de sporire a nivelului de utilizare a jocurilor în activitățile educative și de divertisment desfășurate în bibliotecă în vederea creșterii atractivității bibliotecii ca centru comunitar.

Utilizatori și nonutilizatori:

- cunoașterea părerii utilizatorilor și nonutilizatorilor privind oferta de jocuri a bibliotecii și activitățile desfășurate în cadrul ei ce conțin componenta ludică;
- identificarea necesității de joc și a așteptărilor utilizatorilor și nonutilizatorilor;
- identificarea posibilităților de îmbunătățire a ofertei de jocuri, de produse/servicii în vederea satisfacerii nevoii de joc a utilizatorilor în particular și a comunității chișinăuene în general.

Prezentul studiu se axează pe analiza prezenței jocurilor, modului și intensității utilizării acestora în activitatea bibliotecii, atitudinii bibliotecarilor față de joc și cunoașterii de către bibliotecari a nevoilor de joc și ludic ale utilizatorilor și nonutilizatorilor pentru eventuala extindere și întrebuințare a jocurilor ca instrument cu rol formativ, cognitiv, social, cultural și de recreere.

Chestionarul a fost adresat bibliotecarilor din toate filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” și, respectiv, eșantionarea a fost nealeatorie, fiind aplicată tehnica convențională – au răspuns bibliotecarii care la momentul vizitei intervievatorului se aflau la bibliotecă. Chestionarul adresat utilizatorilor s-a desfășurat online și deci, la fel, eșantionarea a fost nealeatorie, pe bază de voluntariat – s-a autoorganizat prin disponibilitatea celor care au răspuns invitației BM de a-și expune opiniile vis-à-vis de locul jocului în bibliotecă.

Sondajul s-a desfășurat în perioada 20 noiembrie – 5 decembrie 2020. Au participat 117 respondenți-bibliotecari și 146 de respondenți-utilizatori/nonutilizatori.

REZULTATELE STUDIULUI

Fiind întrebați, la ce contribuie jocurile, respondenții au răspuns diferit (Figura 1 și Figura 2). Bibliotecarii au dat întâietate opțiunilor *distracției*, *recreerii* și *cunoașterii*, care au acumulat, în egală măsură, câte 69,2%. Locul II, cu 67,5%, revine *formării* și *educării* și locul III – *socializării* cu 58,1%.

În viziunea utilizatorilor și nonutilizatorilor, jocurile contribuie (în ordine descrescândă): (1) la *distracție* și *recreere*, confirmând supoziția că în mentalul colectiv jocul este distracție și recreere – 65,1%; (2) la *cunoaștere* și *învățare* – 56,8% respondenți; la *socializare* – 43,8%. Un respondent (doar unul!) consideră că jocurile nu au rol formativ, iar cinci dintre respondenți cred că jocurile sunt *pierdere de timp*. În societatea noastră ludică există încă această prejudecată, că jocurile ar fi o pierdere de timp și că jocurile sunt pentru copii. Ultima afirmație se regăsește mai des în răspunsurile utilizatorilor/nonutilizatorilor decât ale bibliotecarilor. Aceasta ne bucură, dar, totodată, înțelegem dificultatea acțională a bibliotecarilor pentru a surmonta opinia preconcepută sau măcar de a-i surpa temelia.

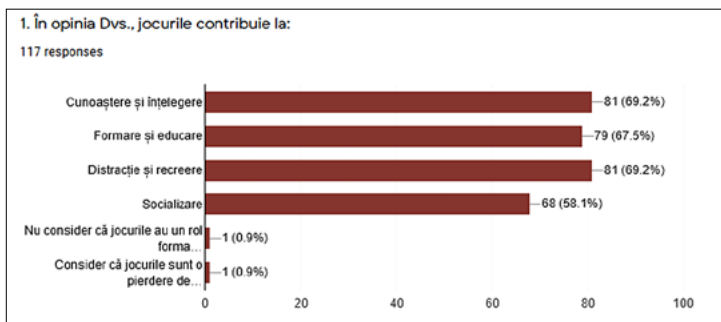

Fig. 1. Opiniile bibliotecarilor cu privire la contribuția jocurilor

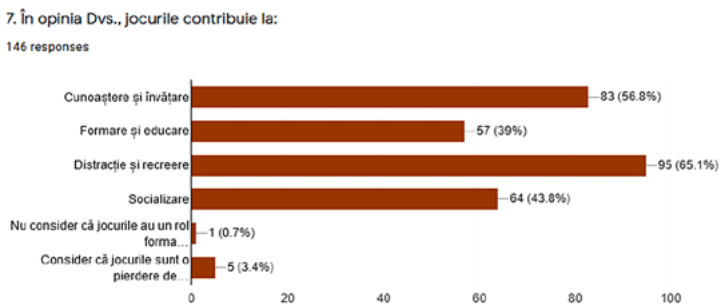

Fig. 2. Opiniile utilizatorilor/nonutilizatorilor cu privire la contribuția jocurilor

Întrebarea *Cât de des sunt solicitate jocurile?* (Figura 3) e corelată cu întrebarea *Cât de des jucați jocuri?* (Figura 4). Opțiunea „Săptămânal” a acumulat cele mai multe răspunsuri, urmată de opțiunea „Zilnic” și „Lunar”. Răspunsurile coincid cumva cu merul la bibliotecă – utilizatorii vin să împrumute săptămânal, zilnic și lunar – în total 74%. Există și un segment care solicită jocuri ocazional – 19,7%. E un segment de utilizatori care merită să fie loializați.

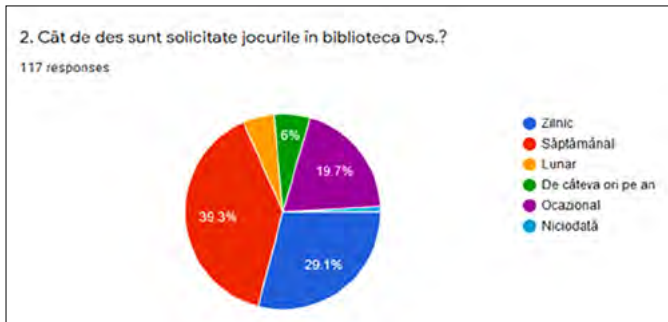

Fig. 3. Răspunsurile bibliotecarilor cu privire la frecvența solicitării jocurilor

Utilizatorii au răspuns puțin altfel: peste 60% (se) joacă zilnic, săptămânal, lunar. În același ritm lumea merge la bibliotecă. Răspunsurile totuși ne comunică că sunt mulți care joacă ocazional, dar joacă. Biblioteca ar putea să-i atragă prin servicii de joacă, astfel variind utilizarea jocului în diferite scopuri, dar și prin diversificarea și extinderea prezenței grupurilor socioprofesionale în componența utilizatorilor noștri. Doar opt respondenți au spus că nu au jucat niciodată.

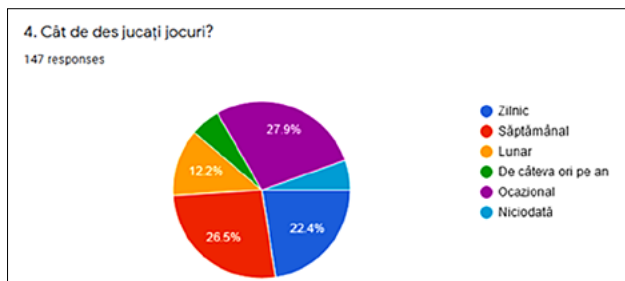

Fig. 4. Răspunsurile utilizatorilor/nonutilizatorilor cu privire la frecvența solicitării jocurilor

Nu există mare diferență între răspunsurile bibliotecarilor și ale utilizatorilor referitor la frecvența solicitării de a recurge la

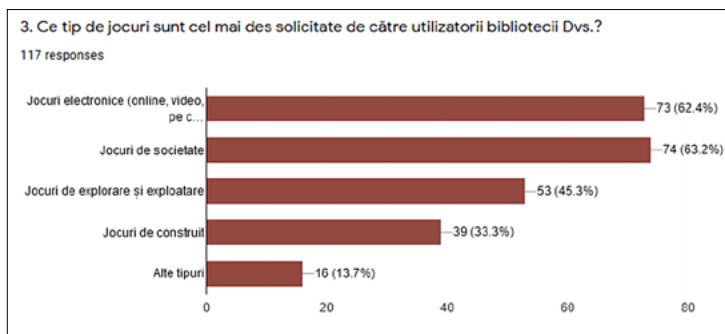

Fig. 5. Opiniile bibliotecarilor cu privire la tipurile de jocuri solicitate cel mai des

jocuri. Doar opțiunea *ocazional* e mai mare – 28,1%. Sunt cei care joacă totuși.

Rezultatele următoarei întrebări, privind tipurile de jocuri solicitate cel mai des, adresată bibliotecarilor (Figura 5), la fel, o raportăm și o comparăm cu rezultatele acumulate de la utilizatori/nonutilizatori (Figura 6).

Cel mai mult sunt solicitate jocurile de societate. Urmează cele electronice, cele de explorat, exploatat și construit. Opțiunea „Alte jocuri” a necesitat specificare și a scos în evidență tipuri de joc pe care bibliotecarii le-au considerat că nu intră în categoriile incluse în chestionar: jocuri de masă, jocuri în aer liber, cărți cu jocuri, curiozități, jocuri de cunoaștere și de socializare, jocuri de erudiție, jocuri educative, jocuri de logică, jocuri literare și istorice, jocuri intelectuale, jocuri de înscenare a unei povestiri, opere (teatrale), jocuri mobile, jocuri electronice noi; jocuri-aplicații, jocuri de teren, jocuri în grup.

Nu solicită, au răspuns șase bibliotecari. Pot fi bibliotecari din aceeași bibliotecă și atunci răspunsul „Nu solicită” este mai mic și nu e reprezentativ pentru BM. Dar dacă șase bibliotecari din

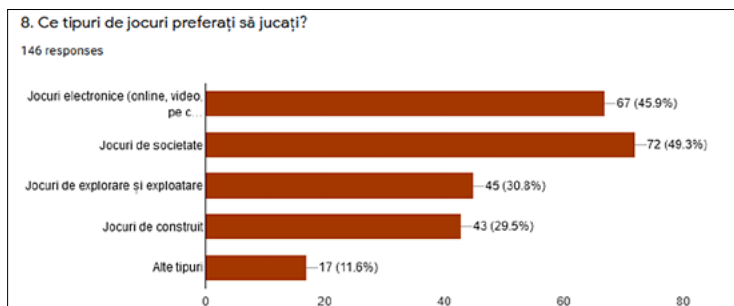

Fig. 6. Opinia utilizatorilor/nonutilizatorilor cu privire la tipurile de jocuri solicitate cel mai des

aceeași bibliotecă au răspuns unanim *Nu se solicită* – e o problemă! E un elefant pe care nu-l observăm sau îl observăm, dar îl înconjurăm?

Răspunsuri „în doi peri”. La completarea acestui chestionar avem destule răspunsuri „în doi peri”: *nu solicită, nu utilizăm, oferim ce avem; propunem ceea ce avem; avem destule, practicăm destul de des* (jocuri, presupunem).

Urmează un răspuns care vine în susținerea afirmației noastre că s-a bazat pe memorie nu pe date: *își iau jocuri în funcție de ce avem, nu țin minte să fi cerut ceva anume* – înțeleg și validez răspunsurile, uneori chiar motivate: *Au fost utilizate câteva jocuri recomandate pentru* Provocarea verii, *dar nu am reușit să le aplicăm pe toate* – a venit COVID-ul și ne-a dat planurile peste cap.

Despre cu totul altceva vorbesc răspunsurile următoare: *jocurile electronice sunt cele mai populare, căci fiecare are posibilitate să joace de pe dispozitivul său; jocurile de dame, șah, puzzle* – în fiecare zi sunt prezente în bibliotecă; *uneori vin cu Monopoly al lor personal; nu am avut solicitări, dar suntem pregătiți pentru orice; punem la dispoziția utilizatorilor toate jocurile din bibliotecă*.

Alt răspuns relevant pentru cercetare: *Nu am avut alte solicitări de jocuri decât să completăm stocul cu jocuri de societate*.

Prin acest ultim răspuns foarte bun atragem atenția Secției managementul resurselor informaționale și facem legătură directă cu întrebarea 5: „Ce tipuri de jocuri ați solicita pentru achiziții ulterioare?” Răspunsurile bibliotecarilor se bazează pe solicitarea utilizatorilor. Chiar dacă sunt bazate pe memoria lor, suntem obligați să ținem cont de ele la achiziția noilor resurse. Răspunsurile demonstrează că se descurcă bine în tipologia jocurilor și știu exact ce le trebuie pentru buna organizare a activității ludice, care astăzi stă la baza reușitei atragerii noilor utilizatori, la baza îmbunătățirii relației cu utilizatorii și în vederea loializării lor, precum și la baza animației activităților cu publicul. Pentru prima dată întâlnim solicitarea jocurilor pentru adulți, seniori, adolescenți și doleanța pentru diversificarea jocurilor de societate și a jocurilor electronice.

Rezultatele sintetizate, în măsura posibilităților respectând sugestiile bibliotecarilor, pot servi ca orientare pentru noi achiziții de jocuri: jocuri de masă; puzzle pentru copii, Lego, jocuri de logică, robotică (mai multe și actuale); noi jocuri de societate; jocuri de masă pentru seniori ca să-i atragem la bibliotecă; jocuri cu roluri, jocuri de fantezie; jocuri intelectuale, jocuri-experimente,

constructor, jocuri de explorat; narde, Monopoly, puzzle pentru copii de la 3 la 8 ani, Loto; UNO, Animale din continent, Jenga, Alias; jocuri de socializare, jocuri kinetice; jocuri despre univers, despre scriitori și alte persoane importante care să contribuie la dezvoltarea personalității; jocuri distractive; jocuri de societate pentru adulți; puzzle – variante pentru 6-12 ani, curse cu obstacole, Comoara piraților, jocuri de societate pentru 8+, jocuri video (de exemplu, FIFA 21 – Electronic Arts, PlayStation 4); jocuri de societate – Solo, Monopoly pentru adulți, Dixit, Scrable, Twister sau jocuri care au la bază subiectul unei cărți – Urzeala tronurilor, Harry Potter; jocuri de cunoaștere; jocuri cu măști; jocuri mobile, jocuri de explorare și exploatare; cuvinte încrucișate; jocuri 3D de construit diferite turnuri celebre (Eiffel, de exemplu); jocuri de societate, interactive, bazate pe intuiție; jocuri distractive și strategice pe care le poți juca în grup; enciclopedii; jocuri creative, jocuri în funcție de anotimpuri (albumul amintirilor etc.); jocuri-cărți senzoriale; jocuri de cultură generală, didactice; Monopoly Junior; jocuri de erudiție pentru adolescenți sau maturi; jocuri ce promovează cultura, istoria (de exemplu, „Alias”); puzzle cu peste 1000 de piese; integrame; jocuri literare; Roata norocului, Hotel Tykon, Lumea fantomelor; Lego 3D; jocuri de instruire; jocuri cu păpuși, cărți-jucării; jocuri de masă pentru copii. Încheiem șirul jocurilor cu un răspuns amuzant și sincer: *Dar nu le știu pe toate, ele sunt atât de variate.*

Un răspuns-sugestie, relevant pentru caracteristica achiziției de jocuri: *am solicitat jocuri mult mai ingenioase decât ceea ce primim și mai accesibile (tehnic).* Șapte bibliotecari au scris de bună voie și nesiliți de nimeni că *nu le trebuie nici un joc*, dintre care unul a răspuns în felul următor: *mai întâi de organizat un spațiu determinat pentru organizarea acestora*, care, la fel, e o sugestie relevantă pentru analiza noastră.

Ca să elaborăm judecăți de valoare, comparăm răspunsurile bibliotecarilor cu ale utilizatorilor care au fost întrebați ce jocuri preferă să joace. La fel, au optat pentru: (1) jocuri de societate, (2) electronice, (3) jocuri de exploatare și explorare; (4) jocuri de construit. Dintre utilizatori, 11,6% au optat pentru alte jocuri pe care le-au enumerat. Au răspuns interesant, furnizându-ne idei de completare a colecției anume cu aceste categorii: jocuri de comunicare; de dezvoltare a creativității; de formare echipe, comunități; „durak”; jocuri creative; jocuri de cărți; jocuri de erudiție; jocuri

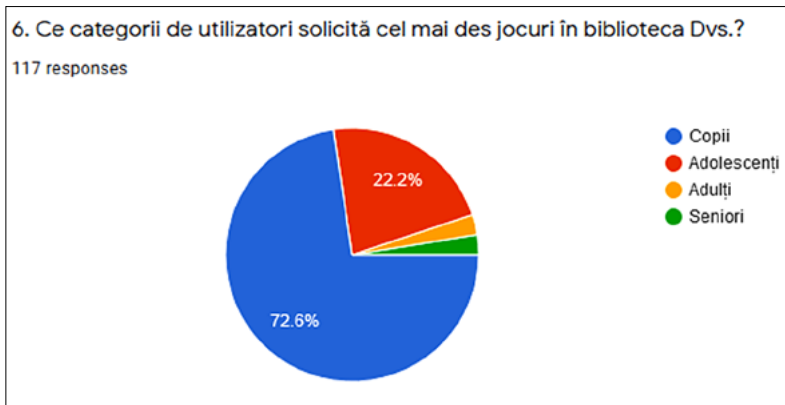

Fig. 7. Răspunsurile bibliotecarilor cu privire la categoriile utilizatorilor care solicită jocuri

de familiarizare; jocuri de masă; jocuri sportive; jocuri-exercițiu; puzzle; șah.

Răspunsurile la întrebarea 6 (Figura 7) erau previzibile – cel mai mult utilizează jocurile utilizatorii-copii (72% din totalul respondenților). Pe locul II se situează adolescenții cu 22,2%. Categoriile „Adulți”, „Seniori” au cea mai subțire felie din plăcinta jocurilor BM. Din această cauză, presupunem că bibliotecarii doresc achiziții de jocuri pentru aceste categorii.

Răspunsurile adunate aici (Figura 8) vin să confirme că grupurile socio-demografice amintite mai sus nu se regăsesc în tipologia jocurilor BM.

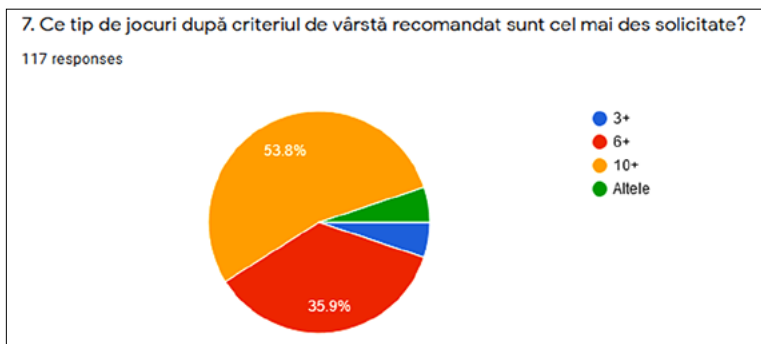

Fig. 8. Răspunsurile bibliotecarilor cu privire la tipurile de jocuri solicitate de utilizatori în funcție de vârstă

Bibliotecarii au fost solicitați să răspundă la întrebarea: *Ce servicii desfășurate în bibliotecă, care includ jocuri?* Răspunsurile au fost diverse:

- ABC-ul computerului
- Aplicații pe dispozitive mobile
- Artclass
- Ateliere creative
- Benzi desenate
- Biblioneană
- Biblioquest
- Creăm aplicații
- ChessClub
- Chișinăul evreiesc
- Club „Zolotoi vozrast 60+”
- Clubul cititorilor
- Clubul de șah
- Coding
- Connect Plus
- Creionul fermecat
- Curiosul vrea să știe
- De mână cu creativitatea
- Erudit Cafe
- Explorăm aplicații
- În drum spre casă
- Învățăm, distrându-ne
- Jocuri CuMinți
- Jocuri de societate
- Jocuri kinetice
- Jocuri literare
- Jocuri PlayStation
- Lecturici
- Lego (serviciu?)
- Limba italiană
- Micii Europeni
- Miniart pentru pici
- Oră de lectură
- Oră de poveste
- Pasionații de lectură
- Pictura pas cu pas
- Pro sănătate
- Prologic
- Provocarea verii
- Regatul Bibliojocuri
- Robotica
- Roștodeș
- Să reauzim povestea
- Scazoterapia
- Science Lab
- SOS Planeta (înainte de pandemie)
- Story to Go
- Școala de coding
- Știința în înțelesul copiilor
- Tabăra de creație pentru copii
- Tabăra pentru copiii evrei
- TabletKids
- Tablețel
- Totul despre parenting
- Țestoasa călătoare
- Ungherașul psihologului

Respondenții au ținut să precizeze: *copiii toată ziua cer jocuri diferite; copiii se joacă des, nu numai în cadrul unui serviciu. Precizări bune de luat în calcul, atunci când discutăm împrumutul, achizițiile de jocuri și aspectele legate de instruire.*

Alte răspunsuri (10 respondenți) sunt parcă rupte din secolul trecut sau poate chiar secolul 19, dacă nu ar fi pomenit programul *Provocarea verii: Ne recreăm; Nici un serviciu; Nu avem; Nu avem așa servicii; Nu avem servicii care includ jocuri; Nu avem servicii cu jocuri; Nu avem și propunem jocuri libere; Nu desfășurăm; Nu sunt; Numai în cadrul programului „Provocarea verii”*.

Poate e Biblioteca Publică de Drept – ar fi justificat. Doar că specialiștii, inclusiv Johan Huizinga, autorul lucrării *Homo Ludens*, afirmă că justiția s-a născut din joc și este un joc – cineva pierde

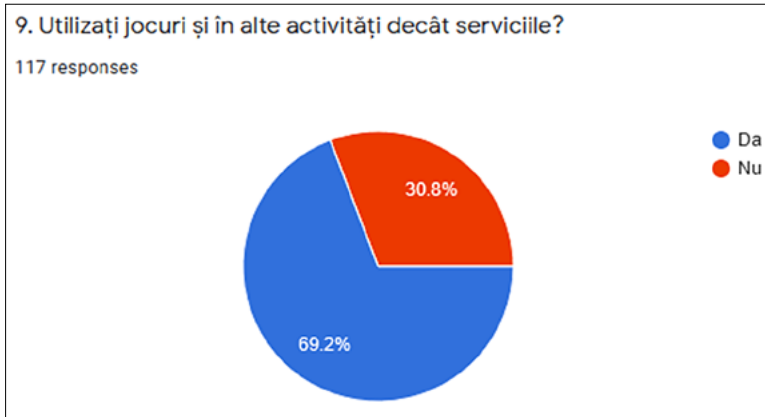

Fig. 9. Opinia bibliotecarilor privind utilizarea jocurilor în alte activități decât serviciile

și cineva câștigă prin uneltire, intimidare, negociere, manipulare, lucruri care se întâmplă în fiecare joc. Apoi peruca, jaboul, mantia sunt din joc și din ritual.

Acest studiu e și un bun test pentru schimbare. Or, aceste răspunsuri arată că avem un elefant în bibliotecă sau 10 elefanți care se leagă și se delectează, se recrează și toți au același nume – Reticentul.

Rugați să precizeze dacă utilizează jocurile în alte activități decât serviciile, 81 de bibliotecari-participanți la sondaj (69,2%) au răspuns afirmativ, iar 36 de respondenți (30,8%) au răspuns negativ (Figura 9).

Chestionarul a prevăzut o întrebare de precizare pentru bibliotecarii care au răspuns că utilizează jocurile în alte activități decât serviciile. Astfel, ei au exemplificat:

- ateliere de creație;
- experimente;
- când au loc activități, în bibliotecă se organizează jocuri cu copiii, folosind dansul, muzica și poezia;
- când copiii se plictisesc la o activitate, se propun jocuri;
- discuții, prezentări;
- în activități tematice;
- în cadrul clubului de lectură „ZOOM-ZOOM” (nu l-am regăsit la servicii);
- în perioada vacanțelor;
- la seminare, traininguri;
- în vizită la alte instituții (școală, grădiniță);
- „Săptămâna științei și inovației”, „Săptămâna creativității”.

Răspunsurile considerate greșite: dramatizări, competiții de șah și dame, domino și alte activități de distracție și recreere, Drubble sau puzzle – toate sunt jocuri, activități ludice. Întrebarea se referea la alte activități decât jocurile. Reticentul este prezent și aici, dar sunt doar trei, cu același refren: *nu avem, nu, nu utilizăm, aleg varianta „nu”*.

Întrebarea *Ce faceți pentru ca utilizatorii să cunoască oferta dvs. de jocuri?* este ușoară pentru bibliotecarii instruiți ai BM, dar nu cere răspunsuri ușoare.

Afișe, postere pe pagina de Facebook a bibliotecii; anunțuri în incinta bibliotecii despre activități, lunar și săptămânal, postări pe blog, asigurarea vizibilității jocurilor la raft, prezentări a colecției de jocuri, expoziție de jocuri și distribuiri pe rețele sociale au fost menționate de toți respondenții.

Acțiunile creative și calitative de promovare a jocurilor se realizează prin comunicarea de zi cu zi cu publicul: *Când văd un grup de adolescenți sau copii, mă apropiu cu câteva jocuri de societate și le prezint oferta noastră, cu invitat special, pliante, personal sau cu o clasă întreagă, la evenimente diverse; Despre jocurile pentru copiii preșcolari le povestim părinților, le prezentăm ofertele; Cititorii sunt doritori de a împrumuta jocuri; Discutăm cu ei despre ofertele noastre; Expoziție cu prezentare verbală, prezentări de jocuri, informare orală; La primirea unui card de acces la bibliotecă, utilizatorul este informat despre toate serviciile, inclusiv jocuri; Le prezentăm la grădinițe, în școli; Le vorbim utilizatorilor atunci când le facem cunoștință cu biblioteca; Le promovăm prin intermediul utilizatorilor activi; Le propunem utilizatorilor noi; Le recomandăm și le vorbim despre jocuri, accesibilitatea și disponibilitatea lor atunci când le prezentăm serviciile bibliotecii; Le vorbim utilizatorilor și le propunem să joace sau să le împrumute, prezentăm oferta de jocuri pe toate căile – grafic, vizual, audio, viu grai; Prin intermediul utilizatorilor, prin invitații individuale, prin parteneri, prin părinții copiilor; În activități ludice.*

Avea dreptate Peter Drucker, marele specialist în marketing, că cea mai eficientă promovare este „din gură-n-gură”. Bibliotecarii o practică neobosit.

Sunt și răspunsuri greșite, dar nu sunt multe, din alt peisaj decât al BM, din alt domeniu: *Facem reclamă (7); Jocurile sunt accesibile, stau, le ținem la vedere (11); Prin planul activităților bibliotecii (2); Scriem spoturi cu reclame, facem expoziții de cărți, publicăm foto, alcătuim fișe; Afișăm o listă a jocurilor (6).*

Refrenul constant al reticenților s-a diversificat cu un gând... măreț: *nu avem la moment astfel de acțiuni, dar cred că se poate de informat prin postări pe rețele sociale*. În rest, refren stabil: *nimic, nimic nu facem, n-avem ofertă...*

Bibliotecarii au dat dovada că știu a promova, dar de ce nu ajung mesajele la toți utilizatorii și în comunitate?

Utilizatorilor li s-a adresat altfel întrebarea: *Cunoașteți că bibliotecile din rețeaua BM „B.P. Hasdeu” dispun de jocuri?*. Dintre ei 39% au răspuns „Da”, iar 61% au spus „Nu”. Următoarea întrebare: *Dacă cunoașteți, ați utilizat vreodată jocul în bibliotecă?* 52,7% au răspuns alegând „Da”, iar 47,3% au răspuns „Nu”.

Cei care au selectat varianta „Nu”, au invocat și argumentele:

- *abia am aflat; n-am știut; încă nu am reușit; nu am cunoscut, dar voi ține cont; nu am știut că în bibliotecă există jocuri care pot fi folosite; nu am știut că sunt jocuri la bibliotecă; nu am știut că sunt; deja o să știu; nu cunosc; nu cunosc ce jocuri sunt pentru vârsta mea; nu cunosc și nici nu am jucat; nu mi-au propus; nu eram informat; recent am aflat și încă nu am reușit; sunt cititoare nouă și nu am știut că la bibliotecă sunt jocuri; pentru că sunt nou și nu am jucat* (în total, nu au știut 39% de respondenți);
- *alții au motivat cu lipsa timpului* (53 respondenți);
- *unii respondenți au avut alte argumente: aici sunt doar cărți de citit; deoarece eu vin aici pentru a împrumuta cărți și acumula cunoștințe, nu pentru a-mi cheltui timpul cu jocuri; am alte lucruri mai importante de făcut; nu am avut necesitate; nu am avut ocazia; sunt mare; sunt matur, jocurile sunt destinate copiilor. Sau: de obicei, mă joc acasă, locuiesc departe; nu am socotit de cuviință, nu reușesc etc.*

Alte răspunsuri: *Nu am avut prilejul să încerc, dar aș dori ca copilul să participe, știind că se organizează jocuri distractive și educative pentru copii; Nu am fost demult la bibliotecă, nu frecventez bibliotecă, nu merg des la bibliotecă.*

Și doar un singur respondent a răspuns: *(Mă) Joc la bibliotecă!*

Răspunsurile acestea generează pentru noi alte întrebări: de ce, dacă atât de iscusit (în sensul adevărat al cuvântului, reieșind din răspunsurile bibliotecarilor) promovăm, atât de puțini cunosc că dispunem de jocuri; de ce acei care cunosc, nu au practicat jocul în bibliotecă? Aici tare bine se potrivesc cuvintele din fabula lui Alexandru Donici: *talentele în lume, ce nu aduc folos/ sunt foarte de prisos.*

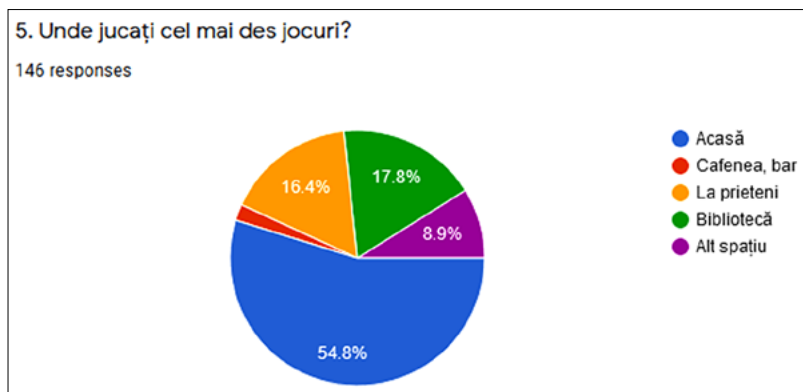

Fig. 10. Opiniile utilizatorilor/nonutilizatorilor privind unde practică jocuri

Problema nu e în jocuri și nici în bibliotecari, ci în politicile noastre de relație și comunicare cu publicul, în responsabilitatea secțiilor de profil, în teama de a întreba comunitatea și alte temeri.

Unde recurg cel mai des la jocuri utilizatorii noștri? Respondenții (se) joacă cel mai mult acasă, la prieteni, în alte spații decât cele nominalizate în chestionar. La bibliotecă practică jocul/joaca doar 17,8 procente. Presupunem că aceștia sunt utilizatorii noștri – doar 26 din 146 de răspunsuri. Acest rezultat ne sugerează că biblioteca nu e percepută ca spațiu al jocului. Dar vom corela răspunsul acesta cu rezultatele următoarelor întrebări ca să ajungem la o concluzie acțională. Respondenții au fost rugați să precizeze unde anume practică jocuri (Figura 10) dacă au bifat opțiunea „Alt spațiu”. Răspunsurile au fost după cum urmează: în clasă (deci, elevi), în transport, afară, în spații libere, la serviciu, în sala de sport, în parc, la bucătărie (tot acasă).

Întrebarea adresată bibliotecarilor – *Cum motivați utilizatorii să participe la activități cu jocuri?* – a acumulat foarte multe răspunsuri.

- Afixe captivante; cadouri (18), daruri mici (8); oferindu-le un creion, o radieră; dulciuri (19); diverse recompense; certificate, diplome (29) de participare în cadrul serviciilor (17), comunicarea cu părinții; concursuri ale BM, naționale și internaționale (11).
- *Dacă jocurile sunt interesante, atunci motivația vine din partea lor; Dacă le propun, joacă cu toții; E grea motivația, dar îi convingem; ei își exprimă singuri dorința de a juca... Exemplul cu utilizatorii care deja folosesc jocurile – ei transmit informația mai departe, dacă jocul este prezent în*

biblioteca, bibliotecarul povestește utilizatorilor și îl prezintă (când e cazul).

Explicăm importanța jocurilor, invităm părinții să vină cu copiii lor să joace Jocuri; prin comunicarea de zi cu zi, prezentând colecția noastră de jocuri; Îi încurajăm mereu, le apreciem reușitele, copilul dacă e aplaudat, va dori să continue; Îi motivăm prin discuții individuale și în grup; Întruniri cu copiii pentru a vedea ce jocuri avem în bibliotecă; Le explicăm ce competențe obțin în urma utilizării jocurilor; Le inspirăm încredere pentru a participa; Le oferim posibilitatea să aleagă ei jocul și grupul cu cine joacă, (ne) jucăm împreună cu ei; Le propunem jocurile și de obicei ei singuri întreabă dacă pot să participe; Le propunem să ne jucăm împreună și cerem părerea lor despre jocurile din filiala noastră; Îi ajutăm să înțeleagă regulile; Le spun elevilor care sunt finalitățile și beneficiile jocurilor; Organizăm activități în parc/stradă; Povestind despre rolul jocului; Prin aducere la cunoștință a rolului jocului de a îmbunătăți cunoștințele copilului, pentru că este distractiv.

Prin avize și materiale promoționale; prin comunicare, promovare, aplicații; prin descriere captivantă; laude, încurajări, atmosferă atrăgătoare, atitudine pozitivă; prin organizarea serviciilor, proiectelor desfășurate online; prin surprize; prin propunerea aplicațiilor care îi interesează pe utilizatori.

Răspunsuri rezumătoare:

- *susținerea intereselor copiilor (dezvoltăm ce le place, experimentul și implicarea în activități), „învățăm jucându-ne”;*
- *voluntarii bibliotecii au pus la dispoziția utilizatorilor o gamă variată de jocuri de societate, jocuri care nu se găsesc în Republica Moldova; aceasta le stârnește curiozitatea utilizatorilor de orice vârstă de a participa la activitățile cu jocuri;*
- *consider cea mai bună motivație – diversitatea jocurilor de masă, de care unii nu dispun acasă... Alta ar fi provocarea pe care o au din partea utilizatorilor fideli. Astfel, jucătorii buni și jocurile de calitate sunt motivația perfectă; achizițiile noi reprezintă și ele un mijloc de atragere a utilizatorilor, precum și faptul că provocăm copiii la joc pe timp de vacanță, când chiar au nevoie de o îndeletnicire.*

Atitudine reticentă sau greșită: O mică parte de respondenți consideră că nu-i nevoie de motivare, pentru că: sunt puține și doar pentru copii; nu-i nevoie – copiilor le plac jocurile, ei singuri întreabă dacă pot să participe; copiii nu au nevoie de motivație, jocurile

Fig. 11. Atitudinea bibliotecarilor privind disponibilitatea de a organiza spații speciale pentru desfășurarea jocurilor

sunt activitățile lor preferate; nu e nevoie de motivare pentru că vin doar cei interesați; vin destui fără a fi motivați, le propun, iar dacă nu doresc, nu insist; nu avem jocuri care i-ar motiva pe cititori, respectiv nu-i motivăm.

Sunt și alte răspunsuri care suscită suspiciune: *le permitem să se folosească de calculator sau împrumutăm acasă jocurile care au nr. de inventar.*

Cum să reacționăm la astfel de răspunsuri? Cum să le percepem? Cine face regulile de relație cu publicul, de comunicare bibliotecar-utilizator? Sau fiecare bibliotecă are regulile sale?

Întrebați dacă sunt dispuși să organizeze spații speciale pentru jocuri la biblioteca lor (Figura 11), au răspuns pozitiv – 75,2%!

Bibliotecarii au răspuns cu „Da” în proporție de 75,2%. La întrebarea „Dacă BM ar oferi spații special amenajate pentru jocuri,

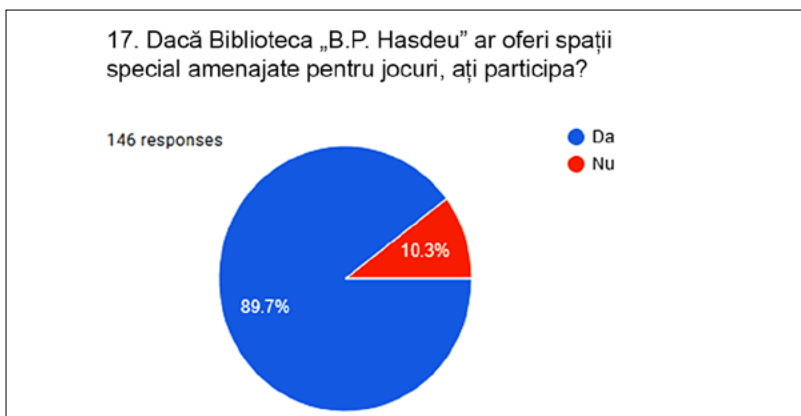

Fig. 12. Răspunsurile utilizatorilor/nonutilizatorilor privind participarea la jocuri în spațiile BM „B.P. Hasdeu”

ați participa?”, 89,7% (131 utilizatori/nonutilizatori) au răspuns cu „Da” și doar 15 respondenți au spus „Nu” (Figura 12).

Au fost rugați să-și argumenteze *de ce*-urile: au invocat lipsa timpului; nu le place; din cauza pandemiei.

Au fost și argumente interesante: *Acasă joci când vrei, lași jocurile desfăcute pentru o altă zi, nu ești dependent de un anumit grafic; Nu socializez ușor cu oameni necunoscuți; Daca ar fi izolate spațiile și nu am deranja cititorii, poate da; De fapt, acum sunt încă indecis la subiectul dat; Nu mă interesez așa de tare de jocuri, ca de cărți; Covidul, măști!!!*

O altă întrebare adresată numai bibliotecarilor se referea la riscurile care le comportă organizarea și practicarea jocurilor în bibliotecă. 77 dintre respondenți și-au exprimat părerea că nu există niciun risc în utilizarea jocurilor.

Cei 40 de respondenți care au bifat opțiunea „Da” (adică jocurile comportă riscuri) invocă temeri precum: *Este mai multă gălăgie și haos, zgomot; Molipsirea de „Sars-Cov-2”; Traumatizare, capcane, supărări în cadrul conexiunilor online; Riscul de a deveni dependenți de telefon sau tabletă; Sunt jocuri care au piese mici, copilul mic le poate înghiți sau pune în nas; Jocurile online au un risc, pot conține reclame necenzurate, pot crea dependență etc.; Copiii sunt imprevizibili; Se pierd piesele, se termină substanțele chimice; Se pot pierde detalii sau se termină unele substanțe pentru experimente; Riscul de a fi furate unele piese din jocuri, deci, prin urmare, duce la distrugere; Ar fi posibil riscul de traumatizare în jocurile mobile și cele de explorare, în cele online dispariția temporară a netului, fapt ce ar putea împiedica desfășurarea jocurilor; Scurtcircuit, care ar putea avea consecințe grave; Experimentele chimice, care ar putea provoca leziuni corporale.*

Tot la riscuri, dar mai mult seamănă a bocet, următoarele răspunsuri: *Se cere atenție maximă la tehnicile și metodele de joc, organizarea participanților, elaborarea regulilor de joc, trebuie de respectat vârsta copiilor; Biblioteca nu are spații pentru jocuri.*

Ne-am convins că marea majoritate a bibliotecarilor-respondenți sunt foarte responsabili și foarte atenți. Totuși, după atâtea riscuri corect identificate, dar nu chiar atât de sumbre precum dau impresie, s-a găsit un răspuns pozitiv și cred că-l împărtășesc majoritatea bibliotecarilor: *Nu există riscuri dacă alegem vârsta copilului în corespundere cu tipul de joc.*

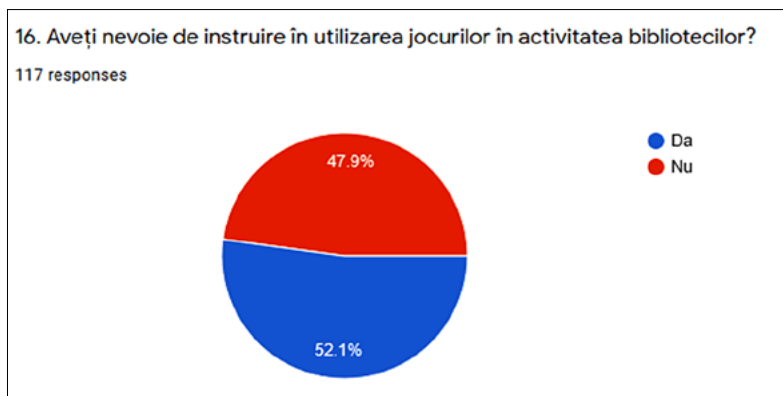

Fig. 13. Opiniile bibliotecarilor privind necesitatea de instruire în utilizarea jocurilor

În cadrul studiului, am fost interesați să aflăm despre necesitățile de instruire a bibliotecarilor cu privire la jocuri, aplicarea acestora, precum și despre organizarea serviciilor/activităților prin utilizarea jocurilor. Circa 50 la sută dintre bibliotecari au răspuns că nu au nevoie de astfel de instruiți (Figura 13).

Sinceri să fim, așteptările noastre erau altele – ne gândeam că procentul nevoii de instruire va fi mai mare. Știința jocurilor trebuie mereu actualizată pentru a fi în trend. Oricum, e un rezultat pozitiv – trecut de 50%. Un sondaj scoate în evidență rezultatele pozitive, evidente, dar și carențele pe care nu le programăm în mod expres, ele parvin din răspunsurile respondenților. Așa cum computerele sunt noile cărți, iar jocurile sunt spectacole, conștientizăm că trecem printr-o perioadă năvalnică de schimbări, simțim că unele lucruri sunt pe cale să dispară, iar altele par să se nască în mod dureros. Este ca și cum ceva ar decada sau am pierde ceva. Înțelegem cantonarea bibliotecarilor în strâmtoarea timpului și a

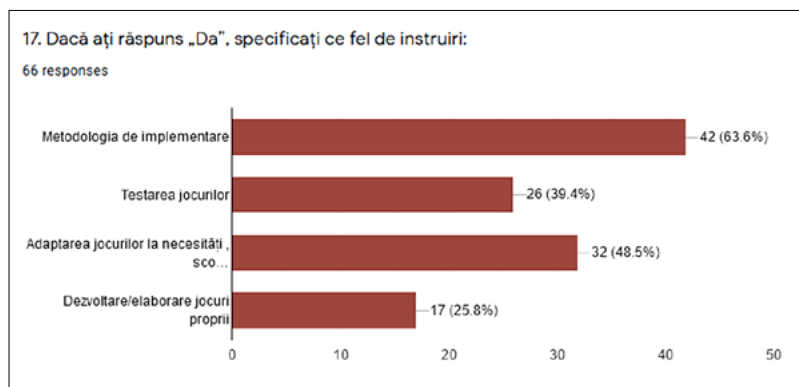

Fig. 14. Răspunsurile bibliotecarilor privind subiectele de instruire în utilizarea jocurilor

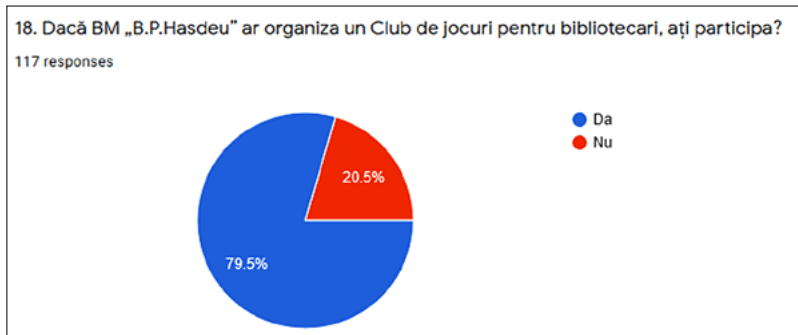

Fig. 15. Opinia bibliotecarilor privind organizarea unui Club de jocuri

schimbărilor, dar au nevoie să învețe mai mult ca să nu rămână înghețați ca gândire, atitudine și acțiune.

E îmbucurător faptul că cei care au nevoie de instruire au optat pentru adaptarea jocurilor la necesitățile reale ale grupului, la necesitățile bibliotecii în proporție de 48,5% și pentru dezvoltarea jocurilor proprii – în proporție de 25,8% de bibliotecari creativi, deschiși spre nou (Figura 14).

Metodologia implementării jocurilor în activitatea bibliotecii e în interesul a 63,6% de bibliotecari, iar aproape 40% doresc să testeze jocurile împreună cu un animator, facilitator înainte de a implementa (Figura 15).

O mare parte a bibliotecarilor (93 respondenți) a răspuns pozitiv la întrebarea dacă ar participa la Clubul de jocuri pentru bibliotecari. Cei 24 care au răspuns cu „Nu”, au afișat și explicațiile lor: *Cred că trebuie de concentrat pe activități intelectuale; Din lipsă de timp nu pot participa; Nu am timp liber de pierdut; În cadrul orelor de muncă – da!; Nu văd utilitatea și necesitatea jocurilor; Pentru că este pandemie; Prefer să folosesc jocurile pentru utilizatorii-copii și adolescenți; Suntem prea încărcăți cu lucrul de bibliotecă.*

A existat în chestionar o întrebare-provocare pentru utilizatori: „Dacă biblioteca v-ar propune să organizați jocuri, ca partener, cu divers public, ați accepta?”. Răspunsurile „Da” și „Nu” au ieșit aproape egale – 53,4% versus 46,6%. Pentru aprofundarea răspunsului „Da” au fost întrebați ce condiții ar propune? Răspunsurile sunt de luat în seamă:

- spațiu special amenajat;
- să fie inventar sportiv, diverse complete cu jocuri;
- posibilitatea de a organiza jocuri la ore comode și pentru cei ce lucrează;

- să păstrăm ordinea, liniștea și să nu distrugem sau să se fure;
- să fie un spațiu special amenajat și atunci când se desfășoară jocul să fie selectați toți cu același interes;
- jocuri online pentru a ne putea asocia cu alții cu aceleași interese;
- aș propune organizarea jocurilor nu doar copiilor, dar și adolescenților;
- jocuri în grupuri mici;
- încheierea unui contract de colaborare care să prevadă drepturi și obligații, contribuția părților, termeni, durată;
- jocuri de societate;
- aș contribui cu idei și aș avea posibilitate să cunosc și alți jucători cu ideile lor;
- siguranța, în condițiile curente de pandemie, în rest – fără reguli, cât mai multe jocuri;
- aș dori un club de șah în bibliotecă cu un specialist;
- să ne asigurăm cu jocuri cât mai diverse;
- să fie dispuși să organizăm în weekend;
- lucru în regim liber;
- aș propune să fie și jocuri de gândire;
- aș dori un spectru larg de jocuri și persoane de diferită vârstă; ar fi bine de creat o atmosferă relaxantă cu bean-baguri, muzică pe fundal și ceai cu biscuiți;
- să fie vesel și educativ;
- nicio condiție;
- condiții convenabile tuturor;
- să fie jocuri în echipe, nimeni să nu fie dat la o parte, să fie pe grupe de vârste;
- jocuri intelectuale pe diferite tematici;
- jocuri energizante în aer liber, mai de nădejde în perioada pandemiei;
- aș propune dans, concursuri, recitaluri, jocuri de creativitate;
- calculatoare;
- un lucru util pentru societate;
- întâlniri cu jocuri din colecția personală pe care să le luăm apoi acasă sau temporar să facem schimb de jocuri cu alții;
- trebuie de gândit; am să mă gândesc;
- nu sunt un organizator chiar bun, dar aș încerca orice metodă și condiții;
- care deja sunt – este bine;

- exprimare liberă;
- gratuit și pe categorii de vârstă;
- anumite tipuri de jocuri;
- să alegem singuri jocurile pe care să le jucăm.

În încheiere, atât bibliotecarii, cât și utilizatorii/nonutilizatorii trebuiau să exprime orice observație asupra subiectului cercetat, asupra chestionarului, scopului cercetării. Cei 117 bibliotecari au lăsat doar trei observații concluzive. Cu două, excelente, suntem în total acord:

- *jocurile utilizate depind, în primul rând, de specificul de activitate al bibliotecii;*
- *procesul de achiziție a jocurilor să fie discutat, realizat în bază de solicitare a fiecărei filiale.*

Și în total dezacord cu cea de-a treia:

- *în bibliotecă jocurile pot fi organizate numai în cadrul unor activități culturale.*

Utilizatorii, în schimb, au oferit mai multe observații. Chiar ne-au arătat greșelile (din punctul lor de vedere) în structura chestionarului.

- *Am bifat opțiunile: Nu am jucat.* Întrebarea a 5-a nu o consider obligatorie în cazul variantei mele de răspuns, cred că e o greșeală de tipar. La întrebarea a 17-a aş alege opțiunea: *Nu știu* sau *Da; la moment sunt indecis*, care nu există în chestionarul dat, ceea ce m-a făcut să aleg: *Nu*. La fel, la întrebarea a 19-a aş prefera să răspund: *Nu știu*. Această variantă nu este.
- Ar fi bine-venite jocuri părinte – copil; ar fi o posibilitate de a petrece timpul împreună (cineva ar organiza o duminică, o sâmbătă a părinților cu copiii).
- Chiar are biblioteca o Colecție de jocuri?
- Biblioteca să conțină jocuri de socializare pentru vârste diferite.
- Găsim undeva un catalog cu jocuri sau descrierea jocurilor disponibile spre împrumut?
- Jocuri cu animale, lectură, ghicitori.
- Jocurile să nu fie doar cu caracter distractiv, dar care să dezvolte diverse aptitudini și calități.
- Aș putea învăța cum să organizez jocuri de petrecere la reuniuni de familie, la sărbători, cu prietenii în aer liber?
- Jocurile sunt de diferite tipuri, cum ar fi educative, de divertisment, dinamice (precizați).

- Jocurile și împrumutul lor sunt gratuite?
- Mi-ar plăcea: lectura, comunicarea cu mai mulți copii, tainele și descoperirea cărților sau jocuri verbale în bibliotecă sau în spațiul de afară. Cam atât.
- Prin jocurile de socializare copiii depășesc timiditatea și își îmbogățesc cunoștințele etc.
- Să existe o zi a jocurilor.
- Să ni se dea voie să jucăm mai multe jocuri.
- Totul e perfect.
- Apucați-vă de treabă, bibliotecarii!

Am lansat o întrebare utilizatorilor ca să aflăm dacă cumpără jocuri: 61% de utilizatori/nonutilizatori au selectat opțiunea „Da” și 39% au bifat opțiunea „Nu”. La următoarea întrebare – „Câți bani cheltuiți din bugetul familiei pentru jocuri?” – răspunsurile ne-au copleșit prin diversitatea lor. De la 50-300 de lei cheltuiesc 19 respondenți; de la 400 la 600 lei – 17; 700-1000 – 15; peste 1000 – 11; 1500-3000 – 4 persoane; 0 lei – 28. Unii au indicat suma aproximativă sau exactă, alții au comentat: *nu cumpăr; nu cheltui nici un ban; ne dai bog!* – opt respondenți; iar un singur răspuns a fost „Foarte mulți”, ceea ce ne face să gândim că au participat la sondaj și unii nonutilizatori împătimiți de jocuri.

CONCLUZII GENERALE

BM încearcă să răspundă la necesitățile informaționale, culturale, educaționale și de joc ale cetățenilor de toate vârstele. Dreptul de a juca e un drept fundamental al oamenilor, după cum afirmă UNESCO.

Răspunsurile acestui sondaj pun în „ring” bibliotecarii și utilizatorii, scoțând la lumină multe aspecte de organizare a activității – foarte bune și mai puțin bune – hopurile și împotmolirile. Tindem să credem că bibliotecarii au fost sinceri. Unii foarte responsabil, alții mai rezervat au abordat participarea la studiu. Răspunsurile unor bibliotecari este bazat pe date, cifre, dar și pe memoria lor în momentul completării chestionarului. Cercetarea se bazează pe dovezi – în cazul unui sondaj dovezile sunt răspunsurile respondenților, dar orice sondaj profund sau scurtmetraj, ca abordare, furnizează date din care tragem concluzii, recomandări de îmbunătățire sau relevăm o stare a celor care au răspuns, stare sau fenomen specific BM, elemente de cultură instituțională, de viziune și de strategie (acțiune).

Sondajul în rândul bibliotecarilor, utilizatorilor și nonutilizatorilor reprezintă un mod sofisticat de a pătrunde în mintea lor, dacă concepem un studiu care include întrebări despre toate aspectele posibile din experiența și cunoașterea lor, dacă legăm întrebările în așa fel încât să putem identifica cele mai importante aspecte despre joc și bibliotecă. Asta am încercat și credem că am reușit într-o oarecare măsură. Folosind datele furnizate de studiul în cauză, bibliotecarii pot să-și dea seama cum ar putea influența în bine lucrurile.

Noi, cei din sfera serviciilor, suntem irevocabil înnămoliiți într-o lume în care jumătate dintre utilizatori sunt condamnați să fie indiferenți sau unde nemulțumirea este mai des întâlnită decât loialitatea (față de bibliotecă). Gratuitatea utilizării jocurilor poate pava calea spre atragerea nonutilizatorilor sau loializarea utilizatorilor BM și poate construi o relație benefică pentru ambele părți.

Rezultatele studiului ne demonstrează că promovarea excelentă nu e capabilă, în pofida vizibilității și adresabilității largi, să asigure conexiuni durabile cu utilizatorii.

Interviarea utilizatorilor sau a membrilor comunității este un joc al încrederii – ei chiar cred că îi întrebăm ca să le îmbunătățim accesul la serviciile noastre. Finalitatea unui studiu al necesităților nu coincide cu analiza rezultatelor, ci cu respectarea promisiunii – că vor găsi ceea ce așteaptă. BM e capabilă să-și țină promisiunea de a-i apropia și a le asigura satisfacția și așteptările prin instruirea relevantă a bibliotecarilor ei. Studiul ne oferă posibilitatea de a privi biblioteca noastră prin ochii angajaților noștri, dar mai ales prin ochii utilizatorilor. Ei au demonstrat că sunt dornici să comunice cu noi și așteaptă să ne ajute să facem lucrurile și relațiile mai bune. Este vital să ascultăm ce au de spus dacă punem întrebările corecte și dacă suntem pe deplin pregătiți să acționăm în conformitate cu cele auzite.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI la modulul BIBLIOTECARI

Concluzii

1. Majoritatea bibliotecarilor, care au răspuns la chestionar, consideră că jocurile au un rol formativ important.
2. În cadrul filialelor BM, jocurile sunt solicitate zilnic sau săptămânal.

3. Cele mai solicitate jocuri sunt cele de societate și jocurile electronice.
4. Copiii sunt cei care solicită cel mai des jocuri (de fapt, și jocurile care se găsesc în colecția BM sunt, preponderent (90%), pentru copii).
5. Bibliotecarii utilizează mai rar jocurile ca servicii, dar le includ ca o componentă de distracție și relaxare în cadrul serviciilor sau ca elemente ludice în cadrul unor instruirii sau în cadrul unor forme de animație cu publicul.
6. Există (un procent mic, dar există) bibliotecari care nu își doresc jocuri în biblioteca lor sau nu le utilizează, deoarece nu le consideră utile.
7. Bibliotecarii, în proporție de $\frac{3}{4}$, vor spații special amenajate pentru jocuri.
8. Mai mult de jumătate din bibliotecarii chestionați au nevoie de instruirii în ceea ce privește utilizarea jocurilor în biblioteci.
9. Majoritatea bibliotecarilor ar participa la un Club de jocuri între bibliotecari, doar că în timpul orelor de muncă.
10. Bibliotecarii aplică, cunosc, știu foarte multe despre jocuri, dar nu întotdeauna pot pune cunoașterea lor în cuvinte.

Recomandări

- Includerea în oferta de instruire a BM „B.P. Hasdeu” a unui ciclu de instruirii cu referire la jocuri: implementarea jocului în activitatea bibliotecii, adaptarea jocurilor la necesitățile bibliotecii, elaborarea/inventarea jocurilor proprii și a altor aspecte legate de joc (CNEPB, Secția studii și cercetări).
- Formarea competențelor de promovare a jocurilor și a metodelor de motivare a utilizatorilor (Secția promovare și comunicare).
- Discutarea ofertei de jocuri propuse de Secția managementul resurselor informaționale; elaborarea ofertei bazate pe solicitările reale, concrete ale fiecărei filiale în parte, în funcție de specificul și tipul bibliotecii (Secția managementul resurselor informaționale).
- Achiziționarea jocurilor pentru toate categoriile de vârste (adolescenți, adulți, seniori) cu disponibilitate pentru împrumut la domiciliu (Secția managementul resurselor informaționale).

- Amenajarea spațiilor speciale pentru jocuri (cel puțin în 10 filiale din cadrul BM (Secția logistică).
- Organizarea unui Club de jocuri pentru bibliotecari (Secția dezvoltare servicii).

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI la modulul UTILIZATORI

Concluzii

1. Majoritatea persoanelor chestionate joacă sau au jucat jocuri cel puțin o dată în viață. Cei mai mulți preferă să se joace acasă, dar s-ar juca și în bibliotecă dacă li s-ar oferi posibilitatea.
2. Majoritatea dintre cei chestionați consideră că jocurile au un rol formativ important și contribuie la cunoaștere și învățare, socializare, dar și distracție și recreere.
3. Cei mai mulți dintre respondenți au bifat că preferă jocurile de societate și electronice. BM dispune de ambele categorii de jocuri, dar nu în cantitatea, diversitatea și nouitatea acestora.
4. Majoritatea (85,6%) ar practica jocuri la bibliotecă dacă bibliotecarii i-ar informa, invita, motiva.
5. Majoritatea procură jocuri și cheltuie anual între 500 și 1000 lei, dar sunt dintre cei care cheltuie și 3000 lei. Ar accepta să împrumute dacă biblioteca le-ar putea împrumuta gratuit, pentru economie.
6. Peste 50% de respondenți utilizatori și nonutilizatori cunosc că BM dispune de jocuri, dar nu prea le utilizează din varii motive (răspunsul la p. 12).
7. Dacă BM ar avea jocuri disponibile pentru împrumut, 86% dintre respondenți le-ar împrumuta acasă, iar 90% ar juca aceste jocuri și în bibliotecă, dacă ar exista spații special amenajate.
8. Dacă BM le-ar propune, ar organiza, în parteneriat, jocuri la BM.
9. Doresc instituirea unei zile a jocurilor la bibliotecă cu ziua și oră fixă.
10. Consideră că jocurile nu comportă riscuri.
11. Vor organizarea jocurilor în weekend și la ore convenabile.

Recomandări

- Amenajarea spațiilor speciale pentru joacă în bibliotecile rețelei BM (strategie).
- Dezvoltarea continuă a colecției de jocuri (angajament și responsabilitate).
- Dezlegarea împrumutului la domiciliu a jocurilor (decizie).
- Elaborarea unui regulament de împrumut accesibil pentru utilizatori (procedură).
- Promovarea colecției de jocuri (virtual și tradițional), pentru a o face cunoscută întregii comunități.
- Organizarea unei campanii de promovare a jocurilor la nivel de rețea „Jucăm la bibliotecă”.
- Atragerea utilizatorilor sau a unor consultanți din lumea jocului în procesul de selecție și de achiziționare a jocurilor.
- Organizarea *Jocurilor împreună* (bibliotecarii împreună cu utilizatorii).
- Ascultarea activă a vocii utilizatorilor/nonutilizatorilor jucători pasionați de joc.
- Organizarea (o dată pe an) a unui campionat al jocului la bibliotecă sau a unui târg de jocuri *Biblioteca altfel* consacrat jocurilor (cu parteneri).

Pentru respectarea promisiunii de a îmbunătăți serviciile ludice și a satisface așteptările lor se cere contribuția și acțiunea concertată ale secțiilor Managementul resurselor informaționale, Dezvoltare servicii, Promovare și comunicare, Studii și cercetări, Activitate editorială, Evaluare și monitorizare și ale filialelor.

CONFERINȚA ANUALĂ A BIBLIOTECII MUNICIPALE „B.P. HASDEU” (19-20 OCTOMBRIE 2020): EVALUARE ȘI RECOMANDĂRI

Dr. hab. Nelly ȚURCAN,
șefa Campusului competențelor, BM;
dr. hab. Elena UNGUREANU,
șefa Secției studii și cercetări, BM

Diseminarea și schimbul de cunoștințe sunt, fără îndoială, o preocupare centrală a conferințelor științifice. Ele sunt o platformă pentru prezentarea și împărtășirea celor mai recente rezultate, permit schimbul de idei și oferă posibilitatea de a afla opiniile colegilor. În plus, este o ocazie de a participa la numeroase discuții interesante. Conferințele oferă o modalitate de a exersa abilitățile de prezentare și pot ajuta la dezvoltarea expertizei necesare pentru a se discuta cercetările într-un mod clar și semnificativ. În același timp, ele sunt foarte benefice pentru comunicarea științifică de rețea.

Conferința științifică anuală a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” (BM) oferă toate aceste oportunități și are scopul de a comunica bibliotecarilor din rețeaua BM, și nu doar, despre preocupările de cercetare științifică, precum și rezultatele obținute pe segmentul cercetării biblioteconomice de către bibliotecarii din toate filialele și subdiviziunile BM.

Anul acesta, conferința științifică a avut genericul „INOVARE ȘI TRANSFORMARE: EXPERIENȚE ȘI TENDINȚE” și s-a desfășurat în perioada 19-20 octombrie 2020. În ziua I, pe platforma online (Zoom) a conferinței au participat 89 de persoane, iar în ziua a II-a – 78 (bibliotecari din toate subdiviziunile și filialele BM, din bibliotecile arondate BM, dar și bibliotecari din alte biblioteci publice teritoriale, universitare și școlare din Republica Moldova). Lucrările conferinței au fost transmise live pe site-ul oficial al BM (<http://hasdeu.md/biblioteca-ta-biblioteca-live-18/>), pe contul oficial de YouTube al Bibliotecii Municipale (<https://bit.ly/3dysX1v>): https://www.youtube.com/watch?v=yvnjbAZHhd8&feature=emb_logo (Ziua I), https://www.youtube.com/watch?v=nOEgHD9So1g&feature=emb_logo (Ziua a II-a) și pe pagina de Facebook a Bibliotecii

Fig. 1. Pagina web a conferinței „Inovare și transformare: experiențe și tendințe”

Municipale. Toată informația cu privire la conferință a fost plasată pe pagina evenimentului pe Facebook (<https://www.facebook.com/events/2591651617813624/>) și pe pagina web a conferinței: <http://conferintabm1020.tilda.ws/> (Figura 1).

Conferința a fost deschisă de dna dr. Mariana Harjevschi, director general al BM „B.P. Hasdeu” și de conf. univ. dr. Lidia Kulikovski, director adjunct al BM „B.P. Hasdeu”. În prima zi s-au desfășurat trei panouri cu tematici variate.

Panelul I. **Transformare prin cercetare** a fost moderat de dr. Mariana Harjevschi, care a menționat că cercetarea constituie un imperativ pentru bibliotecă. Pentru a face față tendințelor și schimbărilor continue, biblioteca mereu a reușit prin diverse cercetări să anticipeze problemele, să aplice soluții, trasând viziuni de viitor. În cadrul panelului au fost prezentate următoarele comunicări: dr. hab. Nelly Țurcan. *Cercetarea bazată pe dovezi în domeniul biblioteconomiei și științei informării*; Ivan Pilchin. *Cercetarea științifică în cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” (studiu de caz în baza sondajului)*; Tatiana Coșeri. *Biblioteca în criza pandemică: 20 de chei de îmbunătățire a activității*; Parascovia Onciu, Ludmila Capița. *Impactul bibliotecii asupra utilizatorilor: sondaj de opinii (Biblioteca „Transilvania”)*; Mila Șeremet, Natalia Zavtur. *„Provocarea verii 2020” – o nouă provocare pentru bibliotecă (Cazul Bibliotecii „Transilvania”)*; Taisia Foiu. *„Memoria Chișinăului” într-un format nou: schimbări de paradigmă*.

Panelul II. **Tendințe emergente de fortificare a bibliotecii** (moderator: Tatiana Coșeri, director adjunct al BM „B.P. Hasdeu”) și-a propus să găsească răspunsuri la întrebările: „Cum și-au dezvoltat propriile capacități digitale bibliotecile și cum

au adoptat tehnologiile pentru a servi comunitățile în viitor?” „Cum pot bibliotecile să servească cetățenii prin servicii care includ tehnologii noi?”. Răspunsuri la aceste întrebări s-au găsit în comunicările ținute de: Elena Dabija. *Factorii de risc: provocări pentru CAIE în transformarea și dezvoltarea comunității*; Ana Bațmanova, Mariana Cocieru. *A digitaliza pentru a perpetua*; Silvia Antufiev. *Dezvoltarea colecției digitale a Bibliotecii Publice de Drept*; Anastasia Moldovanu. *Oportunități și provocări: Biblioteca de Arte „Tudor Arghezi” în perioada pandemică*; Svetlana Gumeni. *Parentingul în bibliotecă – serviciul care a rezistat pandemiei*; Svetlana Javelea. *Feedbackul – instrument de evaluare a performanței*.

Panelul III. **Dezvoltare prin lectură** (moderat de Ivan Pilchin, șef, Secția activitate editorială) a fost axat pe împărtășirea valorilor lecturii, pe necesitatea dezvoltării competențelor de lectură a utilizatorilor. Au participat: dr. hab. Elena Ungureanu. *Ce mai rămâne după LECTURĂ?*; Vitalie Răileanu. *Manopera concepției unei lecturi*; Maria Pilchin. *Biblioteca scriitorilor: cazul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”*; dr. Ludmila Șimanschi. *Lectura – reconsiderare digitală postmodernă a manuscriselor lui Nicolae Esinencu*; Elena Taragan. *Impresionantele posibilități și valențe din spatele unei recenzii*; Lilia Cañțir. *Imaginea bibliotecii prin carte și lectură*.

Cea de-a doua zi a conferinței a constituit prilej de familiarizare cu numeroase aplicații. Lansarea webinarilor din cadrul Conferinței anuale a fost posibilă ca o totalizare a celor 10 ani de experiență web 2.0 (Ludmila Pânzari, director adjunct al BM „B.P. Hasdeu”, moderator al Panelului I). Au urmat prezentările susținute online de către: Marius Martiniuc. *Editarea videourilor perfecte cu Filmora*; Stela Tymofti. *Animații simple cu Renderforest*; Adelina Chicerman. *Cum poți crea un clip video online?*; Natalia Kravciuk. *Графический онлайн-редактор Crello*; Valentina Cireș. *Benzi desenate cu Comic Book Creator*.

În cadrul Panelului II. **Distracție și dezvoltare**, moderat de Gabriela Bulduma (șef serviciu, Secția tehnologia informației), au vorbit: Maria Bivol. *Transformă un text într-un test cu Knowt.it*; Cristina Bârca, Ana Bevziuc. *Teste interactive online cu Socrative*; Cristina Dicusar. *Crossword Labs pentru cuvinte încrucișate online*; Vera Goldman. *I am a PUZZLE*; Angela Zelinschi. *Creați mai repede lecțiile cu Wordwall*; Evelina Bocancea. *Fotografii vorbitoare cu Fotobabble*.

Dna Ludmila Pânzari a moderat și Panelul III. **Conținut și transfer de cunoștințe**, în care s-au produs: Olga Munteanu. *Crearea revistelor digitale cu Smore*; Ludmila Odobescu. *Descoperim planeta cu Google Earth*; Tatiana Bolea. *Istории digitale cu Story Bird*; Maria Staver. *Dezvoltarea cărților digitale cu Bookemon*; Natalia Gaina. *Cărți digitale cu pagini mișcătoare cu Book Creator*.

Panelul IV. **Comunicare și schimb de experiență** (moderat de Gabriela Bulduma, șef serviciu, Secția tehnologia informației) a fost eficient datorită contribuțiilor următorilor participanți: Gabriela Bulduma. *Hopin – platformă modernă de interacțiune disponibilă bibliotecilor*; Alina Bălănescu. *Spațiu de învățare cu Google meet*; Liuba Ciobanu, Viorica Moraru. *Organizarea conferințelor web cu Discord*; Natalia Ciorbă. *XRecorder – înregistrarea activității ecranului (lecții video)*; Ludmila Dogotari. *Un spațiu de lucru modern cu Dropbox*.

Fig. 2. Evaluarea statistică a conferinței „Inovare și transformare: experiențe și tendințe”

diverse activități, implicații și a oferi feedback pentru a fi utilizat în strategia viitoarelor metode de organizare a conferinței.

La evaluare au contribuit 67 de participanți la conferință pe platforma Zoom.

Din cei 67 de respondenți, în prima zi a conferinței (19 octombrie) au participat 48 de persoane, iar la ședințele conferinței din cea de-a doua zi (20 octombrie) au participat 66 de persoane. Astfel, doar 47 din cei care au răspuns invitației de a completa chestionarul au participat la conferință în ambele zile.

Conținutul chestionarului a constat din 16 întrebări, inclusiv patru întrebări deschise și 12 întrebări închise, fiind structurate în două tipuri:

- a) opinii legate de organizarea conferinței;
- b) evaluarea programului științific.

Organizarea conferinței

Opiniile respondenților cu privire la organizarea conferinței sunt destul de pozitive. Astfel, în opinia participanților la conferință, evenimentul a avut un nivel calitativ foarte bun (38 respondenți), un nivel calitativ bun (26 respondenți) și doar trei respondenți au avut o atitudine moderată (Figura 4).

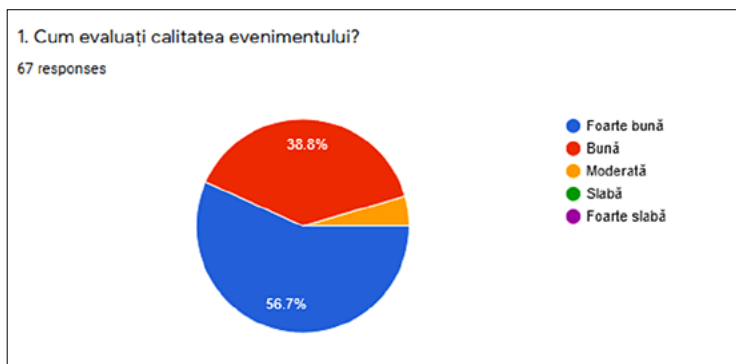

Fig. 4. Opinia privind calitatea conferinței

Menționăm că respondenții, de asemenea, au fost mulțumiți de conferința Bibliotecii Municipale din acest an (Figura 5).

Respondenții au fost rugați să evalueze după o scală de cinci nivele de apreciere de la „Deloc mulțumit” (1 punct) până la „Foarte mulțumit” (5 puncte). Astfel, mulțumirea respondenților a acumulat un scor mediu de 4,37 de puncte.

Am fost interesați să aflăm ce i-a impresionat cel mai mult pe cei care au participat la conferință. A fost o întrebare doar cu o

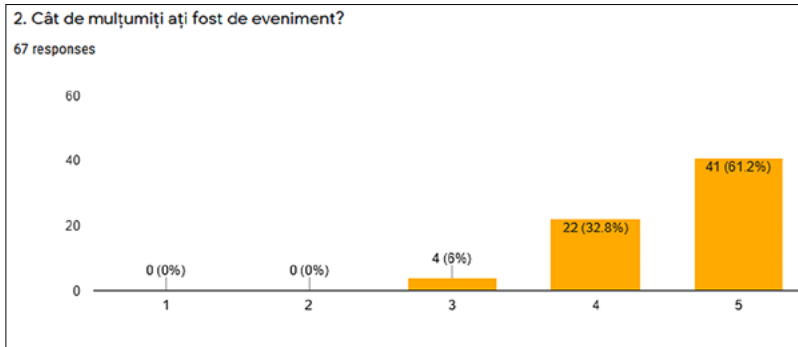

Fig. 5. Gradul de mulțumire cu privire la conferință

singură opțiune de selecție, astfel că respondenții au putut să aleagă o singură variantă de răspuns (Figura 6). Mai mult de jumătate (36 de respondenți) au remarcat că cel mai mult au fost impresionați de prezentările vorbitorilor din cele două zile ale conferinței. De asemenea, au fost remarcate: modul de organizare a evenimentului (14 respondenți), interacțiunea dintre participanți (8 respondenți), discuțiile în cadrul sesiunilor (6 respondenți), precum și moderarea conferinței (1 respondent). În același timp, un respondent a menționat: „Aș bifa mai multe puncte, este incorect să menționez doar unul”.

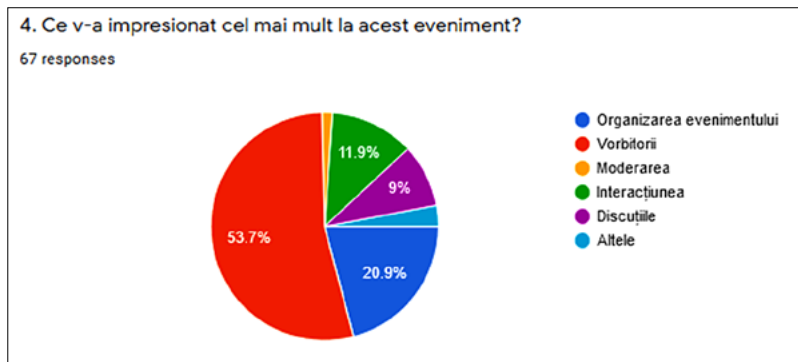

Fig. 6. Impresiile respondenților cu privire la eveniment

Chestionarul a inclus și alte întrebări care s-au axat nemijlocit pe organizarea conferinței.

După cum s-a remarcat anterior, 14 respondenți au apreciat cel mai mult modul de organizare a conferinței. În același timp, respondenții au avut opinii diferite cu privire la diverse aspecte organizaționale ale conferinței (Tabelul 1 și Figura 7).

Tabelul 1. Opinii cu privire la organizarea conferinței

Cât de mulțumiți ați fost cu privire la organizarea conferinței? 1 = Deloc satisfăcut 5 = Foarte satisfăcut	Nr. de respondenți					
	1	2	3	4	5	Nu pot aprecia
Programul conferinței			5	20	41	1
Materiale promoționale		1	7	21	31	7
Comunicarea prin e-mail	1	1	10	20	29	6
Transmisia online în prima zi			4	18	42	3
Transmisia online în a doua zi			4	21	38	4
Perioada de desfășurare		1	5	25	34	2
Durata prezentărilor		4	14	27	20	2
Durata videourilor		2	10	32	21	2
Moderarea conferinței			6	18	40	3
Managementul timpului	1	6	17	21	20	2
Lansarea revistei			3	20	41	3
Organizarea concursurilor	1	2	8	25	28	3

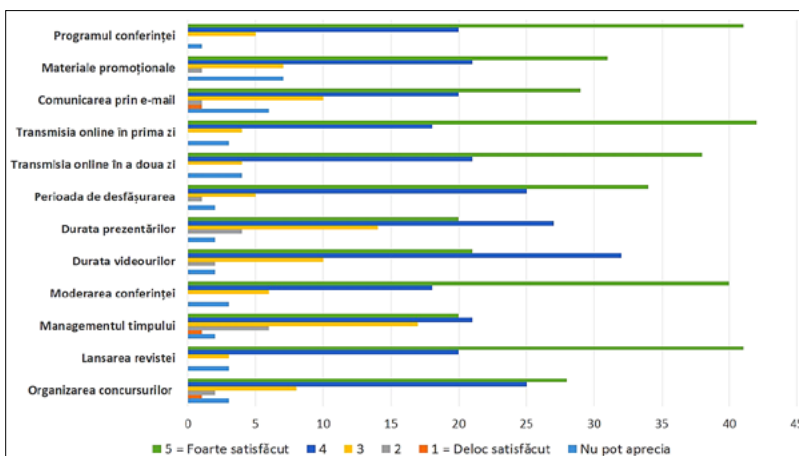

Fig. 7. Opinii cu privire la organizarea conferinței

Conform datelor sondajului, cel mai mult respondenții au fost satisfăcuți de programul conferinței, lansarea revistei „BiblioPolis” și transmisia online în prima zi a conferinței (Figura 8). Doar circa o treime din respondenți au menționat că au fost satisfăcuți de managementul timpului în cadrul conferinței, durata videourilor și durata prezentărilor.

De exemplu, cu privire la managementul timpului și durata prezentărilor, au parvenit comentarii de tipul: „Am avut o comunicare complexă, dar din cauză că m-am conformat timpului rezervat de 5 minute nu am avut timp suficient de prezentare, spre

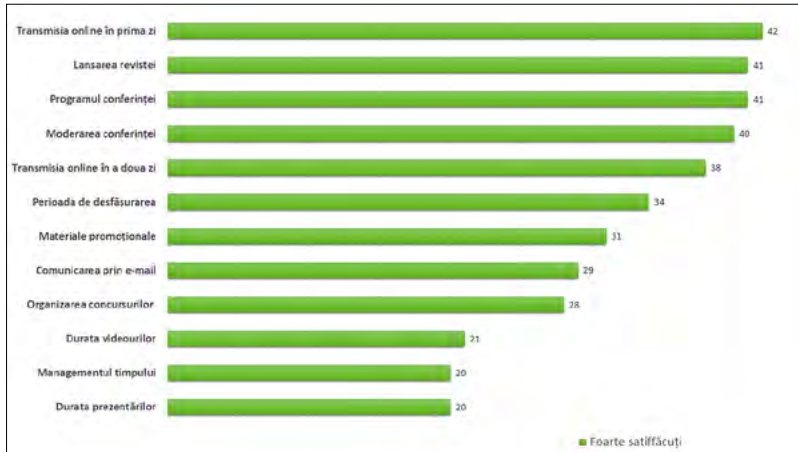

Fig. 8. Opinia „foarte satisfăcuți” privind modul de desfășurare a conferinței

deosebire de alți participanți, care au avut timp nelimitat pentru a-și expune lucrarea”.

Satisfacția medie cu privire la organizarea conferinței constituie 4,32 pe o scală de 5 puncte. Satisfacția medie privind diverse aspecte de organizare și desfășurare a conferinței este prezentată în Figura 9.

Participanții la conferință au remarcat următoarele: „Evenimentul a fost foarte bine organizat.”; „Informații de calitate și utile.”; „Foarte bine.”; „Organizare la nivel.”; „Un eveniment bine-venit.”; „Conferință utilă.”; „Acest eveniment a fost organizat excelent cu multe informații utile.”; „A fost chiar foarte bine.”; „Totul a fost foarte bine, este nevoie doar de mai mult timp pentru prezentare.”; „S-a desfășurat destul de bine, am descoperit multe lucruri noi! Mulțumim!”; „Conferința a fost organizată foarte bine, vorbitorii au prezentat destul de clar teme.”; „A fost un eveniment deosebit.”; „Nu am simțit cum a trecut timpul.”; „Conferință cu subiecte interesante.”; „A fost organizată de nota 10.”; „Sperăm

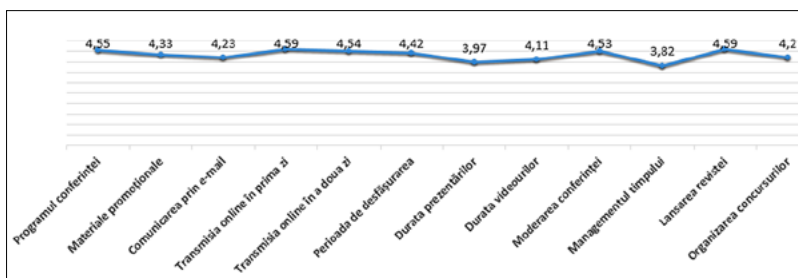

Fig. 9. Satisfacția medie privind modul de organizare a conferinței

ca în anul viitor să fie organizată offline.”; „De remarcat amploarea și diversitatea temelor expuse pe parcurs.”; „A fost bine.”; „Organizare bună, mulțumim.”; „Bine gândit, cu așteptări mari – unele detalii cărora nu li s-a atras atenția au ieșit în evidență.”; „Organizare pe măsură.”; „Organizarea a fost excelentă.”; „Mi-a plăcut evenimentul.”; „Totul e minunat.”; „Conferință frumoasă.”; „Conferință bună.”; „Organizarea online e mult mai productivă.”; „A fost un eveniment dinamic.”; „Organizarea conferinței online mi-a plăcut, organizarea concursurilor – nu. Inițial nu au fost anunțate concursuri ca *Ambasadoriada* (trebuiau 2-4 persoane publice sau active, dar nu fiecare cititor să fie făcut ambasador), concurs pentru mass-media, meme... Pozele câștigătoare nu au fost expuse etc.”; „A fost o conferință interesantă cu prezentări reușite și utile.”; „Un eveniment frumos, util, variat.”; „A fost online pentru prima dată, dar a fost foarte bine organizat și interesant.”; „Benefic pentru instruirei.”

În același timp, respondenții au avut o serie de sugestii și opinii referitoare la organizarea evenimentului de care organizatorii ar putea ține cont în viitor, cum ar fi:

- „Sunt necesare pauzele.”
- „Comunicările trebuie să se încadreze în timpul rezervat.”
- „Publicarea preventivă a rezumatelor.”
- „Materialele necesare să fie trimise mai din timp, ca să reușim să le utilizăm mai calitativ, cum ar fi foile cu antet; pentru ca interacțiunea să fie bună cu toate filialele, din timp trebuie de făcut o verificare a echipamentului tehnic.”
- „Managementul timpului merită a fi studiat.”
- „Să nu se intervină în timpul conferinței online cu discuții de clarificări (Biblioteca Centrală și Municipală).”
- „Unele platforme să fie prezentate mai pe larg.”
- „Trebuie excluse din program prezentările video.”
- „Durata mai mică.”
- „Mai puține prezentări.”
- „Prea puțin timp pentru comunicări (5 min).”
- „Mai multă transparență în organizarea concursurilor (rezultatele au fost echivoce).”
- „Am dori mai multe evenimente pentru a ne lărgi orizonturile.”

Cele mai multe recomandări au fost formulate cu privire la respectarea timpului preconizat pentru fiecare vorbitor, cum ar fi:

- „Moderatorii să țină pulsul pe timpul rezervat pentru comunicări.”
- „Ar fi bine de respectat cu seriozitate condițiile programate, adică timpul rezervat pentru comunicări, prezentări.”
- „A fost bine, dar nu s-a ținut cont de timpul preconizat pentru fiecare participant.”
- „Organizarea a fost bună. De dorit mai multă atenție să se acorde managementului timpului, invitației la dialog în cadrul secvențelor alocate întrebărilor și răspunsurilor.”
- „Unii vorbitori nu au respectat cerințele de prezentare, au depășit cu mult limitele de timp pentru discurs. Astfel, alții au fost dezavantajați.”

Evaluarea programului științific

Formularul de evaluare a evenimentului a inclus mai multe întrebări cu privire la programul conferinței, precum și comunicările și prezentările în cele două zile de conferință.

Fiind întrebați cu privire la subiectele discutate în cadrul evenimentului, 19 respondenți au remarcat că subiectele sunt foarte importante, iar 42 de respondenți le consideră importante. Doar 6 respondenți au avut o opinie moderată cu privire la subiectele discutate în cadrul evenimentului (Figura 10).

În opinia respondenților, informația împărtășită în cadrul conferinței a fost foarte relevantă și utilă pentru activitatea profesională (Figura 11). Opiniile cu privire la relevanța și utilitatea informațiilor comunicate în cadrul conferinței au înregistrat un punctaj mediu de 4,46.

Participanții la sondaj au remarcat toate comunicările și prezentările video ca fiind interesante și utile. Cu toate acestea, unii

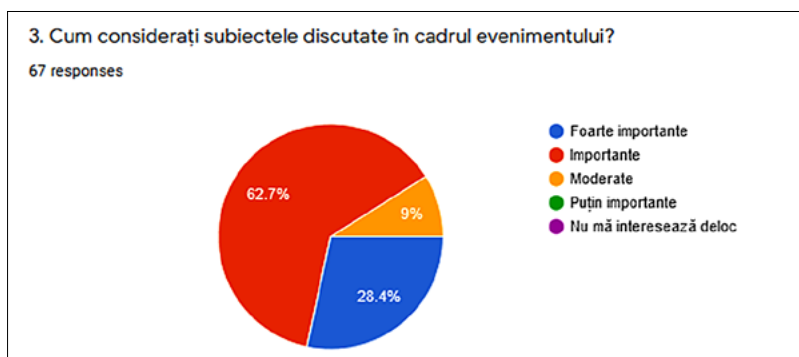

Fig. 10. Opiniile cu privire la subiectele discutate în cadrul evenimentului

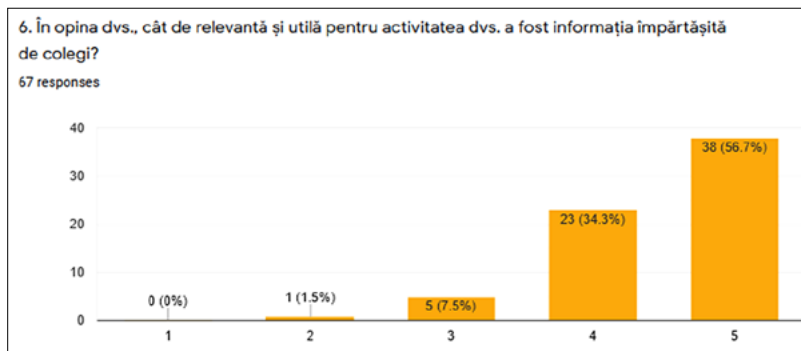

Fig. 11. Opiniile privind relevanța și utilitatea pentru activitatea bibliotecarilor a informației împărtășite de colegi în cadrul conferinței

vorbitori au fost apreciați de un număr mai mare de colegi. Astfel, pentru topul celor mai interesante comunicări și prezentări video au fost identificate câte 10 comunicări care au acumulat cele mai multe aprecieri (Tabelul 2).

Tabelul 2. Topul comunicărilor și vorbitorilor din cadrul conferinței

19 octombrie		20 octombrie	
Nume / tema comunicării	Nr.	Nume / tema comunicării	Nr.
Tatiana Coșeri. „Biblioteca în criza pandemică: 20 de chei de îmbunătățire a activității”	32	Stela Tymofti. „Animații simple cu Renderforest”	35
Nelly Țurcan. „Cercetarea bazată pe dovezi în domeniul biblioteconomiei și științei informării”	31	Gabriela Bulduma. „Hopin – platforma modernă de interacțiune disponibilă bibliotecilor”	32
Svetlana Gumeni. „Parentingul în bibliotecă – serviciul care a rezistat pandemiei”	26	Angela Zelinschi. „Creați mai repede lecțiile cu Wordwall”	28
Taisia Foiu. „Memoria Chișinăului”: schimbări de paradigmă”	25	Ludmila Odobescu. „Google Earth”	27
Maria Pilchin. „Biblioteca scriitorilor: cazul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”	24	Natalia Kravciuk. „Графический онлайн-редактор Crello”	26

19 octombrie		20 octombrie	
Nume / tema comunicării	Nr.	Nume / tema comunicării	Nr.
Ivan Pilchin. „Cercetarea științifică în cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” (studiu de caz în baza sondajului)”	22	Marius Martiniuc. „Editarea videourilor perfecte cu Filmora”	23
Svetlana Javelea. „Feedbackul – instrument de evaluare a performanței”	21	Cristina Dicusar. „Crossword Labs pentru cuvinte încrucișate online”	23
Elena Taragan. „Impresionantele posibilități și valențe din spatele unei recenzii”	20	Maria Staver. „Dezvoltarea cărților digitale cu Bookemon”	23
Silvia Antufiev. „Dezvoltarea colecției digitale a Bibliotecii Publice de Drept”	16	Maria Bivol. „Transformă un text într-un test cu Knowt.it”	21
Mila Șeremet, Natalia Zavtur. „Provocarea verii 2020 – o nouă provocare pentru bibliotecii (Cazul Bibliotecii „Transilvania”)”	15	Natalia Gaina. „Cărți digitale cu pagini mișcătoare cu Book Creator”	18

Utilitatea și relevanța informației împărtășite în cadrul conferinței este confirmată și prin faptul că peste trei pătrimi din respondenți (55 de respondenți) au menționat că ar dori să primească informații suplimentare despre instrumentele și soluțiile de intervenție prezentate (Figura 12).

Participanții la sondaj au avut opinii diferite cu privire la relevanța sesiunilor din cadrul conferinței (Tabelul 3).

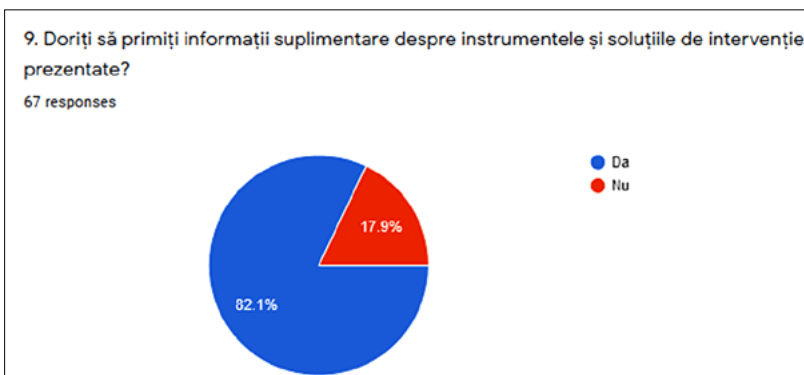

Fig. 12. Opinii privind dorința de a primi informații suplimentare despre instrumentele și soluțiile de intervenție prezentate

Tabelul 3. Opinii cu privire la relevanța sesiunilor din cadrul conferinței

Care sesiuni ați găsit cele mai relevante?	Număr de respondenți			
	Deloc relevant	Relevant	Foarte relevant	Nu am participat
Sesiunea din 19 octombrie Panel I. Transformare prin cercetare	1	32	29	5
Sesiunea din 19 octombrie Panel II. Tendințe emergente de fortificare a bibliotecii	1	32	30	4
Sesiunea din 19 octombrie Panel III. Dezvoltare prin cultura lecturii		25	36	6
Sesiunea din 20 octombrie Panel I. Animații și interacțiune		24	37	6
Sesiunea din 20 octombrie Panel II. Distracție și dezvoltare		25	36	6
Sesiunea din 20 octombrie Panel III. Conținut și transfer de cunoștințe		27	35	5
Sesiunea din 20 octombrie Panel IV. Comunicare și schimb de experiențe		25	36	6
Sesiunea din 20 octombrie Panel V. Lansarea revistei „BiblioPolis” în format online		22	40	5
Sesiunea din 20 octombrie Panel VI. Gala premiilor	1	32	27	7

Conform opiniei respondenților, cea mai relevantă sesiune din prima zi a conferinței (19 octombrie) a fost *Panelul III „Dezvoltare prin cultura lecturii”*. Astfel, 36 de respondenți au menționat că această conferință a fost foarte relevantă (Figura 13). *Panelul II „Tendințe emergente de fortificare a bibliotecii”* a fost apreciat ca foarte relevant de 30 de respondenți, iar *Panelul I. „Transformare prin cercetare”* – de 29 de respondenți.

În cea de-a doua zi a conferinței s-au desfășurat șase sesiuni. Opiniile cu privire la desfășurarea panelurilor din cea de-a doua zi a conferinței (20 octombrie) sunt prezentate în Figura 14. Astfel, cei mai mulți dintre participanții la sondaj (40 de respondenți) au remarcat ca foarte relevant *Panelul V. „Lansarea revistei „BiblioPolis” în format online”*. În același timp, aceeași opinie a fost

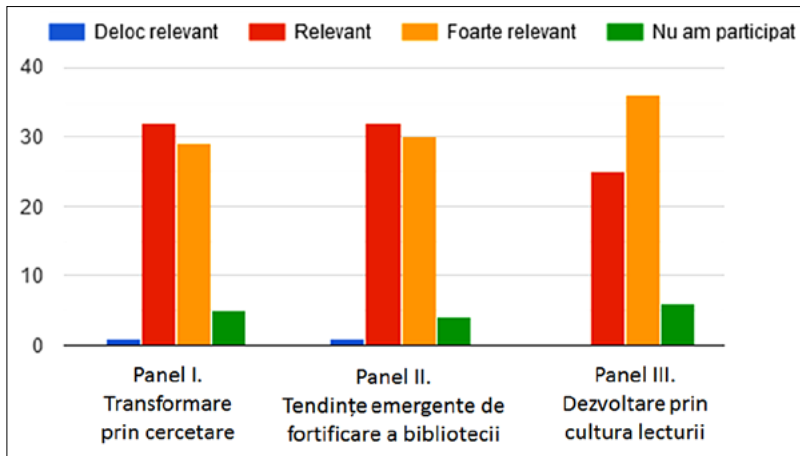

Fig. 13. Opinii cu privire la relevanța sesiunilor din 19 octombrie

pronunțată cu privire și la alte sesiuni din această zi a conferinței. Foarte mulțumiți cu privire la sesiuni au fost:

Panelul I. Animații și interacțiune – 37 de respondenți;

Panelul II. Distracție și dezvoltare – 36 de respondenți;

Panelul III. Conținut și transfer de cunoștințe – 35 de respondenți;

Panelul IV. Comunicare și schimb de experiențe – 36 de respondenți;

Panelul V. Lansarea revistei „BiblioPolis” în format online - 40 de respondenți;

Panelul VI. Gala premiilor – 20 de respondenți.

Respondenții au manifestat un nivel destul de înalt de mulțumire cu privire la conținutul tuturor sesiunilor conferinței (Figura 15). Respondenților li s-a propus să aprecieze gradul de mulțumire pe o scală de la 1 la 5, unde 1 – Deloc mulțumit; 5 – Foarte mulțumit. Opinia medie a respondenților cu privire la satisfacția privind

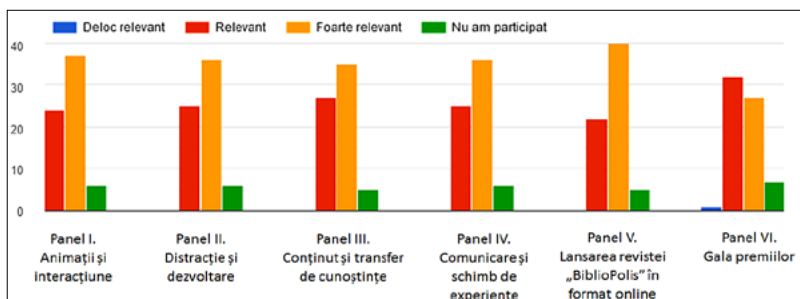

Fig. 14. Opinii cu privire la relevanța sesiunilor din 20 octombrie

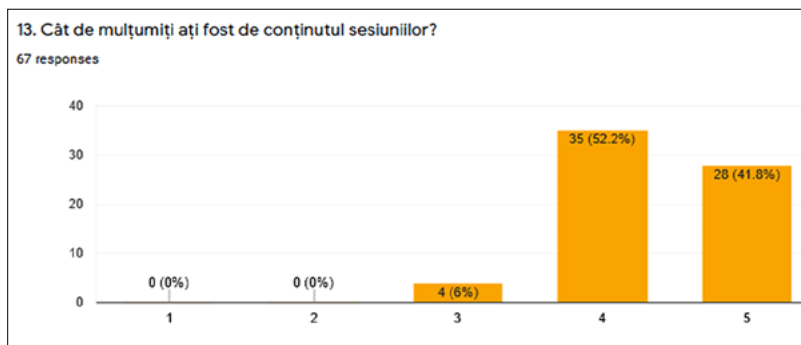

Fig. 15. Opinii cu privire la mulțumirea de conținutul sesiunilor conferinței

conținutul sesiunilor conferinței constituie 4,34, fiind plasată între afirmațiile „Mulțumit” și Foarte mulțumit”.

În același timp, respondenții au sugerat mai multe subiecte pentru următoarele conferințe ale Bibliotecii Municipale, inclusiv:

Servicii de bibliotecă:

- Servicii de bibliotecă pentru diferite categorii de vârstă.
- Promovarea serviciilor online.
- Managementul serviciilor, inspirații pentru amenajarea bibliotecilor, parteneriate.
- Istории de succes, servicii utile, promovare.
- Serviciu la distanță.
- Servicii de bibliotecă online.
- Discuții asupra noilor servicii de bibliotecă cu elevii.

Resurse informaționale / colecțiile bibliotecii:

- Completarea colecțiilor.
- Locul cărții tradiționale în societate.
- Cărți digitale.
- Informația din bibliotecă în comparație cu resursele din internet.
- Publicații bibliografice.
- Cum se dezvoltă revista „BiblioPolis” în format online?
- „Memoria Chișinăului”.

Aplicații / tehnologii informaționale:

- Aplicații (teste, crossword).
- Alte platforme pentru desfășurarea activității de bibliotecă.
- Diferite modalități de activități culturale online în bibliotecă.
- Subiecte legate de tehnologiile informaționale.
- Noi platforme, noi aplicații.

- Aprofundarea unor aspecte electronice și tehnologice, nou-tăților din domeniu.
- Platforme și aplicații noi relevante pentru organizarea mai eficientă a lucrului.

Crize / provocări / experiențe / imagine:

- Biblioteca și depășirea crizelor.
- Experiențe și noi abordări ale bibliotecilor în perioade dificile (inclusiv pandemia).
- Biblioteca și dezvoltarea ei.
- Metode de dezvoltare pentru împrumutul de carte la domiciliu.
- Statistica de bibliotecă (De ce se pune accentul pe cantitatea cifrelor, dar nu pe calitatea serviciilor și deservirea utilizatorilor?).
- Inovare și creativitate.
- Bibliotecile – centre de informare, educație și agrement.
- Bibliotecile publice – cheia dezvoltării democratice, a învățării și a alfabetizării.
- Viitorul bibliotecilor.
- Dezvoltarea comunității prin știință.
- Accesul deschis.
- Conținut și transfer de cunoștințe. Tendințe emergente de fortificare a bibliotecii.
- Modelarea imaginii moderne a bibliotecii, inovații în biblioteconomie.
- Comunicare și schimb de experiență.
- Managementul timpului.
- Managementul proiectelor în bibliotecă.
- Probleme, eșecuri, depășire.

Lectură / utilizatori:

- Confidențialitate / concurență loială / loializarea utilizatorilor.
- Metodologii, tehnici, instrumente, practici de promovare a lecturii.
- Aplicații utile legate de carte și lectură.
- Loializarea utilizatorilor, atragerea la lectură, nu la bibliotecă, noi forme de educare a lecturii, diversificarea serviciilor, noi forme de instruire, educația pentru știință (formarea cercetătorilor) pentru a cerceta și publica formele încărcate

de semnificații a participării BM la dezvoltarea comunitară și la progresul cunoașterii.

- Aplicații ce pot fi utilizate și în care putem implica cititorii online.
- Modalități de interacțiune cu utilizatorii. Organizarea evenimentelor axate pe practica lecturii.
- Tot ce interesează tinerii: tehnică, imagine, tendințele modei.

În același timp, unii respondenți au remarcat că ar dori să se discute despre noutăți în activitatea bibliotecilor, subiecte care ar fi de folos în activitatea profesională, subiecte practice, interesante.

Totodată, au fost propuneri de subiecte precum:

- Ce fel de bibliotecar își doresc tinerii cititori?
- Fiind o conferință anuală a bibliotecii, să se discute mai mult despre reușitele bibliotecilor și feedbackul utilizatorilor.
- Acordarea de premii.
- Valorificarea muncii bibliotecarului (metode, promovare în societate), noi metode interactive pentru a crea conținuturi utile și captivante în activitatea bibliotecilor.
- Subiecte mai puține, dar cu tematică mai concretă.

De asemenea, participanții la sondaj au exprimat dorința de a asculta la următoarea conferință diverși vorbitori, inclusiv: Elena Cebotari, Elena Dabija, Elena Taragan, Elena Ungureanu, Evelina Bocancea, Gabriela Bulduma, Ivan Pilchin, Lidia Kulikovski, Ludmila Odobescu, Ludmila Pânzari, Ludmila Șimanschi, Margarita Șcelcicova, Maria Bivol, Maria Pilchin, Mariana Harjevschi, Natalia Ciorbă, Natalia Zavtur, Nelly Țurcan, Parascovia Onciu, Silvia Antufiev, Stela Tymofti, Svetlana Javelea, Taisia Foiu, Tatiana Borodatii, Tatiana Coșeri.

Respondenții au mai notat că la conferința din anul viitor ar fi de dorit să participe în calitate de vorbitori:

- Reprezentanți din filiale, șefii secțiilor și directorii adjuncți.
- Prezentatori/vorbitori în aceeași componență ca anul acesta.
- Opinii din comunitate, de la parteneri.
- Colegii din rețea.
- Depinde de tematica conferinței.
- Nu știu, timpul ne aduce surprize.
- Toți colegii Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.
- Cineva din domeniul IT.
- Nu are semnificație cine anume, ci despre ce va vorbi.

- Vorbitori despre noi forme de activități desfășurate în bibliotecă.
- Din cadrul BM și din străinătate.
- Cei care nu au participat anul ăsta.
- Cei care vor avea ce prezenta la următoarea temă.
- Aceiași vorbitori, unii fiind foarte-foarte buni, alții – să-și învingă temerile de a vorbi în public. De asemenea, studenți, proaspeți absolvenți cu viziuni noi.
- Majoritatea din acest an, ca să sesizez creșterea, progresul.
- Bibliotecari.
- Tineri deștepți din noua generație.

În același timp, câteva persoane din cele care au completat chestionarul de evaluare au remarcat că nu au preferințe, propunând să fie persoane cu experiență interesantă și utilă.

Deși toți respondenții au avut o opinie favorabilă cu privire la organizarea conferinței, conținutul programului, sesiunilor și prestața vorbitorilor, au fost exprimate comentarii suplimentare cu privire la agenda generală a conferinței.

Opinii generale:

- Agenda a inclus subiecte interesante.
- Tradiție excelentă.
- Felicitări, o conferință reușită, utilă și importantă pentru bibliotecari.
- A fost interesantă agenda, dat fiind faptul că e prima de acest gen la subiectul „Conferința anuală”.
- A fost chiar foarte utilă.
- Totul era perfect organizat.
- Totul a fost minunat.
- Totul a fost bine organizat.
- Nu a fost plictisitor.
- Conferință reușită.
- Agenda foarte bună, organizarea și desfășurarea mai lasă de dorit, dar ținând cont de împrejurări, e bună.
- Totul a fost bine structurat, s-a respectat agenda. Mulțumim!
- Sesiunile au fost bine-venite și agenda bine planificată.
- Mi-a plăcut comunicarea dnei Mariana Cocieru, dar nu se regăsește în formularul de evaluare.
- Impresia unei sărbători științifice deosebite.
- Agenda a fost deplină.

- Un eveniment marca Hasdeu! Agenda foarte bună, prestația bibliotecarilor per total foarte bună, conținut relevant, diversitatea subiectelor.
- Sesiunile și agenda generală au fost bine organizate și desfășurate. Bravo!
- Mulțumim tuturor celor implicați! La mulți ani, BM „B.P. Hasdeu”!
- Ne bucurăm că am avut ocazia de a participa la conferința dată, aceasta fiind un eveniment special.

Recomandări:

- Durata comunicărilor: 7-10 min.
- A plasa într-un spațiu vizibil pe site-ul bibliotecii linkul la video cu „Gala premiilor”!
- Ar fi bine-venită o înregistrare a prezentărilor aplicațiilor.
- Respectarea timpului alocat prezentărilor, au lipsit pauzele.
- Respectarea managementului timpului. Multe succese!
- Mai multe prezentări practice.
- Agenda încărcată.
- Mai puține sesiuni.
- Din păcate, moderarea în cadrul unor sesiuni nu a fost suficient de bună. Drept rezultat, conferința s-a extins (în prima zi, de exemplu), cu aproape o oră și jumătate. În plus, înscrierea la conferință trebuie să fie însoțită de prezentarea unui scurt rezumat al comunicării (până la 200 de cuvinte). Anunțul și invitația la conferință trebuie să vină mai din timp (cu cel puțin două luni înainte de eveniment).
- Unii vorbitori nu au respectat regulile și nu a existat nici o pauză.
- Comunicările din a doua zi sau, mai bine-zis, cele despre aplicații ar fi bine să fie în variantă video, crearea unor tutoriale.
- Comunicare pe viu! Poate la următoarea conferință ar trebui să fie o comunicare de bază (20-25 min.), iar celelalte – de 5 min., dar cu respectarea timpului de comunicare. Ar fi bine rezumatele (poate nu rezumate, dar adnotări de 3-4 propoziții) comunicărilor să fie publicate din timp.

În concluzie, analiza răspunsurilor participanților la conferința online din 19-20 octombrie 2020 a demonstrat o abordare modernă a bibliotecii, dar totodată a accentuat schimbările majore

intervenite ca urmare a pandemiei – necesitatea de a intra și a cuceri tot mai activ spațiul electronic, loc unde se vor desfășura inițiativele de promovare a lecturii, de familiarizare cu noile aplicații, de a stabili o comunicare mai eficientă în interiorul și în afara bibliotecii, un management mai bun al timpului și o urmărire mai consecventă a obiectivelor de realizat. Subiectele din acest an s-au focusat în mare parte pe cercetările bibliotecii, dar, fiind prezentate public, pe online, au oferit un șir de soluții privind crearea conținutului digital pentru întreaga comunitate de bibliotecari și de utilizatori, urmărindu-se un acces tot mai larg la resurse și o promovare tot mai reușită a inovațiilor și serviciilor bibliotecii.

LUDICUL ÎN ACTIVITATEA BIBLIOTECII PUBLICE

*Elena TARAGAN,
șef sector, Secția studii și cercetări, BM*

Peste 100 de bibliotecari din Chișinău, din afara municipiului și de peste „mări și țări”, adică vecinii noștri dragi de dincolo de Prut, s-au reunit, de voie și de bună-voie (veți înțelege imediat, de ce) la Atelierul susținut de dr. Lidia Kulikovski, director adjunct la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, omul-resursă, pilonul susținător al „creativității și inovației” în lumea biblioteconomică de astăzi.

Aparent neserios sau mai puțin serios subiect de discuție, „Ludicul în activitatea bibliotecii publice”, forma de materializare a acestuia fiind „jocul” (ca o activitate, o componentă în cadrul unei activități sau o activitate în sine, una concretizată într-o gamă foarte largă de jocuri – de exploatare, de societate, video, de limbaj și vocabular, de construit și multe altele) a atras, așa cum spuneam, un număr impresionant de bibliotecari la o ședință Zoom, captivați de maniera absolut inedită, cu un echilibru fermecător între concret și parabolic, cu „digresiuni lirice” relevante, cu detalii savuroase de abordare a subiectului. Am vorbit despre joc, jucându-ne...

De fapt, am avut impresia că relatarea a fost circulară, iar „în cerc” au încăput observații și constatări dintre cele mai diverse, pornind de la zone vulnerabile ale bibliotecarului în relația cu „jocul” la exigențe ale publicului, la asumarea unor „țeluri” fără a miza pe o răsplătire obligatorie a efortului. De fapt, s-a pus accent pe profesionalism, pe respectarea acelor legi, puține și cât se poate de simple, ale lui Ranganathan.

Ca un foarte scurt exercițiu, am înlocuit în aceste legi despre care vorbim, cuvântul „carte” cu cuvântul „joc” și am putut constata că esența lucrurilor nu se prea schimbă. Da, aproape că am putut înlocui în ecuație „cartea” cu „jocul” și am putut constata că există o sumedenie de *apropieri și depărtări*.

Care a fost marea reușită a Atelierului de astăzi? E simplu: conștientizarea și însușirea faptului că tratarea „ludicului” și atitudinea noastră față de „joc” nu este una superficială. Și, nici într-un caz, nu este o acțiune/intenție „marketologică” (cum nici nu cred că a fost vreo intenție de-a noastră). Nu intenționăm să „gameficăm” biblioteca doar pentru că există o cerere – mai bună, mai ne bună, mai temperată – față de această acțiune. Dorim să valorificăm „modernul” și „modernitatea”. Să oferim privitorului (pictorului, sculptorului sau spectatorului) un peisaj al unei păduri cu brazi, cu pomi, cu stejari, cu plopi sau ulmi, extrăgând din fața privitorului acele „uscături” din cauza cărora multe lucruri se compromit și nu se fac...

Demersul nostru vizavi de jocuri este unul asumat, documentat, precaut, dar nu mai puțin îndrăzneț. Reamintim că o parte din discuție s-a bazat pe un sondaj realizat de către patru dintre bibliotecarii noștri, studenți la masteratul de biblioteconomie din cadrul USM. Acesta a prezentat o imagine pestriță, ne-a vorbit, „cu bune și cu rele”, despre societatea noastră, despre predilecțiile, opțiunile și atitudinile acestora față de joc și joacă.

De fapt, există probleme în transpunerea acestui demers (de a aduce, mult mai masiv, jocul în bibliotecă) în realitatea contradictorie, uneori refractară acțiunilor, fie ele nobile sau mai puțin nobile, atât în ceea ce privește prejudecata din partea bibliotecarului și reticența acestuia la „noul” uneori deranjant sau care necesită un „efort suplimentar/sporit”, cât și din partea utilizatorului cu marile sale „așteptări și pretenții”.

Dr. Lidia Kulikovski vine cu frumoase și blânde îndemnuri despre „Cum să NU” și „Cum să DA” pentru eventuali și viitori „animatori” (sau orice alt cuvânt preferați pentru conducători/dezvoltatori/facilitatori) de jocuri, precum: *Împărtășește cunoașterea/ Inspiră forță și cunoașterea/ Fii autentic/ Nu fii nefiresc/ Nu evita răspunsurile la întrebări/ Fii atent la reacții, feedbackuri/ Fii curajos.*

Sper să reușim în acest demers „înfloritor” să zicem, să vă aducem energie, veselie și mai multă lumină în viețile Domniilor Voastre prin jocuri erudite, distractive, utile și captivante!

BIBLIOTECA ÎN SCHIMBARE

*Lilia CANȚÎR,
șef serviciu, Biblioteca „Ștefan cel Mare”*

Rezumat:

Articolul analizează activitatea curentă a bibliotecilor și rolul personalului bibliotecii, determinate de schimbările generate de evoluția și utilizarea eficientă a tehnologiei informației pentru a satisface nevoile complexe ale utilizatorilor. Competențele și caracteristicile profesiei de bibliotecar în contextul globalizării și computerizării societății evidențiază direcțiile de dezvoltare profesională a personalului din biblioteci.

Abstract:

The article analyzes the current activity of libraries and the role of library staff, determined by the changes generated by the evolution and efficient use of information technology to meet the complex needs of users. The skills and characteristics of the librarian profession in the context of globalization and computerization of society highlight the directions of professional development of library staff.

Actuala evoluție a noilor forme de tehnologii de informare și de comunicare a determinat schimbări fundamentale, de esență, în organizarea și structurarea universului cunoașterii. În acest mod, activitatea bibliotecarului este echivalentă cu diseminarea cunoștințelor. Acest fapt se datorează activității de procesare, organizare și diseminare a cunoștințelor prin multiple și diverse procese bibliotecare, cum ar fi catalogarea, clasificarea, indexarea, diseminarea selectivă a informațiilor, serviciile actuale de promovare și sensibilizare privind rolul bibliotecii etc. În plus, schimbările tehnologice din toată lumea au modificat modul și formele de funcționare a bibliotecilor.

Până la apariția realităților tehnologice, bibliotecarii erau percepuți ca deținători de cărți sau ca persoane care le repartizează, pur și simplu, beneficiarilor. Chiar și în prezent, percepțiile publice ale bibliotecarilor sunt adesea depășite de timp. E de remarcat faptul că publicul nu înțelege pe deplin funcția bibliotecarului sau care sunt formele și mijloacele de lucru în calitatea de expert în acest domeniu. Mai există presupunerea sau percepția oamenilor că bibliotecarii nu au nevoie de educație largă și culturalizare vastă și că nu ar mai trebui să fie considerați profesioniști în prelucrarea datelor, culegerea de date și procesarea acestora. Ar trebui ca ei să fie, pur și simplu, priviți ca funcționari care sunt responsabili de diseminarea și transmiterea elementară a cărților. Această viziune

poate fi considerată ca fiind valabilă doar în vremurile trecute, în timpul când bibliotecarii supravegheau cărți cu acces limitat sau închis.

Procesele de transformare și reformare majoră a profesiei de bibliotecar în epoca tehnologiilor informaționale sunt analizate în lucrări și studii ale bibliotecarilor din toate țările, dezvăluind rolul lor actual și provocările cu care se confruntă bibliotecile. Utilizarea resurselor și serviciilor sunt absolut necesare, dar abilitățile bibliotecarilor sunt și ele niște instrumente prezente în munca lor, în continuă perfecționare și adaptare la necesitățile create de era digitală, de condițiile în care tehnologiile avansează și țin pasul cu viața.

Pe măsură ce tehnologiile și mediul de învățare avansează, personalul din domeniul bibliotecar oferă servicii de informații fără frontiere. Aceste informații digitale modifică radical rolul bibliotecarilor. Ei nu mai trebuie să aștepte ca utilizatorii să ceară asistență pentru a găsi informații în bibliotecă. Rolul lor nou face necesar ca aceștia să presteze servicii și instrucțiuni indiferent de locație, timp sau format. În consecință, era digitală a schimbat bibliotecarii din gestionari ai cărților în experți în informații temeinice, care acum prestează servicii utilizatorilor sau beneficiarilor din diverse zone geografice. Această transformare este susținută și energizată de modificările formelor în care utilizatorii accesează, preiau și utilizează aceste informații. Drept urmare, bibliotecarii oferă și promovează accesul, ghidarea și instruirea, făcând uz de resursele tradiționale, dar și de cele electronice concentrate într-un mediu offline și online. Ei se asigură că există un flux activ și eficient de informații de la furnizori către utilizatorii de informații din mediul digital.

În perioada intervențiilor mecanismelor și pârgurilor digitale, cercetătorii academici fac referință tot mai des la surse online și în acces deschis pentru a-și începe activitatea de cercetare. În această ordine de idei, fiind martori ai unor schimbări de importanță majoră, este esențial ca rolul bibliotecarilor să evolueze pentru a ține ritmul cu această schimbare în comportamentul cercetării. Bibliotecarii își refac rolul, crescând și ajungând la cel de consultant și planificator, în cazul în care facilitează furnizarea informațiilor utilizatorilor finali. Concomitent, se face remarcat faptul că, cu un accent puternic fixat pe utilizator. Resursele și instrumentele informaționale noi și inovatoare, dezvoltarea în rețea, au impus

bibliotecarii să fie mai flexibili și mai creativi în procesul de a identifica sau a elabora soluții noi și a face față unei profesii care se reface calitativ foarte des. Atitudinea comportamentală și ținuta profesională adecvată a bibliotecarului au crescut și se fortifică, prin complexitate, în ceea ce privește prelucrarea și diseminarea informațiilor, publicarea electronică, instruind utilizatorii cu privire la strategia de căutare, identificare și evaluare critică a diverselor surse de informare și documentare electronică.

Astăzi, bibliotecile tind să se transforme în centre de cunoaștere, cu multiple și diverse funcții de educație permanentă, implicând diferiți utilizatori-specialiști din principalele ramuri ale cunoașterii: istorici, filosofi, economiști, politologi, sociologi, filologi, specialiști în artă și altele. Cunoașterea metodologică este asociată cu dezvoltarea unei biblioteci cu tehnologii informaționale noi, cu procese de formare avansată a personalului bibliotecii, ajută bibliotecarul să ia în mod independent decizii profesionale, să posede abilități necesare pentru a dezvolta și îmbunătăți sistemul de servicii pentru utilizatori. Cunoștințele teoretice îl ajută pe bibliotecar să-și organizeze activitățile și să rezolve diverse probleme care apar în activitatea sa de zi cu zi, contribuie la sistematizarea rezultatelor activității cognitive. Capacitățile și competența informațională a bibliotecarului sunt asociate cu modernizarea societății, cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale, prin intermediul cărora se modifică și se extind frontierele de capacitate modernă și de calitate ale bibliotecii. Astăzi bibliotecile sunt cele mai importante centre de informare, locul cel mai potrivit pentru colectarea și diseminarea informațiilor, iar bibliotecarii sunt navigatori în marea lume a informațiilor și cunoștințelor, care facilitează accesul la resursele informaționale mondiale.

Capacitățile și competențele comunicative definesc procesele de mare complexitate și interacțiune în mediul bibliotecii, care presupune schimbul de informații, percepția și înțelegerea partenerilor de comunicare. În acest context, biblioteca își extinde funcțiile sociale, desfășoară un număr tot mai mare de cursuri de instruire, evenimente dedicate întâlnirilor cu specialiști cunoscuți din diverse domenii și discuții despre resursele informaționale și documentare din domeniul respectiv. Prin urmare, într-o ambianță confortabilă a mediului informațional și educațional al bibliotecii, se planifică și se organizează diverse cluburi de lectură, pe interese, cursuri de limbi străine, lecții publice, servicii de

dezvoltare a creativității, a abilităților motrice fine, spectacole și alte evenimente care promovează resursele informaționale.

Orice bibliotecă modernă devine un centru eficient al vieții publice, oferind oportunități pentru întâlniri cu scriitorii, cu personalități publice, mese rotunde, conferințe, diverse „zile” (de sensibilizare, de informare, uși deschise etc.), lansări de carte și de produse informaționale noi de orice natură și din multiple domenii ale activității umane.

În această perioadă a realităților digitale, rolul bibliotecarului evoluează ca specialist în rețea, broker de informații, proiectant de sistem și manager de cunoștințe, webmaster, manager de intranet, manager de conținut, manager de resurse electronice, educator, cercetător etc. Statutul, posturile sau rolurile noi ale profesioniștilor din biblioteci într-o societate modernă actuală a fenomenelor și cunoașterii digitale sunt: expert în subiect, furnizor de informații globale, manager de resurse, creator, conservator, ghid de identificare și evaluare a informației, comunicator, manager financiar, manager de timp, manager de personal, mentor și lider. În această ordine de idei, aplicarea tehnologiei informației și comunicațiilor în biblioteci a transformat esențialmente modelele de lucru ale bibliotecarilor, precum și denumirea tradițională de „bibliotecar”. Un nume excelent și nou în spațiul profesional poate avea o influență profundă asupra activității angajatului. Schimbarea nomenclatorului de specialități reflectă nu doar o diferență în tot ceea ce realizează bibliotecarii, dar și importanța domeniului care este acum dominat de multiplele forme și pârgii tehnologice de informare.

Profesia de bibliotecar se modifică pentru a avea capacitate de rezistență într-un mediu cu schimbări majore și multiple provocări. Capacitățile și abilitățile specialiștilor din bibliotecă sunt în mod inevitabil și ele în permanentă schimbare. E necesar de a recruta forțe de muncă diverse și creative, astfel încât să vorbim diferit despre profesia de bibliotecar și să creăm o „linie” de talent, pentru a livra noi modele de servicii pentru toate tipurile de biblioteci.

Pentru a concluziona, am temeiul de a afirma că, în condițiile actuale, principalele obiective și direcții de activitate pe care le au biblioteconomia și știința informării sunt modernizarea serviciilor și diversificarea resurselor de informare și documentare prin utilizarea noilor tehnologii informaționale, iar competențele

profesionale anterioare ale bibliotecarilor foarte rapid pot deveni depășite de timp. Din această perspectivă, bibliotecarul este pus în situația de a-și fortifica în permanență cunoștințele teoretice și practice în domeniul profesional și al științelor conexe, de a-și modela și dezvolta competențele și abilitățile profesionale de bază, competențele în domeniul colecțiilor de bibliotecă, serviciilor de bibliotecă, competențelor și abilitățile manageriale, tehnologice, de comunicare etc. În consecință, totalitatea acestor cunoștințe sunt necesare pentru a rezista tuturor provocărilor și cerințelor/necesităților informaționale deosebit de complexe ale utilizatorilor sau beneficiarilor și a oferi acces la multitudinea de resurse și servicii informaționale de calitate și de performanță.

Referințe bibliografice:

1. ROGAC, Raia. Biblioteca între lecturi și evenimente. Chișinău: S. n., 2018. ISBN 978-9975-134-33-0.
2. ȚURCAN, Nelly. Competențe pentru viitor pe marginea cercetării nevoilor de formare profesională a bibliotecarilor. [Online] Disponibil: <http://bibliopolis.hasdeu.md/index.php?bpa=2617>
3. OSOIANU, Vera. Biblioteca în era internetului: tendințe și prognoze. In: BiblioScientia. 2013, nr. 10. ISSN 1857-2278. [Online] Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Biblioteca%20in%20era%20internetului%20tendinte%20%C5%9Fi%20prognoze%20.pdf.pdf
4. Biblioteca publică: Linii directoare IFLA/UNESCO pentru dezvoltare. Chișinău: Epigraf, 2007. ISBN 978-9975-924-57-3.
5. MADGE, Octavia-Luciana. Rolul actual al bibliotecarilor și provocări viitoare pentru bibliotecile universitare din România. [Online] Disponibil: <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/A27038/pdf>
6. RICH, Hallie, FELDMAN, Sari. Transformarea profesiei de bibliotecar. [Online] Disponibil: http://resurse.bnrm.md/phocadownload/resource_center/innovative_librarians/articol_transforma_profesia_de_bibliotecar.pdf

VALERIU HERȚA: ANTRENAT PREGNANT ÎN CĂUTARE DE EXPRIMARE ARTISTICĂ

Valeriu Herța: portret biografic

Născut la 9 septembrie 1960, în satul Bardar, raionul Hâncești, Republica Moldova. În perioada 1977-1982 studiază arhitectura la Institutul Politehnic din Chișinău. Debutază în 1981 cu lucrări Ex-libris în sala Societății „Prietenii Cărții” din Republica Moldova, iar în 1991 e prezent cu o expoziție personală de acest gen la Muzeul „Mihai Eminescu” din Iași, România. Din 1989, este membru al Asociației Tinerilor Pictori. Tot de atunci este un permanent expozant la manifestările de arte plastice din Republica Moldova și România, o serie de lucrări obținând premii la diverse concursuri. Din 1995, devine membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, iar în perioada 2009-2012 exercită funcția de președinte al Secției Grafică a UAP din Moldova, inițiind, în 2009, și Bienala Internațională de Gravură. Din 1999, este prezentat în mai multe lucrări de referință: Enciclopedia biobibliografică a creatorilor contemporani de Ex-libris, ediția XXIV din Portugalia; Enciclopedia Artiștilor Români Contemporani, vol. VII din 2012; Dicționarul Internațional al Creatorilor de Artă „Allgemeines Künstlerlexicon” din Germania (ediția 2013).

Din 2004, este fondatorul concursului de caligrafie pentru tineri „Crinii Latini” și al colecției „Cabinetul de Stampă” a Bibliotecii Academiei de Științe din Moldova, donând în acest scop 22 din cele mai bune gravuri din creația sa. Pe lângă multiple activități în plan artistic este și lector la Facultatea Arte Plastice și Design a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

La sfârșitul anului 2020 Valeriu Herța a organizat și a desfășurat o expoziție personală la Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” din Chișinău, a șaptesprezecea la număr, cea mai reprezentativă, după propria apreciere, dar și a participanților la vernisaj.

Valeriu Herța este un artist mereu în căutare de sine, de exprimare a eului în diverse genuri și practici. Experimentele în care a fost antrenat l-au ajutat să se definească ca un plastician realizat și un bun educator al tinerilor, ajutându-i să îndrăgească frumosul și să-l întruchipeze în forme artistice într-o alegerea profesiei îndrăgite.

Sala Mare a Centrului Expozițional „Constantin Brâncuși” le-a oferit participanților la expoziția personală jubiliară a lui V. Herța să revină, după o lungă așteptare, în număr considerabil, cu respectarea tuturor măsurilor de protecție impuse, în caldă atmosferă de vizionare și discuții, care s-a încheiat cu o sesiune de autografe din partea sărbătoritului pe albumul lucrărilor editat cu acest prilej.

Vorbitorii s-au întrecut în cuvinte de apreciere și felicitare. Dintre ei îi remarcăm pe D. Bolboceanu, președinte UAP, plasticienii F. Breazu, E. Ajder, V. Cobzac, I. Ciobanu, G. Jalbă ș.a., care ne-au convins că V. Herța este un talentat artist plastic, un om generos, un bun prieten și coleg.

Personal, am fost impresionată de lucrările „Adam și Eva” (2009), „Compoziție lirică” (1990), „Bucovina” (1995), „Artistul și societatea” (1998), „Dialog” (2004), „Roșu și negru” (2004), „Luceafărul” (2015), „Ex-libris. Alexe Rău” (1996), „Strigăt” (2017), „Ritmuri de primăvară” (2006), „Logo” (2002), „Arta” (2008) ș.a.

În continuare, prezentăm cititorilor un portret de creație al autorului, alcătuit din mai multe aprecieri ale unor critici de artă, începând cu cea a regretatului critic de artă Tudor Braga:

„S-au spus cuvinte frumoase despre Valeriu și cu adevăratele așa este, fiindcă e o figură dintre cele mai importante ale artei noastre din sec. XX. Aureliu David nu are un alt urmaș mai frumos decât Valeriu Herța. Se manifestă în diferite genuri ale creativității, precum: grafica, pictura, designul, posedând o mulțime de materiale și procedee, iar în domeniul caligrafiei este un urmaș destoinic al marelui nostru înaintaș Ilie Bogdesco. Este un pictor cu o viziune foarte largă, de la lucrări strict realiste până la lucrări elaborate în limbaj abstract. Este un plastician care dezvoltă tot mai bine și mai bine ceea ce s-a acumulat în cultura noastră”.

Doctor în studiul artelor din Republica Moldova, Eleonora Brigalda-Barbas, consideră:

„Învățate și stăpânite încă din studenție, componentele limbajului plastic au conferit cu timpul individualitatea viziunii lui artistice. Bazate pe tușă simplă, expresivă a caligrafiei, stampele create de el se disting nu numai prin precizia desenului inițial, dar și prin finețea incizării plăcii de metal, masă plastică și abilitatea aplicării acestora pe hârtie”.

Victor Macarie, profesor din Iași, consideră că „Ex-librisurile sale și-au pierdut de mult valoarea de însemn de proprietate asupra unei cărți și au câștigat tot mai mult în caracterul lor de reale opere de artă cu statut de sine stătător”, iar Klaus Rödel, redactor la revista „Nordisk Ex Libris Tidsskrift” din Danemarca, scrie simplu și frumos: „Gravurile semnate de V. Herța sunt interesante și au o calitate artistică deosebită”. O opinie clar definită este și cea a lui Tudor Stăvilă, doctor în studiul artelor din Republica Moldova:

„Este acceptabil faptul când un arhitect de profesie se aventurează în spațiul artelor grafice, în ambele cazuri linia și volumul, amplasarea imaginii în spațiu fiind prioritare. Valeriu Herța depășește acest stereotip, apelând concomitent și la pictură. Ca și în cazul Ex-librisului sau al graficii de șevalet aici sunt prezente atât elemente ale artei tradiționale, figurative, cât și cele ale artei nonfigurative, abstracte. În pictură aceste momente se configurează în asemenea pânze ca: *Drum spre necunoscut* (1993), *Bucovina, El și Ea* (1995), *Artistul și societatea* (1998), *Dialog, Maternitate* (2004), *Ritmuri de primăvară* (2006), *Privindu-l pe Malevici* (2007), un cerc amplu de subiecte unde ambientul cotidian este exclus în afara atenției privitorului”.

Alte două opinii vin din partea lui Ovidiu Petcă și Constantin Prut, ambii din România: „Participarea la concursurile internaționale i-au adus o popularitate bine meritată, dar prea puțin exploatată de artistul modest. Lucrarea pentru Paul Verlaine este o demonstrație a stăpânirii gravurii. Ex-librisurile Paul Verlaine, Michel Butor și, de asemenea, cel dedicat lui M. Valius cu ocazia unui concurs în capitala Lituaniei dovedesc maturitatea sa artistică”; „Valeriu Herța se oprește asupra lui Kazimir Malevici, promotor al suprematismului, despre care spunea: „Înțeleg suprațenia sensibilității pure în artele figurative”. Artistul reface o operă a lui Malevici, subliniind actualitatea uneia dintre cele mai faimoase direcții ale artei abstracte”.

* * *

Raia Rogac: *Domnule Valeriu Herța, suntem la un vernisaj al artei dumneavoastră. Dar înainte de a vorbi despre acesta vreau să amintesc și de o altă expoziție personală, desfășurată cu ceva timp în urmă la Hâncești, moderatorul ei fiind mentorul dumneavoastră, domnul T. Bătrânu, cel care v-a convins că penelul vă poate transforma viața în clipe de fericire. Atunci mi-ați spus că veți avea peste câțiva ani o expoziție aniversară la Chișinău, în Sala Mare a Centrului Expozițional „Constantin Brâncuși”. Aceștia – anii – au trecut uimitor de repede. Din cauza pandemiei, prestigioasa sală, unde fiecare pictor visează să-și desfășoare expozițiile personale, în special cele aniversare, fiind închisă pe o perioadă lungă, s-a deschis în ajunul jubileului dumneavoastră. Considerați acest lucru ca un surâs din partea destinului, adică o clipă de noroc?*

Valeriu Herța: Expoziția din Hâncești a fost una deosebită. A fost o întâlnire cu baștina, cu oameni dragi – colegi de școală și prieteni, de asemenea, foști colegi de serviciu, căci anume în acest oraș – centru raional – mi-am început activitatea de muncă în calitate de profesor la Școala de Arte. Acum tot mai puțini artiști realizați, stabiliți la Chișinău și peste hotare, revin să-și expună lucrările de artă în localitățile natale. Leagănul meu de copilărie și de ispite de creație este satul Bardar din raionul Hâncești, de unde au pornit în lumea mare și marii artiști: plasticianul care se identifică cu stampa „Eminescu”, regretatul Aurel David, naistul Vasile Iovu, interpreta Corina Țepeș, compozitorul Andrei Sava și încă mulți alții.

Am trăit și mi-am desfășurat activitatea de muncă o perioadă considerabilă de viață în orașul Hâncești, de aceea am considerat că este o datorie de onoare să-mi cinstesc urbea și oamenii care mi-au fost altădată alături, dar și pentru a pune în cadrul acestei expoziții personale pe tapet rodul muncii de ani de zile în domeniul artei plastice. Atunci când îmi împărtășeam impresiile despre expozițiile personale pe care le-am organizat fie în orașul Vilnius din Lituania, fie la Casa Pictorilor din Moscova ori în orașul Brăila din România, unii din partea locului mă tot iscodeau: dar când vii și la noi cu o expoziție? Știind că oamenii din raion pe lângă multiplele obligații de serviciu mai au și multe treburi gospodărești sau agricole, nu prea având timp să vină în capitală la activități culturale, am decis să vin eu cu o expoziție Acasă, la ei, dar și la mine, fiindcă baștina, oricât de departe nu ne-ar arunca destinul, o

purtăm cu fidelitate în suflet. Mi-am asumat toate cheltuielile, fără a primi ajutor de undeva. Și îi înțeleg pe unii colegi care nu doresc să organizeze expoziții în localitățile sătești sau raionale, pentru că pe lângă un mare efort în realizarea, organizarea și transportarea lucrărilor, mai e nevoie și de o sumă de bani din punga comună a familiei întru atingerea scopului propus. Foarte mulți au fost surprinși că am avut această îndrăzneală, dar rezultatul a fost pe măsura riscului și s-a soldat cu un vernisaj excepțional, la care a asistat și doamna Monica Babuc, ministrul Culturii de atunci, dânsa originară și ea din Bardar.

Centrul Expozițional „Constantin Brâncuși” a fost deschis din toamnă, mai devreme de expoziția mea aniversară, dar o parte din artiști au refuzat să organizeze și să desfășoare expoziții personale în timpul pandemiei, chiar dacă au fost programați. Alții și-au amânat expozițiile pentru anii următori. Eu însă am mers înainte.

R.R.: *Toată lumea venită la acest eveniment important, multă și selectă, s-a străduit să respecte măsurile de protecție. Sala Mare n-a încăput toate lucrările. Câte au ajuns spre admirația publicului și câte au rămas în afară?*

V.H.: Organizarea și desfășurarea unei expoziții personale în Sala Mare a Centrului Expozițional „Constantin Brâncuși” poate fi asemănată cu un urcuș spre vârful unui munte și cucerirea acestuia sau, dacă vrei, cu un examen profesional. Am început pregătirea cu un an și jumătate în urmă. A fost o muncă asiduă, zi de zi, pe mai multe planuri, chit că în paralel îmi desfășuram activitatea și la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”. Colegii au menționat în mesajele de felicitare că a fost o expoziție mai specială, deosebită de celelalte, remarcându-se prin stil, panotare și axarea pe modernitate. Am expus 115 lucrări, așa cum am menționat la inaugurare, vreo treizeci la sută fiind lucrări noi, realizate în anii 2019-2020, repartizate pe genuri: pictură, gravură și caligrafie.

M-am decis să prezint lucrări din diferite perioade și le-am selectat pe cele mai bune. După părerea mea, n-am greșit, fiindcă anume ele au fost cele mai potrivite pentru o imagine de ansamblu a creației mele artistice. Pentru un pictor, oricum l-ar aprecia critica de artă, toate lucrările sunt ca niște copii și este greu să dai prioritate unora, renunțând la altele pentru o altă ocazie. Fiecare expoziție este concepută după o anumită structură bine definită. Aceasta nu poate fi extrem de aglomerată, pentru că nu e bine. În afara expoziției au rămas 110 lucrări, aproape cât pentru o altă

expoziție. Și cred că pentru unii vizitatori acestea ar fi avut poate o priză mai mare decât cele din sală. Studenții noștri de la Facultatea de Arte Plastice și Design au avut norocul să le admire pe toate. Am fost fericit că toate exponatele au plăcut publicului, inclusiv lucrările de caligrafie, mai rar întâlnite în ziua de astăzi. Artistul plastic Victor Cobzac a scris chiar un mic eseu, care m-a copleșit total. L-am recitat de câteva ori în seara când a apărut pe Facebook.

R.R.: O întrebare tradițională: aveți suficienți cumpărători pentru lucrări?

V.H.: Cât privește cumpărătorii, cred că ar trebui ca statul nostru să construiască un spațiu suplimentar pentru a expune arta contemporană. Știu mulți colegi care n-au vândut nicio lucrare. Eventualul cumpărător simplu nu va achiziționa niciodată o lucrare complexă de factură modernă, fiindcă nu e pregătit, nu are educație în domeniul artistic și nu vrea să fie luat la rost de cei din preajma lui că n-a făcut o alegere bună, n-a investit banii acolo unde trebuie. În acest sens pot spune că la noi sunt autori cu foarte multe lucrări bune, care nu-și au cumpărători nici din partea persoanelor fizice, nici din partea instituțiilor de stat și private de profil. Cred că, din acest punct de vedere, perioada pe care o parcurgem va fi văduvită de exponate pe acest segment de timp. Astfel, istoricul artei plastice din Republica Moldova va avea și pete albe în acest sens. În Muzeul Ermitaj din Sankt Petersburg sunt în depozitare atâtea lucrări că dacă cineva din vizitatori s-ar decide să le admire pe toate, doar stând un minut la fiecare lucrare, pentru aceasta i-ar trebui șapte ani.

R.R.: Unde vă este atelierul?

V.H.: Atelierul e în blocul de pe strada Gh. Asachi, intersecție cu strada Vasile Dokuceaev. Acolo sunt o parte din atelierele Uniunii Artiștilor Plastici. Este un loc interesant cu o istorie aparte. Suntem ca albinuțele: fiecare în atelierul său gândește, creează, se dedă filozofiei, adică este un loc unic propice pentru creație.

R.R.: Cine v-au fost modelatorii destinului artistic? De unul ați amintit, dar cred că au fost și alții, inclusiv la arhitectură. Apropo, un deceniu ați deținut directoratul la Școala de Arte Plastice pentru copii din Hâncești. Când erăți școlar, ați frecventat această instituție?

V. H.: În perioada de adolescență, cât am locuit la Bardar, am avut noroc că în apropiere de casa noastră părintească se afla casa ceramistului și sculptorului Gheorghe Răileanu (taică-său a fost

un bun prieten al bunelului meu), pe care îl vizitam de multe ori. Anume el a fost acela care mi-a dat inițial puținele, dar consistentele lecții de artă plastică. Tot la el am văzut pentru prima oară niște desene profesionale.

La început, am făcut o încercare de a intra la studii la Școala de Arte Plastice „I.E. Repin”, astăzi Colegiul de Arte Plastice „A. Plămădeală”, dar am suferit eșec și am studiat în continuare în clasa a X-a, după care am urmat Facultatea de Arhitectură a Universității Tehnice din Chișinău. La facultate, maestrul profesor Grigori Bosenko m-a făcut să mă îndrăgostesc de Ex-libris, ca mai apoi, la Hâncești, să-l întâlnesc pe pictorul Timotei Bătrânu care m-a inițiat în pictură. De atunci, am rămas prieteni până astăzi. M-ați întrebat dacă am frecventat Școala de Arte pentru Copii din Hâncești. Ce să vă spun? Am dorit foarte mult, dar părinții nu au avut posibilități financiare.

R.R.: *Calitățile de plastician, grafician, ex-libriscian, caligraf, de lector la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău vă oferă un câmp larg de experimente. În unele domenii dețineți chiar unicitatea. Bunăoară, în cel de caligrafie. Cum v-ați apropiat de fiecare?*

V.H.: Practicarea lor îmi oferă un câmp larg de viziune, dar nu sunt sigur că acest lucru e bine. Dacă aș avea mai multe vieți, poate că aș reuși să mă dedic mai mult fiecărei pasiuni în parte ca s-o dezvolt până la un înalt profesionalism. În caligrafie am fost influențat de către Villu Toots din Estonia și de un bun prieten – Veaceslav Molovată, un excepțional arhitect, care posedă nativ unele calități în această direcție, pe când alții le deprind în mai mulți ani de exersare practică. La început, el mi-a demonstrat un stil de litere foarte simple, dar moderne. Sigur că noi, cei interesați, culegeam informații de peste tot. Posibilități însă erau puține. Colecționez etichete de pe cutiile de chibrituri, unde erau diverse caractere frumoase. Când Villu Toots a prezentat a doua sa carte de caligrafie *Caracterul contemporan*, ea a avut efectul unei bombe în fosta URSS. Și așa, azi un pic, mâine un pic, am ajuns și la rezultatele scontate. Pe atunci, când învățam eu, nu exista nicio școală de caligrafie. Studenții de azi au mare noroc, dar unii nu-și dau bine seama de acest lucru și îl vor conștientiza peste mai mulți ani.

R.R.: *Predați studenților pictura? Aveți deja discipoli?*

V.H.: Sigur că îmi place foarte mult pictura, dar predau alte obiecte, precum caligrafia și grafica de calculator. Mai predau Arta

3D pentru studenții grupei de design interior. În afară de aceasta am ore de caligrafie – curs opțional pentru studenții grupelor de graficieni. Este o posibilitate foarte bună pentru mine de a promova caligrafia, fiindcă această disciplină este predată acum numai la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” și la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice. Mi-am început activitatea la Facultatea de Arte Plastice și Design dintr-o pură întâmplare în anul 2004. Inițial, am predat mai multe discipline pentru studenții de la design interior: proiectare, machetare, desen de specialitate, ca ulterior să mă axez pe grafica de calculator. Aș putea zice că pentru mine este foarte interesant calculatorul și utilizarea lui în procesul didactic.

R.R.: Dedicat vopselelor și tușurilor, ați obținut totuși licența de arhitect la Universitatea Tehnică și nu de artist plastic. Ați reușit să realizați și în acest domeniu ceva?

V.H.: Sigur. Am absolvit Institutul Politehnic din Chișinău și pot spune că a fost o școală foarte bună pentru mine. Erau atâtea ore de pictură și desen, poate mai multe decât sunt acum la Colegiul de Arte Plastice „Alexandru Pământădeală”. Studiile de arhitect îți dezvoltă foarte bine gândirea abstractă și spiritul analitic. Imediat după absolvire am fost repartizat la consiliul raional Hâncești, la Secția arhitectură. În doi ani cât am lucrat, am reușit să fac proiectele la doar două case individuale cu parter și etaj. Am mai revenit la activitatea de arhitect în Siberia, fiind plecat acolo să lucrez la o companie de construcții. Atunci am realizat mai multe proiecte de reconstrucție a unor obiective. Tot acolo am început studiarea și întocmirea proiectelor la calculator. Revenit în 2004 Acasă, am făcut câteva proiecte individuale de case cu două nivele. De asemenea, am participat la concursuri republicane de amplasare a unor monumente de for public. Pentru concepția proiectului „Orașul vinului”, realizată împreună cu arhitectul Victor Vieru, am luat Locul I. În anul 2007 Uniunea Arhitecților din Republica Moldova mi-a acordat Diploma pentru cel mai bun proiect al anului la categoria „Monumente”.

R.R.: Să revenim la sărbătoare. În cadrul ei, în luarea sa de cuvânt, plasticianul Ghenadie Jalbă a amintit de expoziția personală a Valentinei Rusu-Ciobanu, desfășurată la împlinirea unui veac de viață și activitate a pictoriței, dorindu-vă să ajungeți la o asemenea longevitate. Ați cunoscut-o personal? Ați avut ce lua de la longeviva plasticiană, care este considerată figură principală

în fondarea școlii de pictură din Basarabia? I-a plăcut și distinsei doamne să experimenteze în domeniul abstractului, gest îndrăzneț și riscant pentru perioada de vârf a carierei profesionale pe vremea regimului comunist.

V.H.: Nu am cunoscut-o personal pe Valentina Rusu-Ciobanu, dar am văzut și am admirat lucrările ei. Consider că este unul din piscurile cele mai înalte ale picturii din Republica Moldova. Încă din timpul studenției frecventam permanent expozițiile de artă plastică, care se desfășurau în incinta Catedralei din inima Chișinăului, pe care comuniștii o transformaseră în sală de expoziții. Expunerea lucrărilor Valentinei Rusu-Ciobanu constituiau chiar și atunci un eveniment de mare valoare și venea foarte multă lume la vernisaje. Noi, studenții de la facultățile de arhitectură și pictură, mergeam la expoziții nu doar cu văzutul, dar și cu analizatul. Discutam aproape despre fiecare lucrare și ne puteam face și unele concluzii pentru viitor. Fiecare pictor are calea sa, experimentul este o parte a acesteia. Noi începem prin a desena un măr, fără să ne dăm seama că în acesta se află germele carierei noastre profesionale, pe care îl dezvoltăm și ajungem până la educarea tinerelor generații și la transmiterea cunoștințelor noastre acestora.

R.R.: Aveți o strânsă colaborare cu Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Când a început și cum?

V.H.: A început cu întâlnirea mea la Hâncești cu doamna Lidia Kulikovski, director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Cred că era prin anul 2000, Domnia Sa fiind invitată de Biblioteca Publică Raională la simpozion. Am putut din start aprecia că este o fire foarte interesantă și receptivă. Ulterior, după ceva timp, am reîntâlnit-o și așa a început colaborarea noastră. Ceea ce se impune la prima vedere este deschiderea dumneai spre orice proiect inovator. Și aici interesele noastre de creație au coincis. Am vorbit despre concursul de caligrafie „Crinii Latini”, despre concursul „Ex-libris” și am demarat desfășurarea lor. Primele ediții au avut loc în afara Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, după care doamna Lidia Kulikovski a propus să facem următoarele ediții la Sediul Central al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. E bine de știut că în baza unui scenariu original lucrările se realizează ad-hoc, adică pe loc. Tinerii se adună la o dată stabilită, căci participanții sunt anume din această categorie, primesc ustensilele și foile ștampilate pentru concurs și exercită lucrarea. După expirarea timpului acordat, jurizarea se face imediat de către specialiști

competenți. Apoi tinerilor li se acordă trofee, în corespundere cu valoarea lucrărilor, însă tuturor li se înmânează diplome de participare, astfel că toată lumea este mulțumită.

R.R.: În cadrul expoziției aniversare ați avut și o miniexpoziție a revistei „BiblioPolis”, grație designului copertelor pe care le realizați pentru fiecare număr. Ați început chiar de la primul?

V.H.: Nu, designul copertelor primelor numere a fost realizat de altcineva. Atunci când am venit la revista „BiblioPolis”, le-am văzut, dar m-am străduit să practic un stil mai modern. Am început a regândi coperta într-o nouă cheie, folosind compoziții bidimensionale, dar am realizat și câteva tridimensionale. Am văzut că haina nouă se potrivește și am prelungit experimentul și pentru următoarele numere. Am schimbat caracterele de la un număr de revista la altul, străduindu-mă să fac coperta cât mai frumoasă. Solicitarea din partea doamnei Kulikovski, director general la vremea respectivă, era ca designul copertei să fie cât mai variat și cât mai colorat. Diversitatea culorilor întotdeauna atrage și bucură ochiul. A fost o colaborare într-adevăr bună, lucram împreună cu Domnia Sa. De asemenea, împreună cu regretatul Vlad Pohilă, redactorul-șef al revistei „BiblioPolis”, cu regretatul secretar de redacție Valeriu Rață. Un sprijin bun am avut și am în continuare de la Genoveva Scobioală. Vreau să menționez că echipa redacției este una deosebită, se remarcă prin colegialitate, respect reciproc și prietenie. Mă bucur că după mai multe încercări și experimente designul revistei „BiblioPolis” este îndrăgit atât din interior de familia mare a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, cât și de toți cititorii ei din afară.

R.R.: Începând cu 1981, ați organizat cu regularitate expoziții personale, uneori chiar și câte două-trei pe an. Se vede că prima a fost de bun augur. Multe din ele sunt găzduite de filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, ați ajuns chiar și la biblioteca mea de cartier „Transilvania”.

V.H.: Acolo expoziția a fost organizată de colegul meu Oleg Cojocar. Am organizat cel mult două expoziții în același an. Organizarea unei expoziții nu este un lucru ușor. Sunt foarte mulți factori de care depinde reușita acesteia. În primul rând, trebuie să ai mult timp liber pentru realizarea și pregătirea lucrărilor. Am avut expoziții numai cu lucrări Ex-libris, care au fost apreciate și de turiști din țările nordice, fiind vizitatori ai Bibliotecii. Expoziția, ca și pâinea noastră cea de toate zilele, trebuie să se coacă, adică să fie

pregătită conform unei concepții adecvate care să atragă vizitatorii. Cea mai reușită colaborare am avut-o cu Filiala de Arte „Tudor Arghezi”, care se află la Chișinău lângă Consulatul României.

R.R.: *Eu v-am „descoperit” la expozițiile, dar și la activitățile-concurs de la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Ați putea organiza aici un cenaclu de pictură sau de caligrafie...*

V.H.: Deocamdată, caligrafia în Republica Moldova nu este destul de apreciată, dar sper că situația se va schimba în viitorul apropiat. Sper, de asemenea, că vom continua Concursul de caligrafie pentru tineri „Crinii Latini”. Este unul la care țin foarte mult și doresc continuarea lui. Înainte de concurs organizăm o serie de workshopuri și tinerii participă activ la aceste acțiuni. Eu cred că Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” va continua susținerea tinerilor pe acest plan, astfel ca cele mai bune lucrări să le prezentăm și publicului larg. Caligrafia este și artă, este și meditație, este și terapie, urmează ca toate aceste aspecte să le descopere fiecare doritor de a o practica în parte.

R.R.: *Vă rog, să ne vorbiți puțin și despre familia dumneavoastră. Aveți proprii discipoli din sânul ei?*

V.H.: Am două fiice deja căsătorite. Una din ele este plecată peste hotare, cealaltă își desfășoară activitatea de muncă la Chișinău. Chiar dacă una din fiicele mele este absolventă a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, este impusă de situația financiară să lucreze în alt domeniu, acesta oricum având tangență cu domeniul artistic. Astăzi e complicat să-ți poți asigura familia cu minimumul necesar doar din câștigul de pe urma activităților artistice, în special în domeniul artei plastice. Fiecare dintre cei care practică meserii sau desfășoară activități de acest gen se descurcă individual mai mult pe cont propriu. Regresul în această direcție se va contura abia peste câteva decenii. Cu părere de rău, în prezent, o bună parte a societății pune în prim-plan alte valori decât cele artistice sau cele de educație. Copiii noștri trebuie să fie competitivi cu cei din alte țări, doar așa pot deveni adevărați profesioniști. Școlile de artă, în special cele de pictură, sunt o comoară și ele neapărat trebuie păstrate, iar profesorii lor – protejați și susținuți.

R.R.: *Mulțumesc mult pentru interviu și să ne vedem cât de curând la o altă expoziție personală sau concurs. Mult succes!*

CURAJUL BIBLIOTECARULUI DE A FI (ÎN PANDEMIE) ACOLO UNDE ESTE BIBLIOTECA

*Conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI,
director adjunct, BM*

Izolarea socială și ieșirea bibliotecii din circuitul societal/comunitar au schimbat multe în mințile noastre. Chiar din primele zile, m-am simțit lăsată în afara lumii, iar informațiile controversate, toate noi, înfricoșătoare, m-au făcut confuză... Ce facem (ca administrație) pentru a proteja bibliotecarii (salarii, performanță), ce facem pentru a nu pierde firul subțire de relație cu comunitatea și cu utilizatorii individuali, ce facem pentru a proteja spiritul de echipă și acțiunea de echipă?

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” are valori perene și ne gândeam că anumite lucruri vor continua să rămână la fel: importanța comunității, colaborarea, comunicarea, încrederea, reziliența și creativitatea. Noi am fost o bibliotecă curajoasă. Nu poți fi inovativ fără a avea CURAJ!

Anume asupra curajului nostru instituțional am meditat mult: curajul de a asculta, de a vorbi, de a participa, de a accepta, de a încerca, de a crea, de a recunoaște că nu știi, de a întreba, de a fi confortabil cu starea în care te afli în acest moment, de a valorifica personal această stare prin învățare și activism profesional... 10 tipuri de curaj profesional!

Noi am apreciat siguranța la locul nostru de muncă atât de mult, încât am uitat cum să fim bine în incertitudine. Am apreciat atât de mult rutina noastră încât nu știm să răspundem unor provocări profesionale induse de starea în care ne aflăm și nu acceptăm că această stare poate fi o oportunitate excelentă pentru noi de a învăța, de a experimenta, de a crea, de a oferi.

Lumea a făcut de multă vreme schimbări în modul de lucru, de relaționare, instruire, de prestare a serviciilor. Am făcut și noi schimbări, inovări, adaptări... Însă doar acum am văzut

vulnerabilitatea sistemului, rețelei, instrumentelor educaționale utilizate în moduri rutinare (tradiționale). Timp de o lună nu am putut porni un pachet funcțional de servicii la distanță. Nu pentru că nu avem capacitate profesională sau intelectuală – nu avem capacitatea tehnologică necesară și nici abilitățile respective de utilizare. Acum vom fi nevoiți să gândim o altă strategie de fortificare și dezvoltare a acestei componente. Vom fi nevoiți să ne schimbăm, pentru a vedea de cât curaj avem nevoie în viața noastră de zi cu zi pentru a reuși să avem succes și în perioade de incertitudine.

Acum, pe final de stare de urgență, ne simțim curajoși? Temerarii, da! Rutinarii, nu!

Temerarii au stat înfricoșați pe marginea unei stânci de incertitudine, de imposibilitatea de a răspunde cert la situație, la cererea fondatorilor de remote-activitate.

Rutinarii, chiar dacă mai exprimau – pe ici, pe colo – regrete că stau acasă, că ar vrea să fie la muncă, nu din necesitate profesională o făceau, ci din plictiseală domestică.

Acum Curajul Suprem Instituțional și individual este să fi acolo unde sunt ceilalți din echipă!

Lumea s-a schimbat, dar nu înseamnă că se oprește – ea de acum renaște cu alte valori, atitudini, comportamente, lecții învățate... Nu ne oprim nici noi, ne gândim la ce am învățat în starea de incertitudine, care va perpetua încă mult timp.

E tocmai momentul să:

- elaborăm o Strategie vizionară de inovare a BM;
- construim echipe de muncă la distanță;
- consolidăm încrederea în instituția bibliotecară;
- dezvoltăm leadership-ul adevărat;
- revedem principiile și valorile instituționale;
- reinventăm sistemul de comunicare BM (intern și extern);
- reinventăm procesul de educație (formare) profesională;
- reeducăm bibliotecarii să fie curioși, curajoși, să onoreze învățarea, să formeze gândirea pozitivă și proiectivă, să fie rezilienți la schimbări.

Lucrurile care ne fac învingători le simțim din prima zi a Săptămânii Creativității și Inovației 2020: importanța comunității, colaborarea, încrederea, reziliența și creativitatea.

Implicați-vă, susțineți lucrurile care fac Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” învingătoare!

BIBLIOTECA – O FORȚĂ VIE PE TIMP DE PANDEMIE

*Lilia CANȚÎR,
șef serviciu, Filiala „Ștefan cel Mare”*

Biblioteca publică joacă un rol fundamental și este o pârghie deosebit de importantă în actul educațional din viața fiecărei persoane în parte, dar și a grupurilor sociale în ansamblu. Această structură instituțională este cheia cunoașterii și constituie forța vie în realizarea educației, culturii și informației, care definește caracteristica evolutivă și spirituală a omenirii.

Mediul localizat de răspândire a cunoștințelor, al contactelor și legăturilor dintre oameni și epoci civilizationale, al contactelor între cititori, scriitori, oameni de cultură, politicieni, profesori ș.a. a devenit unul virtual. Anul acesta pandemic ne-a pus în situația de a explora noi zone, noi audiențe pe calea internetului, dar și posibilitatea de a excela, indiferent de barierele și dificultățile impuse de pandemie. Priceperile, calitățile și competențele bibliotecarilor au cunoscut o dimensiune experimentală, orientată spre instruire și schimb de cunoștințe. Întreaga comunitate poate consuma materialele necesare de pe rețelele sociale ale bibliotecilor. Utilizatorii s-au implicat masiv în producerea activităților culturale: sesiuni de povești, întâlniri literare cu scriitori, ateliere de creație, spectacole ș.a. Împrumutul de carte a rămas cel mai solicitat serviciu, alături de altele deosebit de importante. În funcție de conjunctura pandemică în sănătatea publică, s-au aplicat măsuri de barieră: purtarea obligatorie a măștii, dezinfectarea mâinilor la intrarea în bibliotecă, respectarea distanței sociale etc.

Bibliotecile rămân a fi deschise pentru utilizatori. Înregistrarea și împrumuturile sunt gratuite, iar unele servicii sunt prestate online. Înregistrarea se produce la prezentarea documentului de identitate. Copiii până la 16 ani vin cu părinții, care trebuie să semneze un acord de respectare a regulilor de utilizare a serviciilor și împrumutului de carte, încheiat între utilizator și bibliotecă. Apoi persoana primește un card de acces la bibliotecă, care este personal și trebuie prezentat la fiecare împrumut. Cardul permite să fie împrumutate documente din toată rețeaua de biblioteci publice a orașului Chișinău. Pentru alte informații e necesar de accesa site-ul „www.hasdeu.md”. Site-ul pune la dispoziție motoare de

căutare, care oferă posibilitatea utilizării întregului sistem informațional al rețelei de biblioteci publice și mai oferă și acces la diverse colecții (documente tipărite, reviste, ziare, CD-uri), precum și la o gamă largă de servicii online. Posibilitatea de a face rezervări este un atu pentru cititor, pentru a economisi timp și a identifica documentul necesar, disponibil într-o bibliotecă sau alta.

În timp de pandemie, când cinematografele, muzeele, teatrele sunt închise, oamenii trec prin diverse situații specifice și suportă consecințele de rigoare. De aceea, bibliotecile găsesc soluții de depășire a acestor cazuri dificil de ocolit.

Bibliotecile oferă acces la cunoaștere, educație și cultură, deoarece sunt deschise pentru toți. Aceste uși rămân deschise, respectând măsurile necesare de protecție a sănătății. Împrumutul de documente, autorizat în anumite condiții, este accesibil cu respectarea strictă a acestor măsuri de barieră. Bibliotecile sunt deschise și pentru utilizarea serviciilor la distanță, care în acest timp s-au dezvoltat foarte mult. Cu toate acestea, pandemia obligă bibliotecile să limiteze accesul fizic la fondul de carte. Unele biblioteci oferă, în anumite cazuri, acces la rafturi, dar cu respectarea strictă a măsurilor sanitare (mască obligatorie, mănuși, dezinfectant și igienizarea sălilor la fiecare două ore etc.).

Biblioteca „Ștefan cel Mare” face parte din rețeaua de biblioteci publice a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

Serviciile de recomandare, de exemplu, sunt menținute prin paginile de YouTube, Facebook, ZOOM, prin e-mail, telefon sau întâlnire online cu un bibliotecar.

În ceea ce privește Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, aici împrumuturile digitale au continuat să se dezvolte, în special pe timp de pandemie. Biblioteca oferă acces la mai multe resurse online: cărți audio, ebook-uri, recomandări de lectură, lecturi de vară, resurse electronice, baze de date (EBSCO), publicații electronice, revista „BiblioPolis”, buletinul filialei municipale a ABRM „BiblioCity”:

- <http://hasdeu.md/colectii-carti-audio-20/>
- <http://hasdeu.md/colectii-e-books-5/>
- <http://hasdeu.md/colectii-recomandari-de-lectura-16/>
- <http://hasdeu.md/colectii-podcasturi-17/>
- <http://hasdeu.md/colectii-lecturi-de-vara-12/>
- <http://hasdeu.md/resurse-blogurile-bm-14/>
- <http://hasdeu.md/resurse-publicatii-fulltext-7/>

- <http://hasdeu.md/resurse-bibliopolis-20/>
- <http://www.bibliocity.blogspot.com/>

Una din posibilitățile deosebit de importante este telelucrarea (teleworking). Este un loc de muncă real și pare a fi foarte răspândită în serviciile online, prin care se caută informații la distanță. În speță, ar fi bine de realizat un proiect care vizează împrumutul digital, util în aceste situații dificile, în special pentru cititorii elevi, cu programe școlare.

În pofida pandemiei, bibliotecile continuă să îndeplinească misiunea de a oferi acces la informații și cultura documentară. E important să fim siguri că statul, primăria orașului nu ne vor abandona, deoarece o societate care nu are acces la cunoaștere și cultură este o societate care dispare încet. Oportunitatea de a beneficia de serviciile oferite de bibliotecile publice în pandemie este o necesitate, în care trebuie de investit întru inovarea și digitalizarea lor. Valurile de contaminare cu virusul COVID-19 nu mai conțin și de aici rezultă importanța și accesibilitatea serviciilor oferite cetățenilor în biblioteci.

Bibliotecarii sunt conștienți că este foarte important să rămână accesibili și incluzivi, în pofida situației. Ei vor continua să moduleze serviciile prin crearea de activități online, prin oferirea de opțiuni, precum ar fi, bunăoară, împrumutul de carte digitalizată.

Deocamdată se propun utilizatorului activități săptămânale pentru copii, dar și pentru adulți, pe pagina Facebook a bibliotecii. E important să se ofere în continuare servicii și activități pentru tineri și bătrâni, întru a asigura siguranța participanților, astfel încât lumea să învețe și să se culturalizeze fără obstacole.

Micii utilizatori, cu vârsta de 4-12 ani, în fiecare zi de joi, ora 15.00, vor putea să profite, alături de părinții lor, de proiectul „E ora poveștilor”. Acest proiect stimulează răbdarea și concentrarea micilor ascultători pe conținuturi de povești educative, terapeutice, iar părinților li se va oferi, prin audierea poveștilor, multiple moduri de comunicare cu copiii lor.

Pentru mai multe detalii asupra acestui proiect, dar și alte proiecte destinate celor mici, așa ca „Să reauzim povestea”, clubul micilor inventatori de povești „Evricea”, ateliere de creație din cadrul serviciilor „Micii genii” și „Fantezie”, vizitați pagina de Facebook și de YouTube a Bibliotecii „Ștefan cel Mare”¹.

¹ Facebook: <https://www.facebook.com/bibliotecastefancelmare> ; YouTube: <https://bit.ly/3eKDqsE>.

Adulților le sunt oferite lecții publice online, cu participarea personalităților vizate în domeniul propus și cu subiecte de interes educațional, informativ și instructiv. De asemenea, ei pot beneficia de proiectele deja inițiate, așa ca „Vârsta de aur”, „Arta de a comunica”, cluburile de lectură „Pe aripile poeziei”, „Devoratorii de cărți”, „Pomul recomandărilor”, „Socrate”, clubul pe interese pentru femei „Zebrele”, dar și cele de dezvoltare personală, ca seminarele inițiate de psihologul Igor Fonari, doctor în filozofie, cu subiecte bine definite din managementul personalului și dezvoltarea a echipei, știința conflictelor etc.

Recomandări și informații despre COVID-19 și modul de răspândire a lui, cum să ne protejăm de această boală infecțioasă, cauzată de un tip de coronavirus recent descoperit, sunt accesibile pe paginile tuturor bibliotecilor.

Bibliotecile din lumea întreagă se confruntă cu hotărâri și decizii dificile, cu restricții impuse în procesele de organizare a activităților cu un anumit număr de oameni, desfășurarea cărora este, deseori, la discreția managerilor de biblioteci. Deși bibliotecile din diferite colțuri ale lumii se confruntă cu situații de diferită complexitate, la fel și bibliotecarii se află în situații în care nu pot întreprinde nici o acțiune, fără a ține cont de instrucțiunile și restricțiile pe care le impun instituțiile ce coordonează pandemia, la nivel local și global. Ei sunt nevoiți să mențină și să garanteze igiena în biblioteci, accesul la dezinfectante pentru mâini etc. În speță, ei sunt obligați să țină cont și de existența riscurilor, limitând accesul la raft și oferind servicii la distanță, împrumuturi electronice, instruire și educație online.

Este imperios necesar și important ca personalul să dispună de echipamentul și pregătirea adecvată pentru a lucra în siguranță, inclusiv prin ecrane, să limiteze contactul fizic și să le fie asigurată o deplină siguranță.

Astfel, este nevoie de ținut cont și de perioada de carantină pentru cărțile returnate, o procedură necesară și inevitabilă, care să fie de cel puțin 72 de ore. Multe recomandări țin de modul de returnare a cărților, eventual contaminate, în stare bună, folosind cutii de cărți pentru a se evita contactul cu ele. Cu toate acestea, pentru personal, măsurile de igienă principale, cum ar fi izolarea cărților, spălarea mâinilor cu apă și săpun, evitarea atingerii feței și aerisirea regulată a încăperilor, dar și dezinfectarea zonelor de consultare, a suprafețelor unde au fost deserviți cititorii, rămân a

fi recomandate și strict necesare. Multe reguli trebuie să fie respectate pentru a nu ajunge la închiderea bibliotecilor, chiar dacă colectarea și stocarea cărților creează, în mod evident, dificultăți logistice.

Este cunoscut că principala modalitate de a contacta virusul e contactul fizic, iar o protecție esențială ar fi „distanțarea socială”, adică păstrarea unui spațiu între utilizatori și colaboratori, pentru a reduce riscul. Tusea, strănutul și chiar vorbirea ar putea fi însoțite de potențiale picături infectate emise în aer.

Bibliotecile continuă să se concentreze asupra modului de a realiza serviciul de împrumut de cărți, în special pentru grupurile vulnerabile, în special persoanele cu vârsta de peste 65 de ani, ținând, totodată, cont de necesitatea de a le proteja sănătatea. Această categorie de utilizatori are cea mai mare nevoie de cărți, pentru a putea să rămână cât mai mult timp la domiciliu.

Bibliotecarii au depus eforturi enorme pentru a oferi serviciile online. Ei au investit timp pentru a se instrui, pentru a-și actualiza site-urile web și pentru a folosi diverse metode de promovare a serviciilor cu scopul de a face față cererilor existente și a avea o activitate virtuală de calitate.

Evident că o abordare adecvată și cu discernământ, utilizată frecvent în multiple state, rămâne a fi reducerea riscului de răspândire a virusului și limitarea permanentă a numărului de persoane din bibliotecă. Această măsură ajută la menținerea distanțării sociale. Cel mult două persoane pot intra simultan în bibliotecă, adică grupuri de doi, cu distanța de cel puțin doi metri între ei. Se fac, de asemenea, eforturi pentru a limita motivele pentru care beneficiarii vin la bibliotecă. De exemplu, se prelungesc perioadele de împrumut, iar persoanele sunt încurajate să utilizeze serviciile online cât mai mult posibil. A fost luată decizia de a renunța temporar la amenzi. Pe tot parcursul acestui proces, comunicarea clară cu utilizatorii este importantă, pentru a avea siguranța că aceștia înțeleg regulile în vigoare.

Plini de speranță și entuziasm, rămânem dornici să vorbim despre noi servicii și oportunități. Ele vor construi un mediu profesional și mai puternic, mai fortificat și mai capabil să cultiveze societățile, să le alfabetizeze, pentru a fi mai informate și angajate, sporind astfel și condiția de calitate și de performanță a tuturor bibliotecilor publice.

Referințe bibliografice:

1. OSOIANU, Vera. Paradigma bibliotecii „în noua realitate/normalitate” sau biblioteca la viitorul prezent [online]. [citat 11.11.2020]. Disponibil: <https://zenodo.org/record/4071673#.X65uemgzBIU>
2. Recomandări privind managementul bibliotecii în situația generată de pandemia Covid-19. Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova [online]. [citat 10.11.2020]. Disponibil: https://en.calameo.com/read/0061964970cc0272a08e4?fbclid=IwAR1gKXxP_DzaIpOBxd62NpIt-kJWVb-3xWAJvxI25IEbbfVntptsRUtYkQ

TIMPURI ÎN CARE MASCA A DEVENIT A DOUA NOASTRĂ FAȚĂ

*Dr. Mariana HARJEVSCHI,
director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”*

Trăim timpuri în care masca a devenit a doua noastră față. Cu o periodicitate de circa o dată la un secol, istoria și natura ne pun în fața unei provocări pe viață și pe moarte. Niciodată, în ultimul secol, omenirea nu a mai fost la fel de încercată, cu excepția celui de-al Doilea Război Mondial, ca acum. Toată populația globului e pusă în fața unei dileme majore: *a fi sau a nu fi cu mască*. Între sceptici și paranoici, lumea științifică este antrenată în activități care o obligă să ne dea răspunsul așteptat. În fața unui inamic invizibil, unica armă a omului modern, aproape bizar, este o simplă mască. Fiecare om conștient își pune întrebări, trăiește angoase existențiale și impulsul de împotrivire sau nevoia de solidarizare, se informează individual sau în comunități reale și virtuale. Realitatea feței umane, cu gura ca simbol al exprimării, al vocii sau al comunicării, a fost substituită cu o față dublată de un simbol, care poate fi descifrat în toată gama de semnificații: de la protecție la suprimarea libertății. Ce pot face instituțiile în această situație pentru generația care, iată, trăiește pandemia în timp real?

Bibliotecile dintotdeauna și cele de azi deopotrivă, ca instituții purtătoare de cultură, se află în avangarda informării. Sunt obligate să aducă mai aproape utilizatorul de adevăr, care și el se schimbă, care este generat de omul purtător sau nu de mască: mască medicinală, mască teatrală, mască profesională, mască de protecție contra gazelor, mască psihologică, mască literară... Și peste care se suprapune, acum, o mască de protecție contra virusului ucigaș. Biblioteca trebuie să-l ajute să înțeleagă, să-l ghideze, să-l învețe, să-i dea speranță în ziua de mâine, să-și pună alte întrebări. Utilizator al bibliotecii este atât copilul care abia a pășit pragul școlii, cât și vârstnicul care își găsește în spațiul bibliotecii loc de meditație.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” și-a propus să desfășoare Săptămâna Științei sub un generic potrivit cu vremurile pe care le trăim: „Masca sunt eu” (cu un amplu obiectiv de a cunoaște ce reprezintă masca în istoria omenirii, ce semnifică ea astăzi, cât de mult se identifică cu sine sau cu personajul un om care poartă mască, este sau nu masca un atribut permanent al persoanei și alte subiecte, asupra cărora se pot apleca atât specialiștii, cât și publicul larg. Nu în ultimul rând, o astfel de abordare a măștii ca simbol, dar și ca produs de protecție urmează să înlesnească utilizatorilor înțelegerea perioadei dificile pe care o traversează întreaga omenire.

E decizia fiecăruia în parte ce mască să poarte, căci pe timp de pandemie nu putem fugi de ea! Masca e un fenomen mai amplu decât se crede. Pe lângă protecția pe care o poate oferi, masca reprezintă nevoia umană de *alter ego*, de *celălalt* care există în imaginația noastră. E un alt *eu*, virtual, întors pe dos, dublat, amplificat și multiplicat, inclusiv de tehnologii. Shakespeare spunea în comedia *Love's Labour's Lost* (*Zadarnicele chinuri ale dragostei*, 1598) (actul V, scena 2): *We shall everyone be mask'd* (*Vom purta cu toții mască*), mesaj care, surprinzător și tulburător, a revenit peste secole (în alt context, desigur), omenirea fiind obligată să poarte mască vreme îndelungată (mai mult de 1 an!), în câteva valuri necruțătoare, pandemie care a luat viețile a câteva milioane de oameni din întreaga lume. Citită altfel în contextul pandemiei din 2020-2021, afirmația shakespeariană e o extrem de subtilă atenționare a lumii și a rațiunii de a fi a acesteia. În concluzie, afirmația „Masca sunt eu”, în sens pozitiv sau peiorativ, e mai actuală ca oricând.

Anume în această Săptămână a Științei, Biblioteca Municipală s-a învrednicit de **cinci premii** importante, iar trei bibliotecari au fost gratificați. Astfel, **Concursul Național „Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și științelor informării”** a adus bibliotecii **Premiul Mare** pentru lucrarea *Nicolae Dabija, cioplitorul de ferestre*, alcătuită de dr. Lidia Kulikovski și Claudia Tricolici, fapt pentru care felicităm sincer kolegele noastre. De asemenea, la **Concursul „Bibliotecarul anului 2019”**, categoria „Biblioteci Municipale”, cu diplome de mențiune au fost desemnate: Lina Iftodi, șefa Filialei „Liviu Rebreanu”; Natalia Corghencea, șef sector, CAIE; Lilia Gamarța, șefa Filialei „Ștefan cel Mare”. La secțiunea „Lucrări Bibliografice”, **Premiul I** a luat cartea *Chișinăul în filme: studiu filmografic* de Larisa Ungureanu și cartea *Nicolae*

Osmochescu. A fi jurist – vocația unei vieți. A fost premiată și cartea File din Jurnalul unui scriitor. Nicolae Esinencu. De Premiul special pentru originalitate s-a învrednicit seria de ghiduri pentru campania „Provocarea verii”: Program STEAM estival (ghid metodologic de implementare), Jurnalul participantului, Ziuarul provocării noastre. Felicitări tuturor premianților! La mai mult și la mai mare!

În perioada desfășurării Săptămânii Științei am fost invitată la Ambasada României în Republica Moldova, unde Excelența Sa, Domnul Ambasador Daniel Ioniță a înmănat Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” **Medalia Aniversară „Centenarul Marii Uniri”**, conferită prin decret prezidențial de Președintele României, Klaus Iohannis, la 25 martie 2020. Este o apreciere extraordinară a efortului tuturor angajaților Bibliotecii noastre.

Mesajul „Masca sunt eu”, deși un pic ambiguu, a vrut să ne facă atenți la faptul că atitudinea noastră față de mască vorbește despre noi. Felul cum o purtăm, cum o îngrijim, cum o decorăm, cum o reciclăm, cum o păstrăm sau cum o aruncăm vorbește acum mai mult ca niciodată despre cine suntem noi. Și nu doar cea medicală. Orice mască vorbește despre persoana care o poartă.

Ne exprimăm mulțumirea și încântarea față de acțiunile desfășurate în filiale în această săptămână dedicată tematicii măștii. Cum era de așteptat, această tematică a generat multiple activități originale în conținut și abordare, expoziții inedite, selecții de texte valoroase și lectura lor, atrăgând întreaga comunitate, atât savanți ai variilor domenii, cât și cititori dedicați și pasionați în acest spectacol al „mascării” și „demascării”.

SĂPTĂMÂNA ȘTIINȚEI 2020 LA BIBLIOTECA „B.P. HASDEU” – O TRADIȚIE PE CARE NICI PANDEMIA N-O ÎNVINDE

*Conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI,
director adjunct al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”*

Sărbătorită la fiecare 10 noiembrie, Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare evidențiază rolul semnificativ al științei în societate și necesitatea de a implica mai larg publicul în debateri pe probleme științifice emergente. De asemenea, subliniază

importanța și relevanța științei în viața noastră de zi cu zi. Prin legarea mai strânsă a științei cu societatea, Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare își propune ca cetățenii să fie informați cu privire la evoluțiile științifice. La fel, subliniază rolul pe care oamenii de știință îl joacă în lărgirea înțelegerii noastre despre planeta remarcabilă și fragilă pe care o numim acasă și în îmbunătățirea durabilității societăților noastre.

Încurajați de UNESCO să ne alăturăm pentru a sărbători Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” organizează deja al cincilea an propriul eveniment, care este încadrat într-o Săptămână a Științei. În anul acesta, 2020, lumea se luptă cu pandemia globală COVID-19. De aceea accentul Zilei Mondiale a Științei se pune pe „Știința pentru și împreună cu societatea în tratarea pandemiei”. De-a lungul acestei crize de sănătate fără precedent, UNESCO s-a străduit să aducă știința mai aproape de societate și să consolideze colaborările științifice internaționale. Din perspectiva științei, răspunsul UNESCO la COVID-19 este structurat în jurul a trei piloni majori: promovarea cooperării științifice internaționale, asigurarea accesului la apă și sprijinirea reconstrucției ecologice.

Răspunsul la pandemia COVID-19 necesită o relație de colaborare mult mai mare între oamenii de știință și factorii de decizie politică pentru o mai bună utilizare a științei și tehnologiei, iar fructele cercetării științifice, inclusiv potențialele vaccinuri, trebuie distribuite universal. De asemenea, au fost organizate numeroase activități, dezbateri și mese rotunde cu privire la mijloacele de protecție, între care masca este cel mai popular și mai important.

Rațiunea celebrării Zilei Mondiale a Științei pentru Pace și Dezvoltare își are rădăcinile în importanța rolului științei și al oamenilor de știință pentru societăți durabile și în necesitatea de a informa și implica cetățenii în știință. În acest sens, Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare oferă o oportunitate de a arăta publicului larg relevanța științei în viața lor și de a-i implica în dezbateri. O astfel de întreprindere aduce, de asemenea, o perspectivă unică căutării răspunsurilor mai adecvate în lupta cu virusul.

Biblioteca Municipală păstrează tradiția organizării Săptămânii Științei. Ultimele două ediții (din 2018 și 2019) au fost amplu reflectate în revista *BiblioPolis* ([Campania de comunicare a științei 2018. Hora Științei Hasdeu](#) // *BiblioPolis*, 2018, nr. 4, pp. 41-45 (accesat: 16 aprilie 2021)). Nu uităm deci că scopul campaniilor de

comunicare a științei este cel de a informa comunitatea chișinăuiană despre rezultatele științei – descoperirile, invențiile care asigură dezvoltarea umană și evoluția lumii, precum și rezultatele studiilor și cercetărilor întreprinse în cadrul Bibliotecii Municipale. Aproximarea bibliotecarilor de știință îi ajută pe aceștia și pe utilizatori să descifreze misterele trecutului, să facă față provocărilor tehnologice ale prezentului, să înțeleagă și să demonstreze schimbările galactice și climatice. Oricât ar părea de straniu, pandemia ne pregătește de viitor.

Comunicarea și promovarea științei s-a încetățenit la BM „B.P. Hasdeu” datorită insistenței bibliotecarilor de a organiza campania numită „Hora Științei”, devenind, astfel, parte a activității de bază și conturându-se ca element sau ritual al culturii noastre instituționale. Așa s-a întâmplat și în cadrul Săptămânii Științei din 2019. Comunicarea noastră cu publicul a avut și are în continuare același îndemn: să-i facem pe utilizatori parte a bibliotecii și comunității (*Mobilizare pentru știința deschisă, pentru știința cetățenilor* // BiblioPolis, 2019, nr. 4, pp. 45-52 (accesat: 16 aprilie 2021).

Actuala ediție, din 2020, a dictat ea însăși tema săptămânii: „Masca”. Unora le-a părut o identificare prea categorică cu cel care o poartă, altora le-a deschis apetitul pentru cunoașterea istoriei apariției măștii și a multiplelor ei utilizări în toate domeniile de activitate umană, altora – le-a redescoperit creativitatea și nevoia de personalizare a chipului ascuns după o mască ordinară, comună. Toți am aflat atâtea lucruri noi timp de o săptămână! Cu toții am purtat mască, la propriu și la figurat, cu toții am jucat pe scena acestei ediții neobișnuite – un pic încordate, ceva mai mult distanțate decât de obicei și intermediați de ecranele calculatoarelor – salvatoare ale comunicării pe timp de pandemie.

Sperăm ca la următoarea ediție să avem fețele descoperite, iar masca de protecție să fie doar o amintire, să devină istorie.

**BILANȚUL SĂPTĂMÂNII ȘTIINȚEI
MASCA SUNT EU
la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”
(9-13 noiembrie 2020)**

*Dr. hab. Elena UNGUREANU,
șefa Secției studii și cercetări, BM*

În Săptămâna Științei, care s-a desfășurat în perioada 9-13 noiembrie 2020, filialele și secțiile Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” au fost invitate să se implice în următoarele activități, conform zilelor dedicate diverselor domenii științifice:

Ziua I: *Masca în medicină.* Sloganul: „Masca la microscop”.

Ziua a II-a: *Masca în teatru, cinema și muzică.* Sloganul: „Alte măști, aceeași scenă”.

Ziua a III-a: *Masca în artele plastice.* Sloganul „În căutarea... măștii pierdute”.

Ziua a IV-a: *Masca în literatură, în psihologie, în filosofie și în alte științe socioumane.* Sloganul: „Textul... ca mască”.

Ziua a V-a: *Masca în științele naturii și în științele exacte.* Sloganul: „Unealta ca mască”.

Ziua a VI-a: urma să se facă un *bilanț* al activităților în cadrul Săptămânii Științei, cu anunțarea celor mai creative și inovative dintre ele, lucru pe care îl facem, cu oarecare întârziere, dar care nu și-a pierdut din actualitate, prin intermediul prezentului număr de revistă *BiblioPolis*.

**ZIUA I: MASCA ÎN MEDICINĂ.
SLOGANUL: „MASCA LA MICROSCOP”
(9 noiembrie 2020)**

Deși a trecut mai bine de jumătate de an de la începutul pandemiei de COVID-19, se poate constata că omenirea a învățat / nu a învățat să poarte mască. De ce? S-ar părea că e un simplu atribut sau accesoriu. Dar nu! Masca creează unui om o mulțime de inconveniente: îngreuiază respirația, taie vocea, îngreudește libertatea. Da, inclusiv libertatea de exprimare, căci trebuie să ne supunem unei noi ordini mondiale. Medicina modernă face eforturi uriașe s-o țină sub control, iar în acest scop bibliotecile sunt chemate să explice, prin gura medicului și a mass-mediei, regulile de comportament personal și social.

Startul Săptămânii Științei a fost dat luni, 9 noiembrie 2020. Toate filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” au postat anunțuri (postere, afișe etc.) cu programul activităților preconizate pentru întreaga săptămână. Bibliotecarii au familiarizat/informat utilizatorii și cititorii cu *Regulile privind managementul situațiilor generate de Pandemia COVID-19*, dar și prevenirea lor în bibliotecă, inclusiv utilizarea corectă a măștii pe timp de carantină.

În cadrul activităților desfășurate în această zi în bibliotecă, s-a vorbit despre istoria/istoricul măștii medicinale, date istorice privind pandemiile cu care s-a confruntat omenirea de-a lungul veacurilor, tipuri de virusuri și mijloace de protecție. La Biblioteca Centrală și la filialele „Maramureș”, „Liviu Rebreanu”, „Onisifor Ghibu”, „Târgu-Mureș”, „V. Ignatenco”, „Traian” s-au organizat diverse instruirii cu demonstrații video (pe parcursul întregii săptămâni) gen *Cum purtăm corect masca sau Cum se creează o mască?* (etape, instrumente și materiale din care se poate confecționa o mască cu resurse minime). La Filiala „Miron Costin” a fost creat un video dedicat celor care oferă servicii comunității – *Masca bibliotecarului* și videoul cu titlul *Медицинские маски: история возникновения*. În majoritatea filialelor s-au desfășurat ateliere de creație și master-class-uri ca: video-experimentul *Masca medicală sau masca din bumbac?* („Liviu Rebreanu”), atelierul de creație *Cum se creează o mască cu resurse minime?* („Lesia Ukrainka”) și atelierul realizat de Filiala „Traian” în cadrul serviciului „Magic Creator”. Aceste activități au contribuit la conștientizarea importanței măștii pentru sănătatea individuală și comunitară.

Pentru genericul anunțat ca deschizător al săptămânii – *Masca în medicină* – una dintre cele mai în temă și mai informative s-a dovedit a fi postarea pe blogul Filialei „A. Mickiewicz” despre profesorul și chirurgul polonez Jan Mikulicz-Radecki – geniul uitat și creatorul măștii chirurgicale din tifon.

Au fost studiate cu mare atenție cărțile și edițiile periodice din colecțiile filialelor în scopul identificării articolelor despre COVID-19 și modalitățile de protejare. S-au organizat expoziții virtuale și tradiționale: expoziția virtuală *Știința și epopeea cunoașterii* (Biblioteca Centrală), *Ușile științei nu se închid niciodată* (Filiala „Maria Drăgan”); video-expoziții: *Descoperiri legate de dispozitivele de protecție și inovație medicală (arborele genealogic al măștii medicale – un alter ego mistic)* și *COVID-19 și modalitățile de protejare* (Filiala „Ovidius”); expoziție cu măști medicinale,

teatrale, rituale și sportive cu titlul *Маски разные важны, маски разные нужны...* (Filiala „Hristo Botev”); expoziția de carte *Destinul măștii*, unde au fost expuse cărți din diferite domenii (artă, muzică, sculptură, cinematografie, pictură, arhitectură, literatură etc.) (Filiala „Hristo Botev”).

Două filiale s-au aventurat în procesul de creare a poveștilor digitale. Cea mai versată în domeniu, Filiala „Târgoviște” a venit în fața utilizatorilor cu povestea *Masca medicinală. Evocări* și cu pledoaria *Povestea măștilor sau Măști cu povești*. Filiala „A. Mickiewicz” a prezentat în format video online povestea digitală cu titlul *Istoria și valoarea măștilor medicale* (Doina Vicol).

Filiala „Târgu-Mureș” a prezentat pe blog expoziția virtuală *Educația STEAM* și două expoziții de carte, reunite sub titlul *Știința este cunoaștere organizată*, recomandând, într-o prezentare de carte online, *365 de activități științifice*. „Masca pe copertă” a constituit subiectul unei expoziții tradiționale de carte pentru Filiala „I. Mangher”. Filiala „Maramureș” a organizat/realizat un video-poster cu articole și interviuri ale specialiștilor din domeniul medicinei despre tot ce se cunoaște despre COVID-19 și despre modalitățile de protejare.

Impresionante au fost postările de pe blogurile filialelor cu tematica măștii și a pandemiei: *Маска, я тебя знаю!*, *Basarabeanca Anastasia Golovina (Nicolau) – prima femeie doctor în Bulgaria, Мир ученых в мире литературы* (Filiala „Hristo Botev”); *Istoria creării unei măști de protecție*, listă alcătuită de Natalia Ciorbă; o trecere în revistă a articolelor din revista de popularizare a științei *Здоровье* despre COVID-19 și sfaturi medicale de protejare contra virusului, realizată de Oksana Rusu, dar și a publicațiilor periodice apărute în 2020; postarea *Cronicile lumii a treia – coronavirusul* realizată de Tamara Dunaeva (Filiala „M. Lomonosov”).

La Filiala „Ovidius” a fost organizată o *Prezentare de carte în mască* în cadrul Clubului de lectură „ZOOM-ZOOM”. Scopul rubricii a fost promovarea predilecțiilor literare ale tinerilor – literatura fantasy, conform tematicii „Masca în literatură, în psihologie, în filosofie și în alte științe socioumane”. Rubrica a fost îngrijită de voluntarele bibliotecii: Alina Nigai și Victorița Bulat, eleve în clasa a VI-a, IPLT „Mihai Viteazul”. Cititoarele au prezentat șase volume din seria „Amos Daragon (stăpânul măștilor)” de Bryan Perro, continuând în ziua a II-a, a III-a și a IV-a.

Diverși experți în medicină au făcut incursiuni în domeniul concret pe care îl practică, oferind explicații și sfaturi utile. De asemenea, au fost popularizate cărțile, revistele, ziarele care includ articole, interviuri ale specialiștilor din domeniul medicinei, explicând tot ce se cunoaște până la ora actuală despre COVID-19 și modalitățile de protejare. Discuțiile online și interviurile cu specialiști din domeniul sănătății publice au scos în evidență importanța științei pe timp de pandemie. Este vorba de interviul despre rolul măștii medicale și alte invenții cu Alina Trofim, doctor în biologie, cercetător științific, USM (Filialele „Ovidius” și „Ștefan cel Mare”); cu medicul-anesteziolog și reanimatolog Raisa Olaru (Filiala „Titulescu”); cu medicul de familie Marcel Manole (Filiala „Transilvania”); cu medicul-diagnostician Natalia Kulibaka, interviu realizat de Natalia Russeva (Filiala „M. Lomonosov”). S-a bucurat de succes lecția publică *Masca mea te protejează pe tine, masca ta mă protejează pe mine*, organizată în parteneriat cu Centrul Copilarie, Adolescență și Familie, invitat special – lucrătorul medical al centrului, dna Melania Iov (Filiala „Maramureș”). Lecturile online au fost și ele la ordinea zilei.

**ZIUA A II-A: MASCA ÎN TEATRU, CINEMA ȘI MUZICĂ.
SLOGANUL: „ALTE MĂȘTI, ACEEAȘI SCENĂ”
(10 noiembrie 2020)**

Cea de-a doua zi a fost consacrată măștii în teatru. În viață, oamenii joacă nenumărate roluri cu sau fără mască propriu-zisă, în funcție de context. Noi, oamenii de rând, subestimăm valoarea măștii în cultură. Masca a creat prototipuri, simboluri, la care ne raportăm, unele măști au devenit celebre datorită actorilor care le-au purtat. Romeo și Julieta, Zorro și Batman, renumita mască venețiană, măștile de război (celebra mască metalică Kalkriese, armurile faciale, cagulele, măștile de castitate, măștile din teatrul popular etc.). Mai nou, suntem, cum bine se poate vedea, într-un continuu teatru politic, teatru al absurdului, fiind înconjurați nu doar de măști de politicieni, ci fiecare dintre noi joacă pe o megascenă, cu masca pe față, la TV sau pe stradă.

Bibliotecarii au reușit să interacționeze cu actori, specialiști din domeniul artei, cinematograful etc., ca să vorbească despre masca artistului pe scenă și în viață. Au fost bine selectate prezentările de carte cu tematici din domeniul dramaturgiei, istoriei artelor, la fel ale profilului caracterelor personajelor din diverse

spectacole și filme, care ascund după mască destine, caractere, emoții etc. Bibliotecarii au identificat zeci de surse bibliografice referitoare la masca utilizată în artă, cinematografie, muzică. S-au bucurat de apreciere expozițiile de carte transpuse în diverse aplicații și care au adus în fața vizitatorului online cele mai variate expresii ale măștii.

Inspirate de tematica celei de-a doua zile, filialele au creat o mulțime de activități demne de toată lauda. Astfel, Secția „Memoria Chișinăului” a pregătit un material despre istoria măștii teatrale și altul despre „Măștile” Artistului Poporului Glebus Sainciuc. Într-o poezie dedicată artistului, poetul Vasile Romanciuc invocă afirmația acestuia: *O mască te demască, zice Glebus (Măștile)*. La Filiala „Miron Costin” s-au confecționat măști comice. De asemenea, filialele „L. Ukrainka” și „M. Costin” au dedicat o oră de lectură maestrului măștilor Glebus Sainciuc. Filiala „Hristo Botev” a făcut o postare: *Măștile omului fără mască – Glebus Sainciuc*.

Reflectând întocmai tematica anunțată, utilizatorii s-au arătat interesați de lecția publică *Obiceiuri și tradiții românești de Crăciun și Anul Nou* ținută de interpreta de muzică populară Maria Iliuț, Maestru în Artă (cu cca 4000 de vizualizări) la Filiala „Târgoviște”. Racordată la tematica generală a fost și lecția publică *Ce înseamnă pasăre rară*, a cărei invitată a fost Silvia Ursul, ornitolog și vicepreședinte al Societății pentru Protecția Păsărilor și a Naturii, la Filiala „Liviu Rebreanu” (platforma Zoom).

În toate filialele s-a pus accentul pe masca în teatru. Astfel, Filiala „Ovidius” a făcut o prezentare video a creației dramaturgului și actorului francez Molière (*Reîntoarcerea la clasici. „Măștile” lui Molière*), precum și o prezentare video a creației lui Carlo Goldoni – mare personalitate a teatrului, supranumită de Voltaire un „Molière al Italiei”. Pe baza publicațiilor enciclopedice ale bibliotecii (*Универсальный иллюстрированный словарь русского языка в 18 томах* și *Энциклопедия для детей «Аванта+»*) Svetlana Kirillova de la Filiala „M. Lomonosov” a făcut o scurtă *Istorie a măștii teatrale*.

De o audiență sporită s-au bucurat interviurile realizate de reprezentanții filialelor cu actorii teatrelor din republică, în primul rând, cu profesorul de teatru Marin Nistorică de la Facultatea de Arte Frumoase USM, Secția Teatru de satiră și umor (Filiala „Ovidius”); cu Mihaela Damian Oistric, actriță a Teatrului Național „Mihai Eminescu” (Filiala „N. Titulescu”); cu Dana

Ciobanu, actriță, jurnalistă TV – despre masca în teatru, cinema și muzică (Filiala „Târgu-Mureș”); cu Maestrul în Artă Gabriela Lungu, director al Teatrului Municipal de Păpuși „Guguță” (Filiala „Maramureș”); cu Antonia Calancea, actriță la „Teatrul fără nume” (Filiala „Transilvania”).

Cărțile au constituit prilejul cel mai bun de a vorbi despre pandemii și despre mijloacele de protecție. Astfel, *Ciuma* de Albert Camus (o carte-simbol căutată de utilizatori în această perioadă) a fost prezentată la Filiala „V. Ignatenco”. De asemenea, au fost prezentate utilizatorilor măști originale din creația meșterului popular Ion Albu din Timișești (România), care confecționează obrăzare de peste 50 de ani. Aceste măști antropomorfe sunt purtate în timpul obiceiurilor rituale de iarnă și au ca rol protecția magică împotriva duhurilor rele, la trecerea dintre ani. Filiala „Transilvania” a prezentat publicului un vernisaj de măști *Mască după mască* al pictorului Mihai Șeremet realizate în tehnica papier mâché. Masca în lucrările de artă este o a doua piele, o ilustrație a Sinelui universal care astfel ascunde, depersonifică, lăsând în același timp forma acestora intactă. Măștile create de maestru fac o punte de legătura dintre Sine și exteriorizarea instinctelor, dorințelor subconștientului.

În aceeași zi, Filiala „Târgu-Mureș” a prezentat cartea *20 de minți strălucite care au schimbat lumea. Istorii extraordinare*, iar Filiala „Miron Costin” – cartea lui Pavel Pelin *Lupta cu urâtul*. Filiala „Ovidius” a organizat un atelier de pictură în colaborare cu partenerii bibliotecii, elevii clasei a XI-a și a XII-a și cadrele didactice de la Liceul Teoretic European, au reprezentat prin desen modele de măști, inspirate din culturile lumii: Dante Alighieri, Molière, Carlo Goldoni, Mihai Eminescu, Gheorghe Asachi. Participanți la atelier au fost: Nina Crestian, Nona Svernei, Alexandra Fediuș, Mihaela Știrbu, Alexandra Suveica, iar coordonatori de proiect: directorii adjuncți – Ina Grajdean-Balaban și Liliana Galușca.

Fiind o activitate intrinsecă, bibliotecile s-au întrecut în organizarea de expoziții tradiționale și virtuale de carte (20). Enumerăm doar câteva: *Măști pentru spectacole teatrale*, pregătită de Oksana Rusu; *Giacomo Casanova – Memoriile unui venețian în mască*, pregătită de Iulia Artemieva; *Masca și sufletul* de Fiodor Șaleapin, pregătită de Margarita Șcelcicova (din fondurile Filialei „M. Lomonosov”); expoziția virtuală *Alte măști, aceeași scenă* (Filiala „Târgoviște”). Cu un generic similar au organizat expoziții filialele

„Maramureș” și „N. Titulescu”: *Capodopere ale scriitorilor celebri în cinematografie, teatru, desene animate*, iar Filiala „Traian” – un video; Filiala „I. Mangher” a organizat o expoziție virtuală: *Masca pe copertă* (cărți cu masca pe copertă); filialele „Liviu Rebreanu” și „Codru” au bucurat ochiul asistenței cu expoziții de carte cu aceeași tematică: *Masca în teatru, cinema și muzică*.

10 noiembrie este și Ziua Internațională a Științei. Acest eveniment are drept scop evidențierea rolului primordial al științei în dezvoltarea durabilă a întregii societăți, promovarea solidarității naționale și internaționale și atragerea atenției asupra provocărilor cu care se confruntă domeniul respectiv. Filialele și-au adus contribuția la celebrarea acestei zile prin organizarea unor expoziții de carte dedicate științei în general: filialele „Liviu Rebreanu”, „Transilvania” cu expoziția *Descoperă știința citind!*, „Traian” cu expoziția virtuală *Știința pentru și împreună cu societatea*; „N. Titulescu” a prezentat un video despre scriirile lui B.P. Hasdeu din colecția „Moștenire” (Editura Știința), iar „Târgu-Mureș” a propus pentru explorare într-o expoziție virtuală pe blog *5 cărți de știință pentru copii*.

Tematica măștii în arta muzicală a adus în vizorul Filialei „M. Lomonosov” două formații muzicale: legendarul rock-grup din New York – „Kiss”, care s-a impus prin imaginile scenice sfidătoare, inclusiv machiajul gotic, și „Carla’s Dreams”, un grup muzical anonim din Republica Moldova, care cântă în română, rusă și engleză, ai cărui membri apar în public cu fețele pictate, în ochelari întunecați și glugi (o trecere în revistă realizată de Tamara Dunaeva). Aceeași filială a avut inspirația de a prezenta publicului serialul de animație anglo-francez *Eroii în măști*, care, îmbrăcați în costumele lor magice cu măști, își propun să salveze lumea (Iulia Artemieva).

Ziua a II-a a fost însemnată și de câteva povești digitale: Filiala „I. Mangher”: *Istoria măștii de protecție*; Filiala „A. Mickiewicz”: video *Cele mai faimoase măști din istoria cinematografeiei*; Filiala „Ștefan cel Mare”: *Frații Wright – inventatorii primului avion cu motor*.

Cele mai faimoase măști din istoria cinematografeiei

1. *Masca* (*The Mask*, 1994), un film regizat de Chuck Russel, cu Jim Carrey în rolul principal.

2. *Masca de Fier (The Iron Mask, 1994)*, un film regizat de Randall Wallace, cu Leonardo DiCaprio în rolul principal.
3. *Fantoma de la Operă (The Phantom of the Opera, 2004)*, un film regizat de Joel Schumacher, cu Gerard Butler în rolul principal.
4. *Masca lui Zorro (The Mask of Zorro, 1998)*, un film regizat de Martin Campbell, cu Antonio Banderas în rolul principal.
5. *Tăcerea mieilor (The Silence of the Lambs, 1991)*, un film regizat de Jonathan Demme, cu Anthony Hopkins în rolul principal.
6. *Țipi... sau fugi! (Scream, 1996)*, un film regizat de Wes Craven, cu Neve Campbell în rolul principal.
7. *V pentru Vendetta (V for Vendetta, 2005)*, un film regizat de James McTeigue, cu Hugo Weaving în rolul principal.
8. *Batman – Începuturi (Batman Begins, 2005)*, un film regizat de Christopher Nolan, cu Christian Bale în rolul principal.
9. *Războiul Stelelor (Star Wars, 1977)*, un film conceput de George Lucas.
10. *Halloween (2007)*, un film regizat de Rob Zombie, cu Tyller Mane în rolul principal.

**ZIUA A III-A: MASCA ÎN ARTELE PLASTICE.
SLOGANUL: „ÎN CĂUTAREA... MĂȘTII PIERDUTE”
(11 noiembrie 2020)**

Artele plastice moderne valorifică deosebit de creativ simbolul măștii pandemice. Aproape orice pictură celebră, care a avut un cuvânt de spus în istoria civilizației, poartă azi pe internet și mască medicinală. Un mare intertext ni se înfățișează vizual la distanță de un click cu o simplă căutare pe net. Bibliotecile sunt cele care pot scoate în evidență tema dedublării personalității, amplificată și multiplicată foarte rapid și foarte puternic de tehnologia informației.

Bibliotecile au putut invita un specialist în domeniu, care le-a vorbit utilizatorilor într-un video despre masca în pictură, în arhitectură. Au fost organizate expoziții cu măști reale și/sau fotografii. Bibliotecarii au fost încurajați să organizeze ateliere creative *Cum pot confecționa măști pentru copii, pentru jucării, pentru maturi etc.?* sau *Cum pot inventa un personaj cu mască?* Confecționarea măștii personalizate a bibliotecii-filiale, precum fotografierea oamenilor Chișinăului pe timp de pandemie sau captarea unor

fragmente de arhitectură urbană „mascată”, au constituit, de asemenea, sugestii și recomandări pe care bibliotecarii cu experiență le-au valorificat eficient.

Cea de-a III-a zi a Săptămânii Științei i-a avut drept protagoniști pe oamenii care practică și cunosc artele plastice. La Filiala „O. Ghibu” și-au dat întâlnire Iulian Filip cu Vitalie Răileanu, într-un dialog (în două părți) despre măști (interviul a fost transmis online); la Filiala „Târgoviște” a avut loc o întâlnire cu Cristina Gherasim, dr. în istorie, cercetător științific superior în cadrul Institutului de Istorie, care a prezentat comunicarea *Din istoria apariției teatrului* (live pe Facebook, platforma Zoom); precum și o întâlnire cu scriitorul Gheorghe Budeanu, autorul cărții *Un strigăt pe Nistru* (live pe Facebook, platforma Zoom).

Subsumat aceluiași generic, al măștii în arte, Biblioteca Centrală a realizat un interviu cu Adelina Iucal, designer de interior, cu tematica *Știința prin prisma designului și proiecției 3D*. La Filiala „M. Lomonosov”, Natalia Russeva a înregistrat un interviu cu pictorul-ilustrator de cărți pentru copii Elena Leșcu despre expoziția măștilor sale realizate în tehnica papier mâché, pe baza lucrărilor lui Samuil Marșak *Alfabetul vesel (Веселая азбука)* și *Alfabetul cu coadă (Хвостатая азбука)* de Rudolf Olșevski. Pictorița a vorbit despre modul în care a apărut ideea de a crea astfel de măști, despre istoria expozițiilor lor în teatrele și bibliotecile orașului. Despre oamenii artei picturale, Filiala „Ovidius” a realizat chiar și un film: *Artemisia Gentileschi – pictoriță, prima femeie-membru al Academiei de Arte și Design de la Florența*.

Merită toată aprecierea viziunea originală a Secției „Memoria Chișinăului”, care a mers pe o filieră mai subtilă, prezentând publicului, ca expresie-simbol al măștii în arta plastică, un mare pictor precum Edvard Munch, cu *Strigătul*, inconfundabilul strigăt de ajutor al umanității, foarte actual în pandemia care nu se mai termină. Secția a excelat și prin crearea unui album de fotografii ale monumentelor vii mascate, cu titlul *Artă pantomimică stradală*, precum și prin jocul *MASCARADA chișinăuiană: ghiciți clădirea sau locul din Chișinău*, realizată în aplicația Quizz.

Nu putea să lipsească în această zi invocarea numelui lui Glebus Sainciuc, un artist plastic al întregului popor, de o apreciabilă originalitate, o persoană remarcabilă în viața culturală a Chișinăului și a întregii Republici Moldova, autor a peste 300 de măști ale persoanelor de vază din Republica Moldova, dar și din

afara țării (lucru pe care l-au făcut Filiala „Traian”, într-un video master-class, dar și Filiala „M. Lomonosov”, cu postarea pe blogul filialei: *Gleb Sainciuc și măștile sale* (Oksana Rusu).

În cadrul Filialei „Maramureș” a fost realizat un interviu cu Tatiana Marinescu, meșter popular în ceramică, prof. gr. I, Centrul Republican pentru Copii și Tineret, care a vorbit despre rolul măștii în artele plastice.

Cu o vizibilă aplicabilitate, filialele au organizat activități de deprindere a abilităților artistice și creative. Astfel, în cadrul atelierului de sculptură miniaturală cu plasticianul Radu Granaci, conducător al CCC „Floarea-soarelui”, la Filiala „Ovidius” a fost creat un „Prichindel” modern. Filiala „Transilvania” a invitat la o prezentare de măști create de Mihai Șeremet: *Hora măștilor cu caracter* și la un video master-class *Confecționarea măștilor pentru sărbători*, organizat de Tatiana Miroșnicenco, conducătorul cercului „Arta plastică”, CCC „Ghiocel”.

O practică obișnuită pentru toate filialele a fost organizarea de expoziții și prezentări de carte cu tematica *Masca în artele plastice* cu ajutorul aplicației „Face mask” și *Măști ce reprezintă personaje din cărțile îndrăgite* („N. Titulescu”); *Masca ca obiect de cultură* („M. Costin”); *Masca ca artă* („I. Mangher”). Filiala „Transilvania” a făcut o paradă a măștilor fără nume, iar „M. Costin” a organizat o expoziție virtuală cu cărți care au la bază istorii reale: *У одних маска скрывает лицо, а у других под лицом скрывается маска* (*Unora masca le ascunde adevărata față, în timp ce fața altora e o mască*).

Atelierul de creație (master-class) *Cum confecționăm o mască* a fost cea mai frecventă activitate a filialelor: „I. Mangher”, „Târgoviște”, „V. Ignatenco”: masca de carnaval; „Liviu Rebreanu”: masca pentru copii; „Maramureș”, „Târgu-Mureș”: masca personalizată; „N. Titulescu”: masca pentru jucării; „Transilvania”: masca de protecție pentru copii; „H. Botev”, „Ștefan cel Mare”: masca ta perfectă; „M. Costin”: masca personalizată a bibliotecii-filiale; „L. Rebreanu”: pictură pe față; „V. Ignatenco”: expoziție de măști venetiene etc.

**ZIUA A IV-A: MASCA ÎN LITERATURĂ,
PSIHOLOGIE, FILOZOFIE ȘI ÎN ALTE ȘTIINȚE SOCIO-
UMANE. SLOGANUL: „TEXTUL... CA MASCĂ”
(12 noiembrie 2020)**

Tematică foarte amplă, sensibilă și chiar dificilă. Pentru acest subiect au fost recomandate, pe lângă expoziții dedicate științei în genere, și consacrate măștii în literatură, unde masca este un cuvânt-cheie, un motiv sau un personaj devenit simbol. Câteva titluri de carte care ne-au atras atenția: *Masca lui Cehov*, *Masca lui Eminescu*; titluri răsunătoare de carte cu tematica pandemiilor: *Ciuma* de Albert Camus, *Jurnal din Anul Ciumei* de Daniel Defoe, *Masca morții roșii* de Edgar Poe, un foarte interesant eseu semnat de Nicolae Leahu *Omul cu masca de om* etc. Cum suntem civilizație vorbitoare și scriitoare de texte (depozitate și puse în circuit de marea bibliotecă), deducem că și masca este text, tot așa cum textul este o mască. Depinde doar de noi ce mesaj transmitem cu sau fără ea.

Bibliotecarii au putut oferi utilizatorilor fragmente din cărți care vorbesc despre un erou cu mască, momente specifice dintr-un domeniu în care masca are importanță majoră. Au fost create colecții de măști prin intermediul aplicațiilor (o parte dintre care au fost prezentate în cadrul conferinței anuale a Bibliotecii Municipale); pe blogurile bibliotecilor au fost postate fotografii și video cu măști utilizate în obiceiurile populare, informații despre importanța și pericolul măștii-control, au organizat puzzle cu măștile eroilor din copilărie etc.

Într-un ciclu supranumit *Coronaversuri*, poetul Vasile Romanciuc observă: „Mai cu seamă în vremurile tulburi,/ se aud/ vocile limpezi/ ale Marilor Cărți”. Declanșată cu video-afișe, expoziții și postere tematice, în toate filialele, ziua a IV-a a fost una dintre cele mai consistente. Organizând o expoziție tematică *Poartă mască și citește*, echipa Filialei „Ovidius” a „scanat” biblioteca în căutarea acelor cărți a căror (re)lectură a căpătat un sens în plus, dat fiind contextul actual al „izolării” din cauza pandemiei de coronavirus. După o documentare minuțioasă, s-a constatat că mulți autori descriu situația în care izolarea, solitudinea, nesiguranța, frica și boala se amestecă indistinct: *Metamorfoze* de Publius Ovidius Naso, *Ciuma* de Albert Camus, *Jurnal din Anul Ciumei* de Daniel Defoe, *Decameronul* de Giovanni Boccaccio, *Dragostea în*

vremea holerei de Gabriel García Márquez sau *Eseu despre orbire* de José Saramago.

Anume în această zi s-a produs prezentarea unui număr important de cărți. Printre acestea: *Metamorfoze* de Publius Ovidius Naso, *Dublul* de F. Dostoievski, *Jurnal din Anul Ciumei* de Daniel Defoe, în lectura Mihaelei Balaban, elevă în clasa a XI-a, Liceul Teoretic European (1 video); *Iubire și moarte la Veneția* de Marina Fiorato (toate la Filiala „Ovidius”, efort cu adevărat apreciabil). De altfel, în cadrul aceleiași filiale, partenerii-elevi ai clasei a XI-a și a XII-a, Gabriela Melnic, Stanislav Bubuioc și Marius Barbier de la același liceu, au propus spre audiție poemul *Coronaversuri (fără mască)* de Vasile Romanciuc (3 video).

Una dintre cele mai documentate lecții publice din întreaga săptămână a fost cea organizată la Filiala „Târgoviște”, purtând genericul zilei *Textul... ca mască*. Invitată să țină această lecție publică, Carolina Dodu-Savca, dr. în filologie, conf. univ., decan al Facultății de Litere ULIM, a afirmat că măștile în literatură sunt, în primul rând, vocile personajelor.

Foarte interesante informații a pus la dispoziția utilizatorilor Filiala „M. Lomonosov”, într-o postare pe Facebook, despre poezia *Măștile* de Vladimir Vișoțki. Filmulețul este prezentat pe YouTube cu fragmente expresive din filmul artistic *Как царь Петр арван женил (Cum țarul Petru I l-a căsătorit pe arap)*. Angajații filialei s-au aplecat asupra tematicii zilei cu toată seriozitatea și au făcut niște spectaculoase treceri în revistă: *Книги тоже надели маски (Cărțile poartă și ele mască)*, realizat de Tamara Dunaeva în baza materialelor de pe internet; *Лица под масками: М.Ю. Лермонтов и А.А. Блок (Fețe sub măști: M. Lermontov și A. Blok)*, pregătită de Svetlana Kirilova; *Литературные герои в масках (Eroii literari în măști)*, prezentată de Natalia Russeva. Bibliotecarele de la „M. Lomonosov” s-au remarcat printr-o participare activă în cadrul Mesei rotunde cu tema *Mască în literatură*, cu intervențiile *Я в тайну маски, кажется, проник...: маска в русской поэзии (Margarita Șcelcicova – Маргарита Щелчкова)* și *Люди в масках – герои книг (Natalia Russeva – Наталья Руссева)* [a se vedea materialele Mesei rotunde inserate în prezentul număr].

La Filiala „N. Titulescu” s-a discutat despre mască în obiceiurile populare, cu trimitere la cartea *Arta tradițională din Republica Moldova* de Varvara Buzilă: „Omul a recurs la mască milenii la rând, transferându-se prin însușirea măștii în pielea altcuiva,

a unui personaj anume: animal, ființă demonică sau un alt om. Astfel, omul mascat, așa cum apare în obiceiurile de la sfârșitul sau începutul anului, repetă scenarii străvechi cu multiple semnificații. Doar o parte din aceste semnificații au fost descifrate, cealaltă parte urmează să fie descoperită de acum încolo”.

Ziua a fost plină de tot felul de activități: *Puzzle cu măștile eroilor îndrăgiiți* („N. Titulescu”); curiozități despre mască, prezentare de măști („Codru”), jocuri interactive, puzzle cu măști („Transilvania”); video master-class pentru copiii cu dizabilități („Traian”); spectacol/recital cu implicarea utilizatorilor fideli („Transilvania”); povestea digitală *Masca funerară a lui Tutankhamon* („Transilvania”); povestea digitală *Bal mascat* de M. Freeman („V. Ignatenco”).

Cartea a stat în atenția tuturor activităților organizate: expoziții de carte *Știința în spatele măștilor* și *Masca în literatură* („Ștefan cel Mare”); „N. Titulescu” a prezentat o serie de „romane care ascund după mască destine, caractere și emoții”; „I. Mangher” a făcut o revistă bibliografică cu tema *Masca literară* (13 cărți), între care și lucrarea *Masks* de Ray Bradbury. Filiala „Onisifor Ghibu” a prezentat foto-albumul *Discover Moldova* de Iurie Răileanu și *Codexul enigmelor* de Leonardo da Vinci (online); „Lesia Ukrainka” a făcut lectura cărții *Souad. Arsă de vie* (Iași: Polirom, 2017), despre Souad – femeia care a fost nevoită să poarte mască; iar „Miron Costin” – cartea semnată de Л. Данилова *Про африканские маски*. Filiala „Ovidius” a înregistrat un interviu cu Zina Izbaș despre cartea *Baladă cu timp rebel*, iar „Maramureș” – un interviu cu Alexandru Valeriu Moraru, istoric, arhivist, editor de la Biblioteca „B.P. Hasdeu”, care a invocat rolul și importanța măștii de-a lungul istoriei.

Dezvoltând tematica științei, „Târgu-Mureș” a continuat discuția cărții *20 de minți strălucite care au schimbat lumea*, eroul zilei fiind Bill Gates. „Târgu-Mureș” a citit din *Cartea mea de Experimente*; „A. Mickiewicz” a creat o nouă poveste digitală: *Invenții poloneze care au schimbat lumea*; „Onisifor Ghibu” a vorbit despre Ziua științei la Tezaur Folc TV. Ca o continuare a zilei dedicate măștii în teatru, „Târgu-Mureș” a avut o întâlnire cu Maria Lupu, conducător artistic al Ansamblului Folcloric „Opincuța”, care a remarcat *Masca în obiceiurile populare românești*, completată de Filiala „V. Ignatenco”, cu o expoziție de fotografii *Măști tradiționale românești*.

De o atenție aparte s-au bucurat, în cadrul Bibliotecii Centrale, împreună cu Secția „Memoria Chișinăului”: Dialogurile Bibliotecii *Masca: atunci și acum*, realizate de Alexandru Vakulovski cu scriitorii Maria Pilchin, Mihail Vakulovski, Raluca Selejan, Radu Vancu, Tudor Crețu (#Dialogurile Bibliotecii).

Epigraful zilei: un vers din poezia *Atâtea măști* de Petru Cărare: „Căci tocmai asta-ți este fața –/ O altă mască toată viața” (identificat de Filiala „Transilvania”).

**ZIUA A V-A: MASCA ÎN ȘTIINȚELE NATURII
ȘI ÎN ȘTIINȚELE EXACTE.
SLOGANUL: „UNEALTA... CA MASCĂ”
(13 noiembrie 2020)**

Bibliotecile au discutat despre mască în științele naturii, în științele exacte și în științele formale. O mulțime de profesii au în arsenalul lor de atribute masca și este foarte interesantă evoluția, brevetarea lor, fabricarea în masă etc., întreg procesul tehnologic de confecționare este și el un aspect adesea necunoscut, dar deosebit de captivant. Nenumărate cărți științifice cu cele mai varii subiecte legate de măștile profesionale se pot găsi în biblioteci, în cataloage și în bazele de date.

Bibliotecarii au organizat diverse întâlniri online cu persoane care dețin expertiză în domeniile științei, altele decât medicina, literatura, arta plastică, pentru a discuta despre rolul măștii în fiecare domeniu, inclusiv crizele prin care trec fiind influențate de pandemie.

Din seria de măști profesionale au fost prezentate: masca apicultorului (apicultorul Ion Șontea), masca medicinală (medicul Raisa Olaru), masca artistului (interpreta Cătălina Rusu și dansatoarea Natalia Duminiță) (Filiala „N. Titulescu”); „echipamentul înotătorului” („Târgoviște”, „V. Ignatenco”), „echipamentul apicultorului” („M. Lomonosov”); masca tencuitorului, masca sudorului – prezentare de mască video, cu implicarea elevilor de la Școala profesională nr. 7 („Transilvania”); „masca sudorului” (material prezentat de Elena Jmurova, „M. Lomonosov”); „Lesia Ukrainka” a înregistrat un video cu sudorul Eugeniu); „echipamentul cosmonautului” („V. Ignatenco”). Adăugăm aici masca de frumusețe – „masca pentru somn” (material elaborat de Elena Jmurova), masca cosmetologului (afiș-video) („Transilvania”). Filiala „Maramureș” a reușit să realizeze un interviu cu Natalia Cojocari, consultant

profesionist în domeniul frumuseții, care a vorbit despre măștile pentru îngrijirea pielii. „Liviu Rebreanu” a realizat un video privind procesul de coasere a măștilor la „IUVAS” (YouTube). *Măștile viitorului. Măștile inteligente* (material elaborat de Galina Dobândă) au trezit curiozitatea filialelor „M. Lomonosov” și „Transilvania”. Ca o generalizare, „Liviu Rebreanu” a postat pe Facebook un video: *Măștile în diferite profesii*.

Extinzând tematica zilei spre domenii umaniste, se poate constata actualitatea deosebită a măștii... politicianului. În acest sens, deși nu are altă unealtă decât cuvântul (discursul), Filiala „Târgoviște” a reușit să afle opinia într-un scurt interviu intitulat *Masca în politică* cu dr. hab. Victor Juc, director al Institutului de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice.

În ultima zi a campaniei au continuat tematicile lansate în debutul săptămânii. Astfel, Filiala „Ștefan cel Mare” a mai lansat o lecție publică: *Măsuri de prevenire și control a infecției COVID-19* (invitată Natalia Cojușeanu, medic-expert pediatru, dr. în științe medicale).

Prezentarea cărților cu tematica săptămânii a fost o activitate uzuală: de exemplu, Filiala „M. Costin” a dat preferință romanului *Masca de fier a Regelui-Soare* de Alexandr Trubca. „A. Mickiewicz” a pus în discuție booktrailerul *Povestea slujitoarei* de Margaret Atwood – cu istorii ascunse în spatele măștii, care s-a bucurat de cea mai mare popularitate. Cartea a reprezentat punctul culminant al Săptămânii Științei, fiind o creație în care masca nu mai are rolul de a proteja, ci reprezintă o unealtă a supunerii, a lipsei de drepturi umane și treptat se transformă într-un simbol al luptei tăcute a femeilor contra regimului religios impus. Filiala „M. Lomonosov” a invitat, în cadrul unei video-lecții pe Serghei Maslobrod, dr. în științe biologice, membru al Uniunii Scriitorilor „A.S. Pușkin”, unul dintre prietenii bibliotecii, care și-a inventat, special pentru Săptămâna Științei, propria *Sagă a măștii: cu umor și serios*, postată pe canalul YouTube al bibliotecii. Discuția/dezbaterea cu titlul *Activitatea de cercetare a Bibliotecii „Hristo Botev” reflectată în revistele științifice* a evaluat activitatea științifică pe parcursul a mai multor ani, vizibilă pe paginile *Revistei de Etnologie și Culturologie* (Institutul Patrimoniului Cultural al AȘM) și a revistei *BiblioPolis* (Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”). În cadrul ei, a fost menționată participarea bibliotecii la multe conferințe științifice, unde se abordează diverse teme ce țin de promovarea

culturii, limbii, folclorului, tradițiilor, istoriei bulgarilor basarabeni, precum și personalităților de origine bulgară.

Filiala „Miron Costin” a organizat expoziția virtuală de cărți cu tema zilei – pandemia, scoțând în evidență, ca o sentință publică, la *Ora lecturii online*, puterea magistrală a măștii (Великая сила маски). „Onisifor Ghibu” a dat întâlnire la Tezaur Folc TV lui Vitalie Răileanu și Constantin Moscovici, într-o discuție despre „cei 7 ani de acasă”.

Ghidați în permanență de genericul de bază al săptămânii dedicate științei, Biblioteca Centrală a uimit cu *Dansul (cu) Mască* interpretat de elevii din clasa a VI-a ai Liceului Teoretic cu Profil de Arte „Nicolae Sulac” din capitală (prin care s-a urmărit promovarea ideii nietzschiene de știință voioasă). Biblioteca a avut-o în calitate de invitată pe învățătoarea de clasele primare la Liceul Teoretic cu Profil de Arte „Nicolae Sulac” din capitală Ina Bejan, care a vorbit despre *Matematica ca știință și rolul ei în viața copilului*. La „Ovidius” a participat voluntarul bibliotecii Dumitru Ureche, doctorand, cercetător științific la Institutul de Chimie, inițiator al proiectului „Chimia distractivă”. Un interviu cu Mihai Spinei, elev, laureat al Olimpiadelor naționale și internaționale la matematică *Lumea este condusă de cifre*, despre rolul științei în societatea modernă, a găzduit blogul Filialei „Târgu-Mureș”. O postare utilă și cu impact s-a dovedit a fi cea a Filialei „Maramureș”: *Primul ajutor în intoxicații cu gaze*.

Bilanțul activităților a fost reflectat pe blogurile filialelor, pe Facebook și pe YouTube, dar și în presa de specialitate, de exemplu: *Новое дыхание Кишиневской Ломоносовки: [о мероприятиях библиотеки в период пандемии коронавируса] // Русское слово. – 2020. – 13 нояб. С. 5. В содерж.: Неделя науки «Маска – это Я» и «Веселые маски животных в Ломоносовке»*. <https://lomonosovdezurnyj.wordpress.com/2020/11/19/> și un articol de la „H. Botev” pentru revista *BiblioCity: Mască pe scena bibliotecii*.

Săptămâna Științei a avut și un punct culminant: organizarea unui flashmob online, la care a participat toată Biblioteca Centrală, împreună cu dna director general Mariana Harjevschi și dna director adjunct Lidia Kulikovski, având în titlu îndemnul pentru toată lumea: „Poartă mască! Fii responsabil față de sine și față de societate” (https://www.youtube.com/watch?v=u2kJ8om_VAQ cu cca 300 de vizualizări pe YouTube), realizat de Secția promovare și comunicare.

„MASCA ÎN LITERATURĂ”: MASĂ ROTUNDĂ

(participanți: Elena Ungureanu, Ludmila Șimanschi,
Maria Pilchin, Vitalie Răileanu, Ivan Pilchin, Liuba
Ciobanu, Margarita Șcelcicova, Natalia Russeva, Elena
Taragan, Liliana Juc, Elena Dabija, Ștefan Sofronovici)

**Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”
Secția studii și cercetări
12 noiembrie 2020**

ELENA UNGUREANU: Vă salut pe toți! Îmi face o deosebită plăcere să vă revăd în această componentă, la o masă rotundă, cu o tematică, aș zice, chiar specializată, care, în același timp, poate trezi interes pentru noi, bibliotecarii, dar și pentru publicul larg, de vreme ce ne-am propus să discutăm despre un subiect, pe care iată că îl considerăm cu toții extrem de important – *masca* – atributul care ne definește în aceste zile pandemice, pe care le trăim cu toții împreună. Am putut să remarc o activitate, care pe mine una m-a inspirat foarte mult: sunt cu adevărat impresionată de efortul pe care îl faceți dvs. în filialele pe care le conduceți și vreau să cred că și această masă rotundă, de asemenea, vă va oferi prilejul să aflați lucruri noi.

Cu permisiunea dvs., voi începe chiar eu cu o prezentare, pe care am făcut-o, recunosc, în mare, mare grabă, pentru că m-a copleșit informația. Din dorința să mă documentez în măsura în care să pot satisface niște așteptări nu doar ale dvs., dar și ale mele, ale unor alți potențiali utilizatori ai informației, pe care o livrăm din incinta bibliotecii, m-am pomenit că această informație m-a derutat. Deci, prezentarea mea am elaborat-o în conformitate cu tematica celei de-a patra zile din cadrul Săptămânii Științei: „Masca în literatură, psihologie, filosofie și alte științe socioumane”, deși literatura până la urmă reflectă tot ce se întâmplă cu omul în această viață. Am numit prezentarea *Pentru o semiotică a măștii*. Și întrucât am cumva convingerea că despre mască în literatură ne vor vorbi colegii noștri, criticii literari, specialiștii în teoria literaturii și cei cărora nu le este străină literatura în general, am trecut pe o pistă semiotică, care de fapt nu este străină criticii literare.

În general, masca e văzută ca semn, dacă vreți, din perspectiva zilei de azi, ca megasemn. Mi-am ales acest motto, ca să discutăm

despre mască, el fiind potrivit într-adevăr și pentru literatură: „Cel mai adesea, opera este o mască” (Emil Cioran). Evident că putem discuta foarte mult despre acest aspect, întrucât literatura este ficțiune. Deci literatura din start este o mască a realității. În aprilie anul, deci în plină pandemie, profesorul italian Massimo Leone a scris articolul intitulat *Semiotica măștii medicale între Est și Vest*, publicat într-o revistă italiană cu titlul *Semnele și mass-media*. Acest profesor pune o problemă care ne interesează pe noi toți la ora actuală și spune din start că subiectul pe care îl abordează – semiotica măștii medicale – este unul hibrid, este multidisciplinar și a fost scris într-o situație de urgență, în care ne-am pomenit toți, deoarece s-a văzut că utilizarea măștilor în întreaga lume trezește o mulțime de aspecte noi, care merită să fie cercetate, inclusiv de critica literară, de toate domeniile și științele. Numește în limbajul acesta specializat *semiotica dispozitivelor de voalare*. E cumva, mă rog, poate puțin pretențios, dar este exact ceea ce se întâmplă și poate fi făcută această raportare la tot ce s-a întâmplat de-a lungul istoriei, când omul și-a acoperit fața. Autorul constată că printre disciplinele care iau în discuție acest subiect în ultima perioadă este antropologia, dar ea are rădăcini mai vechi, pentru că acum jumătate de secol au tot discutat despre semne Claude Lévi-Strauss, Umberto Eco, Roland Barthes, considerați reprezentanți de forță ai umanioarelor. În artele plastice s-a văzut cum masca este prezentă în reprezentaere și a portretizare. În cazul lui Eco, constatăm că acest cercetător s-a referit în mare parte la măștile mortuare, care sunt un exemplu de „semne produse prin congruență, unde două figuri de dimensiuni egale pot fi făcute să coincidă sau să se potrivească una peste alta”. Autorul însă ne face foarte atenți la această afirmație a lui Eco și zice: deși noi credem un pic altfel, de fapt, „măștile fac abstracție de materie, de culoare și diferențe de textură”.

Un alt autor, Alfred Gell, afirmă: „Masca nu este o imagine a naturii, ea este elaborată de om. Omul e cel care are nevoie de mască, niciodată natura. Deși ne uimește din plin, natura nu are imaginație, spre deosebire de om”, care o are. Un alt autor, Goffman, zice: „Fața în sine este un fel de mască, iar interacțiunea socială ar trebui studiată dintr-o perspectivă dramaturgică, adică teatrală”, ceea ce spuneam și în ziua a doua a acestei săptămâni a științei din cadrul BM:: cât de importantă este masca de pe scena unui teatru, care de fapt nu e doar o mască, de foarte multe ori. S-ar zice

că doar atunci când punem o mască, aceea ar fi fața noastră adevărată. Vă recomand, în paranteze fie spus, acel frumos interviu realizat de colega noastră Elena Taragan cu un foarte bun actor și regizor de la Cluj, Petre Băcioiu, care pe mine una m-a impresionat, întrucât a discutat în cunoștință de cauză despre această stare și nevoie a actorului de a trece din mască în mască, din personaj în personaj și în același timp a duce această luptă a sa ca un alt, al treilea personaj, cu celelalte personaje, pe care le întruchipează.

Mă întorc la Roland Barthes, care prin anii '60, deci cam cu jumătate de secol în urmă, în unul din importantele sale studii, *Mitologii*, spunea că fața mitică a Gretei Garbo putea fi înțeleasă doar ca o mască, ce întruchipează tensiunea dialectică dintre o față ideală, una platonică, și substanța unui chip. Deci, acea mască care se livrează unui public are întotdeauna de spus ceva mai mult decât interpretează în fața unui public. Nu m-am dus prea departe ca să constat, cumva interdisciplinar, cum acești idoli ai noștri din toate domeniile la ora actuală apar pe măștile pe care le purtăm. Mi-ar plăcea la un moment dat, ca noi, oamenii din bibliotecă, să putem purta măști cu imaginea scriitorilor care ne plac, pe care îi recomandăm. Mi-aș dori și eu, de exemplu, un Roland Barthes pe o mască. Nu știu dacă aș putea achiziționa vreodată o asemenea mască, decât să o confecționez individual sau să o comand.

Problematica măștii este discutată de foarte mult timp, iar la ora actuală a revenit în discuție cu o notă aparte și în științele sociumane. Măștile influențează puternic comportamentul uman, făcând ceva mai mult decât să stabilească anonimatul. Iată despre acest *mult* ar trebui să vorbim noi în cercetările noastre, dacă ne vom referi la acest subiect. Numeroase aspecte, cum ar fi limbajul măștii și masca limbajului, vor stârni discuții aprinse de acum încolo. Apropos, despre limbaj ca mască se poate discuta într-o sesiune aparte: cum tot amalgamul acesta de texte – scrise și orale – ne mint, ne înșală, ne provoacă, fiind materia cea mai mascată dintre toate celelalte obiecte. Pentru specialiști, masca e o icoană a identității. Deci omul e singura ființă care are nevoie de mască, pentru că animalele nu au nevoie de asemenea lucru.

Ce s-a întâmplat odată cu intrarea, mai bine de jumătate de an, a măștii în viața noastră cotidiană? Masca medicală nu este ca celelalte măști, este o mască care este folosită nu în ritualuri, ci în viața de zi cu zi. Nu este destinată, în primul rând, să modifice identitatea feței, ci să protejeze sistemul respirator, nu este purtată

din obișnuiță, ci din necesitate. Tipul său principal nu prezintă decorațiuni relevante, dar ni se impune o *nouă ordine mondială* prin purtarea măștii. Se produce, de fapt, în aceste zile o mare schimbare. Pe măsură ce masca medicală devine cel mai utilizat dispozitiv facial pe întreaga planetă, chiar mai mult decât ochelarii, aceasta încetează să mai fie un simplu obiect funcțional și capătă un statut antropologic și semiotic din ce în ce mai complet. Nu este purtată în ritualuri, cum spuneam, totuși purtarea acesteia tinde tot mai mult să aibă o aură ritualică, pentru că dimineața, înainte de a ieși din casă, noi căutăm să o punem pe față, deci e un ritual. Nu este în esență menită să schimbe identitatea feței, dar o face profund, împreună cu o serie întreagă de practici, tactici și acțiuni, care vizează controlul unei astfel de pierderi de identitate. Se produce această personalizare în purtarea măștii, simțim nevoia să o decorăm, să o adaptăm la nevoi specifice. Ea ne modifică comportamentul facial și nu știi, dacă v-ați întrebat sau nu, în această perioadă, de când o purtăm cu toții, în ce măsură ne afectează gesturile, ne afectează mimica, ne afectează felul cum vorbim, pentru că e realmente o problemă. Și cei care au curaj sau impertinență mai mare – refuză, deoarece au simțit și au conștientizat că le este îngădită libertatea de exprimare, din cauza că e nevoie să poarte mască atunci când se află în public.

Necesitatea de a purta masca este reinterpretată și transformată în obicei și ea devine modă. În plus, semiotizarea progresivă a măștii medicale duce la crearea unor culturi locale, în care masca interacționează cu culturile preexistente ale feței și ale măștii. Prin urmare, dezvoltarea unui studiu semiotic și antropologic deplin al acestui obiect omniprezent al scenariului social actual devine din ce în ce mai urgent. Ce s-a întâmplat de fapt? Odată cu nevoia de a purta mască am simțit cu toții un șoc medical, cultural, social. Prin urmare, dezvoltarea unui studiu semiotic, cum spuneam, este foarte acut simțită de comunitatea științifică. Iată că *bot*, *cioc*, *plisc*, *rât*, *gură*, *chip*, *rost* chiar au început să fie sinonime, așa cum le prezintă dicționarul.

Întrebarea e să ne acoperim fața sau nu? Conform uzanțelor ideologiei semiotice, care e adânc încetățenită în majoritatea culturilor, ființele umane trebuie să-și arate fața goală, cu gura, nasul și ochii la vedere, în timp ce acei care-și ascund gura și nasul sub o mască de protecție renunță la umanitatea lor. Sau ea, fața noastră, e deja acoperită? Vreau să spun că se se întâmplă acuma,

așa zic specialiștii, nu e doar ceea ce se vede. Pe termen lung, se vor produce schimbări mult mai serioase. Vine cu pași grăbiți spre noi masca inteligentă. Iată, de exemplu, un proiect european de cercetare poartă titlul: *Semnificația feței în era digitală*. Am descoperit că subiecte pe care le analizăm în tezele noastre iată că stau fixate pe măști. De exemplu, hypertextul, ca imagine-concept, îl pot găsi pe site-uri care utilizează orice mesaj pentru a înnobila o mască. Deci purtăm mesajele noastre, interesele noastre, textele noastre scrise pe o mască, pe care o putem afișa acum întregii lumi cu care interacționăm. Toată iconografia religioasă la ora actuală este reinterpretată și prin prisma acestui subiect, care ne frământă pe noi toți. Chiar și chipurile sfinților din icoane sunt reproduse acum în spațiul digital cu o mască pe fața lor simbolică. Suntem goi, dar cu mască. Avem acest curaj de a reinterpretă toată istoria artelor din perspectiva subiectului care ne dă frisoane la ora actuală.

Masca și vălul, spune Massimo Leone, reprezintă un subiect foarte important, pentru a ne arăta adevărata noastră identitate sau, dimpotrivă, pentru a o ascunde. Masca ne recrează sau contribuie la rescrierea stilului, care ne reprezintă. Și nu e vorba de purtatul propriu-zis al măștii, dar despre faptul că orice lucru de care ne atingem este cumva afectat de acest semn nou, pentru că masca a ajuns să fie un simbol al zilelor noastre și iată că obiceiul se transformă în normă. Rând pe rând, orice gest care se schimbă, va deveni, la un moment dat, mai mult decât un gest. Ați văzut, în toate postările făcute de colegii noștri, cum operele de artă sunt reinterpretate și aduse într-o actualitate mascată – toate acestea ne dau de gândit. Criticii de artă, la un moment dat, își vor spune cuvântul în legătură cu aceste noi simboluri concrescute pe vechile simboluri. Se produce o ironizare și parodiare permanentă a măștii. Comunicăm mască cu mască. Chiar Eminescu spunea: „Ce-ți pasă ție, chip de lut” (deci, era și acolo tot o mască!), „dac-oi fi eu sau altul?”. Ne așteaptă masca viitorului, când, de exemplu, în măști vor fi încorporate dispozitive ce ne vor permite traducerea în mai multe limbi concomitent sau măștile vor putea să identifice persoana infectată și deci ne vor fi de mare ajutor, dar vor aduce cu ele și riscul securității persoanei.

Îmi închei această prezentare cu o referință la memorie. Mircea Cărtărescu, în romanul *Orbitor*, în volumul I *Aripa stângă* (scris înainte de pandemie – un fel de premoniție?), se întreabă,

la un moment dat: „Și ce mască de tifon, ce mănuși chirurgicale te-ar putea proteja de infecția emanată de *amintire*?”. Iată că memoria este o infecție mai mare decât pandemia și în acest sens putem afirma că nicio mască nu ne va putea salva de memoria care se suprapune intermitent, în straturi, și ne dă o mare lecție și ne pune o mare întrebare: cum să gestionăm această megamemorie umană? Ne vor ajuta sau nu, pe timp de pandemie, tehnologiile? Vă mulțumesc pentru atenție: de după acest ecran am purtat și eu... o mască.

Acum o voi ruga pe Ludmila Șimanschi să intervină cu o replică sau mai multe replici, să reia subiectul de acolo, de unde l-am lăsat nefinalizat.

LUDMILA ȘIMANSCHI: Bună ziua, dragi colegi. Îmi pare bine astăzi că vă regăsesc, chiar și în acest format, de după măștile ecranelor, pe care le putem închide sau deschide după voința pe care o avem la moment. Nu am replici, am doar bucuria de a descoperi împreună cu toți cei prezenți astăzi, un subiect interesant, insolit, pentru că atunci când Elena Ungureanu m-a anunțat care va fi subiectul discuției acestei mese rotunde, m-a intrigat și am încercat să descopăr unde, când și cum pot identifica această temă, acest motiv, această metaforă, formulă a măștii în literatură.

Am descoperit că acest mitem al măștii este foarte larg și are atât valențe pozitive, cât și negative în ficțiune. Deci, masca poate fi atât un alter ego – fie pozitiv, fie negativ – al unui personaj, poate fi codificat semiotic, dar poate avea și o formulă neobișnuită, care-ți dă accesul într-o lume străină, inaccesibilă. Sau poate fi și formula care într-un fel îți permite să spui adevărul. Avem epoci literare în care din cauza regimurilor totalitare s-a impus un registru, un stil de scriere, când trebuia să-ți ascunzi fața adevărată, să recurgi la formula alegorică, când trebuia să te ascunzi după măștile animalelor, ca în cazul scrierii lui Dimitrie Cantemir *Istoria ieroglifică*, pentru că erau pericole politice. E vorba despre scrierile din perioada sovietică, a regimului socialist, când trebuia să bagi șopârle, deci să te ascunzi în spatele unor metafore, bine gândite, cizelate, pe care cenzura nu le-ar fi putut disimula și opri, deși de multe ori aceste scrieri au ajuns a fi literatură de sertar, pe care le-am putut descoperi peste 10-20 de ani după publicare. Masca poate fi și tehnică narativă, poate fi și regim literar de epocă, impus la un moment dat, când scriitorul nu mai poate vorbi liber, dar poate fi și încercarea de a spune adevărul, când te ascunzi după mască și

atunci nu mai poți fi identificat (un fel de anonimitate) și poți să spui ceea ce crezi.

În anul pandemic 2020 vedem că masca, ca obiect medical necesar, vine să protejeze, vine în universul nostru, al existenței, dar și în cel ficțional. A fost foarte interesant pentru mine să descopăr, în lumea digitală, o distopie referitoare la virusul de astăzi, pe care îl avem în preajma noastră. Să vedem, cum ar evolua în literatură, în universul ficțional ceea ce simțim noi acum, peste câteva secole. Masca, pe site-ul „Literomania” (<https://www.litero-mania.com/author/dumitrita-stoica/>), prezintă un univers generalizant, Paradis Land, în care de secole lumea trăiește cu acest virus. Virusul, la un moment dat, s-a îmblânzit, dar a devenit și nemuritor. Și în cazul dat, oamenii s-au obișnuit, s-a programat la nivel de stat global. Aici este descris un stat global, o bucurie generalizantă și tristețea epocii anterioare s-a păstrat doar prin simbol al măștii, pe care toți s-au obișnuit să o poarte timp de câteva secole. Deci această distopie prezintă evoluția a ceea ce trăim noi acum. Oamenii, s-au adaptat la purtarea acestei măști (și se spune că masca devine un fel de motiv, un fel de umbră a tristeții de cândva), dar ea totuși mai păstrează acea simbolistică a tragediei, acea simbolistică de cândva, că ceva a murit, ceva/cineva a avut de suferit. Dar acum lucrurile sunt ținute sub control, e o variantă de regim controlat, care se impune global și nu mai rămâne suferință, este doar o tristețe ușoară, ca un fel de umbră împrejurul gurii. Foarte interesant că personajele din această distopie înoată în mare cu măști și măștile le dau senzația (deci, sunt tehnologic foarte bine dotate), iluzia aerului, aerului marin, iluzia aerului de căpșune. Unii își comandă amprente olfactive ale pietrelor. Ei nu mai pot respira aerul normal, pentru că virusul devenea foarte puternic și, astfel, măștile erau singura posibilitate de a le oferi senzația respirării normale și a lumii pe care au pierdut-o cândva. E clar că sunt duse până la extrem toate fricile noastre din prezent în această distopie. Într-un fel, sunt și ucise aceste frici, pentru că sunt ironic-parodic distorsionate și ne dăm seama că literatura într-un fel ne ajută să ispășim teroarea, ne ajută să ne dăm seama că prin umbrele acelea, pe care le considerăm noi că se pun peste sufletul nostru, masca nu se contopește cu noi. Masca pur și simplu ne ajută să fim protejați de virus, dar frica aceasta a unor oameni este excesul de a purta masca permanent, fără să

ai senzația că te sufoci sau te temi că va veni virusul acesta și te va omorî.

Într-un fel, în această distopie se ajunge până la dezumanizare și personajele (sunt două personaje, e un cuplu) se retrag pe o insulă, după o plutire de două zile pe mare, și ajung să dorească să-și scoată acea mască, să scape de ea, de pe gură. Și în momentul dat le dispare și umbra. Deci, masca-umbră care este proiectată genetic, pentru că sunt născuți în perioada pandemiei, le dispare, pentru că le apar sentimentele umane, se îndrăgostesc și pot respira liber, într-o zonă frumoasă a dragostei, pe o insulă specială, cum ar fi insula aceea descrisă și la Eminescu. Într-un fel, în această distopie ni se oferă șansa să vedem cum pot evolua și funcționa formele noastre de gândire, cum putem coabita cu această mască și cum putem să depășim, să ne debarasăm de ea, în momentul când ne debarasăm și de frici.

Interesantă e perspectiva de a urmări acel simbol al măștii codificate semiotic. Am descoperit-o într-o mică povestire a lui Borges *Oglinda și masca*. Aici masca devine un fel de simbol al darurilor divinității, pe care un rege le dăruiește acelui poet, chemat să glorifice slava în războaie. Inițial, până a i se da daruri, realizează o odă regelui Irlandei, pentru toate luptele, pentru viața sa și vine poetul cu acest poem, cu această epopee în fața regelui. Dar ceva lipsește, lipsește acel suflu al vieții. Și în cazul dat regele, simțind lucrul acesta, îi dăruiește o oglindă de aur. La următoarea revenire, peste un an, când prezintă o altă variantă a epopeii, în ea descrierea bătăliei era chiar ca bătălia însăși. Deci capătă viață chiar și metaforele. Oglinda, într-un fel, ajută la modelare, ajută la revelare. Dar atunci când îi dăruiește masca de aur, când revine scriitorul, scribul vine cu un simplu poem, format dintr-un singur rând și rostirea acestui rând de către poet, dar și repetat apoi de către rege, devine ca o rugăciune, dar și ca un blestem, ca un fel de păcat, pentru că prin acest rând, cu ajutorul acestei măști de aur, au reușit ambii să depășească faza aceea telurică și să ajungă la acea frumusețe oprită, să fie cunoscută oamenilor muritori. În cazul dat e cunoscută frumusețea absolută și atunci ei trebuie să plătească pentru aceasta. Cu ajutorul măștii, măștii acestea de aur, au realizat transcenderea, au realizat cunoașterea neobișnuită. Deci masca la Borges, obține acea semiotică cifrată, semiotică, care se oferă doar aleșilor.

ELENA UNGUREANU: Dacă ne permiți, vreau doar s-o atrag în discuție pe Maria Pilchin, cea care are o legătură specială cu Borges.

MARIA PILCHIN: E foarte solicitantă această narațiune a lui Borges *Oglinda și masca*. Să știți că exegeți cu nume greu s-au tot bătut în această narațiune și de fiecare dată au văzut și au descoperit altceva, ceea ce e semn de calitate a unui text literar. De fapt, eu în acea oglindă și mască am văzut câteva etape ale creației literare și anume: oglinda este mimetismul artistului, care vede o lume și o reflectă, e aproape atitudinea realistă față de literatură; masca este anume capacitatea creatorului de a produce ficțiune și de a propune lumi paralele lumii, iar pumnalul care apare la finele narațiunii este opera, care îl omoară pe artist, dă o dimensiune mai dramatică, deja a existenței fizice corporale a artistului, și nu a producției lui.

ELENA UNGUREANU: Deci opera, masca îl omoară pe artist? Sau omoară omul, anunțând artistul?

LUDMILA ȘIMANSCHI: Masca îi dă posibilitate să vadă alte lumi.

MARIA PILCHIN: Da, și îi dă posibilitatea, de fapt, să existe și să se manifeste ca individ. Și aceasta este foarte important, pentru artist, care e un exemplar orgolios. Iar acel pumnal de care vă ziceam, e un body-art, despre care tot mai mult vorbim în secolul 20 și 21. Arca ne omoară, dar e un thanatos plăcut, un eros și thanatos artistic.

LUDMILA ȘIMANSCHI: Cred, masca e o formă de a atinge perfecțiunea, dar în același timp trebuie plătită și această trecere în sferile interzise muritorilor. Și în cazul dat ar fi și jertfa umană, dar și autojertfirea, ca formă de închidere într-o operă. Însă nu este ceva tragic, exagerat. Opera e nemuritoare, perfecțiunea, în cazul dat, atinsă, și masca și-a făcut efectul, a fost benefică, chiar și pentru cei doi, scriitorul și regele, chiar dacă ceilalți n-au avut acces la acel poem sau la acea epopee.

Recent Maria a făcut un interviu cu Nicolae Spătaru, referitor la primul său roman *Măștile lui Brejnev*. Și aici am găsit o alternativă a măștilor numite de protecție, a măștilor acelea de antigaz, care tot oferă protecție, dar în fața unui pericol, de fapt, ideologic, în fața unui pericol insinuat de puterea sovietică. Romanul se deschide cu capitolul „Aplauze”, unde un secretar al sovietului sătesc încearcă să se revolte împotriva unei prezentări a lui Leonid

Brejnev, care a încurcat discursurile și a citit un alt discurs. Și el se revoltă, ca un membru al unui sistem întreg comunist, pentru că au fost irosite aplauzele, care însemnau un simbol al forței, al expresiei coagulării aceluși sistem, un fel de minune, care îi ține la un loc. Aplauzele au fost irosite degeaba și aici și simțim, chiar din primele enunțuri, revolta și acel proces în care începe fisurarea mentalității. Fisurarea aceasta și incertitudinea trebuie într-un fel suplinite și, în cazul dat, pericolul acesta al distorsionării, după moartea lui Brejnev, adică Uniunea Sovietică, fiind un pericol nuclear, trebuie cumva protejat și atunci vine insistența, necesitatea să fie distribuite centralizat măștile de antigaz. De fapt, satul pare a fi cel cu atribuții ficționale realiste, deci are un nume: *sinehău* și e și el proverbial, deci simbolic, dar are și tentă parabolică generalizantă, fiind generalizant și pentru întreg sistemul sovietic. Așadar, orice sat, orice localitate din Uniunea Sovietică poate fi avută în vedere aici, în lucrarea dată, și orice funcționar poate fi văzut întruchipat sub masca acestui personaj desfigurant, care este cel care face și însemnările: Marcu Filipescu. Deci, sub unui personaj, care își exprimă revolta față de mult iubitul conducător, Leonid Brejnev, se descoperă că acele năluci ale comunismului încep să dispară treptat.

ELENA UNGUREANU: Dar încă nu au dispărut.

LUDMILA ȘIMANSCHI: Da, încă nu au dispărut. În roman există o surpriză spre final, care într-un fel distorsionează interpretarea și discursurile din lucrarea anterioară, mărturisirile personajelor, acele rapoarte de investigare ținute de sectorist. Acestea ne prezintă că întreg romanul este un fel de scriere a altcuiva. Personajul de aici, sectoristul care este și cronicarul evenimentelor, dar și raportorul, Aurel Zmeură, a scris acest roman. Așadar, este folosit procedeu discursului raportat, al discursului camuflat, este un fel de procedeu-mască, folosit des în literatura rusă și nu numai. Atunci, când se constată că întreaga lucrare nu aparține scriitorului care-și pune numele pe copertă, dar aparține unuia din personaje. Într-un fel, autorul își permite să se distanțeze, își permite să introducă un registru ironic față de lucrurile care sunt relatate. Și în acest caz avem o formulă dublă, lectorul trebuie să joace între aceste registre, trebuie să devină atent și să simtă chiar de la început tonalitatea jovială, parodică sau chiar încercarea aceasta de a se descotorosi de măștile ideologice.

ELENA UNGUREANU: Să păstreze distanța socială, cum ar veni.

LUDMILA ȘIMANSCHI: Da, dar aici nu este distanța socială, dar este distanța de a nu fi infectat de acele metaforități deformate, degradate, deviate, comuniste și într-un fel ajută să ne salvăm cu masca aceasta a ironiei, să ne salvăm de virusul acela al nostalgiei după regimuri totalitariste, de regimurile comuniste, care mai bânțuie și astăzi pe la noi. Deci nu e vorba doar de virusurile medicale, care afectează sănătatea, dar e vorba și de virusurile care afectează și mentalitatea. Situația politică de la noi din țară demonstrează că sunt realități, care vor fi mai târziu și ele mascate și simulate în alte romane de tipul acesta, parodico-parabolico-ironico-distopice ca al lui Nicolae Spătaru. Așadar, m-am axat pe aceste trei texte și am încercat să descopăr care ar fi formula magică de a trece din mască în mască și a vedea care sunt valențele scripturale neobișnuite. M-a incitat și pe mine să cercetez și să înțeleg ceea ce simt eu în prezent și politic, și medical, dar și sufletește.

ELENA UNGUREANU: Mulțumim mult, Ludmila, pentru această incursiune. Zic să revenim la discursul Mariei Pilchin, cea care vrea să prezinte subiectul *Cehov și masca* sau *Măștile lui Cehov*.

MARIA PILCHIN: Dragă Elena Ungureanu, în primul rând, țin să te felicit pentru organizarea acestei sesiuni. E o provocare și cred că nu aș fi vorbit astăzi despre Cehov și măștile lui, dacă nu ne provocai tu. Îi mulțumim și Ludmillei pentru această prezentare aplicată, ca de fiecare dată, pentru că noi cu toții citim cărți, dar sunt foarte importante analizele și sintezele, care să-i provoace pe ceilalți să caute acele cărți.

Astăzi vreau să vorbesc despre o narațiune, mai degrabă o schiță a lui Cehov, care se numește *Masca*. Descoperim o comunitate umană, un bal mascat de caritate, niște ruși, dar nu e neapărat să le căutăm naționalitatea (cred că pot fi foarte bine acolo și alte naționalități) – e un club în care vin cu toții mascați. Madmoazele așteaptă în mod special acest eveniment, intelectualii însă se poziționează altfel, se retrag din marea larmă a carnavalului, se retrag în sala de lectură, *citania*, cum spune Cehov, și citesc ziare, discută politică, dezbat politică fără mască. Da, este poziția intelectualului, care nu acceptă această mască, acest accesoriu pe chipul lui. E omul deschis, e omul transparent, dar totul se întâmplă în mijlocul unei distracții, e carnavalescul bahtinian, o comunitate umană în

carnaval. Intelectualii fac figură aparte: ei se izolează și chiar se lasă cumva revoltați de această larmă care se întâmplă în jur. Deși, la un moment dat, cititorul se va întreba: „Dar ce caută acolo, dacă nu se regăsesc în eveniment?”

Deodată, se întâmplă ceva (întotdeauna trebuie să se întâmple deodată ceva!), se produce o schimbare de atmosferă, unde o *ex machina*, dacă e să utilizăm un termen din dramaturgie, își face apariția: un individ agresiv intră peste cei din sala de lectură, având un comportament grobian și provocator. Toți se revoltă, sunt chemați jandarmii, intelectualii sunt scandalizați („Cum este posibil?”), pentru că, de fapt, sunt încurcați în lectura lor. Ei bine, trebuie să precizez că ei citesc ziare, nu citesc cărți, pentru că în acea larmă nu prea e posibil să citești cărți și să faci lecturi profunde. Dar se citesc ziare și se dezbate politică. Scandalagiul își scoate masca și toți îl recunosc pe fabricantul și milionarul Peatigorov. Și iată aici se întâmplă o răsturnare de situație, deoarece acei intelectuali, bine poziționați, siguri de importanța și de judecățile lor de valoare, cu un acut spirit critic, încep să se comporte de o altă manieră. Ei încep a-și cere iertare, se umilesc și se bucură din plin că bogătanul nu s-a supărat. Nu prea avea cum să se supere, era într-o stare de ebrietate avansată și, de fapt, pe toate le lua în spiritul unei distracții. Este, să zic, o răsturnare de situație în maniera lui Caragiale din *D-ale carnavalului*.

Vreau să menționez în mod special aici că adevărata mască a lui Peatigorov nu este această mască, pentru că el e îmbrăcat simplu. El poartă o mască, are o pălărie cu pene, e aproape ridicol și nimeni nu-și dă seama că e acest personaj, atât de important pentru societatea lor. De fapt, masca lui Peatigorov sunt banii. Ei sunt acel blazon care îl identifică, îl poziționează și îl scot din rând sau îl camuflează.

Astfel, narațiunea, *Masca* lui Anton Pavlovici Cehov nu e decât o radiografie literară, socioculturală, antropologică a umanului. Mascarea e, de fapt, o demascare. Masca carnavalescului permite apariția chipului uman adevărat. Doar acea mască îi permite lui Peatigorov să-și arate esența, să-și arate adevărata fire, față a sa. E un procedeu literar actual și astăzi, un procedeu cu o carieră literară, care începe în antichitate și ajunge până astăzi. În acest sens, țin să-i mulțumesc organizatoarei acestei sesiuni, pentru că a trebuit să caut un corpus de texte despre mască și să recitesc această schiță, pentru că atunci când am citit-o aveam

impresia că o cunosc și totuși îmi scăpau multe lucruri. Mai degrabă cred că am citit despre text, și nu textul, cum se întâmpla de foarte multe ori.

Și iată acum am ajuns la text și fiindcă Ludmila a făcut referință la colegul nostru Nicolae Spătaru, iar azi dimineată chiar mi-am notat niște gânduri despre această carte și fiindcă e practic întreaga comunitate a bibliotecarilor prezentă aici, voi insista încă un pic ca să fac o scurtă prezentare a acestui roman, în triajul celor spuse de Ludmila Șimanschi. Pentru că mă gândesc că bibliotecarii ar putea să fie interesați de romanul *Măștile lui Brejnev*, roman care va face carieră în literatura română. Dacă îl vor traduce, ar putea să facă carieră și pe mai departe. Îl va recomanda subiectul, conceptul, dar și felul în care autorul își face, reface, desface și prefăce proiectul scriiturii. Această făcătură, de care vă tot spun, ține de cuprinsul romanului. Nicolae se joacă cu facerea, refacerea, desfacerea, prefacerea și aceasta te face mai atent atunci când citești romanul.

Despre trecutul nostru sovietic s-a tot scris și, apropo, e deja o modă, pe care am vizitat-o și eu, și alții, dar eu personal nu m-am apropiat de subiect din modă. De fapt, nu sunt o ființă care urmează modele, dar am vrut să subliniez că e un subiect vizitat masiv de către contemporanii lui Nicolae Spătaru. Însă în cazul lui trebuie să subliniem detașarea, ironia și pasișă, pe care le stăpânește. Nicolae Spătaru știe să producă situații inedite și copleșitoare. Scriitorul demască o lume a dublelor standarde, de ieri și de azi. Și, apropo, calitatea acestui roman constă în faptul că narațiunea ne aduce până în prezentul nostru globalizat, deloc idealizat nici acesta, așa cum regimurile politice se schimbă, iar măștile rămân. Masca antigaz din trecutul unui război rece revine în actualitate și dexteritatea narativă și critică a prozatorului ține de felul în care știe să o aducă în noul context literar de după '90. Lui Marcu Filipescu măștile îi invadează viața. Descoperind ființa umană, înspăimântată în fața necunoscutului sinistru (treptat însă sinistru trece în grotesc și pe alocuri în burlesc), reperăm o lume fantastică, gogoliană în acest roman, citit și prin prisma unui carnavalesc bahtinian. Este cartea care te face să râzi. E un bal mascat al unui trecut ideologizat, dar și al unui prezent incert. Este lumea ca teatru. *Commedia dell'arte* se joacă cu măști antigaz. E lumea spectacolelor și a aplauzelor răsunătoare. Apropo, autorul spune la sfârșitul romanului că, de fapt, URSS-ul a picat nu pentru că au

intervenit imperialiștii, nu pentru că aveam probleme economice, ci pentru că ne-am dezvățat să aplaudăm, pentru că tot ce s-a ținut – s-a ținut pe aceste aplauze, pe spectacolul partidului și al ideologiei.

ELENA UNGUREANU: De fapt, erau niște aplauze false.

MARIA PILCHIN: Aceasta este deja o altă discuție. Aici intervine stilul lui Nicolae Spătaru, care nu dă judecări de valoare. E multă ironie și pasișă în roman și cititorul duce mesajul romanului înspre direcția pe care o simte. Vreau să zic că e un roman important al unui autor important, un roman de căutat și de avut în bibliotecile noastre. Vă mulțumesc.

ELENA UNGUREANU: Mulțumim mult, Maria. Cum crezi, generația tânără, care nu a prins nici umbră de conducere brejnevistă, poate recepționa la fel precum generația noastră acele modalități distorsionate de conducere?

MARIA PILCHIN: În acest sens, trebuie să dau din cap, că eu am citit acest roman în manuscris și se întâmpla cu mult înaintea acestui coronavirus. Adică Nicolae Spătaru nu a fost influențat de pandemie în scrierea acestui roman. Am și răs și am spus: „Nicolae Spătaru, ai fost vizionar”. Pentru că el a insistat pe această mască antigaz, care a dominat anii '80 și acea frică a războiului rece. Eu personal, în '82, când se întâmplă povestea din romanul lui Spătaru, mă nășteam. Adică eu nu pot funcționa ca un expert, care să zică: „Am fost acolo, am trăit asta”.

Și totuși vreau să zic că ceea ce s-a întâmplat în anii '80, s-a resimțit masiv în anii '90 și 2000. De exemplu, eu îmi amintesc de aceste măști antigaz, pe care le regăseam în anii '90 la școală și, desigur, noi o luam foarte ludic, jocular, le scoteam din acele dulapuri din cabinetul de protecție civilă și făceam tot felul de jonglerii, cum pot să facă adolescenții. Sau îmi amintesc chiar de trei măști, pe care le-am găsit în dulapul Catedrei de Literatură Universală și Comparată cu colegii noștri și ne-am amuzat enorm. Ele chiar erau acolo și am constatat că dacă s-ar putea întâmpla oricând să vină bomba atomică sau să vină acele frici ale anilor '80, noi am fi fost pregătiți, fără să fi știut. Aceste urme rămân și un cercetător din zona literară, din zona socioumanului, antropologiei, zic eu, trebuie să știe să le studieze, iar un romancier trebuie să știe să le pună în pagină. Pentru generația tânără, cred, acest roman e cu atât mai mult recomandabil, pentru că aduce un fapt istoric, desigur că îmbrăcat în ficțiune, într-o interpretare subiectivă. Dar

istoricii, mai nou, accentuează faptul că anume istoriile subiective sunt uneori mai interesante și pot funcționa ca document, mai ales că de multe ori arhivele, manualele, care pretind a fi veridice, sunt contrafăcute. Și noi am constatat de multe ori în diferite epoci ale istoriei umanității această contrafacere. De aceea cred că ficțiunea (și mi-a plăcut foarte mult prezentarea Ludmillei), este de luat în calcul atunci când vorbim în acest sens.

ELENA UNGUREANU: Înțeleg că ai recitat acum *Masca* lui Cehov. Te-ai gândit cum o poți raporta la ceea ce se întâmplă pe scena teatrului nostru de aici, de acasă, teatrul politic?

MARIA PILCHIN: Aveam impresia că „masca” lui Cehov a fost în scădere. În acest sens, Cehov este genial. Generația mea de scriitori fuge de acest cuvânt, dar în cazul lui Cehov nu poți să spui că nu-i genial, pentru că a știut să-și construiască textele de o manieră care să le asigure actualitatea permanentă, continuă. Pentru că, desigur, citind despre acel milionar, acel fabricant, m-am gândit la oligarhul nostru, care a dispărut de pe arena politică și publică, dar oricum noi încă avem senzația că el a rămas și că mai este undeva și influențează: este doar o mască și nu știm când și-o va scoate. Desigur, suntem în preajma alegerilor și carnavalul se va produce încă, și *O scrisoare pierdută* de Caragiale, cred, va fi pusă în scenă duminică la toate posturile TV, pe rețele sociale sau la urna de vot. Eu cred că literatura n-o să dispară niciodată, dragi colegi, și în acest sens chiar țin să mulțumesc tuturor bibliotecarilor, care ne acceptă pe noi, scriitorii, în această comunitate, ne încurajează, ne suportă uneori. Pentru că v-am spus că scriitorii sunt specifici, dar trebuie recomandați, tolerați, pentru că uneori pot să dea astfel de texte, precum e *Masca* lui Cehov.

ELENA UNGUREANU: Mulțumim mult, Maria. Și eu am recitat nuvela lui Cehov și m-am gândit și eu la milionarii noștri. Invităm, în continuare, la masa noastră rotundă pe dl Vitalie Răileanu.

VITALIE RĂILEANU: Mulțumesc. Dragi colegi, pe mine nu prea m-a surprins acest generic, „Textul ca mască”, dar, în cele din urmă, m-a obligat să revin asupra unor texte, asupra cărora de câțiva ani stau bine, asupra textelor lui Nicolae Esinencu. Și iată că am și găsit subiectul pe care îl pot prezenta astăzi, deși n-aș pleca foarte departe de la sugestia lui Johann Breitingner, autorul volumului de *Critice*, care spunea că „numai un limbaj modern,

care are forțe sugestive, este capabil de a duce lumile imaginare la existență intersubiectivă”. Ei bine, această definiție se pretează bine atunci când suntem antrenați într-o discuție, pe care o încercăm noi astăzi, că textul prezintă o mască, dar în spatele acestei măști de fiecare dată stau personajele.

Ziceam că am luat niște miniaturi ale lui Nicolae Esinencu: *Mos Găbjiță, filozoful*, dacă vă mai amintiți. Parte din ele au fost publicate în revista *Timpul*, însă marea majoritate au rămas manuscrise, pe care le pregătim împreună cu colegii mei să le edităm. Deci, n-aș zice că prozatorii noștri nu prea abordează genul scurt. Probabil, locația lor rezistă într-un suflu mai amplu și chiar dacă nu există un deosebit interes pentru aceste miniaturi, trebuie să amintim că miniaturile au adus glorie și consacrare unui Cehov, unui Maupassant sau chiar lui Caragiale. Iată de ce *Moș Găbjiță* al lui Nicolae Esinencu are darul, prin simpla rezistență, să producă o breșă în concepția unor critici literari, că personajele nu poartă în sine masca.

Nicolae Esinencu, precum știți, nu este deloc un prexat din imperativul prozei sale multidimensionale. Iată de ce adesea cititorul atent regăsește prototipul. Acești eroi ai lui Nicolae Esinencu, adică mai multe personaje, nu poartă mască, dar poartă caracterizarea sau reprezintă o dovadă că literatura mai întâi de toate este o modalitate de o anumită comunicare și în ultima instanță este o chestiune de metodă și de construcție. Noutatea, să știți, nu vine din căutările hibride, atât de frecvente azi în proza noastră, ci din prospețimea viziunii gândului, stilului, din farmecul acesta infailibil al frazei, din forța magică pe care o capătă spusele lui Moș Găbjiță, care în sine a întrunit mai multe personaje și mai multe măști. În felul acesta adevărul pare parcă să ia un contur categoric, e stilul lui Nicolae Esinencu, este unul inconfundabil. Iată de ce textele lui Esinencu mizează pe un conflict de natură, ce mențin mereu cititorul treaz, deci adecvat, intrigându-l în felul acesta și antrenându-l, pentru a descoperi, pentru a converti nu numai personajul, dar și masca acestui personaj, având și un pretext, mereu cel care e în căutarea răspunsului. Deși opera politică este mereu un îndemn, un semn, uneori direct, dar adesea este și figurativ, care se referă la viața propriu-zisă a autorului. Acest Moș Găbjiță nu e altcineva decât (precum am observat, deja din textele pe care nu le-a editat) Nicolae Esinencu, care avea un ochi foarte atent asupra timpului prezent. Cititorului i se oferă această

posibilitate de redescoperire. Lectura rămâne a fi captivantă prin masca personajului, prin realitatea personajului, fiindcă nu există niște momente de cădere sau de reflux, o modalitate sau un nou stil de abordare a gândului.

Moș Găbjiță, filozoful, vine din același filon prozaic din care au fost zămislite și alte proze ale scriitorului Nicolae Esinencu, dar cadrul, așa precum am zis de la bun început, s-a schimbat. Aceste povestioare, care par a fi capabile de o narațiune mai largă, ce nu-și află întâmpinarea definitivă, sunt mai degrabă portrete de epocă. Iată spre ce m-a îndemnat acest generic, de unde am și găsit răspunsul. În desemnarea altor personaje care sunt raliatate, sunt afiliate lui Moș Găbjiță, filozoful, vin din secundari, însă aceștia nu știrbesc din acuratețea cadrului, a descrierii, din siguranța penelului, din coloristica bogată. Paleta aceasta a cromaticului psihologic, deci a portretului, pe care îl creează Nicolae Esinencu, este una constantă. Uneori limbajul acesta trupulent, păstos sau pretențios, chiar și savant în frază, poate fi suspectat de un fel de neautenticitate. Dar nu e adevărat, pentru că Nicolae Esinencu în felul acesta a băgat în personajele sale, am putea spune, o altă mască, cea a existenței, adică cea care desprinde prin cuvinte, prin modul de comportare, adevărul.

Un singur lucru merită a fi discutat în continuare: poate că nu toate resursele încă au fost găsite pentru descriere, de percepere a acestor personaje, acestei galerii de personaje în scrierile lui Nicolae Esinencu, care nu poartă masca, dar sunt cele care, de fapt, emană narațiunile. Narațiunea simultan amintește despre vârsta senectuții, aducând în prim-plan fizionomii, moși, tanti, excelent și toate prin existența lor ne trezesc nouă această nebanuită întrebare: de ce și pentru ce sunt coraportate cititorului personajele date? În fond, ele sunt niște destine, care consumă, un mod aparte, nivelul acesta exclusiv psihologic. Salut organizarea care într-un fel sau altul animă, în mod deosebit intențiile, care au fost precizate în această Săptămână a Științei. Ei bine, rămânând mereu în căutare, încă mai suntem în căutarea unor măști „adevărate”.

ELENA UNGUREANU: Totdeauna suntem în căutare. Mulțumim mult, Vitalie. Suntem în așteptarea unui alt volum, dedicat lui Esinencu, pe care îl pregătiți, știm bine, în cadrul Bibliotecii „Onisifor Ghibu”, ca să putem, în primul rând, să cunoaștem mai bine opera esinencuiană. Vă mulțumim pentru efortul pe care îl faceți pentru acest scriitor important al nostru.

Ivan Pilchin, văd că ai venit aici la masă cu noi. Știu că ai avea ce ne spune în legătură cu acest subiect, care într-adevăr e mai amplu decât îl putem noi dezghioaca aici și acum, dar nu ne împiedică nimeni să o facem.

IVAN PILCHIN: Bună ziua, stimate colege, stimați colegi. Aș vrea, de la bun început, să vă felicit, doamna Ungureanu, pentru organizarea unei mese rotunde cu această temă destul de actuală și foarte generoasă. Generoasă, pentru că acest subiect se regăsește atât în literatură, cât și în alte arte, dar și în realitatea, nemijlocită, care ne înconjoară.

Intervenția mea nu este o comunicare propriu-zisă. Sunt câteva note, mai degrabă, pe care aș vrea să le prezint într-o ordine mai mult sau mai puțin coerentă. Cu mult interes am ascultat comunicarea Ludmilei Șimanschi, cea a lui Vitalie Răileanu, a Mariei. Foarte multe lucruri valabile pentru teoria literară, istoria culturii au fost deja spuse. Aș vrea să mai adaug câteva lucruri și să completez câte ceva, dar inevitabil și să repet deja ceea ce s-a spus.

Masca, într-adevăr, dacă vorbim despre literatură, este un procedeu atât de camuflare a identității unui narator, cât și de distanțare de text, de propria persoană, inclusiv de cititor. Aș vrea să fac o paranteză în acest sens. Masca poate avea un sens dublu, probabil, în realitate și în textul literar: aceea de portretizare, pe de o parte, a unui personaj, sau a unui grup de personaje, cât și, pe de altă parte, de individualizare. Deci, totul depinde de context. Ei bine, este o foarte cunoscută lucrare a lui Guy Debord, un cunoscut filozof francez, care în anii '60 a publicat monografia *Societatea spectacolului*. Pornind de la această lucrare, putem constata că se vorbește, în continuare, foarte mult despre cultura, societatea, civilizația spectacolului. Guy Debord, în sensul acesta, vorbea despre două tipuri de spectacole în care sunt antrenate masele: cele dispersate, făcând referință la cultura occidentală, și cele centralizate, vorbind despre Uniunea Sovietică. Anterior ați vorbit despre *Măștile lui Brejnev*. Brejnev, probabil, a fost personajul central al unui spectacol desfășurat în masă, la scara Uniunii. Dar mai este încă un concept fundamental pentru cultura secolului al 20-lea: conceptul de carnavalesc, despre care deja au vorbit Ludmila Șimanschi, Maria Pilchin, Vitalie Răileanu. Mihail Bahtin, care a introdus și a teoretizat această noțiune, cumva a și oferit un instrument terminologic pentru a defini ceea ce în mare măsură putem numi postmodernitate. Carnavalescul, bineînțeles, este doar un

element al culturii medievale, din care se dezvoltă, la un moment dat, *commedia dell'arte*, un tip de teatru popular, măștile căruia sunt prezente în imaginarul colectiv (același Arlechin, de exemplu, sau Pulcinella, Burattino etc.). Sunt foarte multe imagini, care s-au întipărit în cultura noastră de azi. Ca să fac o legătură directă, în perioada în care *commedia dell'arte* domnește pe larg (aproximativ sec. 16-17), în Japonia, de exemplu, ia avânt teatrul kabuki, care și el se concentrează pe ideea de mască și de teatralizare a spectacolului măștii.

Revenind la postmodernitate, aceasta este strâns legată de cultura barocului, apropo, de care ține și *commedia dell'arte*. Postmodernitatea are în sensul acesta mai multe fațete. Putem folosi în loc de mască un *avatar*, de exemplu, care este un fel de ipostază a cuiva, sau noțiunea de *travesti*, care și ea este înrădăcinată în cultura postmodernă, aceea de deghizare, de camuflare, chiar de falsificare, dacă doriți, a identității și, bineînțeles, noțiunea de *simulacru*, care și ea a fost foarte bine analizată nu doar de teoreticienii literaturii, dar și de filozofi (Jean Baudrillard este, în sensul acesta, un nume de referință).

Acum aș vrea să fac o referință la Umberto Eco, despre care a vorbit și dna Ungureanu. Acesta are un foarte cunoscut text, pe care l-a publicat la scurt timp după apariția romanului *Numele trandafirului*. Textul se numește *Marginalii și glose la „Numele rozei”*. Un text care, după mine, este obligatoriu pentru cei care doresc să înțeleagă ce înseamnă un roman semiotic, ce înseamnă un roman postmodernist. Iar un capitol al acestui text așa și se numește: „Masca”. Îmi permiteți, vă rog, să citesc din acest capitol. De fapt, tot despre ce vorbește aici Umberto Eco deja ne este cunoscut nouă și e prezent în vocabularul teoretic al științei literare actuale. Citez: „De fapt, nu am hotărât doar să povestesc despre Evul Mediu, am hotărât să povestesc în Evul Mediu și din gura unui cronicar de epocă. Eram un povestitor debutant și până acum la povestitori m-am uitat de pe cealaltă parte a baricadei, mă rușinam să povestesc, mă simțeam ca un critic teatral, care pe neașteptate se expune luminilor rampei și se vede privit de către cei cărora până atunci le fusese complice. Am început să citesc sau să recitesc cronicarii medievali, pentru ca să le asimilez ritmul și candoarea”. „O mască, iată de ce aveam nevoie. Eram, astfel, eliberat, însușind maniera, stilul cronicarilor medievali, eliberat acum de orice spaimă și în acest moment am încercat să scriu, pentru

că am descoperit un alt lucru, pe care îl știam, pe care toți îl știau, dar pe care l-au înțeles mai bine lucrând. Am descoperit deci că un roman nu are nicio legătură în primă instanță cu cuvintele. Scrierea unui roman e o întâmplare cosmologică”. Deci, el trebuia să povestească o lume, o lume virtuală. Dar, de fapt, masca lui Umberto Eco este următoarea: e o mască multiplă. Aceasta presupune că peste masca pe care o purtăm mai purtăm încă o mască și încă una. În cazul lui Umberto Eco, aceasta se realizează în planul nivelelor narrative. „Deci, eu spun, scrie el, că altul a spus”. El vorbește despre mai multe manuscrise, care au fost descoperite treptat și care au fost, oricum, unul după altul rescrise.

Nu pot să nu fac o legătură dintre romanul *Numele trandafirului* al lui Umberto Eco și un alt roman, în care cel puțin în ultima perioadă am întâlnit acest motiv al măștii și care este strâns legat de *Numele trandafirului* și de personalitatea lui Umberto Eco. Este romanul *Cea de-a șaptea funcție a limbajului* de Laurent Binet, în care drept personaje apar Roland Barthes, Michel Foucault, Umberto Eco, Julia Kristeva, Tzvetan Todorov – floarea structuralismului și a poststructuralismului francez din anii ’70-’80. Este un roman scris în maniera lui Umberto Eco, un roman semiotic și el, un roman polițist, în același timp, pentru că Laurent Binet pornește de la ipoteza că Roland Barthes nu a murit în urma unui accident rutier, ci a fost asasinat de niște forțe oculte, care doreau să-i afle secretul limbajului, un secret care poate fi utilizat în debateri politice, pentru a influența masele. La un moment dat, personajul/naratorul ajunge să discute chiar cu Umberto Eco și să-l întâlnească în niște împrejurări foarte interesante. Este vorba în acest roman despre un club secret, în care oameni erudiți se întrec în arta oratorică, în arta discursului. La un moment dat, citim în roman, deci acei 10 judecători și cei doi concurenți dintr-o astfel de competiție, purtau măștile venețiene, însă nu era greu să-l recunoști într-un caz pe Philippe Sollers, iar în alt caz pe Umberto Eco, care au concurat unul cu altul. Deci sunt niște momente axate și ele pe motivul măștii. În plus, autorul romanului jonglează foarte abil cu tot felul de termeni, noțiuni, idei ale structuralismului, postmodernismului. Totodată are loc și o ironizare pe seama lor.

Aș vrea, la sfârșit, să fac o trimitere la cultura de masă, pentru că eu sunt un mare pasionat de filme despre supereroi, în general, de tot ce ține de cultura comicsurilor, cu tot felul de personaje purtătoare de măști. Și mereu îmi puneam întrebarea: de ce oare,

de exemplu, un Spider-Man, sau un Batman, sau un Superman și tot așa nu intră în forță, dacă nu poartă un costum și o mască specială? Care este în cazul dat magia unei măști? În acest sens, comicsul ne arată permanent această dualitate a planului cotidian și a planului supereroic. De ce, să zicem, Superman nu poate să zboare, să salveze lumea în costumul său de birou? De ce neapărat trebuie să poarte acea costumație specifică și alte elemente de genul acesta? Este și aceasta un procedeu, nu-i așa, de elaborare, de creare a unui tip uman, dacă vreți, a unui personaj (superpersonaj), care are nevoie de o înfățișare care îl individualizează. Ei bine, în cazul dat, las loc liber discuției, n-aș vrea să teoretizez mai mult, pentru că e un alt subiect, despre care putem vorbi mult. Dar mi se pare că iată ne aflăm în momentul când spațiul virtual, cel pe care îl consumăm, devine realitatea. Devenim și noi, într-un fel sau altul, niște variante clonate, niște măști ale acelor personaje, pe care le atribuim unor eventuale spații virtuale. Iată că purtarea măștilor, uniformizarea astfel a indivizilor, a membrilor societății prin mască este și ea o urmare nu doar a măsurilor sanitare, dar și a unui contact foarte strâns cu lumea virtuală.

ELENA UNGUREANU: Mulțumesc foarte mult, Ivan. Te-am ascultat cu mare, mare interes. Chiar regret că nu sunt prezenți și oameni din afară bibliotecii, cadre didactice, profesori, pentru că acest subiect, am cumva convingerea, trebuie dezbătut și la facultate, și în mediul academic. Vreau doar să fac o precizare: așa cum spuneai, într-adevăr, prin această mască medicală se produce o uniformizare foarte clară în stradă și în spațiul online. Dar ea merge mână în mână cu individualizarea, pentru că, vedeți bine, omul nu se mulțumește să poarte doar o simplă mască. Creativitatea debordantă acum începe să ne diferențieze pe zi ce trece și, specialiștii spun, nu ne vom opri aici, iar masca va avea viitorul ei. De acum încolo, cu siguranță, se vor produce schimbări și la acest capitol. În ceea ce privește literatura și științele socioumane, în general, sigur că se vor alimenta din acest subiect de acum încolo, atrăgând subiecte care deja au fost valorificate de-a lungul timpului, personaje, precum Zorro sau Batman, puternic ancorate în colectivul imaginar, încât nu trebuie să ne mirăm, la un moment dat, că unele măști de personaje vor fi tot mai prezente în spațiul public. Iar purtătorul lor va transmite un mesaj suplimentar, fie că se identifică cu acele personaje, fie că îi sunt aproape modalitățile de exprimare ș.a.m.d. Mulțumim, încă

o dată, pentru această prezență foarte bine documentată și foarte accesibilă, așa spune.

Dna Liuba Ciobanu, am urmărit cu mare satisfacție tot ce ați făcut în cadrul bibliotecii, salutăm această implicare și acest interes față de o tematică generată de o realitate imediată.

LIUBA CIOBANU: Bună ziua tuturor. Noi în acest an ne-am axat mai mult pe preferințele cititorilor și îndeosebi am implicat cititorii în prezentarea cărților. Ne-am axat pe acele romane în care găsim tema pandemiei sau a anumitor maladii reflectate în romane. De aceea am scos de pe raft romanul lui Daniel Defoe. Recent am citit și *Eseu despre orbire* de José Saramago, care este foarte solicitat și prinde la public, este citit de tineri, mai cu seamă. Am implicat în prezentarea acestor volume anume tinerii, pentru că avem un parteneriat cu Liceul Teoretic European și tinerii au citit în public câte un fragment. Cu elevii din clasele mici de la gimnaziu ne-am gândit să prezentăm seria de volume *Amos Daragon, stăpânul măștii* în șase volume: două cititoare de-ale bibliotecii au făcut lecturi din ele întreaga Săptămână a Științei, prezentând zilnic câte un volum.

ELENA UNGUREANU: Spuneți-ne, vă rog, care este percepția tinerilor, când citesc aceste romane, despre pandemii, cum se raportează ei la ceea ce ni se întâmplă nouă azi, ca personaje ale unei pandemii, care e în plină desfășurare.

LIUBA CIOBANU: Copiii, într-adevăr, spun ceea ce au găsit în cărți. De exemplu, în *Jurnalul* lui Defoe, într-adevăr, se aseamănă ceea ce s-a întâmplat în Londra în anul ciumei cu ceea ce ni se întâmplă în ziua de astăzi. Ei foarte bine conștientizează această asemănare cu ceea ce s-a mai întâmplat de-a lungul istoriei: aceeași izolare. Foarte mult i-a impresionat descrierea: cum sunt adunate cadavrele, cum sunt găsite pe străzi și îngropate. Iată niște lucruri cu care ei fac asocieri, cu pandemia din ziua de astăzi. Și în *Eseu despre orbire* al lui Saramago, într-adevăr, parcă este un portret al zilei de astăzi.

ELENA UNGUREANU: În fine, prin asta sunt importante marile opere de artă, că pot fi citite în diferite perioade de timp.

LIUBA CIOBANU: Da, și le-am propus să citească și *Metamorfozele* lui Ovidius, pentru că suntem Biblioteca „Ovidius” și pentru că acolo, într-adevăr, găsim miturile, o asemănare cu pandemia din ziua de astăzi. Am încercat să oferim volumele, care într-adevăr descriu acele boli în evoluție. Am încercat să scoatem

la vedere literatura de calitate, literatura universală, în care sunt descrise epidemii și nenorociri care au afectat omenirea în mai multe rânduri.

ELENA UNGUREANU: Mulțumim pentru aceste recomandări de lectură și cred că, în continuare, raftul cu carte care abordează această tematică va trezi interesul cititorilor dvs. O rugăm pe Natalia Russeva să facă o prezentare de carte cu tema *Литературные герои в масках*.

NATALIA RUSSEVA: Еще с давних времен во всех областях искусства использовалась маска как художественный прием. Она является важным выразительным средством в живописи. Театральная маска, существовавшая еще в античном мире, стала эмблемой современного театра. Маска в литературе обыгрывается в том значении, что очень часто по той или иной причине люди скрывают свое истинное лицо. Она может меняться в зависимости от ситуации, от собеседника, а также с возрастом. Некоторые носят ее всю жизнь и имеют целый «гардероб» таких масок. Примеряя ту или иную маску, можно создать обманчивый образ в глазах окружающих. Мировая литература подарила нам множество примеров, когда персонаж прикрывается маской, чтобы скрыть свою иногда довольно неприглядную сущность или неблагоприятные намерения. Иногда же герой вынужден под маской цинизма и равнодушия скрывать боль и душевные страдания.

Джером Дэвид Сэлинджер. *Человек, который смеялся*

Виктор Гюго. *Человек, который смеется*

Гастон Леру. *Призрак Оперы*

Эдгар По. *Маска красной смерти*

Антон Чехов. *Маска*

ELENA UNGUREANU: Natalia Russeva, vă mulțumim, sunt informații utile pentru a completa lista noastră de lecturi. Aș vrea să mai ascultăm în continuare pe una dintre colegile noastre, nu înainte de a da un citat din Oscar Wilde: „O mască e mai grăitoare decât un chip” sau tot el zicea: „Dă-i unui om o mască și el îți va arăta adevărata sa față”. Elena Taragan, te ascultăm.

ELENA TARAGAN: Vă mulțumesc. Vreau sa-mi exprim opinia despre ceea ce s-a produs astăzi. Totodată, să vă felicit pentru subiectul ales, pentru că mi se pare că este într-adevăr un subiect central, în jurul căruia, dacă vrem, ar putea să se miște

toate subiectele abordate în literatură. Ce aş putea să zic, asistând la aceste discursuri? Acestea mi-au furnizat anumite puncte de reflecție. Există o polisemie a sensului în ceea ce privește masca.

Mie mi-a plăcut foarte mult citatul lui Cioran: „Orice operă este până la urmă o mască”. Există o asemănare între mască ca mijloc de protecție și masca în teatru. În cazul epidemiei, ea ne furnizează un scut, care, ca la teatru, ne apără și în spatele căruia ne ascundem pentru a putea să ne exprimăm adevărata identitate. Căci a fi atât de sincer nu este poate nici indicat, întrucât, uneori, omul se află într-o arenă de lei, unde slăbiciunile nu trebuie etalate. Dar, totodată, am observat că s-au menționat cumva două aspecte: masca fie ca falsificare a identității sau comunicare a adevăratei identități. De fapt, identitate deja înseamnă adevărat. Și chiar, iată, am empatizat și mi-am adus aminte, când eram copilă, într-adevăr, dintre toate personajele de la „Cartoon Network” mie îmi plăcea foarte mult Batman, eram fascinată de Zorro. Țin minte că am căutat (că nu se găsea așa de ușor romanul al treilea din trilogia lui Dumas) *După 10 ani*, care este volumul despre omul cu mască de fier. Efectiv, această mască, cred, misterul ei produce fascinație asupra tânărului și poate chiar cititorului adult. Totodată, m-am gândit la Saramago, la *Eseu despre orbire*, la *Ciuma* lui Camus, la *Dragostea în vremea holerei* a lui García Márquez.

Pe mine aceste cărți m-au atras irezistibil și, din ceea ce citesc pe grupuri de socializare despre cărți, într-adevăr, capacitatea asta de solidarizare a oamenilor în fața unui inamic, să spunem, atât de fioros, de invincibil (aproape te uimește), îți amintește de romanele eroice. Și, într-adevăr, acum, transpuse în real – începi să le înțelegi și să treci de la acea teorie la înțelegerea efectivă a unor fenomene care s-au produs atunci.

În plus, am mai vrut să spun despre mască: noi suntem cei care îi conferim, de fapt, fețe, pentru că o mască devine purtătoare de sens din momentul în care i se atribuie anumite funcții. Funcția ei de bază este să exprimi ceva prin ea, dar, dacă te acoperi, te ascunzi sub ea. Dacă îți folosește la altceva – capătă alte sensuri și alte funcții, alte semnificații. Același Cehov spunea că un revolver, dacă există pe scenă, din el trebuie neapărat să se tragă. Nu poate exista ceva, cumva, fără o anumită semnificație și o anumită finalitate. Discursurile mi-au furnizat foarte multe momente de reflecție și-mi aduc aminte de același Borges, care l-a inspirat pe Vișniec. Țin minte, chiar am avut un rol, *vocea din oglindă*, în care

oglanda până la urmă te absoarbe. Vă mulțumesc pentru acest eveniment de excepție, așa spune. Sper să mai avem astfel de discuții în jurul unor subiecte atât de esențiale.

ELENA UNGUREANU: Mulțumesc tare mult, Elena. Nu pot să nu amintesc încă o dată colegilor: vă îndemn să urmăriți acel interviu, realizat de Elena Taragan cu actorul Petre Băcioiu. Filiala „Târgoviște”, dna Juc, vă rog, să continuați discuția noastră.

LILIANA JUC: Bună ziua! Inspirată și eu de pledoariile cu tâlc, am hașurat o comunicare și am reușit să pun pe ecran ceea ce am realizat. Am fost impresionată de prezentări și în timp ce ascultam, nu stăteam degeaba și am adunat mai multe expresii idiomatice ca să văd, cât de larg este arealul lexical al cuvântului „mască”: *a lepăda masca*, cu sensul figurat „a fi deconspirat sau a-și da firea (arama) pe față”, *a smulge masca* ar însemna „a fi demascat” și *a rămâne mască* – „a fi stupefiat, uimit și perplex”. *Texte sub mască* ar fi și fabula, și epigrama, dar și parodia, și pamfletul. Și voiam să zic de personajele literare sub mască – primele care mi-au venit chiar acum în minte ar fi: Arpagic din *Întoarcerea lui Arpagic* de Ana Blandiana, unde cititorii l-au văzut pe Nicolae Ceaușescu; poveștile lui Creangă, *Capra cu trei iezi*, să zicem; *O scrisoare pierdută* și *Năpasta* de Caragiale; *Maitrey* de Mircea Eliade, *Roșu și negru* de Stendhal, *Enigma Otiliei* de George Călinescu ș.a.m.d. Există și o literatură fără mască, total realistă. Cea mai demascată, pentru mine, ca cititor, lectură o constituie romanele scrise de Svetlana Alexievici, laureată a Premiului Nobel: *Rugăciune pentru Cernobil*. Tocmai că ei acum sunt în mare fierbere, belorușii. Aceste opere, pe care le-a scris în ultima perioadă, le găsesc cele mai fără mască, dacă pot să mă joc așa cu cuvintele. Asta voiam să zic: să descoperim bucuria de a trai fără mască.

ELENA UNGUREANU: Vă mulțumim mult, dna Liliana Juc. Sigur că se poate polemiza foarte mult în legătură cu acest ultim mesaj, pe care ni l-ați transmis: să încercăm să fim fără mască, dar, vedeți bine, se zice că noi nu putem trai fără mască. Masca ne însoțește, masca e parte componentă a identității noastre. Acuma, depinde, în ce măsură împăcăm sau transmitem mesajul acesta al măștii, în măsura în care el să fie compatibil cu ceea ce înțelege societatea, în felul în care suntem împăcați noi cu noi înșine și cu măștile noastre ș.a.m.d. Iar acum o rugăm pe dna Elena Dabija de la Centrul Internațional Eminescu să ne prezinte comunicarea *Masca mortuară a lui Eminescu*.

ELENA DABIJA: Vă salut cu mare drag, stimați colegi. Nici n-am intuit că această Săptămână a Științei ne va provoca să descoperim atâtea lucruri frumoase, mai ales în literatură, artă și în toate celelalte domenii. Suntem fericiții că în 2001, la 31 august, am intrat în posesia măștii mortuare a lui Mihai Eminescu, realizată de pictorul Petre Achițenie, care prin document oficial ne-a lăsat această carte și această mască mortuară: este o compoziție din 5 elemente, odă marilor înaintași. Am publicat pe blogul nostru un articol, o cercetare: *Sensul măștii în opera lui Mihai Eminescu*. În *Scrisoarea a III-a*, Eminescu scria: „Panglicari în ale țării, care joacă ca pe funii,/ Măști cu toate de renume, din comedia minciunii”. Există multe opere în care masca are acest prim sens, să-i zicem, negativ, al cuvântului: opere despre acei măscărîci care chiar dacă nu purtau o mască propriu-zisă, sufletul lor era o mască. În altă ordine de idei, alături de noi este dl Ștefan Sofronovici, care vrea să ne vorbească și dumnealui despre masca mortuară a marelui poet național.

ȘTEFAN SOFRONOVICI: Dragi prieteni, bună ziua. Deci, masca mortuară a lui Mihai Eminescu a fost realizată de către sculptorul Filip Marin, la 15 iunie 1889. Acesta a intrat la doar câteva zeci de minute, poate jumătate de oră, după moartea poetului, în salonul din spitalul brâncovenesc, unde era trupul, deja neînsuflit, al lui Mihai Eminescu. El avea însărcinarea de a realiza o mască mortuară după chipul poetului. Masca mortuară a lui Mihai Eminescu se află în patrimoniul Cabinetului de Stampe, Muzică, Hărți al Bibliotecii Academiei Române. După atestate, s-au realizat patru exemplare din masca mortuară, unul fiind dăruit parohului bisericii Sfântul Gheorghe Nou.

Simpla pomenire a sintagmei „mască mortuară” poate provoca cuiva disconfort, bătaie de inimă, dar păstrarea pentru posteritate a trăsăturilor unor oameni de geniu, precum Eminescu, trebuie să ne bucure. E ca și cum ar exista în continuare un fragment din prezența fizică a marelui poet. Măști mortuare s-au făcut pentru Napoleon, iar în România – pentru regele Carol I, regele Ferdinand, Regina Maria. Deci, iată, la Centrul Academic Internațional Eminescu există masca mortuară a lui Mihai Eminescu, realizată de către Petre Achițenie. După cum știți, Eminescu a folosit în diverse creații cuvântul „mască”. Vom cita un fragment din *Glosă*: „Nici încline a ei limbă/ Recea cumpăna gândirii/ Înspre clipa ce se schimbă/ Pentru masca fericirii,/ Ce din moartea ei se naște/ Și o clipă ține poate;/ Pentru cine o cunoaște/ *Toate-s vechi și nouă*”

toate./ (...)/ Căci acelorași mijloace/ Se supun câte există,/ Și de mii de ani încoace/ Lumea-i veselă și tristă;/ Alte măști, aceeași piesă,/ Alte guri, aceeași gamă,/ Amăgit atât de-adese/ Nu spera și nu ai teamă”.

ELENA UNGUREANU: Precizez, aceasta este o copie realizată de către sculptorul Petre Achițenie după originalul făcut de sculptorul Filip Marin la 17 iunie 1889 (actualmente, în colecția Casei Pogor din Iași). Vă mulțumim pentru această intervenție despre masca mortuară.

ȘTEFAN SOFRONOVICI: În masca mortuară s-a imprimat acel suspin, acea deznădejde, exprimată pe fața poetului în ultima clipă de viață, căci a rămas singur, părăsit de către cei apropiați și, după cum știm, a fost maltratat, huiduit, criticat. A murit în chinurile lui Hristos, într-un cuvânt. Pe această mască mortuară este durerea lui. Așa cum, asemeni lui Hristos, a îndurat chinuri pe cruce, așa și Eminescu a murit în suferință, dar suferința a fost sublimată. Și iată noi azi putem citi, transfigurându-ne, pentru că, în continuare, Eminescu rămâne un geniu al literaturii române. Vă mulțumim foarte mult.

ELENA UNGUREANU: Stimați colegi, tema, pe care am discutat-o azi, rămâne în continuare deschisă și îmi doresc foarte mult ca tot ce am acumulat, toată informația aceasta, care vine șuvoi peste noi, s-o putem utiliza în continuare, sub varii forme. Cred că a fost o experiență inedită și interesantă pentru noi toți. Vă mulțumim pentru implicare și pentru interesul de care ați dat dovadă. Numai bine!

Transcriere de Zinaida TÂMBUR

CAMPANIA *FII DEȘTEPT!* *IA UN CARD INTELIGENT* *LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ* *„B.P. HASDEU”*

Tatiana IOVU,
șef, Secția promovare și comunicare

Campaniile de atragere și fidelizare a utilizatorilor sunt un bun prilej de a ne cunoaște cititorii și de a interacționa cu ei, astfel încât să le identificăm interesele și să ne putem racorda la ele. Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, implicit Secția promovare și comunicare, a lansat o campanie inedită de atragere și fidelizare a utilizatorilor *Fii deștept! Ia un card inteligent la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*.

Perioada implementării Campaniei a fost 7-30 septembrie 2020, iar obiectivul general l-a constituit fortificarea rolului Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” în acumularea cunoștințelor și în dezvoltarea competențelor personale prin obținerea cardului de acces ce oferă oportunități de a beneficia de serviciile și activitățile bibliotecii, inclusiv împrumutul de carte și alte resurse.

Obiectivele specifice ale campaniei au fost următoarele: informarea chișinăuienilor despre regulile de înscriere la bibliotecă, precum și facilitățile oferite de obținerea cardului de acces; crearea și menținerea unei platforme active de comunicare pentru chișinăuieni în vederea modului de utilizare a cardului de acces la bibliotecă; susținerea unui grad ridicat de cunoaștere a activităților, rezultatelor și a impactului pe termen lung în rândul copiilor, al părinților, în rândul autorităților publice și al altor membri ai comunității etc.; sporirea lecturii și împrumutului de carte, considerat ca un act de depășire a situațiilor de criză pandemică; câștigarea încrederii utilizatorilor și permanentizarea utilizării serviciilor de bibliotecă pe parcursul studiilor de către chișinăuieni; gestionarea reclamațiilor și eficientizarea feedback-ului pentru îmbunătățirea serviciilor și fidelizarea utilizatorilor; identificarea unor

susținători activi ai bibliotecilor, care vor continua să se implice în promovarea serviciilor de bibliotecă.

Hashtag-urile utilizate pe toată perioada campaniei și pe toate rețelele sociale au fost: #bmcards, #cardintelligentbm, #septembrie-intelligent, #bibliotecahasdeu.

Mesajele-cheie ale campaniei pentru diferite grupuri-țintă au fost următoarele:

Membrii comunității/ potențiali parteneri

- Pentru că la #bibliotecahasdeu și nepoții îți sunt aproape.
- Pentru că la #bibliotecahasdeu WiFi-ul nu este un lux.
- Pentru că #bibliotecahasdeu își are viitorul asigurat.
- Pentru că acum orice poate fi învățat și practicat la #bibliotecahasdeu.
- E #bibliotecahasdeu. E biblioteca ta. Implică-te, explorează!

Tineri

- Ai rezultate bune la școală pentru că frecvențezi #bibliotecahasdeu! Pentru că gamer-ul de azi poate deveni inventatorul de mâine.
- Pentru că oportunitățile încep la #bibliotecahasdeu!

Autoritățile publice locale

- Pentru că #bibliotecahasdeu este utilă pentru comunitate.
- Pentru că #bibliotecahasdeu este partenerul tău de încredere.
- Pentru că doar împreună asigurăm o dezvoltare durabilă a comunității.

Bibliotecari

- Pentru că #bibliotecahasdeu transformă tehnologiile în oportunități.
- Pentru că #bibliotecahasdeu este meritul vostru.
- Pentru că aici aveți mereu toate răspunsurile.

Mass-media

- Documentează-te din cel puțin trei biblioteci.
- VEZI AICI: www.hasdeu.md.
- Vezi ce se întâmplă la #bibliotecahasdeu!

„Bibliotecile joacă un rol important în educația și dezvoltarea copiilor, adolescenților, adulților. Biblioteca Municipală „B.P.

Hasdeu” oferă servicii, programe de bibliotecă care sunt utile tuturor. Cardul va deveni o valoare certă în procesul utilizării serviciilor de bibliotecă, sporind traficul de împrumuturi de carte și determinând utilizatorii să vină la bibliotecă”, menționează dr. Mariana Harjevschi, director general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

Pe durata desfășurării campaniei toate bibliotecile au fost invitate să adere și să se implice activ, să-și etaleze cei mai buni ambasadori ai săi, să atragă cât mai mulți utilizatori, să scrie cele mai de succes istorii ale bibliotecii.

Prin această Campanie Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” și-a propus să le amintească părinților, elevilor și studenților că înscrierea la bibliotecă oferă oportunități de a beneficia de serviciile și activitățile bibliotecii, mizând și pe perceperea complexă a rețelei de biblioteci.

Deși Campania a fost lansată pentru prima dată în anul 2009, în acest an s-a dovedit a fi una mai deosebită din cauza perioadei pandemice, accentul fiind pus pe mediul online.

Astfel, filialele și-au focusat activitatea pe crearea conținutului digital, care a permis ca prin intermediul platformelor noastre online și a materialelor promoționale să ne aducem contribuția și în aceste condiții dificile la o cauză comună – construirea de comunități inteligente. Materialele promoționale au fost realizate după un concept grafic reprezentativ identității noastre instituționale ce acoperă aria serviciilor bibliotecii pentru comunitate.

Culoarea roșie foarte puternică, aplicată pe ele, a purtat un efect stimulator intelectual de sensibilizare a utilizatorului, de incitare la acțiune și competitivitate, la provocare și deschidere spre noi oportunități. Inițiativa dată demonstrează continuitatea activității bibliotecii, care în pofida tuturor timpurilor își croiește drum mai departe. Această Campanie a avut cele mai deosebite și diverse materiale promoționale, atât tipărite, cât și electronice. Dintre cele tipărite enumerăm: semn de carte, steguleț, afiș A3, afiș A3 cu rețeaua de filiale, flyer, creioane și căni cu logoul bibliotecii pentru primii cinci utilizatori înregistrați la bibliotecă, diplome pentru filialele și utilizatorii premianți în cadrul concursurilor lansate. Dintre materialele electronice enumerăm: fotografiile de copertă a videourilor plasate pe YouTube, fotografiile de copertă a paginilor de Facebook, fotografiile de copertă a evenimentelor create, banere electronice etc. Toate acestea au contribuit la promovarea

Campaniei și la multiplicarea și consolidarea imaginii Bibliotecii Municipale în ochii chișinăuienilor.

Pe durata Campaniei au fost distribuite mesaje audio și video de promovare a bibliotecii pe toate rețelele sociale deținute de BM, fiind implicate personalități din domeniul culturii și artei, medicinei, turismului etc. De asemenea, au fost montate și difuzate spoturi video despre serviciile și facilitățile oferite de bibliotecă pe Facebook, Twitter, Instagram, Flickr, YouTube.

Un aport imens l-au adus și **Ambasadorii Campaniei** în număr de **120 de personalități** din domeniul culturii și artei. Menționăm din ei: Excelența Sa Eugen Stoicev, Ambasadorul Bulgariei în Republica Moldova; vocea de aur a Radioului Național Vera Mereuță; solist-instrumentist al Orchestrei de Muzică Populară „Folclor” a Filarmonicii Naționale „S. Lunchevici”, Artist al Poporului Vasile Iovu; interpreta de muzică populară Suzana Popescu, Maestrul în Artă; Maestrul în Artă Ion Morărescu; publicistul Gheorghe Budeanu; criticul și istoricul literar, dr. hab. Maria Șleahțițchi; scriitorii Nicolae Dabija, Traian Vasilcău, Emilian Galaicu-Păun, Iulian Filip, Claudia Partole etc.

Filialele cu cel mai mare număr de Ambasadori ai Campaniei sunt: Biblioteca Centrală – 21 de ambasadori, „Onisifor Ghibu” – 17 ambasadori, „Transilvania” și Centrul Academic Internațional Eminescu – câte 8 ambasadori.

Campania a fost una creativă și a implicat utilizatorii în mai multe concursuri cu premii: *Ce am făcut azi la bibliotecă?* (scrierea unei istorii despre un serviciu al bibliotecii); *Cel mai bun booktrailer* (despre o carte citită), iar bibliotecarii, cei mai ingenioși și creativi, au fost provocați să participe activ la *Cea mai creativă poză* și *Cea mai creativă expoziție*. Au fost premiate și cele mai creative și inventive filiale. Astfel, „din culise”/ „la cererea juriului”, au mai fost acordate câteva mențiuni în această competiție. Anunțăm mai jos rezultatele acestor concursuri:

Concursul de eseuri *Ce am făcut azi la bibliotecă?*

Secțiunea copii: Locul I – Victoria Bulat, Locul II – Carolina Manastârschi, Locul III – Cristina-Arina Cojocar. *Secțiunea adolescenți:* Locul I – Dana Enachi, Locul II – Nicoleta Filipski, Locul III – Adriana Minciună. *Secțiunea adulți:* Locul I – Traian Gheorghian Ciochină, Locul II – Rodica Busuioc-Pojoga, Locul III – Ecaterina Cristea.

Concursul *Cel mai bun booktrailer*

Locul I – Filiala „N. Titulescu”, Filiala „Târgu-Mureș”. Locul II – Biblioteca Centrală. Locul III – Filiala „Ștefan cel Mare și Sfânt”.

Concursul *Cea mai creativă expoziție*

Locul I – Filiala „A. Mickiewicz”. Locul II – Biblioteca Centrală. Locul III – Filiala „O. Ghibu”, Filiala „V. Bielinski”, Filiala „L. Rebreanu”. Mențiuni: Filialele „Ștefan cel Mare și Sfânt”, „M. Lomonosov”, „Târgoviște”.

Concursul *Cea mai creativă fotografie*

Locul I – Filiala „N. Titulescu”, Filiala „Târgu-Mureș”. Locul II – Biblioteca Centrală. Locul III – Filiala „Ștefan cel Mare și Sfânt”.

Concursul *Cea mai originală memă*

Locul I – Biblioteca Centrală. Locul II – Filiala „A. Donici”. Locul III – Biblioteca Publică de Drept. Mențiune – Filiala „Maramureș”.

Concursul *Biblioteca cu cei mai mulți utilizatori înscriși în cadrul campaniei*

200+ utilizatori înscriși: Locul I – Biblioteca Centrală, Filialele „L. Rebreanu” și „H. Botev”. 150+ utilizatori înscriși: Locul II – Filialele „Ștefan cel Mare și Sfânt”, „Transilvania”, „N. Titulescu”, CAIE, „Alba Iulia”, „A. Donici”; 100+ utilizatori înscriși: Locul III – Filialele „Ovidius”, „Târgoviște”, „V. Bielinski”, „Târgu-Mureș” Biblioteca de Arte „Tudor Arghezi”.

Topul *Ambasadoriada Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”*

Locul I – Biblioteca Centrală. Locul II – Filiala „O. Ghibu”. Locul III – CAIE. Locul IV – Filialele „Transilvania”, „H. Botev”. Locul V – Filialele „Ștefan cel Mare și Sfânt”, „Ovidius”. Locul VI – Filialele „M. Lomonosov”, „Aba Iulia”. Locul VII – Biblioteca Publică de Drept, Biblioteca de Arte „T. Arghezi”. Locul VIII – Filialele „N. Titulescu”, „L. Rebreanu”, „I. Mangher”, „Târgu-Mureș”, „A. Mickiewicz”. Locul IX – Filialele „L. Ukrainka”, „M. Drăgan”, „V. Bielinski”, „M. Ciachir”, „Codru”. Locul X – Filialele „Târgoviște”, „Maramureș”, „A. Donici”, „M. Costin”, „Traian”.

Concursul Cea mai vizibilă bibliotecă în spațiul online

Locul I – Biblioteca Centrală, Locul II – Filiala „L. Rebreanu”,
Locul III – Filiala „O. Ghibu”.

Concursul Cea mai prezentă bibliotecă în mass-media

Locul I – Biblioteca Centrală, Locul II – Filiala „O. Ghibu”,
Locul III – CAIE.

Fiind unul dintre cele mai mediatizate evenimente ale anului, Campania a atras atenția celor 10 platforme informaționale online: cotidianul.md, cpam.md, eucitesc.md, moldpres.md, news.yam.md, profesor.md, syfeed.com, BiblioCity, youth.md, anticorupție.md; 5 posturi TV: Moldova 1, PRO TV, TEZAUR FOLC TV, PUBLIKA TV, TVR Moldova (emisiunile „Bună dimineața”, „O seară perfectă”, „Miezul zilei”, „O cafea la Tezaur”, „Știrile Publika TV”); 3 posturi radio: sputnik.md, Radio Moldova, Radio Europa Liberă (emisiunile „Casa Radio”, „Magazin cultural”).

Am fost prezenți și pe online pe toate rețelele sociale: Facebook, Twitter, Flickr, YouTube, Google Compania me, pe bloguri și, desigur, și pe site-ul oficial al BM „B.P. Hasdeu”.

Facebook-ul a fost cel mai des utilizat pentru a crea evenimente, a posta informații despre întâlnirile cu ambasadorii și a distribui videoclipuri, precum și alte informații relevante. Tot aici a fost creat albumul „30 de tablete informative despre BM *B.P. Hasdeu*” cu informații importante despre BM, care a obținut un impact de 1305 persoane. Cel mai mare număr de like-uri pe Facebook au obținut postările filialelor: Biblioteca Centrală (5287), „L. Rebreanu” (1247) și „O. Ghibu” (1 201).

Pe Twitter cele mai vizibile filiale care au trimis mesaje/tweets au fost: „Târgu-Mureș” – 14 postări, 1600 de afișări; „Ștefan cel Mare și Sfânt” – 5 postări, 981 de afișări; „Târgoviște” – 3 postări, 352 de afișări.

Pe YouTube menționăm Biblioteca Centrală cu 11 postări, „Transilvania” cu 10 postări, „O. Ghibu” cu 9 postări, iar filialele „Ștefan cel Mare și Sfânt”, BPD și „H. Botev” cu câte 7 postări. După numărul de vizionări, printre primele sunt: „Transilvania” – 1 222, „Ștefan cel Mare și Sfânt” – 625, „Târgu-Mureș” – 578 și „A. Mickiewicz” – 500.

Pe bloguri s-au evidențiat filialele: „Transilvania” – 4 postări, 680 de vizualizări; „Târgu-Mureș” – 6 postări, 86 de vizualizări; „Ștefan cel Mare și Sfânt” – 4 postări, 978 de vizualizări.

Pe Flickr Centrul Academic Internațional Eminescu a plasat 30 de fotografii (86 de vizualizări), „N. Titulescu” – 20 de fotografii (75 de vizualizări), „Târgu-Mureș” – 6 fotografii (16 vizualizări).

Site-ul www.hasdeu.md a înregistrat în luna septembrie un număr de 3 627 vizite unice cu 6 303 sesiuni – cea mai mare cifră pe tot parcursul anului.

Timp de trei săptămâni, atât cât a durat campania, 2 734 de utilizatori au primit card de acces, iar peste 4 000 de persoane au trecut pragul bibliotecilor.

Utilizatorii au lăsat 183 de testimoniale, câteva dintre care menționăm mai jos:

„Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” este mereu aproape de utilizatorii săi în oferirea serviciilor, deschisă pentru colaborări. Este locul unde iau naștere idei inovative, proiecte sociale și educative. Inspirație, hrană pentru suflet găsești la toate filialele BM”

*Cătălina,
Biblioteca Centrală*

„Datorită bibliotecilor noastre, bunăvoinței și înțelegerii colaboratorilor acestor instituții, ficele noastre au luat licența la Oxford. E, pur și simplu, fascinant să pășești printre standurile solide ale bibliotecilor și să simți cum în tăcerea acestor mii de volume bate pulsul lumii”

*Gheorghe BOLOGAN,
jurnalist, Filiala „Ovidius”*

„Biblioteca nu este doar despre carte, dar și despre oameni. Bibliotecarii sunt oamenii care m-au ajutat să mă formez ca personalitate, iar contribuția lor este una crucială”

*Diana DAMIR,
Filiala „Transilvania”*

Totalizând rezultatele Campaniei, putem spune cu certitudine că Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” s-a remarcat în anul 2020 printr-o campanie masivă de atragere și de fidelizare a utilizatorilor, care au profitat de serviciile și evenimentele desfășurate atât în interiorul bibliotecii, cât și pe online. Campania a promovat ideea obținerii cardului de acces la bibliotecă, modul de înscriere la bibliotecă, explicând mecanismul de obținere a beneficiilor drept

urmare a utilizării serviciilor de bibliotecă, mizând și pe perceperea complexă a rețelei de biblioteci și a oportunităților bibliotecilor din imediata proximitate (filialele din cartier). Astfel, cardul a devenit o valoare certă în procesul utilizării serviciilor de bibliotecă, sporind traficul de împrumuturi de carte și determinând utilizatorii să vină la bibliotecă.

**„CUGET, DECI EXIST”:
AMBASADORII CĂRȚII ȘI LECTURII
LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ
„B.P. HASDEU”**

*Elena TARAGAN,
șef sector, Secția studii și cercetări, BM*

În această primă lună de toamnă, am putea spune că se conturează o „nouă normalitate”, iar dacă avem puterea de a vedea cu ochi buni și unele dintre cele mai grele provocări care ne sunt puse în față... poate, ne aflăm, astăzi, la început de cale spre o societate mai bună, mai responsabilă și mai conștientă.

Așadar, în contextul social, economic și cultural al prezentului, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” cheamă să se înscrie la bibliotecă cititori noi, demarând Campania *Fii deștept! Ia un card inteligent la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*. Începând cu 7 septembrie și finalizând cu 30 septembrie, chișinăuienii sunt invitați să facă o vizită la bibliotecă și să obțină un card gratuit pentru a avea acces la resursele de care au nevoie. Cititorii sunt așteptați să se înscrie pentru a beneficia de generoasa noastră ofertă: de la carte științifică la cea cu subiect istoric, de la romanul clasic la poezia universală, de la folclor la evenimente ale actualității.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” găzduiește numeroase evenimente cu caracter literar și științific, aici organizându-se pe parcursul anului diverse conferințe, simpozioane, mese rotunde, ateliere, discuții cu personalități din diverse domenii. Totodată, biblioteca își extinde constant gama de servicii oferite utilizatorilor. Pe lângă serviciile tradiționale (consultarea publicațiilor, împrumut la domiciliu, servicii de informare bibliografică), se asigură prestarea serviciilor noi: întâlniri cu scriitori, pictori, oameni de știință, traininguri online, rezervarea cărților, plasarea informațiilor privind noile achiziții, cursuri de formare profesională, cluburi de lectură, numeroase activități de recreere.

Acestei invitații din partea instituției noastre adresată oamenilor comunității de a se înscrie la bibliotecă în prima lună de toamnă, începând astfel anul de studii în preajma și aproape de cărți, i s-au alăturat nume ale literaturii și culturii autohtone, care au încercat să convingă cititorul că biblioteca este și rămâne spațiul verbului „a fi” și a expresiei „Cuget, deci exist”. Cine ne sunt „ambasadorii” și ce mesaj au aceștia pentru publicul autohton, în special pentru cei tineri?

Nicolae Dabija, în dialog cu criticul literar, director al Filialei „Onisifor Ghibu”, **Vitalie Răileanu**, oferă răspuns la întrebarea „Ce te învață cartea?”. Dacă unii susțin că „orice carte te învață să gândești”, Nicolae Dabija spune că, în primul rând, „cartea te învață să visezi”. Iar visele sunt foarte importante în viața omului. Omul își visează destinul citind, îl vede anticipat. Ce mai înseamnă cartea? „Eu am întâlnit foarte multă lume singuratică, oameni disperăți de singurătate”, spune Nicolae Dabija. „Eu nu am fost niciodată singur și nu am avut niciodată acest sentiment. De ce? Pentru că cine descoperă taina lecturii, nu va fi niciodată singur”, au fost cuvintele scriitorului. Totodată, Nicolae Dabija a subliniat faptul că niciodată, în nicio epocă, nu s-a citit mai mult ca acum. Problema o constituie însă calitatea acestor lecturi. Internetul superficializează și formează o cultură, de cele mai multe ori, mediocră. Acesta nu oferă o cunoaștere în profunzime, nu educă răbdarea de a face față unor lecturi extinse. Internetul este rece și fură timp. Cărțile mari rămân reperele noastre eterne. Dumnezeu e în toate timpurile. Iar cărțile mari ale omenirii se află în biblioteca lui Dumnezeu, conchide scriitorul Nicolae Dabija.

Iulian Filip, un alt ambasador al lecturii și al bibliotecii, spune că biblioteca te ajută în „mergerea spre cel mai frumos Everest omenesc: spre tine”. Atunci când ești încă foarte tânăr și relația ta cu tine însuși nu este foarte clară, o bibliotecă care are mii de cărți cu răspunsuri la întrebările esențiale, cu răspunsuri la îndemână, e un mare noroc. Noi pledăm pentru ca omul să se realizeze în privința dimensiunii sale umane. În momentul în care omul se întreabă ce-i cu dânsul, acesta caută uneltele de împlinire, de realizare. Or, toate uneltele-s aici, într-o bibliotecă, în imediata apropiere a cărților, susține Iulian Filip.

Maria Pilchin, în calitate de scriitoare și director al Bibliotecii Centrale a BM, reamintește cititorului că biblioteca nu mai este de mult un simplu depozit de carte. În ultima perioadă ne-am

redefinit oferta de servicii de bibliotecă, putem spune că am ajuns să concurăm cu televiziunile, luând hotărârea ca unele servicii ale noastre, cluburi și ateliere, să fie trecute pe diverse platforme online, astfel încât să păstrăm securitatea necesară și, totodată, să corespundem cerinței comunitare. Spre exemplu, Biblioteca Centrală a inițiat emisiunea *De-ale scriitorilor*, care poate fi accesată pe YouTube, unde avem dialoguri cu scriitorii despre cărțile publicate, despre noutățile pe care le aduc în literatură. Scriitorul ocupă în continuare locul său aparte, iar o lume fără literatură e o lume fără povești, care ne face să ne simțim pustiiți și triști.

„La bibliotecă, sufletul se descătușează de balast și își regăsește un fel de acasă al lui, precum spunea Nichita Stănescu”, susține **Traian Vasilcău**. A venit o perioadă nefastă pentru cititori, dar bibliotecile nu stau pe loc, cărțile trebuie să ajungă și pe timp de război la inima cititorului. De aceea campania *Fii deștept! Ia un card inteligent la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”* este una importantă. Biblioteca vă așteaptă cu un spațiu și o atmosferă total prielnică pentru sufletul unui cititor pasionat. Să fiți mereu bolnavi de carte și să vă vindecați de toate celelalte boli, este mesajul eseistului Traian Vasilcău.

Scriitorul **Emilian Galaicu-Păun** susține că lectura este, în primul rând, o imensă plăcere. Copilul care descoperă plăcerea lecturii nu o va schimba apoi pe nimic. Prin lectură, ai posibilitatea de a recrea lumi. Cartea reprezintă o călătorie în imaginarul cuiva. Prin lecturi, îl descoperim pe celălalt și ne descoperim pe noi înșine celuilalt.

Eminescologul **Mihai Cimpoi** este de părere că îndemnul venit din partea bibliotecii ar fi foarte bine să se îmbine cu un îndemn lăuntric, de a citi, de a cunoaște. Dacă vrem să fim deștepti, civilizați, europeni și să dialogăm cu lumea pe picior de egalitate, trebuie să cunoaștem cât mai mult. Cartea este instrumentul de comunicare.

Se alătură îndemnului *Fii deștept! Ia un card inteligent la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”* și vocea de aur a radioului basarabean **Vera Mereuță**, care reamintește cititorului că acest card îi va asigura o relație stabilă cu biblioteca, iar această relație este fundamentală în conturarea propriei individualități.

Victor Ghilaș, doctor habilitat în studiul artelor, afirmă: „Campania este una binevenită, e o invitație care „se va ramifica”, oamenii vorbind unul altuia despre bibliotecă. Cunoașterea

este una schimbătoare și, de aceea, nu putem rămâne cu bagajul de cunoștințe pe care l-am acumulat. Trebuie să ne alimentăm în permanență cu informații. Lectura participă la conturarea propriei personalități. Lectura este elementul cognitiv de a cunoaște. Am putea miza și pe funcția cathartică a lecturii. Când există atâtea tentații, ca la ora actuală, lectura este foarte importantă. Cartea ar distra utilizatorul de la lucruri nedorite din societatea noastră. Sunt convins că această campanie este binevenită și necesară, mai ales, în zilele noastre”.

Acestea au fost mesajele acestor distinși „ambasadori ai cărții”. Ne bucurăm că această Campanie a fost susținută de numeroase personalități ale comunității chișinăuiene. Ne bucură numărul mare al noilor utilizatori care s-au alăturat bibliotecii noastre la acest început de an universitar. Rămânem cu convingerea că biblioteca, un adevărat laborator de interacțiune socială, o democrație în miniatură (probabil, cea mai veritabilă și sigură dintre democrațiile existente), rămâne necesară în epoca informațională, dincolo de pragmatismul care ne domină existența și de tehnologiile care ne fură intensitatea secundelor trăite.

Vă așteptăm în filiale, la dialog și interacțiune.

„O ZI LA BIBLIOTECĂ”: FINALIȘTII CONCURSULUI DE ESEU

În perioada 7-30 septembrie 2020, în cadrul Campaniei *Fii deștept – ia un card inteligent la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”* s-a desfășurat un concurs de eseuri cu scopul de a valorifica experiența personală a utilizatorilor privind frecventarea și utilizarea serviciilor bibliotecii. Prin intermediul acestei acțiuni s-a urmărit și stimularea percepției pozitive a bibliotecii în comunitate, a încrederii utilizatorilor potențiali în modernizarea bibliotecilor. Participanții la acest concurs și-au împărtășit emoțiile, gândurile și observațiile despre cum au obținut cardul de acces la bibliotecă, despre înscriere la bibliotecă, explicând mecanismul de obținere a beneficiilor drept urmare a utilizării serviciilor de bibliotecă.

Juriul concursului a avut următoarea componență: Ivan Pilchin (președinte) (Secția activitate editorială), dr. hab. Elena Ungureanu, Dumitru Crudu, Elena Taragan (Secția studii și cercetări). Lucrările participanților au fost apreciate conform câtorva criterii de bază (de la 1 la 5 puncte): elaborarea unui concept original și formularea ideilor interesante cu referire la tema: „*Ce am făcut azi la bibliotecă?*”; expunerea clară și corectă; organizarea compoziției pe trei dimensiuni: introducere, realizarea temei și încheiere (concluzii și atitudini).

Către data de 5 octombrie juriul a primit lucrările a 19 participanți, utilizatori și utilizatoare din cadrul filialelor „Alexandru Donici”, „Adam Mickiewicz”, „Liviu Rebreanu”, CAIE, „Târgu-Mureș”, „Ovidius”, „Nicolae Titulescu”, „Codru”, „Hristo Botev”, „Târgoviște” și Biblioteca de Arte „Tudor Arghezi”.

În urma jurizării, locurile câștigătoare s-au repartizat în felul următor:

Categorie „Copii (9-12 ani)”: I. Victoria Bulat; II. Carolina Manastârschi; III. Cristina-Arina Cojocar.

Categorie „Adolenșenți (13-17 ani)”: I. Dana Enachi; II. Nicoleta Filipski; III. Adriana Minciuna.

Categorie „Adulți (18-45 ani)”: I. Traian Gheorghian Ciochină; II. Rodica Busuioc-Pojoga; III. Ecaterina Cristea.

Redacția revistei „BiblioPolis” propune atenției cititorilor cele mai reușite eseuri realizate în cadrul acestui eveniment, exprimând totodată grațitudine tuturor participanților și bibliotecarilor implicați în desfășurarea Campaniei „Fii deștept – ia un card inteligent la Biblioteca Municipală *B.P. Hasdeu*” și adresând sincere felicitări câștigătorilor concursului.

O ZI LA BIBLIOTECĂ

*Victoria BULAT,
elevă în clasa a VI-a,
IPLT „Mihai Viteazul” din Chișinău*

E o zi frumoasă de toamnă...

Desigur, nu și la școală. În orar am avut fizica și matematica într-o zi. Într-adevăr, cine mai pune matematica și fizica la un loc? Mă bucur că nu am avut și limba străină în orar. Am ieșit ca o furtună din școală. Era clar. Nu am avut cea mai bună zi. Stăteam în curte cu prietenele mele și râdeam de parcă tocmai am văzut un vultur care dansa samba. Eu cu fetele am vorbit despre notele noastre normale și despre întâmplările amuzante trăite împreună. Apoi au trebuit să plece. Alina avea engleza împreună cu Lavinia, iar Maria avea dansuri.

Desigur, ar fi trebuit să plec și eu, deși gândul de a mă întoarce acasă mă întrista. În primul rând, nu îmi era foame sau sete (dacă îmi e foame sau sete, merg acasă, în acest caz nu am nevoie de niciuna). În al doilea rând, nu mă așteaptă nimeni acasă (mereu mi-a plăcut compania). Iar în al treilea rând, aveam de făcut tema la matematică. (Profesoara de matematică lipsește de două săptămâni. Se aud zvonuri că nu se mai întoarce. De atunci, îmi e tot mai greu să îmi fac tema.) Asta era cea mai mare problemă. Afară pe bancă nu era o soluție. M-am gândit la biata de mine, zdrobită de nemilosul soare. În nici un caz nu stăteam acolo! Era de ajuns că trebuia să îmi suport tema la matematică. Dar asta era obligatorie, așa că oricum nu scăpam. În școală, nu aveam voie. Doar s-a terminat tura. Gata! Știam răspunsul! Biblioteca de lângă școală era cea mai bună variantă. Nu te bătea soarele la cap și nu erai lăsată la mila singurătății până la ora 17.00.

Am pornit într-acolo. Cunoșteam bine drumul. Împlineam deja un an, de când mergeam la acea bibliotecă. Erau copaci înalți care păzeau drumul de parcă ar fi fost împărăția regelui. Erau blocuri mici și puțin sărăcicioase, nimic deosebit. Am trecut pe lângă o stație. Știam că acolo voi aștepta troleibuzul să mă ia acasă. Am ajuns în fața ușii. Am intrat fără a studia toate anunțurile lipite de ușa de sticlă. Am salutat respectuos bibliotecara și am intrat în sala pentru copii. E o sală foarte luminoasă... Mereu mi-au plăcut culorile aprinse. M-am așezat pe un scăunel și am început să îmi scot cărțile din geantă.

Acum aveam de făcut o alegere grea. Poate, una la fel de stupidă cum că ar trebui să alegi dintre „Gloss” cu aromă de căpșuni și „Gloss” cu aroma de zmeură. Voiam să mă decid la ce să îmi fac mai întâi temele: la română sau la matematică. Consecințele: dacă îmi făceam mai întâi tema la română, aș fi fost mai relaxată și nu aș fi fost atât de nervoasă ca să încep să-mi fac tema la matematică, dar mi se făcea lene să mă ocup de ea. Consecințele: dacă îmi făceam tema la matematică mai întâi, instinctul meu ar fi zis că ar trebui să îmi fac tema îngrijit, dar tema la română va fi vai de ea. Am ales varianta a doua pentru că mereu profesorii de matematică sunt mai duri.

Am început, dar, ei bine, ca mai totdeauna, am întâlnit probleme. Habar nu aveam cum se rezolva acea problemă. Și deodată am văzut soluția! Erau niște schițe care, cred, au fost uitate de un elev ca mine. „Nu le fur! Doar mă uit peste ele”, mi-am zis. Și ce noroc chior am avut! Era fix ce îmi trebuia! Am copiat repede schițele. Era clar: voi lua nota „10+”. Peste o oră am terminat tema la matematică. Aveam prea mulți nervi, dar știam că trebuia să îmi fac tema și la română. „Mai am timp, mă voi relaxa puțin”.

Mă uitam pe rafturile mari, pline cu cărți. Mi-au atras atenția șase cărți subțiri puse una lângă alta. „Nu aveau cu ce umple raftul”, m-am amuzat eu. Pe cotor scria: „Ghiozdanul zburător”. Nu părea deloc lungă. Am zis că mă voi delecta cu ea până una alta. Am început să citesc și mi-am imaginat totul în minte: cum omul misterios îi pune cartea în ghiozdan fetei, cum fetița zboară deasupra văilor și câmpiilor, profesoara de română recitând pe acoperiș pastelul „Primăvara”. Într-un final, am terminat de citit cartea. „Acum sunt pregătită să îmi fac tema la limba română”. Mi-am terminat-o la fix. Trebuia să plec acasă.

Azi a fost, cu siguranță, cea mai bună zi la bibliotecă!

FIECARE ZI LA BIBLIOTECĂ ESTE SPECIALĂ

*Carolina MANASTÂRSCHI,
elevă în clasa a VI-a la IPLT „Mihai Viteazul”*

La Biblioteca „Ovidius” fiecare zi e o aventură printre cărți și oameni minunați, care te pot conduce spre tărâmurile nebănuite și extraordinare doar în câteva secunde. Aici liniștea poate fi sfâșietoare, doar dacă nu e vreo activitate intrigantă, care te poate ajuta să explorezi lumea. Printre miile de cărți te poți simți pierdut, dar bibliotecarele te ajută mereu să găsești ceea ce îți trebuie și poate chiar ceva în plus pentru lectura din pauză de la școală. Totul e minunat aici, e o lume unde poți găsi tot ce îți trebuie. Fiecare pas făcut poate atrage energie pozitivă și plăcută. Ești înconjurat de personaje incredibile cu fapte mărețe. Aici uiți de orice grijă și te poți odihni printre cărțile cu coperti atractive care abia așteaptă să fie descoperite. E un loc plăcut și pentru pici, ei pot găsi în acest lăcaș cărți cu povești și cărți de aventură.

Lecții de franceză, campanii de protejare a naturii, activități educative în aer liber, ore de lectură, programe precum „Provocarea verii”, „Chișinăul citește”, cluburi de lectură sunt unele dintre multele activități pe care le desfășoară biblioteca. În cadrul serviciului „Micii cercetători”, echipa bibliotecii a organizat campania de protejare a naturii, distribuind fluturași trecătorilor de pe Șoseaua Hâncești și au sădit un vișin în fața bibliotecii pentru promovarea unui comportament dezirabil față de natură.

Orele de poveste din cadrul Programului „Să reauzim povestea” i-au captivat mereu pe cei mici, deși uneori participam și noi, cei mai măricei. Lecțiile de franceză pe care le-am desfășurat aici, nu le voi uita niciodată, acestea fiind interesante și foarte utile. Programul estival „Provocarea verii” a fost un eveniment plin de experiențe frumoase. Cel mai mult m-a impresionat realizarea diverselor experimente științifice, în urma cărora trebuia să explicăm cum se produc anumite fenomene în natură. La finalizarea unui capitol din aceste mini lecții, activități, programe, ni se oferă diplome. Însă cea mai mare fericire pentru noi este atunci când începe o nouă ediție, plină de provocări și lucruri necunoscute pe care noi, copiii, suntem gata să le descoperim. Jocurile de societate pe care le-am explorat aproape în fiecare duminică de vară au fost de neuitat. Mic sau mare, împreună ne-am adunat, pentru a savura o dimineață energetică la biblioteca noastră preferată, plină

de aventuri și de semne de întrebare care aveau să devină în timp o lecție prețioasă. Multe concursuri au loc aici, biblioteca este locul ideal unde copiii au posibilitatea să câștige sau să se facă remarcați. În ceea ce privește prezentările de carte, toți cititorii au ocazia să împărtășească cele lecturate, scopul fiind de a-i convinge pe alți copii să citească. Copiii de mici vizitează această clădire majestuoasă. Mereu găsești ceva interesant de făcut acolo.

Mulți autori faimoși au petrecut clipe frumoase în această cetate a cărții împreună cu iubitorii de cărți, povestind despre trecutul lor, despre cărțile care i-au marcat și cum au devenit ei înșiși celebri.

Fiecare zi e o provocare pentru bibliotecari, dar cred că zâmbetele noastre le dau putere să continue să facă ceea ce fac cel mai bine: să împărtășească emoții pozitive și fericire. Poate că nu e cea mai mare clădire și nici cea mai frumoasă, dar această cetate cochetă are frumusețea ei prin ceea ce ascunde în interior. Această bibliotecă este a doua școală și a treia casă pentru mine și așa va fi mereu. Oamenii de aici o fac specială mereu în inima mea. Chiar și în timp de pandemie emoțiile provocate de cărți și cei care ni le oferă aduc pe chipurile noastre zâmbete. Și chiar dacă nu le vedeți, să știți că noi vă mulțumim!

Vă mulțumim pentru că ne sunteți alături mereu!

O ZI LA BIBLIOTECĂ

*Cristina-Arina COJOCARU,
elevă la Liceul Teoretic „George Călinescu”*

E miercuri dimineață. Mă simt plictisită. Și dacă mă plictisesc, ce fac atunci? Merg la biblioteca din cartier. Acolo mintea și corpul meu sunt mereu ocupate. Timpul acolo zboară înainte să te dezmeticești.

Și iată-mă în ușa bibliotecii. Găsesc un locușor și-l ocup victorios. Lângă mine stă un puști care își face temele. Trag cu ochiul spre caietele deschise: scrie ceva informație despre un soi de ciuperci. Probabil, pentru biologie.

Eu sunt elevă în clasa a VI-a și pentru că m-am obișnuit să vin aici cu doamnele educatoare încă de când mergeam la grădiniță, am locurile mele preferate. Le cunosc și pe doamnele bibliotecare. Sunt „de-a casei”. Îmi place și atmosfera de aici. Aici găsesc o sumedenie de cărți. Unele sunt amuzante, altele educative, unele

foarte romantice, altele – tragice. În orice caz, toate sunt mult mai bune decât emisiunile de la televizor.

În primele ore ale dimineții, sala pentru copii s-a umplut cu un grup de pici mai măricei de la o grădiniță. Moderatorul le-a vorbit despre Chișinăul de azi și Chișinăul de altădată. Copii au ascultat cu atenție cele povestite, după care au răsfoit cărți cu ilustrate despre Chișinău și, nu în ultimul rând, au recitat și poezii cu aceeași tematică. Tot ei și-au mărturisit impresiile despre locurile vizitate în Chișinău. La sfârșit, au avut și o excursie virtuală pe străzile orașului, prin muzee și teatre. Au plecat încă prinși în discuție despre capitala țării în care trăiesc.

Pe la ora mesei, o altă sală a primit un alt grup de elevi ai unui liceu din același cartier. Lor li s-a prezentat o lecție interactivă cu genericul „Oameni și locuri dragi”. În cadrul lecției, moderatoarea le-a prezentat diferite imagini tematice. Tinerii au fost activi, au interacționat, au comentat. A fost o lecție aprinsă, cu discuții inteligente. Mi-a plăcut să-i ascult, să-i urmăresc fără să intervin, chiar dacă mi-a fost greu. După ce au părăsit sala, alți elevi așteptau să-și ocupe locul. La acest grup m-am alăturat și eu. Aceștia erau pregătiți pentru a explora niște experimente științifice, învățarea unor noi aplicații IT. Spațiul pe care l-am creat noi s-a transformat într-un adevărat laborator creativ. În spațiul de creație, niște copilași mai micuți, însoțiți de mămicile lor și ghidați de o doamnă cu mâini dibace, au confecționat din hârtie și lipici buburuze, fluturași. În acel spațiu era mare forfotă și râsete de copii. Își petrec timpul interesant și util.

Se aude clopoțelul de la ușă, îmi îndrept privirea spre ea și vad un bătrânel cu pălărie, în mână ținea o pungă. Scoate din ea două cărți pe care i le întinde bibliotecarei. După care se așază pe un fotoliu și începe să citească niște ziare. Trece ceva timp și deschide un subiect de discuție cu doamna bibliotecară. Bătrânul pare fericit și zâmbeste sub mustață.

Ce am observat eu azi la bibliotecă e că utilizatorii apreciază biblioteca nu numai pentru colecția impunătoare de cărți pe care o găsesc aici, dar și pentru a interacționa și cu alte persoane, pentru a se socializa.

Astăzi, bine-cunoscuta frază a unui bibliotecar care spune vizitatorilor să păstreze liniștea este deja atât de departe de realitate. Aici timpul este petrecut inteligent, altfel, într-un mod diferit, interactiv și creativ. Biblioteca trebuie să fie un loc al cunoașterii, nu

doar al lecturii. Tot ceea ce se face în bibliotecă este atât de util și pe interesul tuturor indiferent de vârstă. Biblioteca trebuie să fie ca o insulă de liniște. Omul când vine la bibliotecă trebuie să simtă că pășește într-o altă lume, o lume diferită de cea care e la școală, la serviciu, pe stradă sau acasă.

CE AM FĂCUT AZI LA BIBLIOTECĂ? AM DESCOPERIT O NOUĂ LUME!

*Dana ENACHI,
studentă la Colegiul Național de Comerț al ASEM*

Să facem cunoștință. Mă numesc Dana și sunt o fată simplă de la țară, care a frecventat doar biblioteca școlii și cea din satul natal.

De mică, mi-a plăcut să citesc. Fiind însă originară de la țară, nu prea am avut timp de lectură. În timpul anului, citeam ceea ce era stabilit conform programei școlare, iar în decursul verii munceam mai mult pe deal, alături de părinții mei. Biblioteca din sat ne oferea cărți interesante, dar... puține. Recunosc, în ultimii ani situația s-a mai îmbunătățit, dar visul meu totuși rămânea să ajung într-o bibliotecă mare, cu mii de cărți.

Astăzi, învăț la un colegiu din Chișinău. Astfel, a apărut posibilitatea de a-mi împlini visul și de a deveni cititoarea unei biblioteci mari din oraș. Fiind suprasolicitată la studii, amânam vizita de pe o zi pe alta, deși eram foarte curioasă să merg la o bibliotecă, dar parcă mă urmărea și un soi de sfială: „Oare cum mă vor întâlni doamnele bibliotecare? Oare ce carte să-mi aleg?”

Fiind studentă la Colegiul Național de Comerț al ASEM, specialitatea Alimentație publică, îl urmăresc cu mare drag pe Traian Stoianov, prezentatorul emisiunii „Rețete și rețele”, iar mai nou și prezentatorul emisiunii „Lupta în bucate”. Urmărindu-l frecvent, am aflat de Campania „Fii deștept. Ia un card inteligent!” a cărei ambasador este renumitul prezentator. Surpriza a fost că a recomandat chiar biblioteca din sectorul unde locuiesc. Imediat am accesat pagina bibliotecii, mi-am notat adresa și am pornit în drum spre visul meu. Pentru mine intrarea într-o bibliotecă orășenească a fost echivalentă cu un mare eveniment.

A urmat descoperirea – o bibliotecă mare, spațioasă, ce miroase a înțelepciune, a lumină, a viață, un lăcaș extraordinar de cultură, de căldură și de prietenie cu numele „Târgu-Mureș”, bibliotecă din sectorul Râșcani al capitalei, filiala BM „B.P. Hasdeu”.

Ce cărți sunt aici! Niciodată nu mi-am imaginat că într-o bibliotecă poți găsi atât de multe cărți și, mai ales, cărți noi. Am descoperit o bibliotecă modernă, cu scriitori moderni și colecții noi. M-a impresionat să descopăr cărți ce țin de specialitatea mea, cu rețete noi, inedite, cu sfaturi despre o alimentație corectă, echilibrată și despre combinațiile corecte de alimente.

Am rămas încântată de sala pentru copii, dotată modern, cu acces la cele mai frumoase colecții, la jocuri de logică, de societate și la tehnologiile informaționale, desigur: tablete, calculatoare, e-readere, jocuri kinetice ce stau la dispoziția tuturor și absolut gratuit. Aici copiii au parte de multe servicii utile, transferate pe perioada pandemiei online. Având un nepoțel de vârstă preșcolară, m-am gândit cât de mult i-ar plăcea să frecventeze această bibliotecă!

Ce am făcut azi la bibliotecă, adică în ziua înscrierii? Am descoperit o nouă lume! Cărțile mă fac să renasc, să respir, să mă bucur de viață. Ce am făcut azi la bibliotecă? M-am simțit din nou copil, dar unul mult mai fericit chiar decât în copilărie. Acum mă bucur de acces nelimitat la lectură. Am descoperit că visul meu de a citi mult, de a studia, se împlinește. Acum am extraordinara oportunitate de a mă forma și de a mă informa corect și variat. Am posibilitatea de a căpăta înțelepciune și experiență. Biblioteca îi face pe toți egali. Biblioteca unește societatea. E locul unde sunt acceptați și primiți toți cu bucurie. Dar cea mai mare surpriză a fost posibilitatea de a merge la cele 27 de filiale cu acest card inteligent, primit gratis, având acces nelimitat la o colecție imensă de cărți și publicații seriale.

Astăzi sunt cu adevărat fericită. Am descoperit o altă bibliotecă, foarte diferită de cea din satul meu – o bibliotecă modernă, cu servicii moderne și gratuite. Citesc și trăiesc zeci de vieți... Citesc și călătoresc în diferite epoci, spații și vremuri... Citesc și plâng, citesc și râd! Lectura mă face un om complet, lectura mă salvează!

PRIMA VIZITĂ LA BIBLIOTECĂ

*Nicoleta FILIPSKI,
Centrul de Excelență în Tehnologii Informaționale*

Bibliotecile mi s-au părut mereu locuri sinistre, deoarece în toate filmele vizionate de mine, exista o bibliotecară-jandarm care avea acea privire de armă de foc, gata să arunce cu gloanțe chiar

și în musca aia care ar fi intrat din greșeală prin crăpăturica geamului, fără a ști în ce belea a ajuns biata... Acesta a fost motivul pentru care am ocolit ușile bibliotecilor cât mai mult cu putință, de parcă ar fi existat o lege nescrisă care îmi interzicea să le vizitez, o lege urmată, de altfel, cu multă supunere din partea mea...

Totul s-a schimbat atunci când am fost trimisă la Centrul Academic Internațional Eminescu pentru a returna o carte care a prins bine unei profesoare de istorie. Din auzite, doamna Elena Dabija, realizatoarea tuturor evenimentelor, a avut grijă ca această instituție să fie în metamorfoză continuă prin expoziții, sărbători și cărți cu conținuturi excepționale, iar acest lucru îmi trezea un interes maxim. Mă simțeam de parcă mi se însărcinase cine știe ce misiune extrem de importantă, care necesita un set de abilități pentru trecerea *zonei interzise*, iar astfel e lesne de înțeles mănunchiul de emoții pe care fiecare bătaie a inimii mele îl emana atunci când i-am călcat pragul.

Biblioteca în sine era atrăgătoare, iar dacă până atunci noțiunea de „carismă” aș fi atribuit-o numai unor ființe omenești, din acea zi m-am gândit mult la faptul că acea încăpere era inexplicabil de carismatică. Pereții, gazde ale unor tablouri hoște de priviri și admirații, m-au ghidat răbdători până în sala cu cărți.

Sala de lectură părea una obișnuită. Pe măsură ce mă apropiam de rafturile cu cărți însă, simțeam respirații asincrone și auzeam șoapte îmbietoare dinspre mănunchiurile de foi copertate. Până a decide în ce loc al încăperii vreau să mă deplasez pentru a începe explorarea aceluia spațiu misterios, am remarcat că eram deja prinsă într-un labirint imens al culegerilor de litere, iar tot ce îmi rămăsese de făcut, era să descopăr tainele cărților de pe rafturile din fața mea.

Mi-a atras atenția un album vechi, dar cu o înfățișare aproape imaculată, unicul care nu-mi striga să-l iau, să-l aleg sau să-l răsfoiesc. El părea să doarmă, iar eu cu toată nerușinarea l-am trezit din somn. Primele litere ale antetului mi-au creat impresia de buchiseală banală și de umplutură, însă când m-am gândit să renunț, am simțit că cineva mă trage de mânecă înspre filele culegerii, iar înainte să îmi dau seama, mă aflam deja într-o lume nouă, în care am fost întâmpinată ca o împărăteasă.

Razele aurii și-au dat drumul din cer, coborând într-o horă deasupra capului meu, împletindu-mi o coroană fermecătoare. Vântul mi-a despletit părul, care a căzut pe spate, până aproape de

genunchi, pieptănându-l gentil. Păsările interpretau simfonii, iar copacii de smarald păreau să lăcrimeze de atât de multă bucurie și emoție redată de vocea feerică a gazdelor acestora.

Am făcut câțiva pași spre lacul, apa de cleștar a căruia îmi încânta privirea, iar în oglinda sa am văzut cât de plictisitoare și monotonă a fost viața mea până în acea zi, cât de mult am greșit, ocolind încăperile destinate conservării a sute de astfel de lumi minunate și cât de nejustificată a fost frica mea față de părăsirea zonei de confort.

În stânga și dreapta mea se aflau munți înalți, iar nourașii cerului, răpuși de vârful ascuțit al acestora, ofereau acestui tablou aspectul unei lumi a copilăriei, cu multă vată pe băț, colorată în diferite nuanțe de către celebrul pictor – Răsărit de Soare.

Totul arăta magic, desprins dintr-o poveste până când mi-a sunat telefonul. Într-o clipită, am revenit în fața albumului cu pricina. Nu îi aflasem tainele încă, așa că îl luasem acasă pentru ca să îl înțeleg.

Însă de atunci, albumul niciodată nu și-a mai deschis ușița, deoarece cheia acesteia se păstra doar... la bibliotecă.

Astfel am aflat că bibliotecile există anume pentru că au farmecul lor. Nu trebuie să ținem cont de idei care ne sunt infiltrate în minte până nu ne convingem de valoarea de adevăr a acestora, deoarece putem regreta deciziile de a nu încerca lucruri noi. Orice carte merită citită pentru munca prin care a fost creată. Cu cât mai multe cărți citești, cu atât mai multe lumi stăpânești, lumi pe care nimeni nu va reuși vreodată să le domine în locul tău.

În concluzie, bibliotecile trebuie prețuite la justa lor valoare. Vă îndemn să le vizitați! Cine știe, poate veți descoperi chiar și cheia pe care am lăsat-o eu în urmă? Dacă n-o voi lua înainte, desigur! Mult succes în explorările din casa cărților! Creați-vă propriile aventuri!

CE AM FĂCUT AZI LA BIBLIOTECĂ?

*Adriana MINCIUNA,
elevă la Liceul Teoretic „Dante Alighieri”*

Se spune că biblioteca este fereastra către Lumină. Ei bine, de fiecare dată când intru în Biblioteca „Târgoviște” mă simt încălzită de lumina strălucitoare a cunoștințelor, a atmosferei plăcute care te invită la o lectură profundă și liniștită.

O zi la Bibliotecă pentru mine reprezintă o zi plină de aventuri noi, unde fiecare este liber să exploreze orice țărâm își dorește. Odată pășit pragul bibliotecii, admir frumusețea spațiului amenajat într-o manieră nespuse de caldă, primitoare ce face orice persoană care intră în bibliotecă să se simtă binevenită. Salut cu respect bibliotecarele vesele, care de fiecare dată îmi zâmbesc și mă deservesc cu cea mai mare răbdare și dăruire. Mereu am admirat Doamnele Bibliotecare pentru munca imensă ce o depun în această meserie și pentru felul unic în care cunosc literalmente fiecare colțșor al bibliotecii și îmi propun cele mai interesante cărți.

Mă îndrept spre raftul cu cărți pentru a vedea ce volume s-au mai adus la bibliotecă și îmi aleg cartea care mă atrage cel mai tare. Apoi, merg spre sala de evenimente unde totul este pregătit pentru desfășurarea unei activități ce cu siguranță îmi va capta toată atenția și ca întotdeauna mă va dezvolta mintal. Acolo mă întâmpină doamna directoare, cea care ne prezintă toate informațiile în felul cel mai inedit și special. De asemenea, o salut cu cel mai mare drag și mă îndrept către prietenii mei de la bibliotecă pentru a discuta despre cărțile pe care le-am citit. Biblioteca reunește toți copiii, acolo am legat unele din cele mai frumoase prietenii, având parte de experiențe irepetabile.

Iată că activitatea mea preferată „Micii europeni” a început, așa că sunt numai ochi și urechi la curiozitățile noi pe care ni le oferă doamna moderatoare în felul cel mai interesant. Absorb cu plăcere fiecare cuvânt, fiecare imagine oferită de cartea magică, astfel încât curiozitatea mea își găsește răspunsurile la toate întrebările. La sfârșitul activității mă simt împlinită și fericită. Îi mulțumesc doamnei directoare pentru încă o activitate de succes în care am căpătat o mulțime de cunoștințe despre țările europene.

Apoi, mă duc spre raftul unde am găsit cartea pe care o voi lectura în următoarele zile. O iau de pe raft și merg la doamna bibliotecară pentru a împrumuta cartea, iar după aceea iau loc pe un scaun pentru a lectura câteva pagini din ea. După ce termin de lecturat primul capitol, le mulțumesc tuturor persoanelor de la bibliotecă pentru încă o zi în care am fost deservită cu răbdare și zâmbet. Le urez o zi bună și mă îndrept spre casă cu un surâs sincer pe buze!

O zi la bibliotecă înseamnă o zi în care mă pot descoperi pe mine însumi, pot medita și pot lua decizii corecte. Într-o zi petrecută la bibliotecă pot culege sfaturi, povețe și pilde înțelepte. Pot

înțelege lucruri nepătrunse de mine înainte. Mă pot dezvolta pe plan spiritual și educațional, fără a obosi vreodată. Eu cred că o zi la bibliotecă este cea mai bună excursie și cel mai bun mod de a-ți canaliza timpul liber, fiindcă te poți și dezvolta, și odihni în același timp.

De fiecare dată când merg la Biblioteca „Târgoviște” mă umplu de bucurie instant, pentru că este imposibil să nu zâmbești atunci când persisti într-un mediu atât de primitiv, cald, vesel și calm în același timp. Oricând mă gândesc la bibliotecă, îmi imaginez culorile calde care mă mângâie pe suflet și îmi aduc o stare de spirit bună, soarele care pătrunde ca o pânză de aur prin geamurile mari și luminoase, precum și o mulțime de cărți interesante cu povești și mistere care abia așteaptă să fie descoperite.

Eu consider biblioteca a doua mea casă, pentru că acolo mă simt mereu binevenită, iar timpul parcă se oprește în loc. Viața mea fără bibliotecă ar fi incompletă, deoarece dacă nu aș fi descoperit-o, nu aș mai fi fost aceeași persoană care sunt acum, nu aș mai fi întâlnit atâtea persoane importante din viața mea și nu aș mai fi avut parte de nenumărate experiențe speciale pe care nu le voi uita niciodată!

O EXPERIENȚĂ NOUĂ: CE AM FĂCUT AZI LA BIBLIOTECĂ?

*Traian Gheorghian CIOCHINĂ,
student la Universitatea Tehnică din Berlin, Germania*

După cum spunea scriitorul utopist Ray Bradbury, „fără bibliotecă, nu există civilizație”. De aici reiese că biblioteca reprezintă un pilon al societății, fapt de care mă asigur în fiecare zi. Într-o societate modernă dreptul la accesul de informație este practic unul fundamental și iată aici ne vine în ajutor biblioteca, un tezaur de neprețuit pentru cei însetați de cunoștințe. Dar apare o întrebare: ce rol poate avea biblioteca în era tehnologică, atunci când orice informație poate fi accesată la un click distanță?

Rolul bibliotecii poate părea evident, însă importanța acesteia este deseori neglijată. Societatea noastră, cu părere de rău, este organizată astfel încât oportunitățile nu sunt mereu împărțite egal între indivizi. Biblioteca reprezintă unul din acele rare resurse ce sunt disponibile fiecărui individ indiferent de starea sa financiară sau de nivelul său de inteligență. Însă mulți ignoră o consecință pe

care o oferă biblioteca societății. Prin a oferi fiecărui copil sau elev, student sau adult șansa de a se educa, ea transformă comunitatea noastră în una mai egalitară, mai corectă din punct de vedere a repartizării resurselor (financiare, îndeosebi), deoarece principiul de bază aici este nivelul de educație. Astfel, un copil dintr-o familie social vulnerabilă, care, poate, nu are șansa să frecventeze cea mai bună universitate, mereu are oportunitatea să împrumute o carte de la bibliotecă sau să acceseze la dorință internetul și resursele electronice ale bibliotecii, să se educe independent și, în consecință, să aibă parte de o viață mai bună și mai prosperă.

În calitate de cititor al Bibliotecii de Arte „Tudor Arghezi” pot să afirm că biblioteca, în special în perioada de carantină, mi-a deschis ochii într-o oarecare măsură. Prefer să-mi procur cărțile în scopul creării unei biblioteci personale, dar și din cauza prejudiciului că biblioteca nu dispune de cărțile de care am nevoie. Însă din cauza plictiselii la care am fost supus în carantină, am fost nevoit să mă duc la bibliotecă și am descoperit, spre uimirea mea, o gamă variată și nespuse de largă de care dispune această instituție din comunitatea chișinăuiană: nu numai beletristică, dar și opere fundamentale ale filosofiei, economiei, sociologiei etc. Personal, fiind student la economie, am fost plăcut surprins de faptul că biblioteca dispune de lucrările lui Adam Smith, John Stuart Mill și David Ricardo, precum și cele ale economiștilor contemporani. De asemenea, aș vrea să menționez un avantaj al bibliotecii în contrast cu procurarea cărților sau materialelor de pe internet: biblioteca a fost capabilă să-mi trezească interesul pentru domenii total diferite de domeniul meu de specialitate. Fiind în bibliotecă și fiind înconjurat de sute de cărți, nu poate să nu fie trezită dorința de a deschide o carte de filosofie, matematică sau chiar medicină, astfel fiind lărgit orizontul de cunoaștere a unei persoane. Folosindu-mă de acest avantaj, îmi dezvolt varietatea cunoștințelor. În consecință, pot mixa și îmbina aceste cunoștințe pentru formarea unor idei și concepte noi.

O particularitate interesantă a bibliotecii este faptul că biblioteca are la îndemână un catalog electronic disponibil accesului public. Astfel, mai ales în perioada de carantină, fiecare poate să caute cartea dorită pe internet fără a vizita neapărat biblioteca. De asemenea biblioteca oferă ebook-uri care pot interesa cititorii. O noutate ce m-a uimit este colaborarea cu Centrul de Astrofizică Harvard-Smithsonian (SUA) și Fundația Libre Space în scopul popularizării

astronomiei, astrofizicii și științelor pământului și spațiului printre cititorii Bibliotecii Municipale. Prin aceste particularități și inițiative instituția se ridică la nivelul unei biblioteci europene, fiind comparabilă cu biblioteca universității mele din Germania.

În concluzie, pot să spun că un card la Biblioteca Municipală (un abonament la bibliotecă) mi-a oferit mult mai multe decât m-am așteptat. Pornind de la plictiseala în carantină, am ajuns să am acces la mii de cărți atât de specialitate cât și din domenii complet independente domeniului meu de studiu, la dezvoltarea mea multilaterală, la ebook-uri, la un catalog pe care îl pot accesa oricând pentru a verifica prezența unei anumite cărți în bibliotecă și la diferite proiecte organizate de instituția respectivă. Campania nouă a Bibliotecii Municipale „Fii deștept! Ia un card inteligent” vă îndeamnă să luați un abonament la bibliotecă complet gratis și să beneficiați de avantajele și serviciile propuse de aceasta.

CE AM FĂCUT AZI LA BIBLIOTECĂ?

*Rodica BUSUIOC-POJOGA,
învățătoare, Gimnaziul nr. 7, mun. Chișinău*

Ce este o bibliotecă? Fiecare dintre noi, maturii, poate da o definiție a acestui cuvânt. Pentru mine ea este o împărăție miraculoasă, plină de aventuri, care mă ademenește cu fiecare titlu nou, cu fiecare ilustrație. Din toate părțile parcă se aude: „Vino! O lume întreagă te așteaptă!” E locul unde trăiesc cărțile, unde pot merge să citesc, să discut, să mă întâlnesc cu cartea...

De mică, am fost fascinată de cărți și, chiar dacă uneori îmi pare că forfota vieții nu-mi lasă timp pentru lectură, fac o pauză și... merg la bibliotecă. Aici, ghidată de harnicele bibliotecare, pot evada cu ușurință în lumea cărților. Astăzi, am ales să savurez din lectura cărților „Fărâme de suflet” și „Povești pentru adulți” de Aurelian Silvestru. După ce am recitat povestirile pline de înțelepciune, am discutat cu doamnele bibliotecare. Am depănat amintiri din viețile unor oameni celebri, despre care a scris autorul, am reușit să găsim date biografice interesante, folosind tehnologiile informaționale din sala de lectură. Aici ne-au venit în ajutor, fiind interesate de subiectul pus în discuție, două cititoare, care participau în sala de alături la programul de alfabetizare digitală „TabletoTeca pentru seniori”. Au fost atât de intrigate de ideile expuse pe paginile cărților menționate, încât au decis să le împrumute pentru a

le lectura. M-am bucurat mult că acele cărți pe care le-am citit vor ajunge să fie lecturate și de alți cititori.

Tocmai în momentul când m-am hotărât să plec, mi-am amintit că astăzi, joi, e ziua în care se organizează „Șezătorile de altădată”, iar eu, fiind pasionată de arta tricotării și croșetării, am decis să mă alătur grupului de meșterițe, care cu migală își aranjau lucrurile aduse de acasă. Deși nu aveam ustensilele necesare, am reușit să croșetez un motiv nou cu o croșetă improvizată dintr-o mină (tot cu mina de la pix am învățat cândva să croșetez). A fost o după-amiază de suflet, cu cântece populare, cu bunăvoință și mult haz.

Nici nu mi-am dat seama cât de repede a trecut timpul, dar am realizat că a fost o zi minunată, petrecută la bibliotecă, care astăzi, pe lângă faptul că oferă cărți, îți propune variate activități de petrecere cu folos a timpului liber.

În Egiptul Antic bibliotecile erau numite „farmacia sufletului”, „casa vieții”. De aceea cred că atât timp cât vor exista așa biblioteci ca „Ovidius”, în care cititorii vor fi întâmpinați de colaboratori receptivi și binevoitori, bibliotecile vor rămâne temple ale cunoașterii.

Nu ezitați să treceți pragul bibliotecilor!

O ZI LA BIBLIOTECĂ

*Ecaterina CRISTEA,
lector universitar la UTM,
Facultatea de Telecomunicații și Electronică*

De curând biblioteca a devenit locul spre care adesea îmi îndrept pașii sau roțile bicicletei, pentru a descoperi noi cărți – noi experiențe literare. E uimitor că în ultima perioadă chiar am devenit dependentă de bibliotecă din considerentul că nu o fac doar pentru mine, dar și pentru copiii mei încadrați în Concursul de lectură „Bătălia cărților” care se desfășoară anual la Biblioteca „Hristo Botev” și inițiat de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Venim de cele mai dese ori împreună cu ei – cei care sunt setoși ca niciodată de noi surse de lectură. O zi la bibliotecă o consider una reușită, bifând-o în calendar ca o zi deosebită.

De fiecare dată suntem întâmpinați de dragele bibliotecare cu zâmbet pe față, cu bunăvoință și bucurie, ceea ce ne bucură enorm și ne motivează pentru următoarea dată să revenim cu mult drag. Copiii se grăbesc îndată către rafturile cu cărți pentru copii, unde

mereu găsesc cărți noi, interesante și pline de cunoștințe noi. Fiul meu Leonardo se orientează către raftul pentru „Bătălia cărților” și, chiar dacă se încadrează în categoria de vârstă 11-14 ani, este atras și de cărțile pentru categoria de vârstă 15-18 ani pe care le citește în paralel, ceea ce mă bucură mult. Cred că obișnuința de a citi, odată implantată în sufletul copiilor, pe viitor va persista în inima lor și ei vor reveni iar la lectură pentru a-și îmbogăți vocabularul, cunoștințele și imaginația fără limite.

Cu certitudine, atât bibliotecile, cât și școlile contribuie la crearea unei noi generații bine dezvoltate. Vreau să menționez că m-am convins că există o strânsă conlucrare și colaborări continue între ele ce țin de diverse concursuri literare. Consider că biblioteca este oglinda conducătorului ei. În cazul Filialei „Hristo Botev” pot spune că aceasta are parte de o conducătoare extraordinară – dna Angela Olărescu, care poartă de grijă atât cititorilor, cât și personalului și cărților mai vechi și mai noi. Sunt recunoscătoare dnei pentru recomandările de carte ca să explorez noi experiențe în domeniul literar. E o încântare să revin iar și iar la această bibliotecă, mai ales că și copiii mei o fac cu cea mai mare plăcere. Căci atunci când copilul este fericit – și mama e megafericită. Cu cel mai mare drag am contribuit la recomandarea de a vizita Biblioteca „Hristo Botev” colegilor copiilor mei, am îndemnat prietene și bune cunoștințe ale mele, care au regăsit aici ceea ce demult căutau.

Una dintre bibliotecarele mele îndrăgite este dna Olga Aga, care cu răbdarea și dăruirea sa ne-a așteptat la bibliotecă mereu. Datorită dumneaei am acceptat Programul „Provocarea verii”, am participat la activitățile din cadrul Serviciului „Țestoasa călătoare” și am adoptat pentru prima dată un animăluț de companie – o broscuță țestoasă, pe care copiii mei o adoră. Împreună am realizat scenete, improvizând și istorisind povestioare pline de sentimente nostalgice și melancolice. Pentru participarea activă am fost desemnați cu titlul „Cei mai activi cititori ai verii”. Sunt absolut fericită, căci colaborarea cu Biblioteca „Hristo Botev” este una deosebită și sunt sigură că pe parcursul timpului o vom valorifica și fructifica cât mai productiv posibil. Suntem deschiși spre noi experiențe și vom fi proactivi în susținerea noilor proiecte și inițiative frumoase în domeniul literar. Sper cu tot dinadinsul că oamenii vor vizita bibliotecile mai des și fiecare va găsi o activitate pe potrivă, unde să se simtă în largul său, descoperind puterea cuvântului scris.

„O DICTARE PENTRU FIECARE” LA BIBLIOTECA „TRANSILVANIA”

*Mila ȘEREMET,
șef serviciu, Filiala „Transilvania”*

Limba, istoria și pământul –
cei trei piloni pe care se ține neamul.

Ion DRUȚĂ

Concursul „O dictare pentru fiecare” este un eveniment inedit care s-a desfășurat la data de 20 noiembrie 2020 în incinta Bibliotecii „Transilvania”, filială a BM „B.P. Hasdeu”, în parteneriat cu Pretura sectorului Ciocana și Școala Profesională nr. 7, mun. Chișinău. Cei care au acceptat provocarea au fost tinerii ce își fac studiile în instituțiile de învățământ profesional tehnic (ÎPT) din mun. Chișinău. Activitatea a fost prilejuită de consemnarea Săptămânii Naționale a Tineretului. Organizarea primei ediții a acestui Concurs municipal a avut drept obiectiv primordial dezvoltarea competențelor de autocunoaștere, de comunicare în limba română, promovarea adevărului științific privind denumirea corectă a limbii noastre etc. În concurs puteau să se înscrie câte trei elevi de la fiecare dintre instituțiile de ÎPT din raza mun. Chișinău.

La eveniment au participat 29 de elevi din 10 instituții ÎPT din Chișinău. Formularul de participare a fost completat de fiecare participant individual, în format electronic, cu indicarea obligatorie a instituției de învățământ, transmis organizatorilor cu cel puțin trei zile până la data desfășurării Concursului. Au fost selectate trei variante de texte, iar în ziua desfășurării dictării a fost extrasă o variantă: nuvela *Sania* de Ion Druță. Textele dictării au fost selectate de către reprezentanții Secției Cultură, Tineret și Sport a Preturii Ciocana în parteneriat cu reprezentanții Școlii Profesionale nr. 7 și a Bibliotecii „Transilvania”.

De ce acest Concurs și de ce anume „O dictare pentru fiecare”? Răspunsul vine de la sine: să îndemnăm tinerii ce își fac studiile în Școlile Profesionale, Colegii și Centrele de Excelență, să vorbească și să scrie corect românește, să utilizeze corect terminologia de specialitate și să promoveze limba română în comunitățile de unde provin.

La deschidere au fost prezenți dna Adelaida Boico, șef secție Pretura Ciocana, dna Parascovia Onciu, șef, Filiala „Transilvania”

și dl Nicolae Grițco, director adjunct al Școlii Profesionale nr. 7, mun. Chișinău.

Dna Adelaida Boico a deschis concursul cu un mesaj de bun venit către participanți și membrii comisiei de verificare a dictărilor: „Bună ziua, dragi participanți, am ales Biblioteca „Transilvania” nu întâmplător, fiindcă unde în altă parte se poate scrie *O dictare pentru fiecare*, dacă nu în bibliotecă? Biblioteca „Transilvania” este locul ideal pentru un așa eveniment, cu atât mai mult că avem împreună, peste 29 de ani, un parteneriat durabil, de invidiat. Iar evenimentele/activitățile atractive realizate aici întotdeauna au fost cu impact în comunitate. Din partea pretorului sectorului Ciocana, Sinilga Școlnic, vă doresc succes la acest concurs și cât mai mulți învingători”.

În susținerea elevilor a urmat dna Parascovia Onciu, șefa Bibliotecii „Transilvania”: „Mult succes, dragi participanți. Sunt sigură de performanțele frumoase de care veți da dovadă în acest concurs. A fi un om bine crescut, bine instruit, citit este un lucru mare în orice societate, chiar dacă se întâmplă și pe rețelele sociale. Un om bine pregătit, informat face față nu numai în domeniul profesional, dar și în cel personal...”

Inițiatorul evenimentului dat, dl Nicolae Grițco, director adjunct și concomitent profesor de limba și literatura română al Școlii Profesionale nr. 7, a vorbit despre istoricul acestui concurs: „Idea realizării concursului *O dictare pentru fiecare* mi-a apărut acum doi ani. Iar evenimentul care a avut loc vara aceasta, exact la 28 august 2020, m-a făcut să fiu mai insistent și să-mi ating scopul în realizarea primei ediții a visului mult râvnit. Este vorba de Dictarea Națională online pentru cadrele didactice, eveniment organizat și susținut de MECC în parteneriat cu Asociația AGIRoMD în cadrul Academiei de Vară a cadrelor didactice „Viitorul educației este Astăzi” și la care au participat peste 150 de cadre didactice atât din țara noastră, Republica Moldova, cât și din România... Acest concurs a avut drept scop promovarea culturii noastre naționale, inclusiv sensibilizarea publicului larg, dar și a comunității pedagogice de pe ambele maluri ale Prutului, cu privire la importanța cunoașterii gramaticii românești și a scrierii corecte în limba română, fiind prilejuit de marcarea în ambele țări la 31 august a Sărbătorii Naționale „Limba Noastră cea Română”. La acest concurs am avut onoarea să obțin Diplomă de excelență pentru succese remarcabile și dexteritate lingvistică,

demonstrație în cadrul Direcției naționale online pentru cadre didactice, organizate în cadrul Academiei de Vară a cadrelor didactice „Viitorul educației este Astăzi”. Ne-am propus să organizăm acest concurs la nivel de sector, dar am extins aria în tot municipiul Chișinău. Competențele acumulate vă vor fi de folos în viața de zi cu zi. Și nu uitați: în orice mediu vă veți afla, să promovați adevărul științific”.

Sala a fost amenajată după toate regulile situației de carantină COVID-19, respectând distanța socială. Dictarea a durat 60 de minute și s-a desfășurat în două ture cu aerisirea încăperii între ședințe. Cei care au verificat lucrările au fost profesorii de limba și literatura română: Elena Bulaevscaia, Svetlana Țurcanu, Tatiana Țaranovici, Aurelia Clima, Dina Ianovici, Nicolae Grițco.

Evenimentul festiv de totalizare a Zilei Naționale a Tineretului cu genericul „Youth Fest” s-a desfășurat la Pretura sectorului Ciocana. În comun acord, s-a decis premiarea atât a tinerilor participanți la concurs, cât și a profesorilor de limba și literatura română, care i-au ghidat.

Prin urmare, rezultatele finale au fost:

Locul I: Școala Profesională nr. 2 – eleva Adela Grosu, profesoara Felicia Baltag;

Locul II: CEEE – elevul Cristian Grecov, profesoara Tatiana Țaranovici;

Locul III: Centru de Excelență în Construcții – Alexandru Alexandruc, profesoara Aurelia Clima.

Două mențiuni: Valentina Guzun (CEEE) și profesoara Schimbător Nicoleta. S-au înmânat trofee celor mai buni parteneri ai Preturii sectorului Ciocana printre care s-a regăsit și Biblioteca „Transilvania”.

Până nu demult un atare concurs era organizat de Direcția Cultură Primăria Chișinău și Facultatea de Litere a USM, având denumirea sugestivă „Dictare pentru fiecare”. Fie ca prima ediție a concursului „O dictare pentru fiecare” să sensibilizeze publicul larg cu privire la importanța cunoașterii gramaticii românești și a scrierii corecte în limba română. Să prindă priză la elevii din ÎPT și să ne bucurăm an de an cu performanțe lingvistice și profesionale. Apreciem atitudinea responsabilă și receptivitatea partenerilor noștri de a organiza multiple activități în sectorul Ciocana care au drept scop antrenarea cât mai activă a tinerilor în viața comunitară.

Felicitări tuturor celor care au demonstrat bune competențe de scriere corectă în limba română, fapt ce le-a asigurat un loc de frunte în clasamentul general, inclusiv stima și respectul celor care i-au ghidat și celor care au verificat lucrările scrise, conducerii Preturii sectorului Ciocana care le-a oferit învingătorilor cadouri de preț.

PAUL CELAN. 100 DE ANI DE LA NAȘTERE

Ivan PILCHIN,
șef, Secția activitate editorială, BM

Excelență, stimați prieteni și oaspeți ai Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

Celebrarea unui poet înseamnă, fără îndoială, de fiecare dată, și celebrarea poeziei. Iar evenimentul de azi consacrat centenarului lui Paul Celan este un prilej în plus de a celebra poezia de limba germană; în general, forța limbajului poetic modern capabil să asimileze, să comunice și să vindece omul, pe cât aceasta este posibil, de traumele destinului. Căci, așa cum o definea însuși P. Celan, „poezia – ea este unicitate a propriului destin tradusă în limbaj”¹.

Poezia lui Paul Celan este, evident, o poezie a unui supraviețuitor. Născut la Cernăuți, în 1920, într-o familie de evrei vorbitori de limba germană, după 22 iunie 1941, Paul Celan (cu numele său de naștere Paul Antschel) este mobilizat în detașamentele de muncă obligatorie pentru bărbați evrei la Rădăzani, Fălticeni și Tăbărești; părinții săi mor succesiv în lagăre din Transnistria, unde au fost deportați în 1942. Experiența acelor ani a devenit hotărâtoare atât pentru profilul poetic al lui Paul Celan, cât și al întregii generații de poeți care au venit în literatură după 1945.

Celebru a devenit verdictul filozofului german Theodor W. Adorno, precum că „ar fi o barbarie să mai scrii poezie după Auschwitz”² (*Kulturkritik und Gesellschaft*, 1951), având astfel în vedere imposibilitatea de a reveni la vechile valori, imagini tradiționale și limbaj poetic mai mult sau mai puțin echilibrat,

¹ P. Celan, *Răspuns la o anchetă a Librăriei Flinker, Paris (1961)*. În: CELAN, Paul. *Meridianul și alte proze*. Traducere din limba germană și note de Andrei CORBEA. Ediție revăzută. Iași: Polirom, 2020. – p. 48.

² Th.W. Adorno: „[...] nach Auschwitz ein Gedicht zu schreiben, ist barbarisch, und das frißt auch die Erkenntnis an, die ausspricht, warum es unmöglich ward, heute Gedichte zu schreiben“. În: BURDORF, Dieter. *Geschichte der deutschen Lyrik. Einführung und Interpretationen*. Stuttgart: Verlag J.B. Metzler, 2015. – S. 116.

**PAUL
CELAN**

100

**UNTER
DEN
WÖRTERN**

**PRINTRE
CUVINTE**

16 noiembrie, ora 15.00.
Vernisajul expoziției "Paul Celan
100-Printre cuvinte/Unter den Wörtern"
Cuvând de selut, Corina Girja,
director Goethe-Zentrum Chișinău

Incursiune în viață și opera lui Paul Celan
Ivan Pilchin, Secția studii și cercetare,
Biblioteca centrală „B. P. Hașdeu”

19 noiembrie, ora 18.00
Proiecția filmului documentar
„Die Geträumten” ("Cei visați") de
Ruth Beckermann, 90 min. 2016,
Austria.
(germană, subtitrare în limba engleză)

Locația evenimentelor:
Biblioteca „B. P. Hașdeu”,
Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 148.

Asociația Culturală Chișinău

ignorând, totodată, experiența șocantă a istoriei. În plus, Th. W. Adorno făcea referință la incapacitatea culturii de a îngloba consecințele barbariei naziste, monstruoșitatea căreia condamnă fie la tăcere, fie la reinventarea limbajului.

Și totuși, cu mult mai înainte să apară majoritatea mărturiilor sau lucrărilor științifice dedicate Holocaustului, poezia lui Paul Celan (pe lângă, de exemplu, cea a lui Nelly Sachs) exprimă tragedia secolului în cel mai expresiv mod. Una dintre cele mai cunoscute poezii în acest sens a devenit *Fuga morții*, în care Paul Celan, prin polifonie simbolistică, dar și prin contrastul sugestiv dintre densi-

tatea metaforică și muzicalitatea versului cu o temă terifiantă, arată realitatea dintr-un lagăr de concentrare, în care deținuții lipsiți de drepturi se contrapun paznicilor săi: „Negru lapte-al zorilor noi te bem noaptea/ te bem la amiază moartea-i un meșter din Țara Germană/ te bem seara și dimineața noi bem și tot bem/ moartea-i un meșter din Țara Germană ochiul său e albastru-deschis/ te lovește cu glonte de plumb te lovește precis/ un bărbat locuiește în casă de aur al tău păr Margarete/ el și-asmute dulăii pe noi ne dăruie-o groapă-n văzduh/ se joacă cu șerpi și visează moartea-i un meșter din Țara Germană// de aur al tău păr Margarete/ de cenușă-al tău păr Sulamith”³.

Acest poem din volumul *Mac și memorie (Mohn und Gedächtnis)*, 1952, primul volum autorizat al poetului) care l-a consacrat, a devenit un excelent exemplu de căutare și de găsire a

³ P. Celan, *Meridianul. Discurs cu ocazia decernării Premiului „Georg Büchner”*, Darmstadt, la 22 octombrie 1960. În: CELAN, Paul. *Meridianul și alte proze*. Traducere din limba germană și note de Andrei CORBEA. Ediție revăzută. Iași: Polirom, 2020. – pp. 94-95

mijloacelor de exprimare a lucrurilor care par a fi inexprimabile. Poezia aici este o sursă tot atât de importantă pentru salvarea și menținerea integrității individului ca și ideea de „sens” din celebra lucrare a psihologului austriac Viktor Frankl *Omul în căutarea sensului vieții (...trotzdem Ja zum Leben sagen: Ein Psychologe erlebt das Konzentrationslager*, 1946). În plus, spre deosebire de arta cinematografică, de exemplu, poezia sună tot atât de proaspăt și actual chiar și după zeci de ani de la apariția sa, textele lui Paul Celan ajutând cititorului de azi să conștientizeze tragedia omului aflat la limita dintre viață și moarte, oferindu-i mijloace pentru a vorbi despre experiența propriei vieți.

Oricum, ca și contemporanii lui Paul Celan, cititorii de azi pot fi și ei împărțiți în entuziaștii creației sale, dar și, mai ales cu privire la poeziile sale din perioada târzie, în cei care nu-l înțeleg. Explicația constă în caracterul inaccesibil, „sombru”, „crepuscular”, excesiv ermetic al poeziei sale care, pe lângă trimiteri directe la realitatea istorică și date biografice, mai mult sau mai puțin evidente, devin trăsături caracteristice întregii sale creații.

Totodată, dincolo de închiderea în sine a multor poeme scrise de Paul Celan, acestea, își caută cititorul pentru a dialoga cu el. Dialogismul poeziei și dialogul prin poezie se află, probabil, în centrul poeticii lui Paul Celan, pe care o schițează în *Meridianul. Discurs cu ocazia decernării Premiului „Georg Büchner”, Darmstadt, la 22 octombrie 1960*: „Poemul este singur. Este singur și mereu pe drum. Cine îl scrie îi este însoțitor. [...] Poemul își dorește întâlnirea cu un Altul, el are nevoie de acest Altul, îi este necesar față-n față cu el însuși. Îl caută, i se oferă./ Fiecare lucru, fiecare om reprezintă pentru poemul ce se îndreaptă către Altul o figură a acestei alterități./ Atenția pe care poemul încearcă s-o acorde tuturor celor întâlnite, simțul său mai ascuțit pentru detaliu, pentru contur, pentru structură, pentru culoare, dar și pentru „tresăriri” și „aluzii”, toate acestea nu sunt, cred, realizări ale unui ochi progresând împreună cu aparatele zi de zi tot mai perfecționate, ci constituie mai curând o concentrare ce cumulează memoria tuturor datelor noastre. „Atenția” – îngăduiți-mi să citez aici din eseul lui Walter Benjamin despre Kafka o vorbă despre Malebranche – „atenția este rugăciunea naturală a sufletului”⁴.

⁴ *Ibidem*.

Astăzi, Paul Celan, este considerat unul dintre cei mai importanți poeți europeni ai secolului al XX-lea. Opera sa, alcătuită din volume de poezie (*Mac și memorie*, 1952; *Din prag în prag*, 1955; *Gratii de vorbă*, 1959; *Roza Nimănuui*, 1963; *Schimbare de suflu*, 1967; *Ograda timpului*, 1976, postum) și traducere (P. Valéry, R. Char, H. Michaux, E. Cioran, O. Mandelstam, S. Esenin, V. Hlebnikov), a fost comentată de mulți filozofi și filologi contemporani (printre care J. Derrida și H.-G. Gadamer) și recompensată cu premii literare importante (Premiul literar al orașului Bremen, 1958; Premiul Georg Büchner, 1960; nominalizarea la Premiul Nobel pentru Literatură, 1969).

*Discursul de la vernisajul „Paul Celan 100 – Printre cuvinte”,
organizat de Goethe-Zentrum Chișinău în Sala mare
a Bibliotecii Centrale, BM „B.P. Hasdeu”, la 16 noiembrie 2020.*

RECENZII ȘI CONSEMĂNĂRI**PATRU PLUS PATRU PLUS PATRU.
O ANTOLOGIE DE POEZIE TÂNĂRĂ***Dumitru CRUDU,
scriitor*

Ceea ce-i leagă pe cei doisprezece tineri poeți din antologie, în afară de faptul că o bună parte dintre ei frecventează Atelierul de scriere creativă „Vlad Ioviță”, e încrederea lor aproape că habotnică și entuziasmantă în importanța poeziei în lumea de astăzi, în care atâtea lucruri și-au pierdut relevanța și atâtea valori s-au devalorizat cu iuțea fulgerului, dar nu și poezia, firește, în opinia scriitorilor din această carte, pe care am început s-o pregătesc de pe la sfârșitul anului trecut, dar am terminat-o în timpul molimei, când am fost impuși să stăm cu toții acasă. Ei bine, anume în acele momente disperate când ne-am retras în propriile noastre case, mi-am dat seama cât de importantă era pentru cei doisprezece poeți din antologie poezia, pe care o scriau zilnic și care devenise pentru ei un adevărat adăpost, o salvare, cel mai prețios lucru din lumea asta, și aș putea spune chiar, sensul existenței lor.

Această antologie conține două tipuri de poezie: poezii scrise înainte de molimă și poezii scrise în vremea ei, iar deosebirile dintre ele sunt izbitoare și îți sar imediat în ochi. Poeziile scrise în timpul molimei, fiind mai tragice, mai puțin frivole, mai încrâncenate, mai aspre și mai tăioase, nu caută să se descotorosească de disperare, ci și-o asumă, disperarea devenind un mod de a cunoaște lumea. În poeziile scrise în timpul acelor zile atât de tulburi, poeții au început să fie interesați nu

doar de marile spectacole din cotidian, pe care le dădea tinerețea lor, ci și de metafizicul nevăzut și mut, ascuns în spatele molimei. Fiind tineri sau foarte tineri, nu au putut să nu se mire că așa ceva li se putea întâmpla lor, și că nu se mai puteau bucura deplin de viață. Izolați unii de alții, au fost ruși de prieteni, amici sau de iubirile lor, fiind forțați să trăiască în singurătate și doar cu bogățiile din propriul suflet. Și aici i-a ajutat poezia. Scriau zi de zi poezie, poezia înlocuindu-le persoanele dragi care nu erau alături sau oamenii care le-ar fi putut da cele mai bune răspunsuri la întrebarea de ce se întâmplă toate astea și unde să căutăm salvarea. Ei au căutat-o în poezie. Pentru a scăpa de disperare, deznădejde, frică, oroare, panică tinerii poeți din această antologie au început să scrie despre toate aceste lucruri și am putea spune că, numai scriind, au reușit să scape de ele. Poezia i-a ajutat să se elibereze de ele și să se înalțe deasupra bulboanei care-i trăgea la fund. Scriind despre disperare și oroare, ei au scăpat de disperare și oroare. Nu ai cum să nu vezi lumina din poeziile lor despre întuneric și nu ai cum să nu simți speranța din poeziile lor despre deznădejde. La speranță și lumină însă tinerii poeți din această culegere au ajuns după ce și-au asumat disperarea, despre care scriau și până la moliță, dar acea disperare era mai degrabă una teatrală, jucată, artificială, culturală, în care știau sigur cine erau vinovații, și chiar îi arătau cu degetul pe cei care i-au împins în brațele disperării, pe când acum nu știau, și, de aia, disperarea de acum care făcea copci de gheață în cotidian, prin care se întrevedea metafizicul, mi se pare a fi cu mult mai autentică. Firește însă că aceste poezii nu au doar o valoare terapeutică, ci și una estetică și, de aia, le-am și antologat. Iar câțiva dintre autorii din această antologie sunt niște poeți formați și au șanse foarte mari să devină niște nume de referință în poezia de azi. Cine sunt? Nu am să vă spun, pentru a nu vă răpi bucuria de a-i descoperi pe cont propriu. Și nici nu am să vă spun care poezii au fost scrise înainte și care în timpul molimei, pentru a nu vă răpi nici această bucurie. Doar atât am să vă mai spun: noaptea nu e mai bună ca ziua și nici iarna ca vara, ci pur și simplu sunt diferite.

P.S. Ceea ce m-a izbit cel mai tare atunci când am citit poeziile acestor tineri din antologie e faptul că sunt foarte deschiși față de cititori. Sunt atât de deschiși încât nu le este frică să spună tot ce au pe suflet și în minte, de parcă ar fi la spovedanie sau ar vorbi cu cel mai bun prieten al lor. De asta nici nu au ascuns nimic și nici

n-au ce ascunde. Povestind tot ce au trăit și tot ce trăiesc, până și lucrurile cele mai personale, pe care, altfel, cei mai mulți dintre noi s-ar feri să le scoată în lume, ei au făcut din poezie un spațiu al intimității. Acum aș putea să vă spun de ce antologia se cheamă „Patru plus patru plus patru”. Pentru că am întrevăzut cam trei direcții în scrisul lor: poezii ale traumei, poezii ale nostalgiei și poezii ale izolării. Prima direcție este compusă din poezii foarte directe și dure, unde ne sunt povestite niște experiențe dramatice pe care poeții din carte le-au acumulat în familie, pe vremea copilăriei. Aceste poezii pot părea foarte dure și violente și pot părea și un rechizitoriu. Prevăd că cei vizați ar putea avea o strângere în spate dacă le-ar citi, iar unii dintre ei ar putea chiar face scandal. În afară de poezia traumei, celelalte două direcții ar fi reprezentate de poezii ale nostalgiei și izolării, unde locul părinților este luat de destin sau de societate și unde există la fel de multă cruzime și violență. Asta îi deosebește pe poeții din antologie, dar ceea ce-i unește e tema molimei. Sau faptul că multe dintre poeziile lor și le-au scris în acele zile cumplite. Poeziile din timpul molimei și cele de dinainte, toate își au farmecul lor. Lectură plăcută!

EXTRAS

DIN GHIDUL DE TEHNOREDACTARE A MANUSCRISELOR

Autorii, la elaborarea manuscriselor, se vor ghida de următoarele exigențe:

- Procesorul: Microsoft Word.
- Extensia: *doc*. sau *docx*.
- Textul: tipărit pe o singură față a foii de hârtie, fără spații duble sau multiple dintre litere.
- Formatul foii: A4.
- Margini: stînga – 2,5 cm, dreapta – 1,5 cm, sus – 1,5 cm, jos – 1,5 cm.
- Spațiul între rânduri: 1,5 linii.
- Fontul: textul de bază – Times New Roman (corpul literelor – 12 puncte); notele, trimiterile, referințele bibliografice – același (corpul literelor – 10 puncte).
- Numerotarea paginilor: jos, în partea dreaptă, cu cifre arabe.
- Titlul: cu litere majuscule, centrat.
- Gradul didactic, urmat de cel științific, prenumele (prima literă majusculă, celelalte – litere mici) și numele (toate literele majuscule) autorului / autorilor: la un rînd liber de la titlu, în partea dreaptă a foii, cu litere italice.
- Funcția: în rîndul următor, precedată de virgulă, cu litere mici italice.
- Imaginile nu vor fi introduse în manuscris, ci se vor expedia prin poșta electronică sau vor fi predate fizic pentru a fi scanate (în formatul *.jpg*); în text, se va marca locul unde va fi inserată imaginea.
- Tabelele, graficele, schemele, diagramele, executate în formatul *.doc*, se vor plasa la locul convenit în text, iar cele executate în alte formate (*.xls*, *.ppt* etc.) se vor expedia în original.

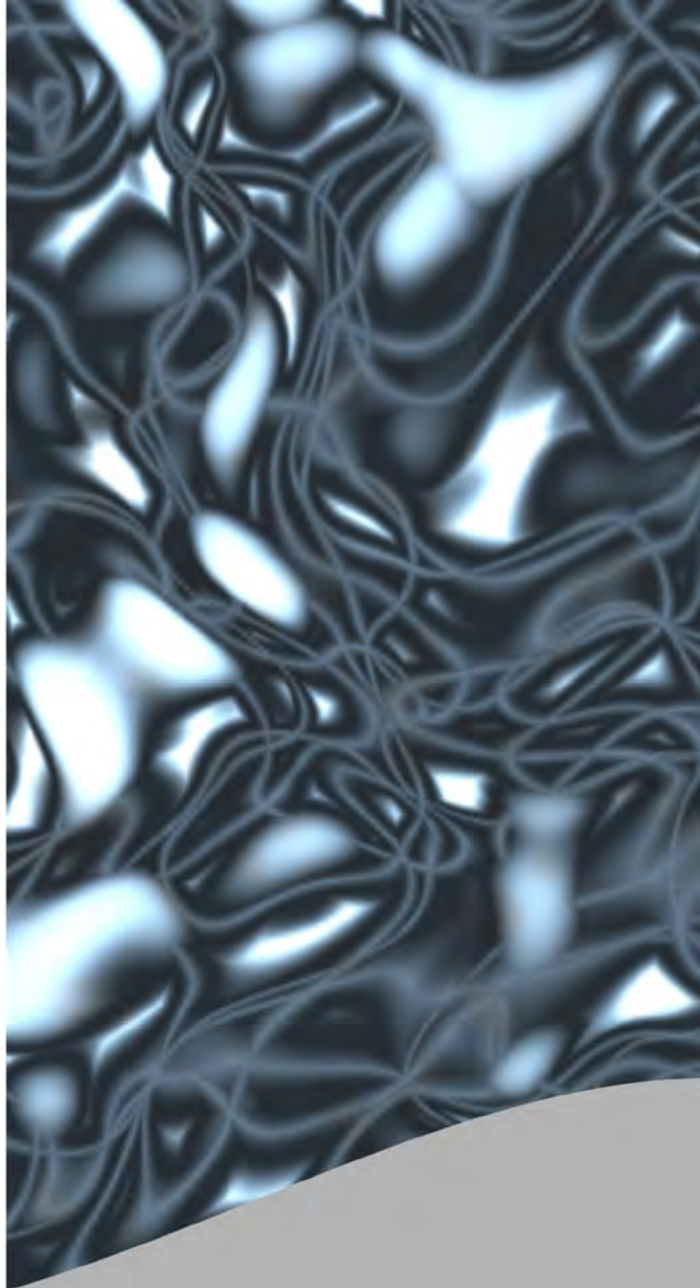
Nota redacției:

Responsabilitatea opiniilor exprimate aparține intergral autorilor.
Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

BiblioPolis
Revistă de biblioteconomie,
științe ale informării și de cultură
Vol. 79 (2020) Nr. 4

BiblioPOLIS

Revistă de biblioteconomie, științe ale informării și de cultură

P

Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 148, MD-2012, Chișinău, Republica Moldova
Tel./fax: (373 22) 210 734; e-mail: bibliopolisbm@gmail.com
www.hasdeu.md; <http://bibliopolis.hasdeu.md>